

ಬಂಜಾರ ನಿರ್ಮಂಟುವು
ಬಂಜಾರ ಶಬ್ದಕೋಶ
Banjara Dictionary

అకల్ /akal/ n. బుద్ధి; mind; (ముండ్); బుధి; అకల్; జ్ఞాని; విషయాలు; క్రితిశాసనాలు; నీకు చాలా బుద్ధి ఉంది.

అగ్నిర్ ఘరేవాళో /agdīr gharēvālō/ మునుపటిమొగడు; ex-husband; (ఎక్స్-హస్యూండ్). అగ్నిర్ ఘరేవాళో అయ్యా ఘర్. మునుపటిమొగడు వచ్చాడు.

అగ్నిర్ టాండ్రి /agdīr tāndri/ మునుపటిపెండ్టం; ex-wife; (ఎక్స్-షైఫ్). అగ్నిర్ టాండ్రి ధాంస్ గి. మునుపటిపెండ్టం పారిపోయింది.

అగ్నిర్ టాండెర్ /agdīr tāndēr/ మొదటిమొగడు; first husband; (ఎక్స్-హస్యూండ్). ఊఱింబు ఘరేటి అగ్నిర్ టాండెర్.

అతడు ఇప్పుడున్న మొగనికన్న ముందున్న మొగడు.

అగ్నిరో /agdīrō/ n. మొదటి; first one; (పస్టి వన్). అగ్నిరో బేట రాన్ ఆచ్చా. మొదటి ఆబ్బాయి చాలా మంచోడు.

అచానక్ /acānak/ • adv. అకస్మాత్తుగా; accidentally; (అక్సిడెంటి); అకస్మాతా; సహసా. నమాలంవజ్ఞా అచానక్ పడేర్. తెలియకుండా అకస్మాత్తుగా పడటం.

- adj. ఆకస్మిక; accidental; (ఎక్సిడెంట్). అచానక్ మాంకిఫరన్ హేటిపడ్ గో. ఆకస్మికంగా కట్టుతిరిగి నేను కిందపడ్డాను.

అచార్ /acār/ n. పచ్చడి; chutney; (ఉట్టు); చటనీ.

ఆంబార్ అచార్ ఘూర్చల్. మామిడికాయ పచ్చడి వేయండి.

అజ్జి /ajji/ ఇంకా; more; (మొర్). ఔర భి. వూ అజ్జి పీసా దీనో. అతను అదనంగా మళ్ళి డబ్బులిచ్చాడు.

అజ్జిఅత్రా /ajjiatrā/ adv. మరిన్ని; more; (మొర్). అజ్జిఅత్రా రుల్లా. మరిన్ని తీసుకొని రా.

అజ్జికర్ /ajjikar/ ఇంకా చేయి; still do it; స్టోర్ డు ఇత్త.

అజ్జో /ajmō/ వాము; seed of Bishop's weed. అజ్జో ఖావతో ఖాసిన్ జావ. వాము తింటే దగ్గు పోతుంది.

అజీర్తి /ajirti/ n. అజీర్తం; indigestion; (ఇన్డిజెస్టిషన్); అజీర్తి; బదహజమి. రాత్రి ఖాద్యజక్కు భౌరాకి అజీర్తి ఘర్. రాత్రి తిన్న ఆహారం జీర్జం కాలేదు.

అటకేళ్ళతి ఛేనిజకో /ataklēti chēnijako/ అజ్గర్తుతో కూడిన; with carelessness; (విద్ కెర్నెన్నెన్).

అటక్ గో /atak go/ adj. తట్టుకుంది; weathered; (ఎదర్ఎడ్).

ఫూగేమాధాన్ అటక్ గో. గొంతులో అన్నం తట్టుకుంది.

అటకటేతి సరక్ /atakamēti sarak/ n. జ్గర్తుగా కదులు; move carefully; (మువ్ కెప్పులి).

అట్కా /atka/ v. అమర్చు; to arrange; (ఉ అర్మ్యూ); సజా; తైయార కర.

అట్కాళేతి /atkalēti/ n. జ్గర్తు; care; (కెర్). సావధాని; చౌకసి; జాగ్రత; ధ్యాన. అట్కాళేతి జాన్ ఆ. జ్గర్తుగా పెల్లిరా.

అట్కు /atku/ n. అటక; loft; (లొఫ్ట్); టాండ. విస్తాన్ అట్కుపర్ మేల్. వస్తువులను అటుకపైపెట్టు.

అట్టగొ /atṭaggo/ adj. చిక్కుకున్న; stuck; (స్టక్).

అట్టారామ్ /aṭhāram/ num. పద్మనిమిది; eighteen; (ఎయ్యాన్); అఠారామ్. అయ్యప్ప దేవ్మేన్ అట్టారామ్ ఖప్పిరచు.

అయ్యప్ప గుడికి పద్మనిమిది మెట్లు ఉన్నాయి.

అట్టాయేని /aṭāyēni/ adj. వినబడని; inaudible; (ఇన్వెంబల్).

అట్టావజ్ఞాచావ్ /aṭāvajūṁ cāb/ n. వినిపించేట్లు నములు; to make a noise while chewing; (ఉ మేయ్యి ఏయ్ విజ్ఞం పైల్ చుఇట్). బట్టాణీ అట్టాయేని అట్టావజ్ఞాచావ్. బట్టాణీ వినిపించేట్లు నములు.

అడ్కెర్ /adkēr/ n. ఒరగడం; lie back on to a support; (లై బెక్ ఒన్ టు ఏయ్ సపొట్).

అణాయి /anāyai/ చెమట పొక్కులు. ఊకోళ్ళ మారాజన్న అణాయి వేజావ. చెమట వల్ల రాబోయే పొక్కులు.

అత్తజ్జ /attaj/ n. ఇక్కడే; right here; (రైట్ హీయ). అత్తజ్జ ఘర్ భాందే. ఇక్కడే ఇల్ల కట్టాము.

అత్తర్ /attar/ సుగంధ ద్రవ్యం; scent; (సంట). అత్తర్ ఘమ్మెన్ గందాపె. సుగంధ ద్రవ్యం సువాసన ఇస్తుంది.

అత్తర్ పత్తర్ కర్ /attar pattar kar/ గజిబిజ చెయ్యి; do jumble; (ఉ జంబల్).

అత్తేతి /attēti/ adv. ఇక్కడ నుండి; from; (ప్రొమ్); సె. అత్తేతి కన్న జాయే చి? ఇక్కడ నుండి ఎప్పుడు వెళతావు?

అత్తు /attam/ n. ఇక్కడ; hereinafter; (హీర్నెన్అప్పర్); యహాఁ; ఇథర. అత్తుచూ. ఇక్కడ ఉన్నాను.

అత్మాచార్ /atyācār/ v. అత్మాచారం; to assault; (ఉ అపొట్). అత్మాచార్ కరేర్ రాన్ భరావ్ కామ్.

అత్మాచారం చేయడం చాలా చెడ్డ పని.

అత్రాకొని /atrākonī/ అంత కాదు; not that much; (నోట్ దెట్ ముం). హామ్ దెర్ అత్రాకొని. మేమవ్వువలసింది అంత కాదు.

అదన్ /adan/ n. అదును; chance; (ధాంస్). అబ్బాకేరా దూనేర్ అదన్. ఇప్పుడు పొలం దున్నే అదును.

అదరక్ /adarak/ n. అల్లాం; ginger; (జిస్టర్); అదరక. అదరక్ నారతో నొంగావ్యాష్ సవాద్ రేని. అల్లాం వేయకుంటే కూర రుచిగా ఉండదు.

అదోడ్ /adōḍ/ n. అర్ధం; meaning; (మీనింగ్); అర్థం; ఆధా. సాకీర్ అదోడ్ కా. ది మొక్క అవగతం చెప్పండి.

అదోడ్ ఫేనిజకో /adōd chēnijako/ adj. అర్థంతేని; meaningless; (మీనిజెలన్).

అదోడ్జికో /adōdcajako/ adj. • అవగతమైన; understood; (అండస్టుడ్). తుఁ అదోడ్జికో వాత్ కు. నువ్వు అవగతమైన మాట చెప్పు. • తెలిసిన; known; (నేన్). **అదోయి** /adōyi/ చెదలు.

అన్ కళ్తా /an kaltā/ అమాయకులు. కాయి మాలం ఫేనిజకో మనిక్యాను అన్ కళ్తా కన్ కువు. ఏమి తెలియని వ్యక్తిని అమాయకులు అంటారు.



అంగడి /aṅgadī/ n. సంత; market; (మాకిట్); హాట; హైటి. అంగడిన జ్ఞాన విస్తా లామా. సంతకు వెళ్ళి వస్తువులు తీసుకొని వద్దాము.

అన్యాయి /anyāyi/ n. అన్యాయం; injustice; (ఇన్జస్టిస్). అన్యాయి; అనీతి; బెఇసాఫీ. తూ అన్యాయి కర్తొచి. నువ్వు అన్యాయం చేస్తున్నావు.

అంగ్ /aṅg/ n. అవయవాలు. అపణ జీవెమార్ అంగ్ ఆచ కామ్ కర్తెవు. మనదేహంలోని అవయవాలు బాగా పనిచేస్తున్నాయి.

అందాజ్ఞా /andājō/ బహుశా. ఏక చ్యారాను దీటోతొ, అందాజ్ఞాతుఁ ఆచోజ్ఞ. ఒక పిల్ల వాన్ని తిలకించాను బహుశా అతను మంచోడే.

అందాజ్ఞాదేక్ /andājō dēk/ అంచనా మాసి; after estimate; (ఆప్టి ఎస్టిమెట్). ఘర్ భాందేర్ ఘరచేర్ అందాజ్ఞాదేక్. ఇల్లకు అయ్యో ఖర్చు అంచనా చూడు.



అంగార్ /aṅgār/ n. • నిప్పు; fire; (ప్రైలర్); ఆగ. అంగారేను రులతొ బళువు. నిప్పును ముట్టుకుంటే కాలుతుంది.

• అగ్ని; అగ్ని. అంగార్ రాన్ తాతొ రంచు. నిప్పు చాలా వేడిగా ఉంటుంది. • మంట; జ్వాలా; లపట.

అంగార్ ఒలా /aṅgār olā/ మంట ఆర్పు; put out the fire; (పుత్ర బోట్ దోష్ దుఃఖం). మాలేమా అంగార్ ఘాల్. పొయ్యులో నిప్పు పెట్టు.

అంటార్కిటిక ఖండం /aṇṭārkiṭika khaṇḍam/ అంటార్కిటికా ఖండం.

అంగారేతి /aṅgārēti/ నిప్పుతో.

అందారేమా /andārēmā/ n. చీకటిలో; in the dark; (ఇన్ ద డాక్).

అంగారేర్ ఘావ్ /aṅgārēr ghāv/ n. నిప్పుగాయం; wound from burns; (పౌండ్ ప్రైమ్ బంస్). అంగారేర్ ఘావ్ లాగాతో ఒత్తు భాల్చిధ్యాంఖో పెజావు. నిప్పు గాయం తగిలిన చోట వర్షం తెల్లగా అపుతుంది.

అంగారేరో పహాడ్ /aṅgārērō pahād/ n. అగ్ని పర్వతాలు; volcano.

అందారో /andāro/ • adj. మసక; haze; (హేవ్); థుంధలాపన; అసపటా; సంద దృష్టి. వజ్ఞాతో నయ రేనితో అందారో పెజావు. లెలుగు లేనట్టుతే మసక బారుతుంది.

• n. చీకటి; darkness; (డాక్న్స్); అంధకార; అంధోరా. సారి ఘర్ అందారో. ఇళ్ళుంతా చీకటి.

అంకిత కర్ /aṅkit kar/ v. అంకితం చెయ్యి; to dedicate; (టు డాడికేట్). తార్ ఘర్ ఘార్ అంకిత కర్. సీ ఇల్లు అంకితం చెయ్యి.

అంమన్ గాంటీర్ /aṅcun gāṇṭēr/ n. అంచులు కుట్టడం; hemming; (డామింగ్). ఘార్ సాడేర్ అంమన్ గాంటీర్ భూలి. నా చీర అంచులు కుట్టడం మరచి పోయాను.

అంగుర్ /aṅgūr/ n. ట్రాక్; grape; (ర్యూప్); అంగూర. ఘార్ వాసు అంగుర్ లాజ్ఞో. నా కోసం ట్రాక్ తీసుకురా.

అంగోళో /aṅgoļō/ n. • సుడిగాలి; whirlwind; (వర్లీవిండ్).

- దుమ్ము; dust; (డస్ట్); థూల.
- దుమ్ము మబ్బు; cloud of dust; (క్లోడ్ బ్వె డస్ట్).

అంగోళో /aṅgōļō/ adj. సుడి; whirlpool; (వర్లీపుల్లో); బండర.

అనాడి /anāḍi/ adj. మొర్టైన; rude; (రుడ్). అనాడి అపణ కజకో కామ్ కరేని. మొటైన వ్యక్తి మనం చెప్పిన పనిచేయడు.

అనార్ /anār/ n. దానిమ్ము; pomegranate; (ప్రొమగ్రెన్ట్); అనార్. అనార్ ఘష్ భావతొ జీవేన రాన్ ఆచ్చొ. దానిమ్ము పండు ఆరోగ్యానికి వాలా మంచిది.

అనియాయి /aniyāyi/ adj. అన్యాయం; unfair; (అస్ట్రీష్).

అనుభవ ఫఱకో /anubhav chamjakaō/ అనుభవం గల; experienced; (ఇక్కీయరీయంప్పు). అనుభవ ఫఱకో అద్దీతి కుణ్ణి కామ్ కరాయే సారు. అనుభవం గల వ్యక్తితో ఏ పని అయిన చేయించ వచ్చు.

అవ్యేతి అపణ్ /apnēti apan/ మనకు మనం; on our own; (బన్ బెలర్ బిన్). అవ్యేతి అపణ్ బళన్ రేబు. మనకు మనం కలిసి ఉండాలి.

అవ్యో /apnō/ మనది; ours; (బెలన్). ఈ కామ్ అవ్యో. ఈ పని మనది.

అబ్బ /abb/ ప్రస్తుతం; present; (ప్రసంగ్). అబ్బ తూమార్ నాత్ ఆజ్ఞో. ప్రస్తుతం నువ్వు నాతో రా.

అబేతి /abbēti/ ఇప్పటి నుండి; from now; (ప్రామ్ నా). అబేతి బడిన జో. ఇప్పటి నుండి బడికి వెళ్లు.

అబేసిజ్ /abbēsij/ adv. ఇటీవల; previously; (ప్రీవియస్టి); హాల మే; ఆజకల. అబేసిజ్ అమెరికా జాన్ ఆయ్యా. ఇటీవల అమెరికా వెళ్లి వచ్చాను.

అబ్బా /abbaṁ/ n. • ప్రస్తుతం; present; (ప్రసంగ్); ప్రస్తుత (సమయ); అభీ. అబ్బా కామ్ కర్తొకోని. ప్రస్తుతం పని చేయుట లేదు. • ఇప్పుడు; now; (నా); అబ. అబ్బా మాన్ జారో. ఇప్పుడు నేనూ ఊరికి వెళ్తున్నాను....

అబాదిరేర్ /abādirēr/ n. ఆధారపడటం; depending; (డిపిండెంట్). ఎక్కిపరఁ ఏక్ అబాదిరేన్ బంచేర్ ఫేని. ఒకరి మీద మరొకరు ఆధారపడి బ్రతకగూడదు.

అబ్బాల్ /abhhāl/ adv. ఇప్పుడే; just; (జస్టి); అభీ. అబ్బాల్ ధాన్ శాద్మి. ఇప్పుడే అన్నం తిన్నాను.

అంబాడిర్ భాజ్జి /ambādīr bhājji/ n. గోంగూర; bassia; (బసియ); బీల్తు. అంబాడిర్ భాజ్జి భాట్ లాగఁచు. గోంగూర తొక్కు పుల్లగా ఉంటుంది.

అమల్ కర్ /amal kar/ అమలు పరుమ; implement; (ఇంప్లిమంట్). తూమా ఆవోచ్ కామ్ అమల్ కర్లు. నీవు మంచి పనిని అమలు పరుచుకో.

అమీర్ /amīr/ n. సంపన్ముడు; rich man; (రిచ్ మెన్); ధనవాన; అమీర.

అర్రా /arrā/ గది; room; (రుమ్). మన ఏక్ అర్రా ఛఁ. నాకు ఒక గది ఉంది.

అర్రానాఖోళ్ /arrānam̄ khōl/ n. గది తెరువు; opening a cabinet; (ఇపునిజ్ ఏమ్ కెబిన్ట్). అర్రానాఖోళ్ విస్తోబార్ కాడ్. సారుగును తెరిచి వస్తువులు బయటికి తీయండి.

అర్హత్ /arhata/ adj. అర్హతగల; qualified; (క్యూలిష్టిడ్).

అల్మార్ /almār/ n. బీరువా; cabin; (కబిన్); అలమారి. లతొడ్డు అల్మారేమా ఘూల్. బట్టలను బీరువాలో పెట్టు.

అళ్ /alā/ v. పదునుపెట్టు; sharpening; (ప్రార్గునింగ్); పై; ధార తెజ కర. మే ఘరీనఁ అళ్. ఈ కత్తి పదునుపెట్టు.

అవార్ /avār/ adj. మూర్ఖ; hysterical.

అస్మాన్ /asmān/ • adj. అత్యుంతమైన; extreme; (ఇక్కుమ్ము). • adj. చాలా; many; too many; very; (మెని; టు మెని; ఎరి); బहుత హి. ఓర్ ధయి అస్మాన్ రపియా ఛఁ. వాని దగ్గర చాలా డబ్బు ఉంది. • adv. విరివిగా; big; (బిగ్); ప్రచురతా సె. హమేనఁ జాగ్ అస్మాన్ రపియా ఛఁ. మాకు భూమి విరివిగా ఉంది. • adj. ఎక్కువ; more; (ముర్); అథిక; జ్యాదా; బహుత; తాతిన్ వాతేకరేర్ అస్మాన్ రపియా ఛఁ. సీతో మాట్లాడవలసిని ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

అస్లి /asli/ • n. అసలు; actual; (ఎక్కులల్); సచ్; బిలక్కుల. వ్యాజ్ చేనిజె అస్లి దేనాక్. వడ్డి లేకుండా అసలు ఇచ్చేయి.

• adj. ఖచ్చితమైన; exact; (ఇగ్నొట్). తూ అస్లి కామ్ కరీన్ కఁ. నీవు కచ్చితంగా పని వేస్తోవా.

అస్సి /assi/ n. (85) ఎన్ట్రై; eighty; (ఏయ్యి).

ఆ /ā/ v. రా; come; (కమ్).

అఖర్ /ākhar/ adj. • పూర్తి; final; (ప్రసంగ్); ఆఖిరి. కామ్ ఆఖర్ వేగో. పని పూర్తి అయినది. • కడపటి; end; (ఎండ్). సమాసి. ఆకరేర్ కామ్ పూర్ణాకర్. కడపటి పని పూర్తి చెయ్యి.

అగ్ బుకరి /āg būkari/ v. రెచ్చిపోవడం; chafe; (చేపు). అగ్ బుకేరో ఖరావ్. రెచ్చిపోవడం చెడ్డది.

అగ్నియార్ నామ్ /āgdiyār nām/ మొదటిపేరు; first name; (ప్రస్తు నేయ్ము). తార్ అగ్నియార్ నామ్ ఆవోచ్ రఁ. నీ మొదటిపేరు బాగుండె.

అచ్ /āc/ • adj. మంచి; good; (గోడ్); అచ్చా (హై); ఠిక. తూ రాన్ ఆవోచ్ కామ్ కిదో. నువ్వు చాలా మంచి పని కానిచ్చావు. • ఉత్తము; noble; (సేబల్); ఉత్తమ; సజ్జన; శరీఫ ఆదమి. అబేరో రాజ్ ఆవోచ్ గుణేవాళో. ఇప్పటి రాజు ఉత్తమైన గుణము కలవాడు. • విశేషమైన; particular; (పటిక్యుల). తూ హమార్ వాసు ఆవోచ్ కామ్ కిదో. నువ్వు మాకోసం విశేషమైన పని కానిచ్చావు.

ఆచీవాతే /ācīvātē/ మంచి మాటలు; good words; (గుణులు). దాడి ఆచీవాతే కర్నో. రోజు మంచి మాటలు మాట్లాడాలి.

ఆచ్చు /acco/ adj. మంచి; good; (గుడ్); ఠిక హి; బెశాక; నిససదేహ; జరూర. ఆచ్చు కామ కర్. మంచి పని చెయ్యి.

ఆచ్చు గొణ్ /acco gon/ n. గుణవంతుడు; having character; (ప్రావిష్ట కరక్కు). ఆచ్చు గోణేర్ ఫ్యారా. మంచి గుణమున్న అబ్బాయి.

ఆచ్చు కరెవాళో /acco karevālō/ n. మరమ్మత్తు చేసేవాడు; repairer; (రిపీర్ఱ). మోటర్ ఆచ్చుకరెవాళో ఆయో. మోటర్ మరమ్మత్తు చేసేవాడు వచ్చాడు.

ఆచ్చు వెగో /acco vēgo/ v. నయం అయింది; became good; (బిక్ట్యూ గుడ్).

ఆచ్చు దికావజకో /acco dikāvajakō/ adj. సుందరమైన; charming; (ఛామిట్). ఆచ్చు దికావజే జాగేనఁ జామా. సుందరమైన ప్రాంతానికి వెళ్ళడము.

ఆచ్చు దేక్ /acco dēk/ సరిగా చూడు. ఘర్ ఆయేజే పామ్ముణేన్ ఆచ్చు దేక్. ఇంటికి వచ్చినస్నేహితన్ని సరిగ్గా చూడు.

ఆచ్చుసో /accōso/ adj. అపురూపమైన; very sensitive; (ఎరి సంసటివ్).

ఆజ్ /āj/ n. • నేడు; today; (టడేయ్); ఆజ. ఆజ్ దిత్యార్. ఈ రోజు ఆది వారము. • ఇవాళ. ఆజ్ మనఁ తావ ఆయో. ఈ రోజు నాకు జ్యారం వచ్చినది. • ఈ రోజు; this day; (దిన్ డేయ్). ఆజ్ పాణి పడో. ఈ రోజు వర్షం కురిసింది.

ఆజ్జ /ājnā/ n. ఆజ్జ; mandate; (మెన్డెయ్యు).

ఆజ్రాత్ /ājrāt/ n. అర్ద రాత్రి; midnight; (మిడ్నిట్).

ఆజాది /ājādi/ • n. స్వతంత్ర. • adv. విచ్చుల విడిగా; independent; (ఇండిఎండంట్); స్వతంత్ర.

ఆట్ /āt/ num. ఎనిమిది; eight; (ఎయ్యు).

ఆటో /ātō/ n. పిండి; flour; (ఫ్లౌఅర్); ఆటా. బాటీకరేర్ ఆటో పించ. రాట్లు చేసే పిండి పిసుకు.

ఆటో కరేర్ /ātō karēr/ పొడి చేయడం; pound; (పోండ్). చావళ్క కూటన్ ఆటో కర్. బియ్యాన్ని దంచి పొడి చేయండి.

ఆటోరిక్షా /ātōrikṣā/ n. ఆటో; auto; (ఇటో).

ఆడం ఆయేర్ /ādām āyēr/ v. ఆడగించు; obstruct; (అస్ట్ర్ట్ట్); రోక; మనా కర. పోలిన్ చోరేనఁ ఆడంఆన్ పకడ్లిదే. పోలీసులు దొంగను ఆడగించి పట్టుకున్నారు.

ఆడం చేసి /ādām chēni/ తిరుగు లేని; unbeatable; (అన్నీటబల్). మార్ కామేనఁ కుణి ఆడంచేసి. నా పనికి ఎవరి తిరుగు లేదు.

ఆడుదేరో /ādpadēro/ అడ్డంకి; hurdle; (పూర్టల్).

ఆడ్వాట్ /advāt/ నాలుగు దారుల కూడలి; crossroads.

ఆడిఅంకితి దేక్రో /ādiānkiti dēkrō/ ఓర చూపు చూస్తున్నాడు; seductive look; (సడ్డీవ్ లక్). మన ఆడిఅంకితి దేక్రో. నన్ను ఓర చూపు చూస్తున్నాడు.

ఆడోఆయేర్ /ādoāyēr/ n. అడ్డుపడడం; interrupt; (ఇంటర్ప్ట్).

ఆడో /ādō/ adv. • అడ్డంగా; across; (అక్స్సో). సడకెపర్ బస్సెర్ మణాంగఁ రూట్ ఆడో పడగో. రొడ్డుపైన బస్సుకు చెట్టు అడ్డంగా పడి ఉంది. • అడ్డు; hurdle; (పూర్టల్). మార్ కామేనఁ ఆడో ఆమత్. నా పనికి అడ్డు రాకు.

ఆద్ వాట్ /ād vāt/ సగం దారి; half way; (హోఫ్ వేయ్). ఈ ఆద్ వాట్ దికాళో. అతడు సగం దారి చూపాడు.

ఆద్మి /ādmī/ n. • వ్యక్తి; man; (మెన్); మనుష్య; ఆదమీ. జమ్మిపర్ రాన్ తెలివిదార్ జీవరాన్ ఆద్మి. బూమ్మిద ఎక్కువ తెలివి గల జీవి మానవుడు. • వ్యక్తి; person; (పసన్); వ్యక్తి; ఆదమీ.

ఆద్మీర్ నామ్ /ādmīr nām/ వ్యక్తిపేరు; name of a person; (నేయ్యు ఒప్ ఏయ్ పసన్). ఈ ఆద్మీర్ నామ్ రాథోడ్. ఈ వ్యక్తిపేరు రాథోడ్.

ఆదేతి కమ్ /ādēti kam/ సగం కన్ను తక్కువ. ఉందూమా ఆద్దేతి కమ్ శఁ. అందులో సగం కన్ను తక్కువగా ఉంది.

ఆదొ /ādo/ n. సగం; halve; (హోవ్); ఆధా. మనఁ ఆదొ కామ దఁ. నాకు సగం పని ఇవ్వు.

అంగజ్ /āngaj/ adv. అప్పుటికే; till that moment; (టిల్ దెట మొమంట్); తప్ప తక హి; ఉస సమయ తక హి. అంగజ్ హామ్ డగర్డే. ముందే మేము వెల్లి పోయాము.

అంతర్ /āntar/ n. పేగు; intestine; (ఇంటిప్పాయ్యు); ఆంతటి.

అంతర్లో పెటేమా అంతర్ రఁచ. కడుపులో పెగులు ఉంటాయి..

అంక్ /ānk/ n. • అంకె; number; (నంబర్); సంఖ్యా. 2(దీ) ఏక్ అంక్. రెండు ఒక అంకె. • అప్పురం; character; (కెరక్కో); అఖర; వర్ణ. "మ" ఏక్ అంక్. "మ" ఒక అప్పురం.

అంచ్ జాదాకర్ /āñc jādākar/ మంట పెంచడం; building up the fire; (చిల్లిచ్ అప్ ద ప్లైఅర్). చూలేహేటు అంచ్ జాదా కర్. పొయ్యికింది మంట పెంచు.

అంక్ లకేర్ /āñk lakēr/ అంకె రాయడం; writing a number; (రెబిచ్ ఏమ్ నంబర్). అంక్ లకేర్ సీక్లిడ్సో. అంకె రాయడం నేర్చుకున్నాను.

అంగ్లి /āngglī/ • వేలు, వేళ్ళు; fingers; (పింగన్).

అంది /āndi/ adj. • గుణ్ణి; గాలి తుఫాను; blind; (బ్లైండ్); దృష్టిహిని; అంధ.

అంకి /āñki/ n. కన్ను; eye; (ఐ); ఆఁఖ; నజర; దృష్టి. అంకితి దేక్. కన్నుతో చూడు.

అంది అంగోళో /āndi aṅgolo/ n. గాలి దుమారం; storm; (ప్లోమ్).

అందిమానేర్ /āndimānēr/ n. గుణ్ణి నమ్మకం; blind belief; (బ్లైండ్ బిల్పిం). నే ఆద్మినఁ ఆందిమానేర్ చేసి. అందరిని గుణ్ణిగా నమ్మరాడు.

ఆంగులి /āṅgūti/ వేలు ముద్ర.

ఆంగేతి /āṅgēti/ ముందు నుంచి; from the front; (ప్రొమ్ ద ప్రంట).

ఆంగేర /āṅgēr/ adj. మొదటి; primitive; (ప్రమిటివ్). ఆంగేర త్రైల్ లాగ్రీ కోసి. మొదటి త్రైల్ మెలగటం లేదు.

ఆంటోభాండేర /āṇṭō bhāndēr/ n. చిక్కుముడి; puzzle; (పుజల్).

ఆన /ān/ adj. వచ్చి; after coming; (ఆప్ట కమిట్). బన్ ఆన పడి. బస్సు వచ్చినది.

ఆంగులింగమ్ /āṅgaṁ/ •adv. ముందు; before; (బిఫోర్); ఆగే; సామనె.

మార్ ఆంగులింగమ్. నా ముందు నిలువు. •n. ఎదురు; against; (అగంస్ట్); సామనా; సామనె కా భాగా. ఆంగులింగమ్ సర్కో ఆప్సో కోసి. ముందుకు, వెనకకు కదలడం మంచిది కాదు. •v. మొదల్చో; forward; (ప్రోవడ్); ఆగే. తూసేర్ ఆంగులింగో. నీవు ఆందరికన్న ముందుకు వెళ్లు.

ఆంగులింగోరో /āṅgaṁ baḍēro/ కొనసాగడం; to continue; (టు కంటింయు).

ఆన్పడి /ānpadī/ వచ్చింది; he has come; (హీ హెస్ కమ్). కాటేన్ ఆన్పడి. కోతకు వచ్చింది.

ఆపచ్చనా /āpacnā/ adj. అత్యాశగల; insatiable; (ఇన్వెపబల్). నే మన్ రేణూకన్ ఆపచ్చనా రేర్చేని. అన్ని నాకే కావాలని అత్యాశ ఉండరాదు.

ఆపణ్ /āpan/ pron. • మనది; ours; (షైఅన్). ఈ బంచ్చేజ్కొ జాగ్ ఆపణ్. మనం నివసించే ఈ భూమి మనది.

- మనం; we; (పీ); హమశ్రోతా. ఆపణ్ నే భఖన్ కామ్ కరా. మనమందరం కలిసి పని చేధ్యాం.

ఆపణేమెంక్ /āpaṇēma ēk/ మనలో ఒక్కురు; one among us; (ఎన్ అముఛ్ అన్). హోత్, టాంగ్ ఫేరిజ్కొ చూచాపరేవున్ ఆపణేమా ఎక్కిన్ ఏక్ ఫేళన్ రకాణ్ నో. కాశ్చు, చేతులు మంచిగా లేని పిల్లలను మనలో మనం ఒకరిగా కలిసి ఉండేటట్లు చేయాలి.

ఆపరగొజకొపేట్ /āpargojako pēt/ ఉచ్చిన కడుపు; swollen belly; (స్టోలన్ షెలి).

ఆప్తి /āpti/ n. • ఆపద; danger; (డేయ్యూర్). మం ఆప్తి మచ్చా. నేను ఆపదలో ఉన్నాను.

- అత్యవసర; trouble; (తుబల్); ఆఫాత; విపత్తి; సంకట.

ఆప్తికరేర్ /āptikarēr/ తొందరపడు, ఆతురపడే.

ఆప్రియాయో /āpriyāyo/ n. ఉచ్చింది; got bulged.

ఆప్రేశన్ /āprēśan/ శస్త్రచికిత్స; operation; (ఒపరేయ్యున్). మన్ ఆప్రేశన్ కరన్ బంచాడ్. నాకు శస్త్రచికిత్స చేసి బ్రతికించు.

ఆప్రుజు కర్ /āpramāṁju kar/ ఉబ్బేటట్లు చెయ్యి; make as bulge; (మేయ్యి ఎన్ బల్ట్). టూస్ బేమ వాళ్ మారన్

ఆప్రుజు కర్. టూస్ బ్లో గాలి కొట్టి ఉబ్బేటట్లు చెయ్యి.

ఆప్రికా ఖండం /āphrikā khaṇḍam/ ఆప్రికా ఖండం; Africa continent; (ఎప్లిక కొంటినెంట్).



ఆమిలి /āmli/ చింత పండు.

n. tamarind; separating; (టుమరిండ్); (సెపరేటింగ్).

ఆంబా /āmbā/ మామిడి కాయు; unripe mango; (అన్రైప్ మ్యాగ్ం). ఆంబార్ బాగేమా ఆంబా లాబిచ్. మామిడి తోటలో మామిడి కాయలు దొరుకుతాయి.

ఆయిసత్ /āyisat/ n. స్ట్రోమత; capability; (కేయ్ బిలటి).

ఆయిసత్ ఫ్రజకో ఆధీక్ష కరేసారు. స్ట్రోమత ఉన్న వాడు చెయ్య గలగుతాడు.

ఆయేజ్ డేక్ /āyēju dēk/ హోజురు చూడటం; checking attendance; (డెక్షి అటెండంస్). బడిమా ఘచాపర్ ఆయేజ్ డేకుచ్. బడిలో పిల్లల హోజురు అగునట్లు చూడడం.

ఆయేర్ /āyēr/ • v. వచ్చు; derive; (డిరైవ్); ఆ; పహుంచా; జాన; హో; ఘట. తోన్ నోకరి ఆయేర్ సూచనా ఫా. నీకు ఉద్యోగం వచ్చు అవకాశం ఉంది.

- n. రాబడి; return; (రిటన్); ఆయ; ఆమదనీ. ఆపణేన్ ఆయేర్ ఫామ్యోద్ కత్తా. మనకు వచ్చే రాబడి ఎంత.

ఆర్పి /ārsi/ n. • అర్ధం; mirror; (మిరర్). జేర్ ముండో జిక్ దేకేన ఆర్పి కామదచ్. ఎవరి ముఖం వారు చూసుకోవడానికి పనికి వస్తుంది. • కటకం; lens; (లెన్స్); కటక; కడా. • గాజ పలక; glass piece; (గ్ల్యాస్ పీస్).

ఆరి /āri/ n. వస్తుంది; coming; (కమిట్). యాడి ఆరి. అమ్మ వస్తుంది.

ఆరోచూచు /ārōcūṁ/ • n. వస్తాను; I will come; (ఇ విల్ కమ్); ప్రవేశ; దాఖిల; పహుంచ. మం అబ్బుజ్ ఆరోచూచు. నేను ఇప్పుడే వస్తాను. • n. రావడం; coming; (కమిట్). అబ్బుజ్ సోన్ ఉటున ఆరోచు. ఇప్పుడే నిర్మనుండి రావడం జిగిగింది.

- v. వచ్చు; come; (కమ్); ఆ; పహుంచ; జాన; హో; ఘట.

అల్ గడ్డ /al gadda/ బంగాళా దుంప; potato; (పట్టెయ్యా). హమార్ ఫేతేమా ఆల్ గడ్డ పచారే. మా చేనులో బంగాళా దుంప పండిస్తాము.

ఆలచుంకర్ /ālcaṅkar/ n. ఆలస్యం చెయ్యి; protract; (ప్రొత్కుట్). ఇజ్జ దస్సేక్ ఆలచుంకర్. ఇంకా కొంచెం ఆలస్యం చెయ్యి.

ఆలి /āli/ గృహసమాహం; వీది; family; (ఐమలి).
ఆవజకో /āvajakō/ • adj. రాబోయే; imminent; (ఇమినంట).
 ఆవజకో దాడేమాదేకా. రాబోయే రోజ్లలో చూడాం. • v.
 సంకుమించు; inherit; (ఇన్సెరిట్); ప్రవేశ కర.
ఆవో /āvō/ v. రండి; come; (కమ్). మార్ బదులుగా తమ్
 ఆవో. నా బదులుగా మీరు రండి.
ఆశ /āśa/ n. ఆశ; false belief; (ఫోల్చు చిలీఫ్). దూషకన్
 ఆశ ఘూళ్లో. ఇస్తాఁ ఆశ చూపాడు.
ఆసరో /āsarō/ సహాయం; favour; (ఎయ్యర్). మన్ రమేష్ రాన్
 ఆసరో పచయో. నాకు రమేష్ చాలా సహాయం చేశాడు.
ఆన్సపాన్ /āspās/ • చుట్టు పక్కల; surroundings;

(సరొండింపు). ఆన్సపాన్ దేకన్ చాల్. చుట్టు పక్కల చూసి
 నడువు. • n. పరిసరం; environment; (ఇంహైలరన్సుంట);
 పరిసర; పడోస; ఆస పాస కా స్థాన.
ఆన్సపాసెమా /āspāsemā/ n. పరిసరం; environment;
 (ఇంహైలరన్సుంట); పరిసర; పడోస; ఆస పాస కా స్థాన.
 అపణ ఆన్సపాసెమా రూడ్ పక్కు పోళ్లో. మన
 పరిసరాలలో చెట్లను బాగా పెంచాలి.
అసియా భండం /āsiyā khaṇḍam/ అసియా భండం; Asia
 continent; (ఎయ్య కొంటినెంట).
ఆసీన్ /āsīs/ దీవెన. యాడి బాహేర్ ఆసీన్ మన్ ఛ..
 తల్లిదండ్రుల దీవెన నాకుంది.

ఇజ్జత్ /ijjat/ n. పరువు; prestige; (ఐస్టేజ్). బంచేన్ ఇజ్జత్
 రేణ్టో. బ్రతకట్టానికి పరువు మొదలు చేయాలిగన పని.
ఇజ్జాజత్ /ijājat/ v. అనుమతించు; permit; (పమిట);
 అనుమతి దే; ఇజాజత దే. ఉన్ మాయి ఇజ్జాజత్ ద..
 అతనిని లోపలికి అనుమతించు.
ఇటిక /iṭika/ ఇటుక; brick; (బ్రిక). ఘర్ భాందెనె ఇటిక కామ్
 దే. ఇల్లు కట్టడానికి ఇటుక పనికొస్తుంది.
ఇంక్రి /idṭi/ n. • ఆచారం; custom; (కష్టమ్); ఆచార. తీజ్
 పండగ కరేర్ హామార్ ఇంక్రి. తీజ్ పండగ చేయడం
 మాయొక్క ఆచారం. • సాంప్రదాయం. ఆపణ ఇంక్రి రాన్
 ఆచ్. మన సాంప్రదాయం చాలా మంచిది.
 • కట్టబాటు; tradition; (ట్రడీషన్); పరంపరా; సామ్ప్రదాయ.
ఇంజన్ /iñjan/ n. ఇంజను; engine; (ఎన్విన్).
ఇంచ్ /iñc/ n. అంగుళం; inch; (ఇన్చు); అంగుల; ఉంగలి.
ఇంద్రియం /indriyam/ n. వీర్యం; sperm; స్వర్ం; వీర్య; శక్తి.
ఇంగ్లాండ్ /inglānd/ n.prop. ఇంగ్లాండ్; England;
 (ఇంగ్లాండ్). ఇంగ్లాండ్ ఏక దేశం. ఇంగ్లాండ్ ఒక దేశం.
ఇంగ్లికం /inglikam/ ఇంగ్లికం. ఇంగ్లికం భూంజన్
 భాయెసారూ. ఇంగ్లికం కాల్యూకోని తినవచ్చు.
ఇంగ్లీష్ /inglis/ n.prop. అంగ్లము; English; (ఇంగ్లిష్). తూఱ
 ఇంగ్లీష్ వాతే సీక్. నీవు ఆంగ్లం నేరుచుకో.
ఇనామ్ /inām/ n. • బహుమానం; gift; (గిఫ్ట్); పురస్కార;
 ఇనామ. మన్ రాజ్ ఇనామ్ దీనో. నాకు రాజు బహుమానం

ఇచ్చాడు. • పారితోషికం; reward; (రివైండ్); పారితోషక;
 పురస్కార; ఇనామ. నిజాం బంజారా హాల్స్ ఇనామ్ దీనో.
 నిజాం బంజారా హాల్స్ పారితోషికం ఇచ్చాడు.



ఇండా /indā/ n. గుడ్డు; egg; (ఎగ్గ్); అండా. ఇండాతి
 నొంగ్యాం రాందెవాను. గుడ్డుతో కూర వండవచ్చు.
ఇమాన్ /imān/ v. ప్రమాణం; swear; (స్వూర్తు). సేన్ ఆచౌచ
 కారుచుకన్ ఇమాన్ కర్. అందరికి మంచి చేస్తానని
 ప్రమాణం చెయ్యా.
ఇమాని /imāni/ adj. నిస్యార్థపరుడు; altruistic; (అల్ట్రుయిస్టిక్). నాన్కా ఛావ్వర ఇమాని. చిన్న పిల్లవాడు
 నిస్యార్థపరుడు.
ఇమానెతి /imānēti/ adj. నిష్టాష్టిక; impartial.
ఇరాద /irāda/ adj. చెందిన; related; (రిలేట్యుడ్); సంబంధిత;
 సంబంధ ట్రేడ్.
ఇరును /irusu/ n. ఇరును; axle; (ఎక్కుల్); థూరా; థూర.



ಇಲ್ಲಾಕ್ /ilākō/ *n.* • ಪ್ರಾಂತಂ; spot; (ನೌಕು); ಪ್ರದೇಶ; ಸ್ಥಾನ. ಅಪಣ
ಇಲ್ಲಾಕ್ ದಾಟನ್ ಜಾಮೇರ್ ಫೆನಿ. ಮನಪ್ರಾಂತಂ ದಾಟಿವೆಲ್ಲಕೂಡು.
• ಪೊಲಿಮೇರ; boundary; (ಬೊಂಡರಿ); ಸರಹದ; ಸೀಮಾ.
ಇಲಾಜ್ /ilāj/ ಚಿಕಿತ್ಸೆ; medical treatment; (ಮೆಡಿಕಲ್
ಶೈಲ್ಟ್ಯಂಟ್).



ಇಸ್ತಿಕರ್ /istri kar/ ಇಸ್ತಿಕೆಯ್ಯೆ; press; (ಪ್ರೆಸ್). ಮಾರ್
ರುಳ್ಳಾನ್ ಇಸ್ತಿಕರನ್ ಮೇಲ್. ನಾ ಅಂಗಿನಿ ಇಸ್ತಿಕೆಸಿಪೆಟ್ಟು.
ಇಸ್ತಮಾಲ್ /istamāl/ ವಾಡಡಮು. ಮತ್ತಾರ್ ವಿಸ್ತಾ
ಇಸ್ತಮಾಲ್ಗ್ರಾಹಿತು. ನೇನು ನೀ ವಸ್ತುವನು ವಾಡುವುಂಟಾನು.

ಈ

ಈ /i/ *pron.* • ಇತನು; he; (ಪೀ); ಯಹ್ಪು. ಈ ತಾರ್ ಕಾಯ್
ಲಾಗ್. ಇತನು ನೀಕು ಏಮವುತ್ತಾಡು.
• ಇದಿ; this; (ದಿನ್); ಯಹನ್; ಯಹಸ್ತಿ. ಈ ವಿಸ್ತಾ ಮಾರ್. ಈ
ವಸ್ತುವನಾದಿ. ಈ ವರ್ಲಾ. ಇದಿ ಇಟು ತೀಸುಕುರಾ.
ಈ ನಾತೋ /i naṁtō/ ಇದಿ ಕಾಕುಂಟೆ; if not this; (ಇಷ್ಟ ನೀತ
ದಿನ್). ಈ ನಾತೋ ಈ ವಫ್. ಇದಿ ಕಾಕುಂಟೆ ಅದಿ ಅವುತ್ತಂದಿ.

ಈ ಮೀನಾಮಾ /i mīnāmā/ ಈ ನೆಲಲೋ. ಈ ಮೀನಾಮಾ ಮ್
ಡಿಗ್ರಿ ಪಾನ್ ವೆಗೋ. ಈ ನೆಲಲೋನೇನು ಡಿಗ್ರಿ ಪಾನ್ ಅಯ್ಯಾನು.
ಈಜ್ /ij/ ಇದೆ; this one only; (ದಿನ ವನ್ ಒಂಲಿ). ಈಜ್ ವೇಳ
ರೇಣು. ಇದೆ ಸಮಯಂ ಕಾವಾಲಿ.
ಈಡ್ /iḍ/ *n.* ವಯಸು; age; (ವಿಯ್ಸು); ಉಮ್ರ; ಜವಾನಿ; ಅವಸ್ಥಾ.
ತೋನ್ ಚಾರ್ ಮನಿಕ್ಯಾಮಾ ವಾತೇ ಕರೆರ್ ಈಡ್ ಆಯಿಕೋನಿ. ನೀಕು
ಇಂಕ ನಲುಗುರಿಲೋ ಮಾಟ್ಲಾಡೆ ವಯಸ್ಸು ರಾಲೇದು.

ಇ

ಇಕ್ಕ್ರೋ /ukalrō/ *n.* ಮನುಲುತುಂದಿ; boil; (ಬೊಳಲ್). ಪೋಣಿ
ಇಕ್ಕ್ರೋ. ನೀರು ಮನುಲುತುಂದಿ.
ಇಕ್ಕೊಮಾರೆರ್ /uklōmārēr/ ಇಕ್ಕು ಪೋತ; sweating;
(ಸ್ವಯಂಭಿಂಗ್). ತಡ್ಡೆತಿ ಇಕ್ಕೊಮಾರೆವ್. ವೆಡಿಕಿ ಇಕ್ಕು ಪೋತ
ಪೋಸ್ತುಂದಿ.
ಇಕ್ಕು /uklam̄/ *v.* ಮರಗು; boil; (ಬೊಳಲ್); ಉಬಲ.
ಇಚ್ಚಾಯೆರ್ /ucṭāyēr/ *v.* ರೆಚ್ಚಾಗೊಟ್ಟು; ignite; (ಇಗ್ನೈಟ್);
ಅಕಸಾನಾ; ಭಡಕಾನಾ. ಮನ್ ಇಚ್ಚಾವಜ್ಞಾ ಕರ್ಗುತ್. ನನ್ನ
ರೆಚ್ಚಾಗೊಟ್ಟು.
ಇಜಿ /ujji/ *conj.* • ಇಂಡಾ; some more; (ನುಮ್ ಮೊರ್); ಔರ
ಜಿ. ಇಜಿ ರೇಣು. ಇಂಡಾ ಕಾವಾಲಿ.
• ಮರಿಯು; and; (ಎಂಡ್); ಔರ; ಫಿರ.
ಇಜ್ಜೆಕ್ /ujjek/ ಮರ್ಕ. ಇಜ್ಜೆಕ್ ಹಾಪ್ತು ಮಾರ್ ಫೆಲ್ ಆಯೆರ್ ಫೆನಿ.
ಮರ್ಕ ಸಾರಿ ನಾ ಜೋಲಿಕಿ ರಾಗುಡು.



ಇಕ್ಕಿ /ukli/ *n.* ರೋಕಲಿ; pestle; (ಪುಸಲ್); ಮೂಸಲ. ಇಕ್ಕಿನಭಾಟಾತ್
ತಯಾರ್ ಕರವ. ರೋಕಲಿನಿ ರಾಯಿತ್ ತಯಾರು ಚೇಸ್ತಾರು.

ఉదాహరార్ /udāhārār/ *n.* ఉదాహరణ; example; (ఇగ్నింపల్); ఉదాహరణ; దృష్టి; మిసాల.
ఉందర్ /undar/ *n.* ఎలుక; rat; (రెట్); చూహా; మూపక.
 ఉందరేనఁ బిసిని భావచ. ఎలుకను పిల్లితింటుంది.
ఉందా /undā/ *v.* కుమ్మరించు; dump; (డంట్); ఉండెల. పాణీ మాట్లార్ నైన్ ఉందారోచ. వర్షం కుండపోతగా కురున్నన్నది.
ఉందాళ్లో /undālō/ ఎండాకాలం, వేసవి. ఉందాళ్లో ఆరోచ. కూలర్ లేలఁ. ఎండాకాలం వస్తుంది కూలర్ తీసుకో.
ఉందుమా /undumā/ *pron.* వాటిలో; in them; (ఇన్ దెమ్). ఉందుమా కుణ్ణో లేచి? వాటిలో ఏది తీసు కుంటావు?
ఉందూర్ /undūr/ వారి; their; (దేర్). ఉందూర్ నామెపరఁ. జమ్మి లకాయో. వారిపేరు మీద భూమి వ్రాయించాను.
ఉంచేర్ /unčēr/ పైది; upper one; (అపర్ వన్). తార్ ఉంచేర్ రామ్. నీ పైది ఆకాశం.
ఉందొపడేర్ /undopadēr/ బోర్లా పడడం; falling again; (ప్రాలిష్ అగెన్).



ఉంచఁ /unčām/ *n.* ఎత్తు; height; (ప్రాత్). ఉంచేతి రేడ్. పైనుండి ఎగపొయిఁ.

ఊఁ /ū/ • అతను, ఆయన. ఊఁ... కేవ్వి జారొచ. అతను ఎటు పెటుతున్నాడు. • *n.* అది; that; (దెర్తు); వహన.; వహస్తి. ఊఁ కాయి? అది ఏమిటి?
ఊఁటు /ūnta/ *n.* ఊఁట; fountain; (పొంటిన్); సోతా.
ఊఁట్ /ūt/ *v.* లే; get up; (ఉట్ అప్). ఉంపర్ ఊఁట్. పైకి లే. తూ ఊఁట్. నువ్వు లే.
ఊఁటేర్ /ūtēr/ *n.* లేచే; getting up one; (ఉటేట్ అప్ అప్). ఊఁటేర్ వేళ వేగి. లేచే సమయం అయింది.
ఊఁను /ūn/ *n.* • ఉన్ని; బొచ్చు; wool; (పుల్); ఊన.

ఉండేమా /undēmā/ లోతు; depth; (డెఫ్). ఉండేమా గోజుకో అద్దీ మర్గో. లోతుకు పోయిన వ్యక్తి చనిపోయాడు.

ఉంపరుఉంపరు /umparumpar/ పైపైన; peripheral; superficial; (పరిపరలు; సుపపిశలు). జమ్మినై ఉంపరుఉంపరు దూన్. భూమిని పైపైన దున్ను.
ఉంప్రు /umpram/ ఉపరి తలం; ఎత్తైన; outer layer; tall; (బెట్లర్ లేయరు); (తొలు). మోట్ గట్టార్ ఉంప్రు వడ్ సకాని. ఎత్తైన గుట్టలు ఎక్కులేము.

ఉమర్ /umar/ *n.* • వయసు; age; (ఎయిస్); ఆయు; జిందగీ; ఉమర్. తార్ ఉమర్ కత్తా. సీ వయసు ఎంత. వోర్ ఉమర్ పూర్ వేగి. అతని వయసు పూర్తి లినది.
 • జీవితం; life; (ల్యాఫ్); జీవన. హువ జన్మాతి మరజేతాఱూర్ సాలేవున ఉమర్ కచ. పుట్టినపుటి నుండి మరణం వరకు ఉండే కలమును వయసున్ అంటారు. తార్ ఉమర్ మోట్. నీ జీవితం పెద్దది.

ఉమర్ భరొ /umar bharo/ జీవిత కాలం; life long; (ల్యాఫ్ లౌస్).
ఉమన్ /umas/ ఉక్కుపోత; sweating; (స్వెటింగ్). ఉందాళేమ ఉమన్ మారచ. వేసవిలో ఉక్కుపోత పోస్తుంది.

ఉలి /uli/ *n.* ఉలి; chisel; (చిసలు); ఛేరీ; టాంకి. ఉలితి పేడేర్ వేళ పాడవ. ఉలితో వక్కు కన్నాలు చేస్తారు.
ఉశ్కా /uskā/ *n.* ఇసుక; sand; (సిండ్); రెత; బాలు. భాశ్యామాతి ఉశ్కా ఆవచ. పెద్ద కాలువ నుండి ఇసుక వస్తుంది.
ఉస్క్యార్ బీడ్ /uskyār biḍ/ *n.* ఎడారి; desert; (డెసట్); రెగిస్టాటింమాన్ రాజస్థానేమా ఉస్క్యార్ బీడ్ ఫ. రాజస్థాన్ లో ఎడారి ఉంది.

ఊఁ

ఊంచాల్ /ūnčāl/ *n.* పడమర; west; (వెస్ట్); పశ్చిమ; మగరిబ. ఊంచాల్ సామ్ జాన్ కామ్ కర్. పడమర పైపుకు పెల్లి పనిచెయ్యి.

ఊండ్ /ūndō/ *adj.* • లోతు; deep; (డైప్); గహరాఇ; గంభీరతా. అపణ్ ధాబ్ రాన్ ఊండ్. మన బాపి చాల లోతు. • లోతైన. హమార్ గామ్ ఊండేమా ఫ. మా ఊరు లోతైన ప్రాంతంలో ఉంది.

ఊంపణ్ /ūmpaṇ/ *v.* పొంగు; inflate; (ఇన్ఫ్లైట్); ఉఫాన; ఉబాల. దూద్ ఊంపణ్ గో. పాలు పొంగు చున్నది.

ఎకర్ /ekar/ *n.* ఎకరం; acre; (ఏయూర్). ఏక్ ఎక్కుర్ ఫేల్ కాట్. ఒక ఎకరం పొలం కొయ్యి.

ఎక్కుజ్ /ekkaj/ • *adv.* ఒక్కటే; only one; (ఒంలి వన్). ఎక్కుజ్ త్వాయి గాలి మోటర్ వడ్డో. ఒక్కటే సారి విమానం ఎక్కునాను. • *pron.* ఒక్కరు; one person; (వన్ పసన్). నే మనిక్కా ఎక్కుజ్ కన్ కేలేణో. అందరూ వ్యక్తులు ఒక్కరే అని అనుకోవాలి. • *n.* కేవలం; mere; (మీయర్); కేవల; సిర్క. ఈమన్ నాళి కరన్ ఎక్కుజ్ రపియా దీనో. అతను నన్ను వేరు చేసి కేవలం ఒక్క రూపాయి మాత్రమే జిచ్చినాడు. • *adj.* ఒకే; only; uniformly; mono; (ఒంలి); (యునిఫోమలీ); (మానీ); ఎక్ మాత్ర; ఎక హీ.

ఎక్కినా /ekkinam/ ఒక దానిని; one thing; (వన్ తిట్).

ఎక్కినా నందిమా హంగోళి కరావో. ఒకదానిని నదిలో స్నానం చేయించండి.

ఎక్కిర్ /ekkir/ *pron.* ఒకరి; ones; (వంస్). తూఁ ఎక్కిపర్ రీన్ కాయికన్ కర్రోచి. నీవు ఒకరి మీద కోపం ఎందుకు చేసుకుంటున్నావు.

ఎక్కిన ఏక్ /ekin ek/ ఒకరికి ఒక్కరు; one to one; (వన్ టు వన్). తమ దోయి ఎక్కిన ఏక్ సాత్. మీరిద్దరు ఒకరికి ఒకరు తోడు.

ఎలాన్కర్ /elankar/ *v.* ప్రకటించు; announce; (అనోంస్); ఘోషణా కర; విజ్ఞాపన కర; సూచిత కర. తార్ వాతేన్ బార్ ఎలాన్ కర. నీ మాటను బయట ప్రకటించు.

ఏక్ /ek/ • *num.* ఒకటి; one; (వన్); ఏక. దసెమా ఏక్ భేషణో గ్యారి. పదికి ఒకటి కలిపదితే పదకొండు. ఏక్ కామ్ పూర్ణో కర్. ఒక పని పూర్తి చెయ్యి. ఓన్ ఏక్ హాప్ట దికాళ్. దాన్ని ఒక సారి మాపెట్టు.

ఏక్ ఏక్ /ekēk/ *n.* ఒక్కుక్కడు; each; (అట్).

ఏక్కెన్ /ekleinām/ ఒక్కరినే; only one person; (ఒంలి వన్ పసన్). మన అందారెమా ఏక్కెన్ రకాడ్ గో. నన్ను చీకటిలో ఒక్కరినే ఉంచావు.

ఏక్లో /eklo/ • *n.* ఒక్కడు; one person; ఏక ఆదమీ.

ఏక్లోజ్ /eklōj/ • *n.* ఒంటరిగా; alone; (అలోవ్); ఏకాదమీ. అట్టేమా రాత్ వణా ఏక్లోజ్ జాయేర్ ఫేని. అడవిలో రాత్తి పూట ఒంటరిగా పెళ్ళ కూడదు. • *adv.* ఒకడినే; aloof; (అలోవ్); అకెలె. మార్ బాపేర్ ఎక్లోజ్ బేటా. నా తండ్రికి నేను ఒకడినే కుమారున్ని.

ఏక్కరేర్ /ekkarēr/ • *v.* ఏకీకరించు; consolidate; (కంన్యాలిడ్ట్). దోయినె ఏక్కరేర్. రెంటిని ఏకీకరించు. • *n.* కలపడం; mixing; (మిక్రేజ్).

ఏక్తవ్యాయి /ektvāyi/ ఒకసారి; once; (వంస్). ఏక్తవ్యాయి రేఱు. ఒకసారి కావాలి.

ఏకీమాఏక్ /ekimāek/ ఒకదాంట్లో ఇంకొకటి. ఏకీమాక్ భేష్. ఒకదాంట్లో ఇంకొకటి కలుపు.

ఏకేక తాయి /ēkēk tāyi/ *pron.* ఒక్కుక్కసారి; sometimes; (స్టేట్స్).

ఏడి /ēdi/ మడమ. ఏడి పరఁ వించు కాటో. మడమపై తేలు కుట్టింది.

ఏర్జు /ērju/ • *n.* ఇలా; thus; (దన్). ఏర్ జా చాల్. ఈ రకంగా నడువు. • *adv.* ఇట్లా; ఇస తరహ. ఏర్జ కూణి కరేని. ఇట్లా ఎవరు చేయలేరు.

ఏవ్డి /ēvdi/ *v.* ఇటు; this side; (దిన్ సైడ్). ఏవ్డి వర. ఇటు రా.

ఒకొల్డి /okoldi/ *n.* పెంట కుప్పు; manure heap; (మన్మార్). గోబైనె ఒకొల్డిమారేడ్. వేడను పెంట కుప్పులో వేయి.

ఒడుపు /odupu/ *n.* ప్రకాశికపు; plan; (ఫ్లాన్). తార్ ఒడుపు ఆచ్చఁ. ని ప్రకాశిక బాగుంది.

ఒత్తి /otti/ *adv.* అక్కడి నుండి; from there; (ప్రోమ్ దేర్). ఒత్తి దెమల్. అక్కడి నుండి పంపించు.

ఒత్తె /otte/ అక్కడ; there; (దేర్). ఒత్తెమేల్. అక్కడపెట్టు.

ఒత్తెతాఱ /ottetāṭu/ *adv.* అందాక; until then; (అంటిల దెన్); తబ తక; వహాఁ తక. ఒత్తెతాఱ జాన్ దేక. అందాక పెళ్ళి చూడు.

ఒత్తు /ottam/ *adv.* అక్కడ; there; (దేర్); వహాఁ; ఉథర.

ఒదొడ్ /odod/ *n.* సారం; summary; (సుమరి). ఏ సాకీర్ ఒదోడ్ క. ఈ కథకు సారం చెప్పు.

ఒపిగ్యి /opkyi/ *n.* ఓర్పు; patience; (పీయ్యుంచ్); సహనశిలితా; ధైర్య; సత్ర. నే మనిక్యావునఁ ఒపిగ్యి రేణ్ణో. ప్రతి వ్యక్తికి ఒపిక ఉండాలి.

ఒలా /olā/ *v.* • ఆర్పు; douse; (డౌస్); బుజ్ఞా; ఠండా కర. • చల్లార్పు; cool; (కుల్).

ఓ

ఓ /ō/ *pron.* వారు; those; (దోన్); ఆపిద్దూర; వె~న.బ. ఓ వేళామా హబాయో. వారు ఫుడియలో పుట్టారు.

ఓ వేళామా /ō vēḷāmā/ *n.* ఆ సమయంలో; at that time; (ఎట దెట ట్రీమ్). ఓ వేళామా తూ,కత్తగ్గో. ఆ సమయంలో నీవూ ఎక్కుడికి పెల్లావు.వ.

ఓట్జ్ /ōj/ వాట్లు; they; (దేయ). ఉంఘార్ ఓట్జ్ నామ్ డగర్లే. వాళ్ళంతట వాళ్ళు ఊరికి వెళ్ళారు.

ఓత్ /ōt/ • *n.* • ఓటు; vote; (పోత్). నాయకేనఁ ఓటేతి కోర్లో.

ఓతు /ōda/ *n.* పడవ.

ఓడ్పు /ōḍpu/ *n.* ఉపాయం; idea; (ఇడీయ). ఓడ్పు సోంచ్. ఉపాయం ఆలోచించు.

ఓడేర్ /ōḍēr/ కప్పుకునేది. చెద్దర్ ఓడేనఁ కాముదచు. చెద్దరు కప్పుకోవటానికి ఉపయోగపడుతుంది.

ఓణ్ణి /ōṇṇi/ ఓణ్ణి. మొట్టారి ఛావరి ఓణ్ణి నాక్లాచు. యవ్వనంలో ఉన్న అమ్మాయిలు ఓణ్ణి కట్టుకుంటారు.

ఓత్తేతి /ōttēti/ అక్కడ నుంచి; from there; (ప్రొమ్ దెర్).

ఓప్ప /ōpra/ దానిపై; on it; (ఒన్ ఇట్).

ఓమా /ōmā/ *adv.* అందులో; therein; (దెర్ఇన్). ఓమా ఘాల్. అందులోవెయ్యి.

ఓమాతి /ōmāti/ దాని నుండి; from that; (ప్రొమ్ దెట్). ఓమాతి ఘాల్. దాని నుండి పెట్టు.

ఓర్ /ōr/ • *pron.* దాని; it's; (ఇట్). ఓర్ నామ్ కాయి. దాని పేరు ఏమిటి.

- *adv.* యొక్కు; of; (ఒన్); కా; కె; కీ. ఈ ఓర్ కామ్. ఇది అతని యొక్కు పని.
- *adj.* తన; own; (ఒన్); వహ(స్వయం). ఓర్ నామ్ క. తన పేరు చెప్పు.
- *adj.* తనదే; his only; (హాన్ ఒంలి). ఊ ఓర్. అది తనదే.

ఓర్న్యయి /ōrnayi/ • *adj.* అలాంబి; similar; (సిమలర్).

- *adj.* లాంబి; as; (ఎన్); (కె) జైసా. మనఁ ఓర్న్యయి రేణ్ణో. నాకు దాని లాంబి కావాలి.
- *n.* మాదిరి; pattern; (ఎటన్); ప్రకార; కిస్మ; నమూనా. ఓర్ నయి కో. ఆయన మాదిరిగా తిను.
- *n.* రూపకం; రూపక; నాటక. ఓర్ నయి నాచ. ఆయన లాగా రూపకం చెయ్యి.

ఓల్డ్రా /ōld̄ā/ గంప; basket; (బాస్కెట్).

ఓలాయేర్ /ōlāyēr/ *n.* ఆరేయడం; put off; (పుత ఒఫ్).

ఓవై /ōvdi/ అటు; that side; (దెట సైడ్). ఓవై పొక్కి వట్టాన్ దేక. అటు పక్క బోర్డించి చూడు.

క

కచ్చి /kacnī/ *v.* వేళ్ళు; whore. కచ్చి డమ్ జాయర్ ఛేని. వేళ్ళు పద్ధక పోవద్దు.

కచేరి /kacēri/ పోలీస్ నిలయం; police station; (ఇలీన్ స్టేషన్). హమార్ నామేమా కచేరి ఛేని. మా ఊరిలో పోలీస్ నిలయం లేదు.

కవోటి /kacōṭi/ *n.* గోచి; truss; (త్రుస్); లంగోటి; కౌపిన; కాశోటి. నావ్కా ఘవాపరేన కవోటి ఘాలఁచు. చిన్న పిల్లలకు గోచి కట్టుకుంటారు.

కజకొ /kajako/ చెప్పేది; one which being told; (ఎన్ విచ్ బీఇషట్ టోల్ట్). తూ కజకొ తరిక ఆచ్ ఛేని. నువ్వు చెప్పిన తీరు బాగా లేదు.

కట్టఖండ /kaṭṭhband/ *n.* కట్టుబాటు; bondage; (బొండ్సీయ్స్). తూ కట్టఖండ రేన్ కామ్ కర్మ. నువ్వు ఒక కట్టుబాటుపై పని చెయ్యి.

కట్టాళో /katmālo/ *n.* • కుటుంబం; family; (పెమలి). మార్ కట్టాళోమాటో. నా కుటుంబం పెద్దది.

- సంసారం; family; (ఔమలి); గృహస్థీ జీవన; సంసార. హామార్ కట్టాళో ఆచో చాలరిచు. మా సంసారం మంచిగా కొనసాగుతుంది.
- కట్టాగొ** /kaṭṭāgo/ • Telugu; cut one; (కట్ వన్). కట్టాగొ జక్కొ హాత్ కామ్ కర్నొ కొని. తెగినచేయి పని చేయుట లేదు.
- కట్టాళో** /kaṭṭālo/ • n. విసుగు; bore; (బోర్); తంగ కర; బెజార కర. తూ మను కట్టాళో ఫోరామత్. నువ్వు నాకు విసుగు పుట్టించకు.
- adv. చికాకు; worry; (వరి); చించ. ఘుచాపరేతి యాడినఁ కట్టాళో లాగఁచు. పిల్లలతో అమ్ము చికాకు పడుతుంది.
- కడ్** /kad/ n. నడుం; waist; (వేయ్సు). కడ్ దుక్కి, నడుం నోపిగేస్తుంది.
- కడ్పా** /kadḍpā/ n. గడప; doorway; (డోయ్యె); డ్యోఢి. కడ్పా పర్ బ్యాస్. గడపపై కూరోచు.
- కడి** /kaḍi/ n. చరణం; verse; (వన్); చరణ; కవితా కి పంక్తి. బైబిలీమార్ దీ కడి కఁ. బైబిలీసి రెండు చరణాలు చెప్పు.
- కణదోరి** /kaṇadōri/ v. మొలతాడు; sacred thread for waist; (స్యుర్డ్ త్రై పొర్ వేయ్సు).
- కణ్ణి** /kaṇṇi/ n. • బుద్ధి; mind; (ముండ్); బుఢి; అక్ల; జ్ఞాన; విషాక. ఏక ఆద్యీర్ ఆచోబల్లా దలేనఁ కణ్ణి కఁ. వ్యక్తి నడవడికను బుద్ధి అంటారు.
- రీతి; attitude; (ఎటిట్యుడ్); పద్ధతి; ఢంగ; తరికా; క్రమ. తార్ కణ్ణి ఆచ్ చేని. సీ రీతి బాగా లేదు.
- కణ్కి** /kaṇki/ n. నూకలు; farina. కణ్కి రాందన్ భావచు. నూకలు వండి తింటారు.
- కణ్డోరో** /kaṇḍōrō/ మొలతాడు; thread worn by Hindu male on waist; (త్రై వేన్ బై పిందు మేయ్సు ఒన్ వేయ్సు). కడేపర్ కణ్డోరొ భాంద్సో. నడుముకు మొలతాడు కడతారు.
- కత్తు** /kattam/ n. ఎక్కుడు; where; (వేరీ); కహ్ఱు; కిధర. తార్ ఘుర్ కత్తు. సీ ఇల్లు ఎక్కుడు. కత్తు భి. ఎక్కుడు ఉన్నావు.
- కత్తూ** /katrā/ pron. ఎంత; కితనా. తమేనఁ జమిన్ కత్తూ ఛఁ. మీకు భూమి ఎంత ఉంది.
- కత్తాయికో** /katrāyikō/ adj. • అంతులేని; endless; (ఎండ్+లిన్); అంత హిన. కత్తాయికో ఉండేమా పాణీ ఛఁ. అంతులేని లోతులో సీరు ఉంది.
- చాలా; much; (మఁడ్); బహుత హి.
- ఎన్నో; several; (సెప్పల్). ఈ కత్తాయికో హాప్తు ఈ వాత్ కో. అతను ఎన్నో సార్లు ఈ విషయం చెప్పాడు.
- కత్తి** /katri/ pron. ఎన్ని; how much; (హూ మఁడ్); కితనె. తోను కత్తిసీనీ చావ్సో. సీకు ఎన్ని సీనలు కావాలి.
- కన్** /kan/ adv. అని; after telling; (అప్పి టిలిం). తూ కన్ మాలం. సీను అని తెలుసు.
- కన్న** /kanna/ pron. ఎప్పుడు; always; (ఒల్యోమ్సు); కబ. ఫరన్ కన్న భశియా. మళ్ళీ ఎప్పుడు కల్పద్రము.
- కన్నాయితోయి** /kannāyitōyi/ adv. ఎల్లవేళలా; anytime; (ఎనిత్తమ్). కన్నాయితోయి మను హర్షేలా. ఎల్లవేళలా నాకు గుర్తుచెయ్యు.
- కంకర** /kaṅkara/ n. కంకర; gravel; (గెవల్); కంకర; కంకడ.
- కంట్రా** /kaṇṭrā/ • జెల్లలు. కంట్రార్ నొంగ్గాణ్ రాన్ ఆచోచ రఁచ. జెల్లెల కూర చాలా రుచిగా ఉంటుంది.
- n. జల్ల లచేప; trout; (భౌత్).
- కంతి** /kanti/ కణతి.
- కపట్** /kapat/ కుట్ట. మార్ పరె తూ కపట్ కర్లో. నాపైన నువ్వు కుట్ట చేస్తున్నావు.
- కబుతర్** /kabutar/ n. పావురం; pigeon; (పిజిన్); కపోత; కబూతర.
- కమ్** /kam/ adv. తక్కువ; less; (లెస్). వోనఁ కమాయి కమ్ ఛఁ. అతనికి సంపాదన తక్కువ ఉంది.
- కమ్జోర్** /kamjōr/ బలహీనం; enervation.
- కమరా** /kamarā/ n. గది; room; (రుమ్); కమరా; కోఠరి.
- కమా** /kamā/ v. సంపాదించు; conciliate; (కొన్నిలీయెంట్); కమా. తూ పీసా కమా. నువ్వు డబ్బు సంపాదించు.
- కమాయి** /kamāyi/ సంపర్; wealth; (ఎల్లీ). తార్ కమాయి కత్తూ. సీ సంపద ఎంత.
- 
- కమార్** /kamār/ n. • కమ్మురి; blacksmith; (బ్లైక్సమ్సైర్); లోహార. కమార్ మాట్లా కఁరఁచు. కమ్మురి వారు కుండలు చేస్తారు.
- కమ్మురివాడు; potter; (పోటర్); కుమార; కుంబకార.
- కరంట్** /karant/ n. విద్యుత్తు; power; (పోలర్); బిజలి.
- కరంట్ రతోమోటర్ చాలచు. విద్యుత్తు ఉంటే మోటారు నడుస్తుంది.
- కర్** /kar/ v. చేయడం; do; (డు). తూ న్యామ్ కర్. సీవు న్యామం చేయి.
- కర్లార్ వేల్** /karlār vēl/ కాకర తీగ.
- కరార్** /karār/ ఒప్పుందము. తూ మఁ కరార్ కర్లీదె. నువ్వు నేను ఒప్పుందం చేసుకున్నాం.

కరేలా /karēlā/ *n.* కాకర కాయ; bitter gourd; (బిటర్ గౌర్).

కరేలార్ నొంగావ్స్ కుడి రచ. కాకర కాయ కూర చేదుగా ఉంటుంది.

కరోడ్ /karōd/ *n.prop.* కోటి; Crore; (క్రోర్). మార్ భాయి కరోడ్ రపియాచ. నాదగ్గర కోటి రూపాయలు ఉన్నాయి.

కలవ్ /kalap/ *n.* • కలుపు; connects; (కన్నెక్షన్); మిలా; జోడ. కలవ్ కాడేన్ జామా. కలుపు తీయటానికి పోదాము. • కలుపు మొక్కలు; weeds; (వీడ్స్).

కల్హారంత్ /kalḍoṭhaṇṭ/ *adv.* దృఢంగా; hardly; (హాస్టి).

మార్ హాత్ కల్హారంత్ చ. నాచెయ్య దృఢంగా ఉంది.

కల్హోనాక్ /kalḍōnāk/ *v.* పుక్కిలించు; gargle; (గ్యార్ల్).

కుల్లా కర. దాడి ధాన్ ఖాలేన్ పొణీతి కల్హోనాక్షో. రోజు అన్నం ఆరగింపు చేసిన తర్వాత నీళ్ళతో పుక్కిలించాలి.

కల్తి /kalti/ *n.* నకిలి; impurity; (ఇంపూరిటీ); మిలావట. కల్తి బిజ్జా గాడుతో హసగేని. నకిలి విత్తనాలు నాటితే మొలకెత్తవు.

కళా /kaḷā/ *v.* తెలుసుకో; illustration; (ఇలస్ట్రేషన్).

కళాన్ /kaḷān/ వివరంగా; in detail; (ఇన్ డీటీయ్స్); బ్యారేవార; తఫసిల కె సాథ; సాఫ సాఫ. దలేమార్ వాత్ కళాన్ కేణ్లో. మనసులో మాట వివరంగా చెప్పు.

కళాయేరో /kaḷāyēro/ అధ్యయనం చేయి; study; (ప్రాం).

కళాల్ /kaḷāl/ *n.* గొడు; caste; (కాస్ట్). హామార్ గామేమా కళాల్ చ. మా ఊరిలో గొడు ఉన్నాడు.

కళెంకి /kaḷeṇki/ *n.* జగడాలమారి; cantankerous; (కంటకర్నీ); జాగడాలు. కళెంకితి లడాయి ఘూలేర్ ఛేసి. జగడాలమారిలో గొడవపెట్టుకోకూడదు.

కళేనిజకో /kaḷēnijako/ *v.* అవగతం కాని; not understandable; (నీట అండస్టండబల్). కళేనిజకో వాత్ కరేర్ ఛేసి. అవగతం కాని మాటలు మాట్లాడరాదు.

కళేర్ /kaḷēr/ దిగబడు; బుస; నీచె ఉతర జా; ఖిసక.

కళ్తాతి /kaśṭātī/ *n.* కీష్టం; difficulty; (డైఫిక్యూషన్); జటిల; కఠిన.

కన్ /kas/ *v.* బిగించు; tighten; (త్రైట్వెన్); కస; కసకర బాంధ; తాన.

కన్సెనాం /kassēnaṁ/ *adv.* ఎందువల్; why; (ఔ). తూ కన్సెనాం గామేనఁ ఆయోకొని. నువ్వు ఎందుకు ఊరికి రాలేదు.

కన్రత్ /kasrat/ *n.* వ్యాయామం; exercise; (ఎక్స్‌స్రేచ్); బ్యాయామ; కసరత. మఁదాడి పరాప్తి ఊటన్ కన్రత్ కరూచు. నేను ప్రాధున్నే లేచి వ్యాయామం చేస్తాను.

కసాప్తి /kasāpti/ *n.* గంట; doorbell; (డోరెబల్).

కనె /kase/ పట్టీలు; anklets; (ఎంక్లెట్స్). టాంగేమా పిత్తలేరి కనె చ. కాళ్ళకు ఇత్తడి పట్టీలు ఉన్నాయి.

క్వాంక్షో /kyāṅkḍo/ *n.* పీత; crab; (క్రాబ్). క్వాంక్షో సందర్శమారచ. పీత సముద్రంలో ఉంటుంది.



కవాడి /kavāḍi/ *n.* తలుపు; door; (డోర్); దరవాజా; కివాడ.



క్వాబేజి /kyābēji/ *n.* క్వాబేజి; cabbage; (కెబిజ్). క్వాబేజిర్ నొంగావ్స్ రాందచ. క్వాబేజి కూర వండుతారు.

క్వారా /kyārā/ *n.* పొలం; field; (ఫీల్డ్); ఖేత. సాంక్ష పవావఁజే జమ్మునఁ క్వారా క. వరి పండించే నేలని పొలం అంటారు.

క్రూంతి /krānti/ *n.* విప్పవం; revolution; (రెవలుషన్); విప్లవ; క్రాంతి; బలవా.

క్వాడి /kvāḍi/ *n.* గవ్వలు; shells used for decoarting the dress of Lambada women. పొటీయార్ డోరెప్పె క్వాడి చ. లంగా నాడపైన గవ్వలు ఉన్నాయి.

క్వాళ్ /kvāl/ *n.* ముద్ద; dab; (డేబ్). ఏక్ క్వాళ్ ధాన్ ఘూల్. ఒక ముద్ద అన్నం పెట్టు.



క్వాళా /kvālā/ n. గుమ్మడి కాయ; pumpkin; (పంప్స్).

ఘరే ముంగాళ్ క్వాళా భాందచచ. ఇంటిముందు గుమ్మడి కాయ కడతారు.

కాక /kāka/ n. పినతండ్రి; dad's younger brother; (డెంట్) యంగర్ బదర్); కాకా; చాచా. బాపేర్ భాయినఁ కాక కన్ కఁచచ. నాన్న తమ్ముని పినతండ్రి అని అంటాము.

కాక్ల /kākla/ n. కాకీ; crow; (కోవ్); కాక; కౌఆ.



కాక్డి /kākdi/ దోసకాయ; cucumber; (క్యుకంబర్); కకడి. కాక్డినఁ రాందన్, కాటన్ ఖాయెవాసు. దోసకాయలను వండుకొని, కోసి తినవచ్చు. కాక్డిర్ నొంగావ్ రాస్ ఆచ్చుఁచ. దోసకాయ కూర చాలా మంచిగా ఉంది.

కాకీ /kāki/ n. చిన్నమ్మ; younger sister of mother; (యంగర్ సిస్టర్ ఒవ్ మదర్); చిన్నమ్మ. బాపేర్ భాయార్ టాంట్రీన్ కాకి కన్ కఁచ. నాన్న యొక్క తమ్ముడి పెండ్లాన్ని చిన్నమ్మ అని అంటాము.

కాకోటి /kākoṭi/ n. వెడల్పాటి కర్రపాత్ర; wood basin with lot of width; (పుడ్ చేయున్ విన్ లోట్ ఒవ్ విత్). కాకోటి మ ఆటో పీంచచ. వెడల్పాటి కర్రపాత్రలో పిండి పిసుకుతారు.

కాగద్ /kāgad/ n. పత్రిక; newspaper; (న్యూస్పోచ్చుర్); పత్రికా; పత్ర; పత్తా; కాగజ; సమాచార పత్ర.

కాగలా /kāglā/ n. కొండ నాలుక; uvula; (యువుల); గలశుండి; కౌఆ. లండిమార్ ఏక భాగ్ కాగలా. గొంతులో ఒక భాగం కొండ నాలుక.

కాప్టీ /kācli/ n. చిప్పు; broken hard coconut; (టైంకన హో కొంకణ్టు). నారళేర్ కావలితి చూలో కఁచ. కొబ్బరి చిప్పులతో వంట చేస్తారు.

కాజళ్ /kājal/ n. కళ్ళజోడు; spectacles; (స్ప్రెక్టాకల్స్).

అంకి సమోర్ దికాయేనిజన కాజళ్ ఘూలఁచ. కళ్ళ సరిగ్గా కనపడనట్లయితే కళ్ళజోడు తొడుగుకుంటాము.

కాట్ /kāṭ/ n. రాటు; dent; (డెంట్).

కాట్టు /kāṭtu/ కత్తి పీట; cutter with base; (కట్టర్ విన్ బెయ్మ్).

కాట్టో కర్ /kāṭṭō kar/ v. బిగించు; tighten; (త్రైట్వెన్); కస; కసకర బాఁధ; తాన. గట్టిపరువు; confirm; (కన్వమ్).

కాటేర్ /kāṭēr/ • v. నరుకు; butcher; (బుదర్); కాట; అలగ కర; టుకడె కర. వొత్త ఆణొపడోజుకో రూఢేనఁ కాట్. ఆక్కుడ ఆడ్డంగా ఉన్న చెట్టును నరుకు. • v. కరుచు. • v. కత్తిరించు. • n. కోత్త; harvest; (ప్రవిష్టి); కట్టి. • కోయడం; snap; (స్నూప్); కటర; కాట.

కాటేవాళోఖడ్ /kāṭēvāḷōkhad/ n. రక్కుసిగడ్డి; spear grass; (స్ట్రుయర్ ర్యాస్).

కాటో దెకేర్ /kāṭō dekēr/ తీక్షణంగా చూడటం; looking seriously; (యక్కిచ్ సీయరీయస్టిస్ట్).

కాడ్ /kāḍ/ v. తియ్యి; remove; (రిమువ్). రుగ్గులా కాడ్. వొక్కా-తియ్యి. నాత్త కాడ్. కళ్లెం తియ్యి. పేసా కాడ్. పైసలు తియ్యి.

కాణ్ఱ /kāṇṇām/ conj. వల్ల; because of; (బీకోస్ ఒవ్); కె కారణ; సే; సంబంధ. ఓర్ కాణ్ఱముగో. వాని వల్ల నేను వెళ్ళాను.

కాణాక్ /kāṇāk/ v. తీసివెయ్యి; remove; (రిమువ్). లారీమా ఫిజికో విస్త్రానఁ బారు కాణాక్. లారీలో ఉన్న పరికరాలను బయలుకు తీసివెయ్యి.

కాణో /kāṇō/ adj. గుడ్డి; blind; (బ్లైండ్); దృష్టిహిని; అంధ.

కాన్ /kān/ n. చెవి; ear; (ఊయర్). కాన్ సామ్పుఁచ. చెవి వింటుంది.

కాన్క్యా /kānkyā/ n. కానుక; gift; (గిఫ్ట్). దేవేనఁ కాన్క్యా చడాయేర్ వాసు దేవలేనెగో. దేవుడికి కానుక సమర్పించడానికి గుడికి వెళ్ళాడు.

కాన్ని /kānni/ n. కాడి; yoke; (యోక్). బళదూర్ గొదడి పరఁ కాన్నిఁచ. ఎడ్డ మెడ్డై కాని ఉంది.

కాంజ్ /kāñj/ మూల్గడం. పక్కు తావ్ ఆన ఆద్యై కాంజ్ రోచ. బాగా జ్యారం వచ్చి వ్యక్తి ములుగుతున్నాడు.

కాంక్రు /kāñkra/ n. కంకర; rock pieces; (రొక్ పీసిన్).

కాంచీచ్ /kāñcīli/ n. రవిక; blouse; (భూస్); చోలీ; అంగియా. బాయిలోగ్ కాంచీచ్ ప్యాగ్రచ. స్త్రీలు రవికలు కట్టుకుంటారు.

కాంగీ /kāngsi/ n. దువ్వెన; comb; (కోం); కంచీ; కంఘా. కాంగీ తి మాత్తొ వామాఁచ. దువ్వెన తో తలను దువ్వుతారు.



కాందా /kāndā/ • n. • ఉల్లిగడ్డ; onion; (అనీయన్). హామార్ ఫేతేమా కాందా పచావాచా. మాచేనులో ఉల్లిగడ్డ పండిస్తాము. • గొంతు; neck; (లక్క); కంఠ; గలా; స్వర; వాణి.

కాందార్ పాన్ /kāndār pān/ ఉల్లాకు; label; (లేయుల్).

ఫేతేమాతి కాందార్ పాన్ తోల్లామా. చేనునుండి ఉల్లి ఆకు తీసుకు వస్తాం.

కాంటాళి మిటికి /kāntāli miṭiki/ ముళ్ళు కప్పు.

కాంజి /kāñji/ n. నాచు; moss; (మొన్). తలాపీమా కాంజి రచ. చెరువులో నాచు ఉంటుంది.

కాందో /kāndō/ n. బాహువు; shoulder; (శోల్లు); భుజా; కంధా. లాకడెను కాందేప్ర పాడ్. మొద్దును బాహువుపై ఎత్తు. కాందే ఘర్ చోల్ లాగ్గి. బాహువుపై దెబ్బ తాకింది.

కాంకో /kāñkō/ n. వంక; armpit; (ఆమ్మిపింట); కాఁఖ.

కానేర్ కమ్ముల్ /kānēr kammal/ n. చెవిపోగు; earring; (ఊయర్రిట్). బాయలోగ్ కానేర్ కమ్ముల్ ఘూలఁచ. స్థీలు చెవి పోగు పెట్టుకుంటారు.

కానేర్ వేళ్ /kānēr vēj/ చెవికన్నుం; ear hole; (ఊయర్ హోల్).

కాబ్జో /kābjo/ n. తాబేలు; tortoise; (టోలోయ్); కాబ్జో. కాబ్జో ఊంప్రు కోప్పి రచ. తాబేలు పైన డిప్ప ఉంటుంది.

కామ్ /kām/ n. పని; work; (వక్). కామ; కార్య. మఁదాడి పరాశ్చతి ఊటన్ ఫురేర్ కామ కరూచు. నేను రోజు ఉదయం లేచి ఇంటి పని చేస్తాను. కామ కర్. పని చెయ్య.

కారట్ /kārat̄/ n. ఉత్తరం; letter; (లటర్); ఉత్తర; పత్ర; చిట్టి. మన ఏక్ కారట్ దెమల్. నాకు ఒక ఉత్తరము పంపివ్వ.

కారణ్ /kāraṇ/ n. విభక్తి; case; (కేయ్); విభక్తి.

కార్ధానా /kārkhānā/ n. కార్ధానా; factory; (ఫ్లైరి); కారఖానా.

కార్యం /kāryam/ n. కార్యక్రమం; programme; (ప్రోగ్రమ్); కార్యక్రమ. ఆజీర్ కార్యం కాయి. ఈ రోజు కార్యక్రమం ఏమిటి.

కార్లెలట్టా /kārlelat̄ā/ n. వంకీల జట్టు; perm; (పర్మ).

కార్వాయి /kārvāyi/ కర్తవ్యం, బాధ్యత, పని. మార్ కామ కార్వాయి తూట్ కర్. నా పని చేసే బాధ్యత ఎలాగైనా సిదే.

కాలజ్ఞాని /kālajñāni/ n. కాలజ్ఞానం; prophecy; (ప్రిపని).

కాల్ /kāl/ n. నిన్న; yesterday; (యెస్టాడ్); కలబీతా హ్యా.

కాల్ కేవై గో. నిన్న ఎటూ వెళ్ళినావు.



కాల్వా /kālvā/ n. కాలువ; canal; (కనెల్); నాలా; నహర. యే

కాల్వామా అస్సాన్ పాణీ ఫఱ. ఈ కాలువలో నీట్లు ఎక్కువగా వస్తున్నాయి.

కాళి మర్చె /kāli marcē/ adj. మిరియాల; ground pepper; (గ్రౌండ్ పపర్). కాళి మర్చెర్ పొడి పక్కి బఁశిచ. మిరియాల పొడి బాగా మండుతుంది.

కాళో /kālō/ • n. నలుపు; black; (బ్లక్). యేనఁ కాళో కర్. దీనిని నలుపు చెయ్యి.

• n. కొరతు; lack; (లక్); కమీ; అపూర్ణతా.

• n. కరువు; famine; (ఫిమిన్). పాంటా పాచేనిజే సమయాన కాళో సమయా కవచ. పంటలు పండక పోతే కరువు వస్తుంది.

• adj. నలుపు; black; (బ్లక్); కాలా. కాల్కార్ రంగ్ కాళో. కాలి రంగు నలుపు.

కావ్లి /kāvli/ n. • కావలి; guard; (గాడ్); రఖవాలి. సిపాయి అపణ చుట్టుకావలి రచ. నైనికులు మన చుట్టు కావలి ఉంటారు. ఫేతారిమా కావ్లి సోవచ. చేనులో కావలి కాస్తారు.

• కాపలా; watch; (హోచ్); పహరా. మార్ బేటీర్ కావ్లి రచ. నా కూతురికి కాపలాగా ఉండు.

కాయి /kāmyi/ ఏమి; what; (హోచ్). ఉందూన భాయేనఁ కాయి చేసి. వాళ్ళకు తినటానికి ఏమి లేదు.

కాయికన్ /kāmyikanam/ • కారణం, ఎందుకు. నామ కాయికన్ జార్మ. ఊరికి ఎందుకు వెళ్తున్నావు.

• adv. ఎందువల్ల; why; (ఔ). కాయికన్ నామ గో. ఎందువల్ల ఊరికి వెళ్ళావు.

కాయికో /kāmyikō/ • n. ఏదో; so; (పో); కోई. మనఁ కాయికో రేణో. నాకు ఏదో కావాలి.

• adv. ఏమో; possibly; (పొసబ్లి). తూకేరొజకొ కాయికో. నువ్వు చెప్పేది ఏమిటో.

కికాటి /kikāṭi/ n. కూత; howl; (హావ్). ఏక్ కికాటి మారన్ హాంకార్. ఒక కూత వేసి పిలువు.

కిచల్లి జాగ్ /kicalḍi jāg/ n. చిత్తడినెల; marsh; (మాశ్).

కిచ్చో /kicalḍo/ adj. బురద; mud; (ముడ్); నమీ; తరీ. కిచ్చో కూండ మత్. బురద తొక్కును.

కిడికి /kidiki/ *n.* కిలీకి; window; (విండ్).

కిదెజకో /kidejako/ *adj.* ఏర్పారచిన; select; (సిలేక్ట్). ఈ వాసు కిదెజకో కామ్. అతడి కోసం ఏర్పారచిన పని.

కిదొజకో /kidojako/ *adj.* చేసిన; manufactured; (మొంయుపెక్కడ్). ఈ కామ్ కిదొజకో కూడ్. ఈ పని చేసిన వ్యక్తి ఎవరు. *n.* వాడినది; used one; (యున్న వన్). తూ కిదొజకో ఖాతర్ చేసి. నువ్వు వాడినది బాగా లేదు.

కిర్కిండి /kirkindī/ ఆడ తొండ; a female reptile which looks like lizard; (ఎయి ఫీమేయ్ రెప్పియల్ విచ్ లుక్ లైక్ లిస్ట్). కిర్కిండి జమిపుపర బంచచ. ఆడ తొండ బూమిపై నివసిస్తుంది.



కిర్కిండో /kirkindō/ • *n.* మగ తొండ.

• *n.* తొండ; lizard; (లిస్ట్); girrigigat.

కిలాడి /kilādi/ *n.* టక్కురి; cunning; (కనింగ్). కిలాడి కేని హతాయేని. టక్కురి ఎవరికీ చిక్కడు.

కీడా /kīḍā/ పురుగు; insect; (ఇంసెక్ట్). ఫేతేమా కీడా పడగే. చేనుకు పురుగు పట్టింది.

కీడి /kīḍī/ *n.* చిమ; ant; (అంట్); చీటి.

కీన్చు /kīnc/ *n.* బురద; morass; (ముర్సు); కిచిడ; కిచ.

కీంచేవాళ్ జమిపు /kīñcēvāl jammi/ బురదనేల; muddy soil; (ముడ్డి సొళల్).

కీర్ /kīr/ *n.* గీత; line; (లైన్); లకిర; రెఖా. అత్తి మోటన్ కీర్ కాడ్. ఇక్కడపెద్ద గీత గీయము.

కుక్కడి బాత్తు /kukkaḍi bāttu/ కోళ్ళ పోట్లాట; gambling with cock fighting; (గ్యాంభీంగ్ వింగ్ కోక్ ప్లెటీంగ్). కుక్కడి బాత్తు పడరే చ. కోళ్ళు కోట్లాడుతున్నాయి.

కుక్కి /kukki/ *n.* కోడి; hen; (హౌన్); మూగా. కుక్కి ఇండా మేలి. కోడి గుడ్డు పెట్టింది.

కుక్కు /kukku/ కోడి పుంజు; cock; (కొక్). రాత్ కుక్కు బోలో. రాత్రి కోడి కూసింది.

కుటాలేర్ /kuṭālēr/ తన్న లబడు. హామ్ లడాయిమా కుటాలిదే. మేము వైరంలో తన్న లుబడ్డాము.

కుడి /kuḍi/ • *adj.* చేదు; bitter; (బిటర్); ఖీంచ. కర్లూ కుడి రచ. కాకర కాయ చేదుగా ఉంటుంది.

• *n.* వగరు; acrid; (ఎక్కింగ్); కసెలాపన. కోటియా కుడి రచ. ఎలక్కాయ వగరుగా ఉంటుంది.

కుణసితి /kunasiti/ *adv.* ఎదైనా; anything; (ఎనితిట్). కుణసితి ఏక్ విస్తార్ మోల్ లామా. ఎదైనా ఒక వస్తువు కొనుకొడ్డామా.

కుణెతి /kuṇiti/ *pron.* ఎవరైనా; anyone; (ఎనివన్); కోఈ. కుణెతి ఏక్ ఆవో. ఎవరైనా ఒకరు రండి.

కుదేరో /kudēro/ *n.* దూకడం; గెంతడం; jump; (జంప్). పాణీ మ కూదేరో ఆవోచ్ కోని. వానలో గెంతడం మంచిది కాదు.

కుంకన్ /kuṅkan/ *pron.* ఎలా; how; (హా); కైసా. కుంకన్ ఘర్ జామా. ఎలా ఇంటికి పోదాము.

కుంజి /kuñji/ *n.* తాళం చెవి; lock; (లోక్). అపణ్ కీమి జామాతో ఘరేన కుంజి ఘాలన్ జావాచ. మనము ఎట్లై వెళ్తే ఇంటికి తాళం వేసి వెళతాము.

కుయింతి /kuyimti/ ఎలాగైనా; anyhow; (ఎనిహా). తూ కుయింతి కర్ఱ. సీవు ఎలాగైనా చేయాలి.

కురిచు /kurci/ *n.* కురిచు; chair; (చేర్); కుర్సి; కురసి. ఒడిమా పంతుల్ కురిచుమా బ్యాంటొపేరో. ఒడిలో పంతుల్ కురిచులో కూర్చునాడు.

కులా /kulā/ • *v.* చెరుపు; damage; (డమిజ్); హాని; అహిత. ఫేతారినఁ కులాన్ హోటో నాక్. చేసును చెరిపి తిరిడి విత్తండి. • *v.* కూలుచు; demolish; (డమాలిష్). ఘర్ కులానాక్. ఇల్లు కూలుచు. • *v.* చేరుపు; augment; టికావ. భాంద్ మేలే జేను కులానాకే. కట్టిన వాటిని చేర్చొరు. • *n.* తుడువు; brush; (బ్రష్); పాంఛ; రగడ; సాఫ కర. ఖరాప లకొజేను కులా. తప్ప రాసినదాన్ని తుడువు. లక్ మేలేజేను కులా. రాసినదాన్ని చెరుపు.

కుష్టి /kuṣṭi/ కుష్ట రోగం; leprosy; (లెప్సీసీ).

కువజుఁ /kuṁvajum/ ఎలా పడితే అలా; haphazardly; (ప్రాపజూర్ణలీ). తూ కువజుఁ వాతేకరేర్ ఘూళో. సీవు ఎలా పడితే అలా మాట్లాడడం మరిచిపో.

కువారి /kuṁvāri/ *n.* అవివాహిత; unmarried girl; (అన్ మరిడ్ గల్). వాయా వికొనిజకో ఛ్వారీను కువారి క. పెళ్ళి కాని ఆమ్మాయిని కన్స్ అంటారు.

కువారో /kuṁvārō/ n. అవివాహితుడు; unmarried man; (అన్నమెరిడ్ మెన్). ఈ కువారో ఛ్వారా. వాడు పెళ్ళికాని అబ్బాయి.

కూట /kūṭi/ v. దంచు; pound; (పొండ్); కూట.

కూట్లేగో /kūṭlēgo/ n. కొట్టుకుపోయింది; flooded; (ఫ్లూడ్). ఈ గామ్ పాణిమా కూట్లేగో. వానకు ఈ ఈరు కొట్టుకు పోయింది.

కూణ్ /kūṇi/ pron. ఎవరు; who; (పూ); కౌనాయక్తి. తూర్పు కూణ్. నువ్వు ఎవరు.

కూద్ /kūd/ v. • దుముకు; jump; (జంప్); ఉఘల; కూద; జులాం మార. తూర్పు భాషిమా కూద్. నీవూ భావిలో దుముకు.

కూదాఁ /kūdāṁ/ v. చిందు వేద్దాం; let's jump with happy; (లెట్స్) జంప్ విద్ హాపి). కూదాఁ చాల్. చిందు వేద్దాం పద.

కూబ్ ఆచ్ /kūb āc/ • adj. వక్కని; nice; (ఫ్లో). హామ్ పండగ ఖూబ్ ఆచ్ కిదే. మేము పండగ చక్కగచేసుకున్నాము. • adv. స్వప్తంగా; clearly; (క్లియలి); సపట; సాఫ సాఫ; సపటతయా. ఖూబ్ ఆచ్ చూరజకొ పాణీ పీవణో. స్వప్తమైన సీత్యు త్రుగాలి. • n. సమతలం; flat; (ఫ్లెట్). • adv. సరిగా; alike; (అల్లెక్); ఠిక.

• adv. సామరస్యంగా; tandem; (టెండం).

కూబ్బో /kūbḍō/ n. • గూని; hunch; (హంప్); కూబడ.

• గూనివాడు; humpback; (హంప్బెక్).

కూండ /kūṇḍ/ n. • సరస్వు; lake; (లేయ్); సముద్ర; సాగార. • జలాశయం; reservoir; (రెసవ్వార్); తాలాబ; సరావర.



కూయో /kūyō/ n. నుయ్య; well; (ఎల్); కుఆఁ; బావడి.

కూల్గో /kūlgō/ కూలింది; collapsed; (కల్పో). వామి కూల్గి. వాము కూలింది.

కూలి /kūli/ n. కూలి; labour; (లేయ్); మజ్దరీ.

కూఁ /kūṁ/ • pron. ఎలా; how; (పూ); కైసా.

మఁ ఘరేను కూఁ జావు. నేను ఇంటికి ఎలా తెల్పును.

తూర్పు కూఁ ఆయో. నువ్వు ఎట్లా వచ్చావు.

కూయితి /kūm̄yiti/ • ఎట్లొనా. కూయితి ఈ కామ్ పూర్ణా కర్లేన్ ఆవో. ఎట్లొ ఆ పని చేసుకుని రండి.

• v. తప్పకుండా; compulsory; (కంపల్చిరి). కూయితోయు తార్ పెళ్ళినఁ ఆవుచు. తప్పకుండా సీపెళ్ళికి వస్తాను.

కృష్ణా నంది /kṛṣṇā nandi/ కృష్ణా నది; Krishna river. కృష్ణా నంది సమదరమేమాభక్త జావు. కృష్ణా నది సమద్రంలో కలుస్తుంది.

కేరా /kerā/ • v. చెప్పించు; చాటించు; making someone tell; (మేయ్యించ్ సమ్యన్ టెల్); (బెన్ని); ఖేత; మునాది కరవా; ఢింగారా పిటవా. డప్పొ మారన్ ఓరపాత్రివాత్ కేరా. డప్పుతో వానిచేత వ్యాసాన్ని చాటించు.

కెల్లి /keldi/ n. దూడ; female calf; (పీమేయ్ కాప్). నావ్డినె కెల్లి హాయి. ఆవుకు దూడ పుట్టింది.

కెలెరో /kelero/ అనుకోవడం; thinking about; (తింకిం అబోట్).

కెవుకర్ /kevukar/ చెప్పుతూనే ఉండు. సారిదాడొ సదు కేపుకర్. రోజంతా చదువు చెప్పుతూనే ఉండండి.

కేజికో /kējakō/ చెప్పినది. హామ్ కేజికొ కామ్ కాయ్. మేము చెప్పిన పని ఏమిటి.

కేతివతోయు /kētivatōyi/ ఎవరితోనైనా; anybody; (ఎనిబోడి). కేతివతోయు మాన్సే. ఎవరితోనైనా ఒప్పుకో.

కేనితి /kēniti/ ఎవరినైనా; anyone; (ఎనివన్).

కేమెల్ /kēmel/ v. చెప్పి పంపు; send after telling; సండ్ ఆప్టు టలిట్). ఆంగన్ కేమెల్. ముందుగానే చెప్పి పంపు.

కేర్ /kēr/ ఎవరిది; whose one is this; (పూన్ పన్ ఇన్ దిన్). ఈ కేర్. ఇది ఎవరిది.

కేరో /kērō/ • n. చెప్పుతున్నాడు; he is telling; (పీ ఇన్ టలిట్). ఈ కేరో ఇఁ. అతను చెప్పుతున్నాడు.

• v. వెల్లించించు; disclose; (డిస్కోవర్); ప్రకట కార; జాహిర్ కార. • n. ఆజి; command; (కమాండ్); ఆజ్ఞా; హుక్కుమ.



కేలా /kēlā/ n. దూడ; calf; (కాప్).

కేలెర్ /kēlēr/ n. • అనుకోవడం; thinking; (తింకిం); సమాచారించాలి.

సోచ; కల్పనా కార. హను కేలెర్ ఆచ్చూ కోని. అలా

అనుకోవడం బావ్యం కాదు.

• నిర్ణయం; decision; (డిస్చిజన్); నిర్ణయ; నిశ్చయ; ఫేసలా. అపణ్ కేలెర్ వాత్ కాయ్. మనం అనుకునే నిర్ణయం ఏమిటి.

కేళ /kēlā/ *n.* అరటిపండు; banana; (బనాన); కెలా. కేళార్ పానేమా దాడి దశియా భావుచు. అరటి ఆకులో రోజు అన్నం తింటాను.

కేవి /kēvēdi/ *v.* ఎటు; to where; (టు వేరు). తూ కేవి జారో. నీవు ఎటు వెళ్తున్నావు.

కేవాళో /kēvālō/ *pron.* చెప్పేవాడు; teller; (టెలరు). సిపాయిన, కామకేవాళో ఆద్యి. సిపాయిలకు పనులు చెప్పే వ్యక్తి.

కొవర్ /kocar/ *n.* గిల్లు; pinch; (పీన్సు); ఖుటక; నొచ. వోర్ జీవేపర్ కొవర్. అతని దేహంపై గిల్లు.

కొచోటి /kocōti/ *n.* గోసి; clout.



కొట్టం /koṭṭam/ *n.* దొడ్డి; yard; (యాడ్); పిచ్చవాడా

(పాఖానా). కొట్టమేమా గాఢి భాంద్. దొడ్డిలో జంతువులను కట్టేయండి.

కొత్తొ /koṭro/ అన్నం డిప్ప. కొత్తమా ధాన్ ఘాల్. అన్నం డిప్పలో అన్నం వెయ్యా.

కొడిచు /koḍci/ *n.* గంటె; ladle; (లేడల్); కార్బుల. కొడిచుతి నొంగ్వాణ్ ఘాల్. గంటెతో కూర వెయ్యా.

కొడియా /koḍiyā/ *n.* సాలె పురుగు; spider; (ప్లైడర్). జానో ఘరేమా కొడియార్ తార్ వేజా. పాత ఇంటిలో సాలె పురుగు బూజ చేస్తుంది.

కొతడ్ని /kotaḍni/ *n.* కత్తెర; scissor; (సినర్); కేచీ. టొకడానఁ కాటేనఁ కొతడ్ని కామకరఁచు. గుడను కత్తిరించటానికి కత్తెర వాడుతారు.

కొతర్ /kotar/ కత్తిరించు; cut; (కట్). కొతడ్నితి కొతర్. కత్తెరతో కత్తిరించు.



కొత్తు /kotrā/ *n.* కుక్కు; dog; (డీగ్); కుత్తా. కొత్తు పొళజకొ జీవరాన్. కుక్కు పెంపుడు జంతువు.

కొత్రి /kotri/ *n.* ఆడ కుక్కు; bitch (female dog); (బిచ్).

కొనానఁ /konānam/ చివరలో. కొనానఁ బ్యాటోచు. చివరలో కూర్చు న్నాడు.

కొనారో /konāro/ *n.* మారుమూల; remote place; (రిమోట్ ఫ్లైయ్).

కొనోరా /konorā/ *n.* • అంచు; కొన; మూల; తీరం; edge; (ఎట్); ఛోర.

కొర్చు /korco/ *n.* • గంటె; ladle; (లేడల్); కార్బుల. కొర్చుతి ధాన్ ఘాల్. గంటెతో అన్నం వడ్డించు.

• పెద్ద గరిపె; big spoon; (బిగ్ స్పూన్). ధాన్ రాందేనఁ కొర్చు కామదఁచు. పెద్ద గరిపెతో అన్నం వండుతారు.

కొర్రార్ దళ్యా /korrār dalyā/ రాగుల గడక. వేనా కొర్రార్ దళ్యా పితేతే. పూర్వం రాగుల గడక తాగేవారు.

కొరాడి /korādi/ *n.* గొడ్డలి; hedge cutter; (బ్రోష్ కట్టర్); కుల్హాడి.

కొరాడితి లక్కి కాటఁచు. గొడ్డలితో కట్టలు కోస్తారు.

కొల్డా /koldā/ *n.* • కడియం; bracelet; (బ్రేస్ట్); కడా; వలయ. మనఁ హాతేమా సోనేర్ కొల్డా ఘఁ. నాచేతికి బంగారు కడియం ఉంది. • కంకణం; bracelet; (బ్రేస్ట్); కంకణ; కంగన. మార్ హాతేపర్ సోనేర్ కొల్డా ఘఁ. నాచేతికి బంగారు కంకణం ఉంది.

కొల్మి /kolmi/ *n.* కొలిమి; smelting; (స్మైలింగ్).

కొల్యా /kolyā/ బొగ్గు. లక్కి బాళన్ కొల్యా కర్మా కొ. కట్టలు కాలిప బొగ్గు చేసాడు.

కొళ్జో /koljō/ *n.* కాలేయం; liver; (లివర్).

కొశారి /kosāri/ *n.* • బొడ్డింక. • కీటకం; cockroach; (కాక్ లోట్); కిటక; కిఠా మకోడా. • పురుగు; insect; (ఇంసెక్ట్).

కొసాన్ /kosān/ *adv.* కడకు; eventually; (ఇవెన్ముఅలి); అంత మే; ఆఖిర. కొసాన్ జాన్ ఘబాబో వేరోచు. కడకు వెళ్ళి నిలబడ్డాడు.

కోట్ /kōt/ *n.* కోటు; blazer; (బ్లేసర్); కోట. మరద్ మాన రుద్దాపరేన ప్యారిజకొ లతొడ్డా. మగవారు వేసుకునే అంగిపై కోటు.

కోత్తి /kōtli/ సంచి; bag; (బగ్). కోత్తి లా. సంచి తీసుకురా.

కోని /kōni/ *adv.* కాదు; not; (నేత్). నహిం. అత్తాజ్ కోని అజ్జి అస్సాన్ ఘఁ. అంతేకాదు ఇంకా చాలా ఉంది. ఊ కోని ఈఁ. అది కాదు ఇది.

కోబల్ /kōbal/ *n.prop.* కోకిల; cuckoo; (కుకూ); కోయల.

కోబ్లి /kōbli/ గవద బిళ్ళులు. లండీమా కోబ్లి వేగి. గొంతులో గవద బిళ్ళులు అయినాయి.

కోల /kōla/ *n.* కాగడా; torch; (టోచ్); మశాల. తాండేవుమా హోళిర్ అంగునవ్ దాడ్ కోలా బాళఁచు. తండాలలో హోళి రోజుకు ముందు తొమ్మిది రోజులు కాగడాలు కలుస్తారు.

కోల్ /kōlā/ n. కడియం; bracelet; (బైట్).

కోల్ది /kōldi/ n. ముంత; big water container used to drink water; (బిగ్ వేటర్ కంటెయ్నర్ యుస్ట్ టు డ్రింక్ వేటర్).

కోశిశ్ /kōśīś/ n. ప్రయత్నం; effort; (ఎపట్); ప్రయత్న; కోశిశ. తార్ కోశిశ్ వారు చ. నీ ప్రయత్నం బాగుంది.

కోస /kōsa/ • adj. చివరి; last; (లాస్ట్); ఆఖిరి; సమాసి.

ఆకర్ పరిష్కామా బారపడ్ కోని. చివరి పరీష్కలో పొన్ కాలేదు. • n. కొన; tip; (టిప్); నోక; అంత; సిరా; ఛోర.

రుడెర్ కొనాపర బ్యాటొపేరొ. చెట్లు కొన అవయవంలో కూర్చుని ఉన్నాడు. • n. అంచు; edge; (ఎజ్); ఛోర.

కం /kaṁ/ v. చెప్పు; tell; (టెల్). కాయితి క. ఏందో చెప్పు.

ఖ

ఖజరా /khajurā/ n. ఖర్జూరం; date; (డేట్); ఖజూర. మం ఖజరా భాదో. నేను ఖర్జూరం తిన్నాను.

ఖజరి /khajuri/ ఈత పండు; palm fruit; (పొమ్ పుత్).

ఖజరి మీట్ రచ. ఈత పండు తియ్యగా ఉంటుంది.

ఖట్లో /khaṭlo/ n. • సమస్య; problem; (ప్రోబ్లమ్); సమస్యా. • ఇబ్బంది, ఇబ్బంది. భాకీ దినేజేతి రాన్ ఖట్లో వేరోచ.

బాకి ఇచ్చిన వారి నుండి చాలా ఇబ్బందిగా ఉంది.

ఖటిక్ /khaṭik/ n. • కసాయివాడు; butcher; (బుదర్).

ఖటిక్ గోర్సిన కాటచ. కసాయివాడు గోర్ను కోస్తాడు.

• కటికోడు; butcher; (బుదర్).

ఖాడ్ /khad/ గడ్; grass; (గ్రాస్). ఖాడ్ కాట. గడ్ కొయి.

ఖడ్కు /khaḍku/ గడియ; iron chain to shut the door; (ఐన్ చేయ్ టు శట ద డిర్). కిడికీర్ ఖడ్కు ఘార్. కిటకీ గడియ వెయ్య.

ఖడ్ఘార్ /khaḍghāl/ v. మేతపెట్టు.

ఖత్రా /khatrā/ n. ప్రమాదం; hazard; (హ్రాస్); ఖతరనాక (ఘటనా); దుర్ఘటనా; ఖతరా. ఈ ఖత్రా మాఫచ. అతను ఆపదలో ఉన్నాడు.

ఖండ్కం /khandkam/ n. కందకం; trench; (త్రించ్); ఖండక; ఖాఇ.

ఖనిజం /khanijam/ n. ఖనిజం; mineral; (మినరల్); ఖనిజ.

ఖప్తి /khapti/ మెట్టు; steps; (ష్టోప్). ఖప్తి ఊంచచ బ్యాన్. మెట్టు పైన కూర్చుచు.

ఖబర్ /khabar/ n. • సమాచారం; news; (న్యూస్); సూచనా; సమాచార; ఖబర. • విషయం; matter; (మెటర్); విషయ.

ఖబ్జా /khabjā/ v. ఆక్రమించు; occupy; (ఒక్కుపు); ఆక్రమణ కర; చఢాఇ కర.

ఖమ్ లం /kham laṁ/ v. ఓర్చుకో; endure; (ఎండ్యార్). సహ; బరదాశత కర. తార్ పెట్టేమా దూక్కోజకోఖమ్ ల. నీ కడుపు నొప్పి ఓర్చుకో.

ఖండ్ /khaṇḍ/ n. ఖండం; continent; (కొంటినెంట్); ఖండ. హమార్ ఆసియా ఖండ్. మాది ఆసియా ఖండం.

ఖమాడ్లాం /khamāḍlam̄/ v. తట్టుకో; resist; (రిసీట్).

ఖమాడన్ కామ్ కర్లా. తట్టుకోని పని చెయ్య.

ఖరచ్ /kharac/ n. ఖర్చు; expenditure; (ఇక్కుండిచర్).

ఖర్పా /kharpā/ n. కొయ్య; కాఠ; లకడి. మక్కుర్ రాడా కాటఁజేర్వచ రేజాజకొ ఖర్పా. మక్కుజొన్న కాడని కోసిన తర్వాత మిగిలేది.

ఖరా ఖండి /kharā khaṇḍi/ adv. కచ్చితంగా; exactly; (ఇగ్నైష్టి). తూ ఖరా ఖండి వాత్ క. నీవు కచ్చితమైన మాట చెప్పు.

ఖరావ్ /kharāp/ • v. పాడు; bad; (బెడ్). తూ ఖరావ్ కామ్ కిదో. నువ్వు పాడు పని కానిచ్చాచు.

• adj. చెడు; bad; (బెడ్); ఖరాబ హో; బెకార హో. ఖరావ్ కామ్ కర్లుత్. చెడు పనులు చేయకూడదు.

• n. తప్పు; wrong; (రోష్); ఛుట జా. ఖరావ్ కర్లుత్. తప్పు చేయకు.

• adv. నీవంగా; meanly; (మీనీలీ). ఖరావ్ వాత్ కర్లుత్. నీచంగా మాట్లాడకు.

• v. చెడగొట్టు; do the damage; (డు ద డెమిష్). కామ్ ఖరావ్ కర్. పని చెడగొట్టు.

ఖరిదేర్ /kharidēr/ విలువైన, విలాసవంతమైన, విలువైన.

ఖవో /khavo/ n. బాహువు; arm; (అమ్); బాటు; శుజా.

ఖ్యాంచన్ /khyāñcan/ విసిరి; after throwing; (అప్పీళింగ్). ఓనె ఖ్యాంచన్ మార్. దానిని విసిరి కొట్టు.

ఖ్యాంచనాక్ /khyāñcñāk/ లాగివేముట; pulling out; (పులింగ్ ఔట్).

ఖ్యాంచేర్ /khyāñcēr/ • n. లాగడం; traction; (త్రుక్కన్). బండ బండి ఖ్యాంచచ. ఎద్దు బండి లాగుతుంది.

• n. పీల్చుడం; inhalation; (ఇస్టలెపన్).

• v. ఆకట్టుకో; attraction; (అట్రెక్షన్).

ఖ్యాల్ /khyāl/ n. ఆలోచన; thought; (తోత్). ఖ్యాల్ కర్.

ఆలోచన చెయ్య.

గుర్తు; mark; (మాక్); పహచాన.

భావ్యడి /khvādi/ • n. పచ్చడి; chutney; (ఉట్టి); చటనీ. హరే మరాచర్ భావ్యడి వాంట్. పచ్చి మిర్చి పచ్చడి నూరు. • n. ఊరగాయ; pickle; (పెక్కల). భావ్యడి కూర్తయార్ కర్న్యూక్ మాలం క. ఊరగాయ ఏరకంగా పెట్టాలో తెలుసా.

భావ్యలే /khvālē/ n. తనిఫీ; check; (ఎక్క); తనకిహ. హమార్ ఘరేనె పోలీన్ భావ్యలే. మా ఇంటిని పోలీన్ తనిఫీ చేశారు.

భావ్యల్లామ్ /khvāllaṁ/ v. తెరుచుకో; open; (ఒపన్); ఖుల.

భావ్యళేరో /khvālērō/ n. తెరవడం; opening; (ఒపనిబ్); ఆరంభ; శర్మాత.

భాజ్జీ /khājī/ n. గజ్జి; itch; (ఇవ్వ); ఖాజ; ఖుజలీ. జీవేపర్ భోజన్ గుమ్మివజేన్ భాజ్జీ క. దేహంపై గోకడంవల్ల ఏర్పడే పుండ్ల.

భాత్ /khāṭ/ n. పాడె; thing which is made of bamboo to carry the corpse; (తీచ్ విచ్ ఇస్ మేయ్ ఒవ్ బ్యాంబు టు కెరి ద కొప్పు). భాత్ భాంద్. పాడె కట్టు.

భాత్లో /khāṭlo/ n. పులుపు; sour; (సొఅర్); ఖట్టా.



భాడ్ /khāḍ/ • బొంద. భాడ్ ఫోద్ మేలే. గుంటు తవ్వి నారు. • n. మడుగు; pond; (పొండ్); కుండ; తాలాబ; సరావర.

భాడు /khāḍu/ మంద; group of animals; రుష్ ఒవ్ ఎనిమల్స్).

భాతర్ /khāṭar/ n. అసక్తి; interest; (ఇంట్రైస్); ఆసక్తి; చాహ; ఇచ్ఛా. మనస్ పోలిన్కతో భాతర్. నాకు పోలిసుగా కావాలని అసక్తి ఉంది.

భాత్తి /khātti/ n. వడ్తంగి; carpenter; (కర్ప్పంటం); బఢ్చి. నాగర్ ఫోలాజేన్ భాత్తి కచ. నాగలి చెక్కేవాళ్ళి వడ్తంగి అంటారు.

భాతా /khāṭā/ భాతా; account; (అకొంట). భాతా లక్.

భాతా రాయ.

భాదో /khādō/ తిన్నాను. ధాన్ భాదో. అన్నం తిన్నాను.

భాణ్డాని /khāndāni/ n. వారసుడు; successor; (సక్సాన్); వారిసి; ఉత్తరాధికారి.

భాంచా భోబా /khāñca khobā/ ఎగుడు దిగుడుగా ఉన్న; uneven; (అన్సంవన్). భాంచా భోబా ఛజత్తుఫీలొకన్ జాఫ్సో. ఎగుడు దిగుడుగా ఉన్న దగ్గర జాగ్రత్తగా లెల్లాలి.

భాంచాళో /khāñcālō/ adj. గరుకైన; being rough; (భీజట రష్).

భానా /khānā/ n. సారుగు; draw; (డై); బెహోశ హో జా; మూర్ఖిత హో జా. సోనేర్ విస్త్రా భానామా ఘాల్. బంగారు నగలు సారుగులో పెట్టు.

భాయిస్ /khāyis/ ఇష్టం. తోను భాయిస్ కరోచ. నిన్న ఇష్టపడుతున్నాడు.

భాయేర్ /khāyēr/ • adj. తినదగిన; edible; (ఎడిబుల్). ఈ భాయేర్ విస్త్రా. ఇది తినదగిన వస్తువు. • n. తినడం; eating; (ఇటింగ్). భాయేవాసు భి. తినటానికి ఉన్నావు. • n. అన్నం ఆరగింపు; eat meal; (ఊట్ మీల్); భోజన కార; ఖా. భాయేర్ గిన్నా. అన్నం ఆరగింపు పాత్. • n. ఆహారం; food; (ఔడ్); ఆహార; భోజన. భాయేర్ వేజావజేర్ పచ్చ దాంత ధౌవణో. ఆహారం తిన్న తరువాత దంతాలను బాగు చేసు కోవాలి.

భారొపాణీ /khāropāṇī/ ఉపు సీరు; saltwater; (పొల్ట్). సమదేవుమా భారొపాణీ రచ. సముద్రంలో ఉపు సీరు ఉంటుంది.



భాల్డి /khāldi/ n. • తోలు; చమడా; ఖాల.

• వర్గుం; skin; (స్క్రైప్); చర్మ; చమడా; ఖాల; ఛాల.

భాలు /khālam̄/ v. తినెయ్య; corrode; (కొర్రోడ్). మిగల్గొజకో ధాన్ భాలు. మిగలిపోయిన అన్నం తినివెయ్య.

భాళ్లో /khāḍlō/ n. వర్గుం; skin; (స్క్రైప్); చర్మ; చమడా; ఖాల; ఛాల.

భాళ్యా /khāḍyā/ n. • వాగు; brooks.

• వరద; flood; (ఔడ్); బాద; జలప్లావన.

భావుమిత్ /khāvumīt/ adj. తిండిపోతైన; greedy; (గ్రీడి).

భాన్ దొప్పెర్ /khās dopper/ మిట్ట పగటి పూట; midday; (మిడ్డెయింగ్). భాన్ దొప్పెర్ కేవైగో గో. మిట్ట పగటి పూట ఎటు వెళ్వావు.

భాన్ మత్తలబ్ /khās matlab/ n. గొప్ప విషయం; main topic; (మేయ్ టోపిక్). భాన్ మత్తలబ్ కేరోచ సామళ్. గొప్ప విషయం చెప్పుతున్నాడు జాగ్రత్తగా విను.

భాన్‌దాడ్ /khāsdād/ ప్రత్యేకమైన రోజలు. భాన్‌దాడి దేకన వాయా ఘూలుచు. ప్రత్యేకమైన రోజు చూసి ముహూర్తం పెట్టుకుంటాను.

భాసి /khāṁsi/ *n.* దగ్గు; cough; (కొవ్); ఖాసి.

భాసి థమగి. దగ్గు తగ్గింది.

భించాగో /khiñcāgo/ • కుంచించుకు పోయిన. వూప్యార్ మేలోజికో లతోక్కూ భించాగో. అతను వేసుకున్నా దుస్తులు కుంచించుకు పోయింది. • *v.* ఇంకి పో; absorb; (అబ్సర్బ్).

ధాబేమా పాణి భించాగో. బావిలో సీళ్ళు ఇంకిపోయినాయి.

భిల్లి /khilli/ *n.* కర్రమేకు; wooden peg; (పుడ్చు ఎగ్గి); మెఖ; కిల.

భిలాడి /khilādi/ *n.* ఆటగాడు; player; (ప్ల్యూట్ర్). భిలాడి రమ్మె. ఆటగాడు ఆడుతున్నాడు.

భిలే సుజగి /khilē sujgi/ కీళ్ళు వాపు.

భీంచ్ /khiñc/ *v.* లాగు; pull; (పుల్); ఖించా తాని; ఖించి.

భీమత్ /khimat/ *n.* విలువ; value; (వెల్యు); సూల్య; కిమత. చార్ దనియామా హోర్ భీమత్ డగర్డో. నలగురిలో అతని విలువ పోయింది.

భీల్ /khil/ *n.* • మొటిమ; pimple; (పింపిల్); ముహాసా; ఫుసి. మొట్యార్ ఆద్యూర్ భీలే వచ్చు. వయసులో ఉన్న వారికి మొటిమలు వస్తాయి.

• కీలు; joint; (జోళంత్); జోడ; సంధి. జివేమా అస్సాన్ భీలే రచ. దేహంలో చాలా రకాల కీళ్ళు ఉంటాయి.

భుటాడ్ /khuṭāḍ/ • పూర్తిచెయ్యి; complete; (కంప్లీట్).

తార్ కామ్ భుటాడ్. నీ పని పూర్తిచెయ్యి.

• *v.* ముగించు; end; (ఎండ్); సమాస కర; ఖతమ కర; పూరా కర. తూ, కర్రోజికో కామ్ భుటాడ్. నీవు చేస్తున్న పని ముగించు. కర్రెజే కామేనఁ భుటాడ్. చేసే పనిని ముగించు.

భుంద్నాక్ /khundnāk/ *v.* తొక్కెవెయ్యి; trample; (త్రుంపీల).

భుల్లంభుల్ల /khullaṅkhulla/ *adv.* బహిరంగంగా; openly; (ఒపంటి); ఖుల్లమఖుల్లా.

భులానాక్ /khulānāk/ • *v.* విధ్వంసం చెయ్యి.

• *v.* పాడు చెయ్యి; vandalize; (ముయ్యి లున్).
• *v.* కూలగొట్టు. • *adj.* పాడు చేసే; dismantle; (డెస్టూంట్).
• *v.* కొట్టివెయ్యి; cancel; (ఒసుల్). భోర్డేపరేర్ మార్ నామ్ కులానాక్. బోర్డ్పై ఉన్న నావేరును కొట్టివెయ్యి.

భుశాల్ /khusāl/ అనంధం. కట్టాలేమా భుశాల్ ఫూల్. కుటుంబంలో అనందం నింపు. *n.* వినోదం; entertainment; (ఎంటయ్యుంట్); వినోద; హ్యసి ఖెల; మనోరంజన; మన బహలావ. నాటకమేనఁ దేకతో ఘాచ్యాపర్ భుశాలేతి రచ. నాటకాన్ని పిల్లలు చూస్తే చాలా వినోదంగా ఉంటారు.

భూణి /khūṇi/ *n.* మౌచేయి; elbow; (ఎల్స్); కోహని.

భూంద్ /khūnd/ *v.* • తొక్కు; stamp; (ప్ల్యాంప్); పాద చాలన కర; పైరం సె కుచల; రాండ; కచర. షర్ టాంగేనఁ భూంద్. అతని కాలిని తొక్కు. • అఱుచు; suppress; (స్టోప్); దించా. భూంద్ లేరేజేన్ ఫథాడ్. అఱివివేతను ఆపండి.

భూంటా /khūṇṭā/ కొయ్య గూటం; wooden post.

భూనిఫోర్ /khūnikhōr/ *n.* • హంతకుడు; murderer; (ముడరం); హంతక; హత్యారా. మనిక్యాన్ మార్జికో

భూనిఫోర్ హతాగో. వ్యక్తిని వంపిన హంతకుడు దొరికిపోయాడు.

• వంపిన వాడు; killer; (కిలర్).

భూబ్ సూరత్ /khūb sūrat/ *n.* అందగాడు; smart man; (స్ట్రోట్ మెన్).

భూబ్ ఆచ్ /khūbāc/ • *n.* ఉత్తమమైనది; pick; (పిక్). గాంధి భూబ్ ఆచ్చు ఆద్యై. గాంధి ఉత్తమమైన వ్యక్తి.

• *adj.* అత్యున్నతు; uppermost; (అపర్మోట్).

భైంచాగో /kheñcāgo/ పీలు బడ్డ; absorbed; (అబ్సిబ్).

భైత్ /khēt/ • చెలక. భైతేమా జ్యార్ పావచ. చెలకలో జొన్నుల పండుతున్నాయి. • *n.* పెరడు; backyard; (పెర్ యాడ్); పిష్టావాడా. • *n.* చేను; field; (ప్లెట్); ఖెర.

భైదో /khēdo/ • *n.* రహస్యం. • *adv.* రహస్యంగా; secret; (సీక్రిట్); రహస్య; భేద; గ్రంత తత్త్వం.

భేవ్ /khēv/ *v.* ఎదుర్కొను; encounters. తార్ పేలా భావేటినఁ భేవ్. నీ సమస్యలను ఎదుర్కొను.

భేవలేర్ /khēvler/ ఇర్చుకోగలగటం.

భోర్మా /khojhā/ *v.* గోకు; scratch; (స్క్రూచ్); ఖరంచ.

భోడ్ /khodā/ *v.* కుంటు; limp; (లింప్); లంగడా. ఫోల్ లాగన్ భోడాతొ జో. దెబ్బ తగిలి కుంటుకుంటూ పోవడం.

భోరా /khorā/ *v.* తినిపించు; feed; (పీడ్); ఖిలా.

భోరాకి /khorāki/ *n.* • ఆహారం; food; (పుడ్); ఆహార;

భోజన. భోరాకి కో. అన్నుం తిను.

• విందు; party; (పాటి); ప్రీతి భోజ; దావత; భోజన.

వాయాపర ఆచ్చోభోరాకి ఘూలే. పెండ్లికి మంచి విందు అన్నుం ఆరగింపు పెట్టారు.

• అన్నుం ఆరగింపు; meal; (మీల్); భోజన; ఖానా. భోరాకి భాట్ క. అన్నుం ఆరగింపు చేసోవా. చెత్తుమార్ భోరాకి భాయేర్ చేసి. చెత్తులోని కూడు తినకూడదు.

భోశేర్ /kholēr/ *n.* తెరవడం; opening; (ఒపనిట్).

భోగ్ /khō gō/ *v.* పోయింది; dispel; (డిస్ప్లెన్ల); ఖో; నాశ కర; ఖో లె. మార్ భోలిమార్ సెల్ భోగ్. నా జేబులోని నెల్ పోగొట్టుకున్నాను.

భోజ్ /khōj/ *n.* • అడుగు జాడ; foot print; (పుట్ ప్రింట్); చిహన; రాస్తా. కూఢుకొ భోజ్ మాలంకరేర్. ఎలా ఉన్నారో అడుగు జాడ తెలుసుకొనుట. • సమాచారం; news; (మ్యాన్); సుచనా; సమాచార; ఖబర. వాయార్ భోజ్ మాలంకర్. పెళ్ళి సమాచారం తెలియచెయ్యి.

భోజ్ వతా /khōj vatā/ *v.* జాడచూపు; suggest; (సజ్ఞ్యు).

భోగోజే విస్తార్ భోజ్ వతా. పోయిన వస్తువు జాడచూపు.

ఫోజావణి /khōjāvanī/ *n.* గోక్కువడం; scratch; (స్నేచ్).
ఫోడ్/ఫోట్ /khōd̄/ /khōṭ/ *n.* లోపం; deficiency; (డిఫిశనీ);
 లోప; కమీ; కసర; దోష; అభావ.
ఫోడొ /khōḍo/ *n.* గూడు; nest; (ఎస్ట్). కుక్కిర్ ఫోడొ దోయె.
 కోళ్ళ గూడు కడిగారు.
ఫోద్ /khōd̄/ *v.* • తప్పు. • dig; (డిగ్); ఖోద; ఖన; పోలా కర.
 థాం ఫోద్. బాపి తొప్పు.
ఫోదీనో /khōdīnō/ *n.* పోగొట్టడం; losing; (యసిట్). తార్
 హతేమార్ విస్తా ఫోదీనో. నీచేతిలోని వస్తువును
 పోగొట్టుకున్నావు.
ఫోంక్యోర్ /khōṅkēr/ పుక్కలించుట; goggling. పాణీను
 నఁగలఁజ ఫోంక్యోన్ కల్తోనాక్షణో. నీళ్ళను మింగకుండా
 చప్పుడుతో పుక్కలించి ఉమ్మివేయాలి.
ఫోబో /khōbo/ *n.* • కుహారం. • బోలుగా ఉండే; cavity;
 (ఇంచిటి); గుఫా. ఫోబో బొక్కున రుబ్లాయో. బోలుగా ఉండే
 బొక్కున తీసుకొని వచ్చాడు. • లోయ; valley flowing
 with water or wind; (ఎలి ఫోబో విద్ వోటర్ ఒర్ విండ్).

ఫోలో /khōlō/ *n.* • కోలోవడం; bereavement;
 (బరీవైంట్). ఊ తెలివి చేనిజనే ఫోలో. అతను తెలివిలేక
 అన్ని కోలోయాడు. • పోగొట్టుకోవడం; forfeiture.
 ఖరావ్ వార్ కరన్ ఇజ్జత్ ఫోలోదో. చెడుగా మాట్లాడి
 విలువ పోగొట్టుకున్నాడు.
ఫోలి /khōli/ జేబు; pocket; (పోకిట్). మఁ, దినోజకొ పీసా తార్
 ఫోలిమా ఘూల్లా. నేనిచిచున డబ్బులు జేబులోపెట్టుకో.
ఫోళన కఁ /khōlan kaṁ/ • వివరంగా చెప్పు; tell in detail;
 (టల్ ఇన్ డిట్యుల్). వాతేనఁ ఫోళన కఁ. మాటను వివరణగా
 చెప్పు. • *v.* వర్ణించు; describe; (డిస్క్రైబ్); వర్ణన కర. ఈ
 మనిక్యార్ కణ్ణి ఫోళన కఁ. ఆ వ్యక్తి గురించి వర్ణించి చెప్పు.
ఫోళ్లో /khōlōdo/ కోలోయాడు; he lost; (పో లోస్ట్).
 కమాయసె ఫోళ్లో. సంపాదన మొత్తం కోలోయాడు.
ఫోస్సు /khōslam/ *v.* లాక్సు; grab; (రైట్). ఉన్ ఫోస్సు. దాన్ని
 లాక్సు.

R

గచ్చవ్ /gaccap/ *n.* చప్పుడు లేకుండా; silence; (స్లైంస్);
 సమాటా; నీరిపా. లొల్లినఁ కరఁజ గచ్చవ్ రో. లొల్లి
 చెయ్యుకుండా చప్పుడు లేకుండా ఉండండి.
గట్టుపీ /gaṭko pi/ గుటుక్కున తాగు. నారథేర పాణీ
 గట్టుపీల్లో. కొబ్బరి నీళ్ళ గుటుక్కున తాగాడు.
గట్టా /gaṭṭā/ కొండ, గుట్ట.
గఢ్ /gadḍa/ *n.* గఢ్; tumour; (ట్యూమర్); డెలా.
గఢ్పార /gadḍapāra/ *n.* గఢ్పార; crowbar; (క్రోవ్యార్);
 కుదాల. తమార్ ఘరేమా గఢ్ పార ఫక? మీ ఇంట్లో
 గఢ్పార ఉందా?
గడ్జావజెకో /gadjāvam̄jakō/ పాతుకు పోయే.
గడ్బాద్ /gadbaḍ/ *n.* అల్లరి; mischief; (మిస్ట్చ్). ఘుచాపర్
 బడిమా పంతుల్ నఁ రజన్నా వారు గడ్బాద్ కరఁ. తరగతి
 గదిలో గురువు లేని సమయంలో పిల్లలు అల్లరి చేస్తారు.
గడి ఘూర్త /gaḍi ghāl/ గడియ వెయ్యి; shut the door;
 (శట్ ద డౌర్).
గణ్ణి /ganti/ *v.* ఎంచు; count; (కాంట్).
గణిత శాస్త్రం /gaṇiti sāśrtam/ గణిత శాస్త్రం; maths; (మెత్స్).
గణేర్ వై /gaṇēr vai/ లెక్కల పుస్తకం; ledger; (లడ్జ్ట్).
గత్సూటి /gatmūṭi/ అంత్యశ్రీయ.
గత్థభాంత /gatbhānt/ సమాది చెయ్యి; making a tomb
 or grave; (మేయ్యించ్ ఏయ్ టూమ్ ఒర్ గ్రావ్).

గతి /gati/ *adv.* సహాయంగా; support; (సపొత్టు); ఆధార; సహారా.
 మనఁ గతి కూడిఁ చేని. నాకు సహాయంగా ఎవరూ లేరు.
గతిచేని /gatichēni/ *n.* దిక్కు లేని; orphan; (అర్పన్). ఊ గతి
 చేనిజకొ. వాడు దిక్కు లేని వాడు.
గద్ద /gadda/ మగ గాడిద. గద్ద భారి పొడవఁ. మగ గాడిద
 బరువు మోస్తుంది.
గద్ది /gaddi/ • *n.* ఆడ గాడిద; గాడిద; donkey; (డొన్కీ); గథా.
గద్దు పాణీ /gadlo pāṇi/ మట్టి సిరు; dirty water; (డటి
 వేటర్). ధూడేతి భళన్ ఫఁ జకో పాణీను గద్దోపాణీకఁ.
 మష్టిలో కలిసి ఉన్న సిటిని మురికి సిరు అంటారు.
గంగా నంది /gaṅgā nandi/ గంగ నది; Ganges river.
 గంగానది హిమాలయాలో పుట్టింది.
గందారో /gandāro/ *v.* వాసనకొట్టు; smelling; (స్నేలింగ్).
 సెంటు ఆచ్చు గందారో. సెంటు మంచిగా వాసన
 కొడుతుంది.
గందారో /gandārō/ వాసన రావడం.
గండి /gaṇḍi/ *n.* గండి; leak; (లీక్). పాణ్ ఘూర్జావజెను
 గండి కఁచ. గట్టు తెగిపోవటాన్ని గండి అంటారు.
గండిగానేవాళ్లో /gaṇḍigānēvāḷō/ కాచుకొని ఉండు; wait;
 (పెట్టు). పోలిన్ వోరేవాసు గండిగానరే. పోలిసులు
 దొంగకొరకు కాచుకొని ఉన్నారు.

గమ్ముత్ /gammat/ అట్టపోసం. ఏ సాకీమా గమ్ముత్చేని. ఈ కథలో అట్టపోసం లేదు.

గరజ్ రొ /garajro/ • v. ఉరుము; thunder; (తండర్); గజ్మెఘ కా; కడక; గరజ. పొణీ మారణిన్న గరజ్ రొ. వర్షం కురుస్తున్నప్పుడు ఉరుముతుంది.

గరబ్ /garab/ n. • గర్వం; pride; (ప్రైడ్); గవ్; అభిమాన; ఘమండ. తోనఁపక్కు గరబ్ ఫఁ. నీకు వాలా గర్వం ఉంది. • అహంకారం; insolence; (ఇన్సోలెన్స్); అహంకార; అభిమాన. ఆధ్యినఁ గరబ్ రెర్చేని. వ్యక్తికి అహంకారం ఉండరాదు.

గరమ్ కోట్ /garam kōṭi/ చలి కోటు; sweater; (స్వెటర్).

గర్గి /gargi/ • n. కుళ్లపోయిన; rotten one; (రొటన్ వన్). • adj. కుళ్లిన; rotten; (రొటన్).

గర్మ /garmo/ గోరు వెచ్చని; warm water; (పోమ్ వోటర్). గర్మో గర్మో పాణీతి హంగోళి కర్జు. గోరు వెచ్చని నీటితో స్నానంచేయాలి.



గర్లు /garli/ n. ఉడుతు; squirrel; (స్క్రూరల్); గిలహరి. గర్లు రూడ్ చుడువఁ. ఉడుత చెట్లు ఎక్కుతుంది.

గర్కోలి /garkōli/ n. గోరువంక; myna; (మైన); మైనా; సారికా.

గర్దణ్ /gardan̄/ n. మెడ; neck; (నక్); గారదన. గర్ దాణీమా హోర్ ఫూర్. మెడలో గోలుసు వెయ్యా.

గరివ్ /garib/ • n. పేదరికం; poverty; (పోపటి); గారివి; దరిద్రతా. అపణ్ దేశేమా రాన్ గరివ్ మాంగన్ ఖారేచఁ. మన దేశంలో చాలా మంది అడుక్కొని తింటున్నారు. • n. పేదవాడు; poor people; (పోర్ పీపల్); గారివ. • adj. బీద; poor; (పోర్); గారివ; దరిద్ర; అసహాయ; దీన. వో పక్కె గరివ్. వాళ్లు చాలా పేదవాళ్లు.

గరు /garu/ • n. గురువు; teacher; (టీచర్). సదూకేవాళో గరు. విద్య నేర్చువాడు గురువు. • v. వాడు; preacher; (టీచర్); గురు; సలాహకార. జాతేర్ గురించి కేవాళో గరు రఁచఁ. మతాలకు చెప్పేవారు ఉంటారు.

గలత్ /galat/ n. పొరపాటు; wrong; (రోట్); గలతి; భూల; చూక. మఁతార్ ఛై గలత్ కిదో. నేను నీ దగ్గర పొరపాటు చేసాను.



గలమా /galamā/ n. • ప్రవేశం; approach; (అప్రోచ్); ప్రవేశ; దాఖిల; పట్టుచు. ఏ ఘరేర్ గలమా కత్తేన్. ఈ ఇంటి ప్రవేశ ఎటు నుండి ఉంది. • ద్వారం; gate; (గేట్); ద్వార; దరవాజా; ఫాటక. ఘరేర్ గలమా రాన్ ఆచోచఁ. ఇంటికి ద్వారం చాలా బాగా వుంది.

గలేక్ రొ /galkēro/ v. ఆప్యాయతతో; whinny; ఉల్లాసిత; ఉల్లాస; ఉచిత గవ్.

గజ్యో /galjō/ v. మింగు; swallow; (ప్రౌలో); నిగల; హడప. ముండెమార్ పాణీ గజ్యో. నోటిలోని నీళ్లను మింగు.

గల్మా /galmā/ ప్రవేశం; entrance; (ఎంతుంన్).

గళ్ /gal/ n. రాలం; fish hook; (ఫీష్ హూక్).

గళ్లో /galgo/ • n. కరిగినది; solution; సలుశన్. పాణీమా మాణ్ గళ్లో. నీళ్లులో ఉపు కరిగినది.

• v. మెత్తుబడు; నరమ హో; ఢిలా పడ; మాన లే.

గశేరో /galearō/ n. జీర్ణం; digestion; (డైజెన్స్); జీర్ణి; పచా హుఆ; పిసా హుఆ; ఫటా హుఆ.

గవాయి /gavāyi/ n. సాక్షి; witness; (విట్యున్); సాక్షి; గవాహ. లడాయి మారజనాఁ సామశజేనఁ గవాయి కన్ కచఁ. కొట్టాడుకున్నప్పుడు వినేవాణ్ణి సాక్షి అని అంటారు.



గ్యాణో /gyāṇo/ n. నగలు; jewelery; (జవలరి). పెళ్ళిపర్ బాయలోగ్ గ్యాణో ఘూల్లఁ. పెళ్ళికి ఆడ వాట్లు నగలు కట్టుకుంటారు.

గ్యాణోహమో /gyāṇōhuyō/ పుట్టుకలో లోపం; birth defect; (బత్ డీపెక్ష్).

గ్యాన్ క /gyān kam/ బుద్ధి చెప్పు; advise; (అడ్వైన్). ఓను
దేస్క గ్యాన్ క. వాడికి కొద్దిగా బుద్ధి చెప్పు.

గ్యారి నింద /gyāri nind/ n. రాథనిర్ద; deep sleep; (డీఎస్ స్లీప్).

గ్యారోగచ /gyārogac/ • adj. దట్టమైన; dense; (డెంస్).
గ్యారోగచ పొదామా బ్యాట్‌వేరో. దట్టమైన పొదల్లో
కూర్చుని ఉన్నాడు. • adv. గుబురుగా; densely; (డెంస్ టీ). గ్యారోగచ రూడ్. గుబురు చెట్టు.

గ్యారి /gyāraī/ num. పదకొండు; eleven; (ఇలెవెన్); గ్యారి.

గ్యాజీ /gvāññi/ n. • పెండ్లం; wife; (ప్రైవ్). మార్ గ్యాజీ రాన్
ఆచ. నాపెండ్లం చాలా మంచిది. • పెండ్లం లేదా పత్తి.

గ్యారెర తాండ్రో /gvārer tāñdṛō/ బంజారా తండ్రా.

గ్యాజే /gājē/ పుట్ట గోడుగు; mushroom; (మపూం).
వర్షాశేమా బ్యామ్యూయిపర్ గ్యాజే హూగ్రా. వానాకాలంలో
పుట్టుపుట్ట గోడుగు ఏర్పడతాయి.

గాట పడిగి /gāṭ padigi/ v. మచ్చపడు; spot; (ప్లోట్).
ఖరాప కామ్ కరేవాళోకన గాట పట్టి. చెడు పని చేసే
వాడిని మచ్చపడింది.

గాట /gāḍ/ • పాతు; bury; (బెరి); జమీన కె అందర గడా హుఆ
ఘన. థూణీన గాట. గుంజను పాతు. • v. నాటు. పూలేర్ రూడ్ గాట. పూల చెట్టు నాటు. • v. విత్తు; sow; (సో); బో.

గాటి /gāḍi/ n. • మొటర్; motor; (మొటర్).
• వాహనం; litter; (లిటర్); వాహన; సవారి.

గాంట /gāṇṭ/ • v. కుట్టు; bite; (బైట్). చిరిచిరాయో రుగ్గ లా
గాంట. చినిగిన అంగి కుట్టండి.
• n. అల్లిక; stitch; (స్టిచ్); కశ్చిదా; కథావ. దోరాతి గాంట.
దారమతో అల్లు.
• n. ముడి; knot; (నాట్); గాంట. గాంటేమా తీన గాంట భాంద్.
మేడల్లో మూడు ముఖ్య వెయ్యి.

గాబ్ /gāb/ n. రాదె; barn; (బాన్); కుఠలా. ప్యానార్
సమయామా గ్యార్చాటి సౌఫేపునఁ, జ్యార్, చావ్క్ గ్యాకేన,
గాబ్ కాణడెతితి. పూర్వకాలంలో బంజారా ప్రజలు వరి
జొన్ను, బియ్యం లను జాగ్రత్తపరవచటానికి గాదె
ఉపయోగిస్తారు.

గామ్ /gām/ n. • నగరం; city; (సిటి); నగర; శహర. మఁ గామ్
జారోచు. నేను నగరానికి వెళుతున్నాను.
• ఊరు; wick; (పీటి); గాంచ; గ్రామ. హామార్ గామ్ రాన్
మోట్రో. మా ఊరు చాలా పెద్దది.

గారడి /gāradī/ n. ఇంద్రజాలం; magic; (ముజిక్); ఇంద్రజాల;
జాడు; జాడూగారి. మఁ గారడి దీటో. నేను ఇంద్రజాలాన్ని
తిలకించాను.

గాల్డామ్ /gāldām/ v. నాటుకో; fix; (పిక్సు).

గాలా /gālā/ n. తలపై బట్ట చుట్టు; round thing made of

cloth to put on head and carry water vessel. మాత్రే
పరఁ గాలా మేలన బేడో పాడ్. తలపై బట్ట చుట్టు పెట్టి
బిందెలు ఎత్తుకో.

గాలెపర లగా /gālēpar lagā/ n. చెంపకాయ; slap; (స్లాప్);
తమాచా; చాఁటా.

గాళ్ /gāl/ • నానపెట్టు. కేరామా పాణీ భరన్ జమిన్ గాళ్.

పాలంలో నీట్చు నింపి థూమిని నానబెట్టు.
• v. కరిగించు; thaw; (ఫ్రోం); భిగో. పాణీమా నూణ్ గాళ్.
నీళ్లో ఉప్పును కరిగించండి. పాణీమా గాళ్. సిటిలో
నానబెట్టు. పాణీమానే గళ్లో. వానలో మొత్తం
నానిపోయావు.

గాళ్చా /gālā/ n. • పగ్గం; tether; (తెర్డం); పగహా. భీండీతి గాళ్చా
కరఁచు. జనముతో పగ్గం చేస్తారు.

• తాడు; rope; (రోప్); రస్సి. గాళ్చా వర్షంకా. తాడు ఇటు
వెయ్యి. • తాళ్ళు; ropes; (రోప్సు).

గాళ్చా మేళేర్ /gālā mēlēr/ తాళ్ళు పేనడం.

గాళిదేర్ /gālidēr/ n. చీవాట్లు; rebuke; (రిబ్యూక్); డాంట ఫటకార.

గాళేర్ /gālēr/ n. పులియబెట్టడం; leaven; (లేవన్). ఫోడ
వణానఁ గాళన్ భామాచా. బుడ్డ చెనగలను పులియ
పెట్టి తింటాము.



గాళ్చి /gāvdi/ n. ఆవు; cow; (కొ); గాయ; గౌ.

గాష్టెల్ /gāstēl/ n. • కిరోసిన్; kerosene; (కెరోసైన్). గాష్టెల్
ఘరేమా దీమో లగాడేన కామ్ దఁచు. కిరోసిన జంటిలో
దీపం పెట్టటానికి పనికొస్తుంది.
• కిరసనాయల్.

గిన్యా /ginyā/ n. పాత్ర; utensil; (యుట్సినీల్).

గిరప్లాటార్ /giraphitār/ n. చెర; arrest; (అర్స్ట్). హామార్
గామేమా ఛోర్ ఆయోతో గిరప్లాటార్ కిదే. మా ఊరిలో
దొంగ వస్తే పట్టుకుని గదిలో పెట్టాం. నా ఇంటిని మేస్తే
నిర్మించాడు.

గిర్ని /girni/ n. గిర్ని; mill; (మిల్).

గిర్ /girra/ n. • గిలక; pulley; (పులి); రహట; అరహట; ఘిరని.
థాబేమా గిర్ర పడ్డాం. బావిలో గిలక పడింది.



- చట్టం; frame; (ట్రియ్మూ); చౌఖటా.
 - చక్కం; wheel; (పీల్ట); చక్క; పహియా; ఘేరా; వృత్త.
- గిలాన్** /gilās/ *n.* ర్లాసు; glass; (ర్లాన్); గిలాస. గిలానేతి పొణీ పీయాచ. ర్లాసుతో నీట్లు త్రాగుతాము.
- గిలో** /gilo/ *adj.* మెత్తుని; soft; (ప్రొఫ్ట్). కీంవ్ గిలోగవ్ రంవచ. బురద మెత్తగా ఉంటుంది.
- గీద్** /gīd/ *n.* • పాట; song; (ప్రోబ్); గీత; గానా. సుళీల గీద్ భోలి. జానకి పాట పాడింది.
- సంగీతం; music; (ముసిక్); సంగీత. మనస్ గీద్ ఆచ్చ ఆవచ. నీకు సంగీతం మంచిగా వస్తుంది.
 - చరణం; verse; (వన్); చరణ; కవితా కి పంక్తి.
- గీదేమార్ ఏక్ చరణం బోల్క్. పట్టాల్ ఒక చరణం పాడు.
- గేయం, పాట. బడిమా దాడి గీద్ సికావచ. బడిలో పాటలు పాడిస్తారు.
 - పద్యం; poem; (పోషమ్); పద్య; ఛంద. బైబిలీలోని ఒక పద్యం పాడు.
- గీన్** /gīns/ *v.* • గీచు; gash; (గ్యాష్); లకిర ఖీంచ. వయపర్ గీత గీన్. పుస్తకంపై గీత గీయండి.
- గియ్యు; draw; (డ్రై); ఖరాంచ; ఖరచ.
- గుణస్రో** /guṇasro/ *v.* నసుగు; bleat; (బ్లీట్); అస్పష్ బోల.
- గుత్త** /gutta/ *n.* గుత్త; farm; (ప్రామ్); పట్టా; తెకా.
- గుదేలి** /gudēli/ కలుపు తీసే పరికరం. గుదేలితి రూమేమా కలవ్ కాడ్. కలుపు తీసే పరికరంతో కలుపు తియ్య.
- గున్ గున్ కరేర్** /gun gun karēr/ *n.* గొఱుగు; murmur; (మర్ముర్); బడబడా; గునగునా; కుడబుడా.
- గుంతాగో** /guntāgo/ *adj.* • చిక్కెను; tangled; (తగల్లు).
- గుంతాగోజ్కొ లట్టావునఁ ఫీలో వావణో. వ్హక్కెన వెంట్లుకలను చిన్నగా దువ్వాలి.
- చిక్కుపడిన; tangled; (తగల్లు); ఉలించా హుఆ.
- గుంతేర్** /guntēr/ • *n.* నేయడం; అల్లిక; weaving; stitch; (పీవిట్); (స్ట్రీట్); కశీదా; కఢావ.
- గునస్రో** /gunasrō/ *n.* గొఱుగుడు; grouse; (గ్రౌట్). మాయి మాయస్ గునస్రోజా బార్ జోర్తీకచ. లోలోపల గొఱగకుండా బయటికి గట్టిగా చెప్పాస.

గుబ్బి /gubli/ *n.* కర్జ్జీర్; eardrum; (ఊయర్డ్డ్మ్యు).

గుమ్మి /gumḍi/ *n.* • పుండు; bile; (బ్లైట్); త్రణ; ఘావ. గుమ్మి పర్ రూఢ్ లగాడ్. పుండు పై మందు రాయండి. • రాయం; injury; (ఇస్ట్రింగ్); చోట; జాఖమ; ఘావ.

గుండు సూయి /guṇḍu sūyi/ *n.* గుండు సూది; pin; (పిన్).

గుమ్ము /gummi/ *n.* గుమ్ము; repository; (రహోస్టోర్). గుమ్ము వాసిర్ బద్దాతి గూంతెజక్కో. గుమ్ము వెదురు బద్దలతో తయారుచేయబడినది.

గుమ్మి /gumsi/ *n.* కొట్టం; stall; (ప్రోల్); జోంపాడి.

గుమస్తా /gumastā/ *n.* గుమస్తా; clerk; (క్లాక్); గుమాశతా; కరణిక; కల్క.

గుమాన్ /gumān/ *n.* • అనుమానం; suspicion; (సస్పిషన్); సందేహ; శక; అటకల. తోనుకేర్ ఉప్పు గుమాన్ ఛచ. నీకు ఎవరి మీద అనుమానం ఉంది.

- సందేహము. తాప్రు మన్ గుమాన్ ఛచ. నీవై నాకు సందేహంగా ఉంది.

- సందేహం; distrust; (డైస్ట్రస్ట్); సందేహ; శంకా; అనిశ్చితతా; దువిధా.

గులాచ్ /gulcā/ *v.* పిడికిలి; plug; (ఫ్లుగ్).

గులామ్ /gulām/ *n.* దాస్యం; bondage; (బొండ్షియ్); దాస్య; సేవా; గులామి; చాకరీ. ఎక్కు ర్హేంట్ గులామ్ కామ్ కరెవాళ్లో. ఒకరి కింద దాస్యం చేసే వాడు.

గూ /gū/ *n.* మలం; feces; (ఫీసీన్); మల; విషా; గందగి.

గూంత్ /gūnt/ అల్లు; knitting; (నిటిట్); బున. కుల్ల గూంత్. మార్ మూలో గూంత్. నా జడ అల్లు.

గూండ్ /gūnd/ *n.* బంక; gum; (గ్రెం); గోండ. మంటాడేను గూండేను లగాడువచ. అంటేంచడానికి బంకగా పున్న దాన్ని వాడుతారు.



గూంట్కా /gūṇṭkā/ *n.* గుంటక; harrow; (హోర్స్); హేగా; పటరా; పటెలా.

గూంత్నాకేర్ /gūntnākēr/ *v.* అల్లడం; knitting; (నిటిట్).

గూంతేర్ /gūntēr/ పేను.

గూందేర్నై /gūndērnai/ బంకగా ఉన్న; being sticky; (బీళ్జ్ స్టిక్కి).

గూంగో /gūngō/ • n. మూగ; mute; (ముఖ్యట); ముక్క; గుంగా.

- adj. మాటరాని; speechless; (స్పీచ్లెస్). వాతే ఆయేనిజెక్కొ గూంగో. మాట రాని వాడు మూగవాడు.

గూలేర్ హడక /gūlēr haḍaka/ n. తుంటి ఎముక; hip; (పైప్).

గెట్టు /gettū/ n. • పరిధి; range; (రెంఫ్స్); పరిధి; మండల.

- పొలిమేర్; boundary; (బొండర్); సరహద; సీమా. హమార్ నామేర్ గెట్టు. మా ఊరి పొలిమేర్. • సరిహద్దు; limit; (లిమిట్); సీమా; సరహద. హమార్ ఫేతారీర్ గెట్టుపర్ రుమాడ్ ఛ. మా చేను సరిహద్దుపై చెట్టు ఉంది. • హద్దు; హద్దు; సీమా.
- అవధి; duration; (ద్యురెంఫ్స్); అవధి; సీమా.

గేర్ లా /gēr lām/ ముంజ కాయ.

గౌడియాం చాలేర్ /godiyāṁ cālēr/ v. పొకుట; creeping; (క్రీపింగ్). ఛ్వారా గౌడియాం చాల్స్. పొపముదట పొకుతారు.

గౌడెతాణు /godetānu/ మోకాళ్ళ దాకా.

గౌణ్ /goṇ/ n. • శీలం; character; (కెరక్ష్యు); శీల; స్వభావ;

చరిత్ర. గౌణ్ ఫజిక్స్. వ్యక్తిత్వం కలది.

- ప్రవర్తన; character; (కెరక్ష్యు); స్వభావ. వోర్ గౌణ్ రాన్ ఆచ్చు. అతని ప్రవర్తన చాలా మంచిది.
- గుణం; quality; (క్యూలటి); గుణ; స్వభావ; లక్షణ; అచ్ఛా గుణ. తార్ గౌణ్ రాన్ ఆచ్చు. నీ గుణం చాలా మంచిది.
- తీరు; attitude; (ఎటిట్యూడ్); ఢంగ. మార్ దాదార్ గౌణ్ రాన్ ఆచ్చు. మా తాత గుణం చాలా మంచిది.

గౌధి /goddī/ n. పరుపు; bed; (బెడ్); బిస్టర్.

గౌల్చు /golcu/ n. సంకెళ్ళు; cuffs; (కఫ్సు).

గౌలాల్ రంగ్ /golāl raṅg/ n. గులాబీ రంగు; pink; (పింక్).

గౌలాల్ రంగ్ కతో మని రాన్ హాన్. గులాబీ రంగు అంటే నాకు కు నచ్చినట్టు.

గౌలావరీయా /golāvarīyā/ గౌల్ల.

గౌళావో /golāvo/ v. కూడు; combine; (కొంబైన్); చావలపకా హుఆ.

గొసపాడో /gosapādō/ చిత్రహాంస,

గో /gō/ వెళ్ళాను; go; (గో). మి వోతి ఆంగజ్ గో. నేనూ అతని కంటె ముందుగా వెళ్ళాను.

గోక్ /gōk/ దాచిపెట్టడం; store; (స్టోర్). తార్ పీసా గోక్ లా. నీ డబ్బులు దాచుకో.

గోకొని /gōkoni/ v. పోలేదు; did not go; (డిడ్ నోట్ గో).

గోడియాపుచాల్ /gōdiyāpu cāl/ v. పొకు; crawl; (క్రాల్); రెగ.

గోడొ /gōdō/ n. మోకాలు; knee; (నీ); యుటనా. మార్

గోడేమా దుక్కోఛ. నా మోకాలు నొప్పిగా ఉంది.

గోద్ /gōd/ n. దత్తత్త; adoption; (అడ్సిపున్). బేటి, బేటా ఫెనిజెక్కొ దూస్రేన్ గోద్ దేలాచ. పిల్లలు లేని వారు వేరే పిల్లలను దత్తత్త తీసుకుంటారు.

గోదామ్ /gōdām/ n. గిడ్డంగి; storage; (స్టోర్జ్); గోదామ.

గోదావరి నంది /gōdāvari nandi/ గోదావరి నది;

Godavari; (గోడవరి). భద్రావలమె భద్రావలమె గోదావరి నంది జారి ఛ. భద్రావలం పక్కనుండి గోదావరి నది ప్రవహిస్తుంది.

గోదేమా /gōdemā/ n. ఒడి; lap; (లెప్). గోద; అంక; పల్లా;

అంచల; జ్ఞాలీ. యాడిగ్ గోదేమా బేటా. తల్లి ఒడిలో కొడుకు.

గోదేన లేలా /gōdēn lēlam/ v. దత్తత్త తీసుకో; adopt;

(అడ్సిప్). బేటి, బేటా ఫెనిజెక్కొ దూస్రేన్ గోదేన లేలాఛ. పిల్లలు లేని వారు వేరే పిల్లలను దత్తత్త తీసుకుంటారు.

గోబర్ /gōbar/ n. వేడ; droppings; (డ్రాపింగ్స్); గోబర.



గోయి /gōyi/ n. ఉడుము; iguana; (ఇగ్యూన్). గోయిమా

బలం జాదారచ. ఉడుములో బలం బాగా ఉంటుంది.



గోర్లా /gōrlā/ n. గౌరైపోతు; ram; (రెమ్).

గోర్లి /gōrlī/ n. • గౌర్లె; ఆడ గౌర్లె; sheep; (శెప్). భెడ.

గోర్పథళి /gōrphali/ గోర్పిక్కుడు కాయ. గోర్ ఫళి

నొంగ్వాణ్ రాందేన లాజో. గోరు చిక్కుడు కాయను కూర కోసం తీసుకురా.

గోరి /gōri/ n. • సమాది; గోరి; tomb; (టూమ్).

గోలమ్ /gōlam/ n. తొట్టి; manger; (మేంజర్).

గోల్ /gōl/ n. దొండ కాయ; green vegetable; గ్రీన్

వెజిటబ్లీ. హమార్ ఘరేమా గోలీర్ నొంగ్వాణ్ ఫచ. మా ఇంట్లో దొండ కాయ కూర ఉంది.

గోళ్ /gōl/ n. బెల్లం; coarse brown sugar; (సీబతెన్

బ్రౌన్సుగర్); గ్రూడ. సాంటామాతి సక్కుర్ గోళ్ నికంళచ. చెరుకు గడలనుండి చెక్కుర బెల్లం వస్తాయి.

గోళా /gōlā/ n. గుండ్రుం; round; (హండ్).

గోళిర రమ్పి /gōlir ramti/ గోళి ఆట.

గోసాతి చాల్ /gōsātī cāl/ బలంతో నడుచు.

ఫు

ఫుడ్ /ghad/ *n.* రాజ భవనం; king's palace; (కింగ్ పెలిన్).
హమార్ గామేమా ఫుడ్ ఫఱ. మా ఊళ్ళో రాజ భవనం ఉంది.

ఫుడి /ghadi/ *n.* • గడియారం; watch; (లోవ్); ఘడి. ఫుడి దెక్కేర ఎక్ విస్తా. సమయం చూసే ఒక వస్తువు.
• నిముషం; minute; (మినిట్). కామ్ కరెన్ ఆచ ఫుడికోని.
పని చేయటానికి మంచి నిముషం కాదు.
• కర్పు; fate; (ఫైట్); కర్మ; కామ; కర్తవ్య; కర్మవ్యాకరణ;
అంత్యక్రియా. మార్ ఫుడి ఆచ చేని. నా కర్పు బాగాలేదు.

ఫుడికెసారు /ghadikesāru/ *adj.* తాత్కాలిక; temporary;
(టెంపరరి). ఫుడికెసారు యేన లేలఁ. తాత్కాలికంగా
దీనిని తీసుకో.

ఫుడియా /ghadiyā/ *n.* • అతి తక్కువ సమయం కూడా;
moment; (మామంట్); థణ; పల. • ఒక్క నిముషం.
• సమయము; time; (త్రైమ్). అపణ్ ఎక్ ఫుడియా థమన్
దేకా. మనం ఒక్క నిముషం వేచి చూద్దాం.

ఫుడి, ఫుడి /ghadi, ghađi/ *adv.* పదే, పదే.

ఫుడొజకొ విస్తా /ghadojako visrā/ *n.* చేసిన వస్తువు; work;
(వక్). మార్ హాతేతి ఫుడొజకొ విస్తా ఖరావ్ వేగో. నా
చేతితో చేసిన వస్తువు చెడిపోయింది.

ఫుణో కర్ /ghaṇō kar/ *v.* ఎక్కువ చేయు; to develop; (టు
డివెలప్). దూదేమా పాణీ ఘూలన్ ఫుణోకర్. పాలలో
సీట్లు కలిపి ఎక్కువ చేయండి.

ఫుర్ /ghar/ *n.* • నిలయం; గృహం; house (హాన్); ఘర.
హమార్ ఫురేర్ ఆద్యునే భక్షన్ కామ్ కిదే. మా ఇంటి
సిబ్బంది అందరం కలిసి పని కావించాము.

ఫుర్వాళి /gharvāli/ *n.* ఇల్లాలు; housewife; (హాన్ఫైఫ్);
ఘరవాలి; గృహిణి. ఫుర్వాళి ఆచ రతో ఫుర్ ఆవ్స్చరఁ.ఇల్లాలు మంచిగా ఉంటే ఇల్లంతానందంగా ఉంటుంది.

ఫుర్బార్ /gharbār/ *n.* ఇల్ల వాకీలి; family; (ఫుమలి); కుటుంబ;
పరివార; కుల. మార్ ఫుర్బార్ రాన్ ఆవ్చు ఫఱ. నా ఇల్ల
వాకీలి చాలా బాగుంది.

ఫురేర్ వాసా /gharēr vāsā/ ఇంటి వాసం; rafter; (రాష్ట్ర).
ఫురేవాళో /gharēvālō/ *n.* • మొగుడు; husband;
(హాస్చండ్); పతి; భర్తా. మార్ ఫురేవాళో రాన్ ఆవ్చు. నా
మొగుడు చాలా మంచివాడు.
• పెనిమిటి లేదా మొగడు. మార్ ఫురేవాళోనే మోట్ నొకరి
ఫఱ. నా మొగనికి పెద్ద ఉద్యోగం ఉంది.
• కాపురస్తుడు. యజమాని; inhabitant; owner;
(ఇస్టేబిటంట్); (ఒనర్); తివాసి; వాసిందా. ఫురేవాళోనే

పూంచన్ జమీగ్ర మోల్ కరో. యజమానిని అడిగి
భూమి పెల నిఱ్ఱయించండి.

ఫుసారి /ghasāri/ *n.* రాపిడి; friction; (ప్రైక్స్); రాడ. దీ
భాటాను ఫుసారి అంగార్ ఆవఁచ. రెండు రాళ్ళను
రాపిడి చేస్తే నిప్పు వస్తుంది.

ఫుసేరో /ghasēro/ రాకడం.

ఫూంచేమా ఘూలేర్ /ghāncēmā ghālēr/ చిక్కులలోపెట్టు.

ఫూల్ /ghāl/ *v.* పెట్టు; to keep; (టు కీప్). సంద్రమేమా
ఘూల్. సముద్రంలోపెట్టు.

ఫూవ్ /ghāv/ *n.* గాయం; wound; (పొండ్). సీ తాప్రో జన్న
అంగారెర్ ఘూవ్ వేగో. చలి కాస్తున్న సమయంలో నిప్పు
గాయం ఏనది.

ఫుగ్రా /ghugrā/ *n.* గజ్జెలు; anklets; (ఎంక్లెట్స్).

ఫుగ్డి /ghūḍi/ *n.* గద్దు; kite; (క్రైట్); గిధ్.

ఫుంగ్ది /ghūngdi/ *n.* • గొంగళి; blanket; (బ్లైంకెట్); కంబల.
గొర్రీర్ లట్టుపుతి తయార్ కరజకొ లత్తావున్ ఫుంగ్ది
కఁచ. గొర్రెత్తిన్నతో తయారుచేయబడిన వస్త్రాన్ని
గొంగళి అంటారు. • కంబళి. సియాశేమా ఫుంగ్ది
ఒడుచఁ. చలి కాలంలో కంబళి కప్పుకుంటారు.

ఫుంగ్టో /ghūṅgṭō/ *n.* • ముసుగు; mask; (మాస్క్);
నకాబ; బుంగట; గిలాఫ. • ముసుగు తీయడం. బాయలోగ్
రోవున్న ఫుంగ్టో కాడఁచ. బంజారా స్ట్రీలు
ఏద్చేపపుడు ముసుగు కప్పుకుంటారు.

ఫుస్ /ghūs/ *v.* • దాగు; దాక్స్చ్రై; hide; (ప్రోడ్); ఛిప.

ఫుస్ సెర్జాగ్ /ghūṁ serjāg/ దాగే చోటు; hiding place;
ప్రాడిస్ ప్లేయ్.

ఫుస్ ఫుస్ న్ /ghūṁs ghūṁs/ *n.* గుసగుస; whisper;
(పిస్పు); కానాక్సుసి. ఓ దోయి కాయికో వాతేన్ ఫుస్ న్
ఫుస్ న్ కర్రె. వాళ్ళిద్దరు ఏదో దాని గురించి గుసగుస
లాడుతున్నారు.

ఫేరన్ /ghēran/ *n.* కక్ష్య; orbit; (బబిట్).

ఫేర్లో /ghērlō/ *v.* దిగ్వందం చెయ్యి; blockade.

ఫేరి ఆయేర్ /ghēri āyer/ చక్కర రావడం; becoming
unconscious; (బికమిట్ అన్స్యూంశన్).

ఫేరి ఫరేర్ /ghēri pharēr/ మట్టు తిరుగుబు; feeling
giddy; (ప్రెలిట్ గడి).

ఫోగ్ /ghōg/ *n.* • గొంతు; స్వరం; voice; (వోల్ఫ్).
నాన్నాచ్చార్ ఫోగ్ మీట్ రఁచ. చిన్న పిల్లల గొంతు
తియ్యగా ఉంటుంది.

ఫ్రెండ్ చణ /ghōd̄ canā/ బుడ్డచెనగలు. ఫ్రెండ్ చణాతి దాళ్ రాందఁచ. బుడ్డచెనగలతో పప్పు వండుతారు.

ఫ్రెండి /ghōdi/ ఆడ గుర్మం; female horse, mare; (ఫీమేల్స్ హోన్, మేర్). ఫ్రెండి భారి పాడేనఁ కామ్ కరఁచ. ఆడ గుర్మం బరువు మొయడానికి పనికి వస్తుంది.

ఫ్రెంబో /ghōbō/ నొక్కు కొపోయిన. వో టోక్కేర్ ఫ్రెంబో పడ్డా. ఆ బిందె నొక్కుకు పోయింది.

ఫ్రెర్రో /ghōrro/ v. గురకపెట్టు; snoring; (స్నోరింగ్); ఖురటి లె. నిందేమా ఫ్రెర్రో. సిద్రలో గురకపెట్టడం.

ఫ్రెంశోసాణ్ /ghōñisāñ/ adj. గుండ్రుని; round; (రొండ్). ధర్తి ఫ్రెంశోసాణ్ రఁచ. భూమి గుండ్రంగా ఉంటుంది.

ఫ్రో /ghauṁ/ adj. గోధుమ; wheat; (వీటి); గోహ్. ఘువునఁ పిసాన్ బాటి కఁరఁచ. గోధుమ పిండితో రొట్టలు చేస్తారు.

జ

జ్ఞానేర్ శాస్త్రం /ññāndēr̄ śāstram/ విజ్ఞాన శాస్త్రం.

జ్ఞానేవాళో /ññāñevāñlo/ తెలివైన వాడు; intelligent person;

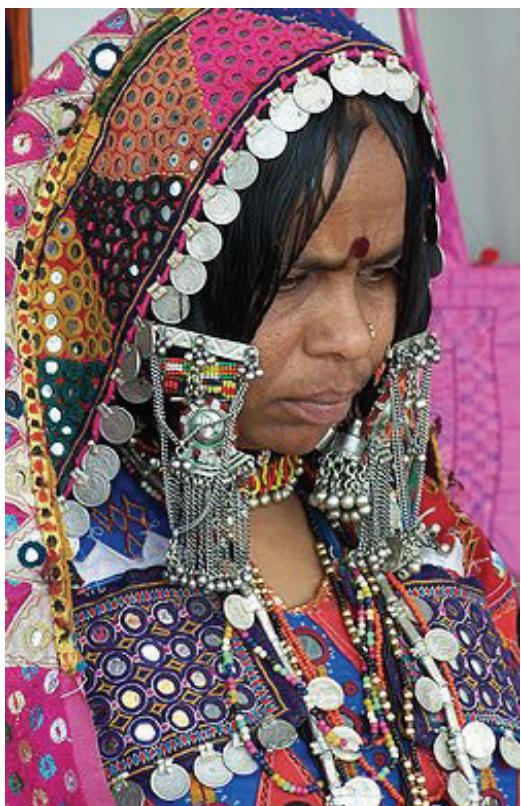
(ఇంటిలిజంట్ పసన్). మారో బేటా రాన్ జ్ఞానేవాళో. నా కొడుకు చాలా తెలివైనవాడు.

చ

చడావో /cadāvo/ v. ఎత్తులోకి వెళ్ళే దారి; steep road; (స్టీప్ రెడ్). చడావో వాట ఆయి. ఎత్తులోకి వెళ్ళే దారి వచ్చింది.

చణా /cañā/ వేరు శెనగ. చణాతి భాయేర్ చిజ్ కఁరఁచ. వేరు శెనగతో తినే విచేస్తారు.

చత్రాయి /catrāyi/ n. స్నానం; cleanliness; (క్లోనిలినస్). తమార్ ఘురేనఁ చత్రాయితి రకాడ్. మీళంటీని సరిగా ఉంచండి.



చంద్రహార్ /candrahār/ n. మెడలోని గొలుసు.

చంచా /cañicā/ చెంచా; spoon; (స్పూన్). చంచాతి ధాన్ ఫో. చెంచాతో అన్నుం తిను.

చంచి /cañici/ n. సంచి; bag; (బగ్); థైలా; థైలి. ఘుచాపర్ చంచిమాషై ఘుచేన్ జావఁచ. పిల్లలు సంచితో పుస్తకాలు వేసుకుని వెళతారు.

చప్పి /capti/ చిన్న పాత్ర; small tiny vessel used for oil; (స్నోల్ టైని ఎసల్ యుస్ట్ ఫోర్ ఒఇల్).

చప్పి జమ్మి /cap̄ti jammi/ వపుడు ఘూములు. బలం ఫేనిజకో జాగేన్ వప్పి జమ్మి కఁచ. సారం లేనటువంటి బూములను వపుడు నేలలు అంటారు.

చమ్ చమ్ /cam cam/ మిఱుకు మిఱుకు; glittering; (గ్లిటరింగ్). తారా చమ్ చమ్ కర్రెచ. మక్కలు మిఱుకు మిఱుకు మంటున్నాయి.

చమ్ముక్ /camkān/ • adj. బెదిరి; scared; (స్క్రైడ్).

- v. బెదిరించి; by threatening; (త్రై త్రైనింగ్). బిడిన్ జోకన్ చమ్ముక్ కఁ. బిడికి వెళ్ళమని బెదిరించి చెప్పు.
- adj. బెదిరించే; startle; (స్టోర్టల్); డరా.
- v. హాచ్చరించు; warn; (వేన్); సావధాన కర; సచేత కర; చెతావని దే.
- v. హాచ్చరికచేయి.

చమక్ /camak/ • n. భయం; hazard; (హాసడ్); భయ; డర.

- v. కలత చెందు; afraid; (అప్రైల్మ్స్); డర; డర జా; భయభిత హో. రాత్ వణా బార్ జావణోకతో చమక్ రో. రాత్రిపూట బయటికి పోవటానికి కలత చెందుతారు.

వరిచుండా /carciñdā/ పొట్ల కాయ; viper gourd; (వైపర్ గార్డ్). వరిచుండా రాన్ లాంబో రఁచ. పొట్ల కాయ పొడువుగా ఉంటుంది.

చరా /carā/ *v.* మేపు; graze; (గ్రెట్); చారా; ఘాస. భ్యాసి బీడేమా చరా. గేదె కంచెలో మేపు.

చరిత /carita/ *n.* చరిత్; history; (ప్రాణ్వరి); ఇతిహాస; కహాని.

చరేర్ /carēr/ *v.* మేముట; grazing; (గ్రెయ్సుట).

చలాకి /calāki/ చలాకీ యైన; clever; (క్లుపర్).

ప్రైదరాబాదేమా చలాకి ఆచ్చిన, దీటో తొ.

ప్రైదరాబాదులో చలాకీయైన వ్యక్తిని తిలకించానును.

చలేజాయేర్ /calejāyēr/ *n.* వెళ్లిపోవడం; departure; (డిపాచర్).

చవణుకన్ /cavānukan/ *adv.* ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా; intentionally; (ఇంటింశన్వల్య). చావణుకన్ ఖరావ్ కామ్ కిదో. కావాలని ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా చేసాడు.

చ్యాకేర్ హడ్కా /cvākēr had̄kā/ *n.* ఎన్నుముక; backbone; (బెక్టోన్).

చ్యాండ్ /cvāḍ/ *n.* ఎడలువు; spread; (స్ట్రెడ్). ఈ రోడ్ రాన్ చ్యాండ్. ఈ రోడ్సు చాలా ఎడలువు.

చ్యాండో /cvāḍō/ *adj.* పిష్టుత; elaborate; (ఇలబర్ట్). ఈ వాతేని చ్యాండోకరన్ దేక్. ఈ మాటను విస్తృత పరిచి చూడు.

చాకన్ దేక్ /cākan dēk/ *v.* రుచిచూడు; taste; (టేయ్స్); స్వాద లే; చఖ. నొగ్గాణ్ కనేక ఫంకో చాకన్ దేక్. కూర ఎలా ఉందో రుచి చూసి చెప్పు.

చాట్ /cāṭi/ *n.* నాకడం; lick; (లిక్ట్). ఆంగ్నిన చాటతో రాన్ రుసి రఁచ. వేళ్ళను నాకినప్పుడు బాగా రుచి ఉంటుంది.

చాట్లు /cāṭṭu/ *n.* తెడ్డు; long pole to propel a boat.

చాడికాం /cāḍikāṁ/ పచారీలు చెయ్యి.

చాంద్ /cānd/ *n.* • వంద్రుడు; moon; (మున్); చంద్; చాఁడ్; చంద్రమా. రాత్ వజ్ఞో దజేని చాంద్ కవ. రాత్రి ఫేళ్లో వంద్రుడు వల్ల వెలుగు వస్తుంది.
• వందమాము; moon; (మున్); చంద్రమామా; చాఁడ్; చంద్.

చాబ్నాక్ /cābnāk/ కొరికేముడం. లడాయిమా చాబ్నాక్. కొట్టాటలో కొరికాడు.

చాయేని /cāyēni/ *adj.* అక్కురలేదు; unnecessary;
(అంసెనసరి). మన ఈ చాయేని. నాకు ఇది అక్కురలేదు.

చార్ /cār/ నాలుగు; fourth part; (పొత్త పార్ట్).

చార్జ్ చడ్ /cārj cadā/ చార్జ్ చెయ్యి.

చారి /cāri/ *n.* నలుగురు; foursome; (పొర్సుమ్).

చాల్ /cāl/ • *n.* నడువు; walk; (పోక్); చల; పైదల చల. తూచాల్. నువ్వు నడువు. • *n.* నడక; గమనం; course; (కోర్స్); గమన; గవన; చాల. • *v.* నడిపించు; lead; (లెడ్); చలా; సంభాల; సంచాలన కర. తూగాడి చలా. నీవు తైలు నడువు. • *n.* నడిపించడం; to walk; (టు వోక్). నేను భేషణ్ ఆంగ్ చలా. అందరిని కలిపి ముందుకు నడిపించు.
• *v.* నడువు; wage; (వేయ్స్). గాలిమోటరేనే చలా.
విమానాన్ని నడువు. • *n.* కొనసాగించు; maintain;

(మేయంటేయ్స్); జారి రఖ; చాల్ రఖ; పూరా కర. తార్ కామ్ నఁ థమాడుజి చలా. నీ పని ఆపకుండా కొనసాగించు.

చాల్ను /cālni/ *n.* సాంప్రదాయం; tradition; (ట్రడిశన్); పంపరా; సామ్రదాయ. రుమాల్ భాందేరొ లేపెర్ చాల్ను.

చాలో /cālō/ *v.* నడవండి; please walk; (ప్లేన్ వోక్).

చాలిస్ /cālis/ *n.* నలభై; forty; (పోటి).

చావజత్రా /cāvajatrā/ • *adj.* తగిన; appropriate; (అప్రోప్రియట్). యోగ్య; ఉచిత. చావజత్రా పాణి ఘాల్.

తగినంత నీరు పొయ్యి. • *v.* నరిపడు; apply; (అప్లై); అనుకూల హో; ఉచిత హో.

చావళ్ /cāval/ *n.* బియ్యం; rice; (రైన్); చావల. సాఁచే మాయతి చావళ్ నికశచ. వడ్ల నుండి బియ్యం వస్తాయి.

చావ్లోకన్ /cāvñōkan/ *adv.* ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా; intentionally; (ఇంటింశన్వల్య). వోరి చావ్లోకన్ కిదో. దొంగతనము ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా చేసాడు.

చావనో /cāvamñō/ *n.* అవసరం; requirement; (పిక్యూలమంత్). జరూరట; సమయ.

చామ్మె /cāmṁto/ కొరడా; whip; (విప్).

చిక్కో /cikñō/ • *n.* జిడ్డు; grease; (గ్రీస్); చికనాహట.
• *n.* జిగటట; sticky; (ప్లైటి); గండ; లేఇ; లసలసాహట; చిపచిపాహట. మాళేర్ ధూడ్ చిక్కో వేగి. నీళ్లు పడి మట్టి జిగటగా మారింది. • *n.* జిగురు. • *adj.* చిక్కుని; jelly; (జలి); గండ; లేఇ.

చిగురు /ciguru/ *n.* చిగురు; tender leaf; (టండర్ లీఫ్). అప్లీర్ చిగురుర్ భావ్యాడి భాట్ రఁచ. చింత చిగురు పవ్వడి పుల్లగా ఉంటుంది.

చితల /citala/ • *n.* మగ లేడి. • మగజింక; hart; (పోర్).

చిత్తో /citto/ ఆడ చిరుత పులి; female cheetah; ప్రీమెట్లు చీతు.

చిత్రకార్ /citrakār/ *n.* చిత్రకారుడు; artist; (అటైప్); చిత్రకార; చితెరా.



చితీలి /citili/ • లేడి; హిరన. • జింక; antelope; (ఏంటీలోవ్).

చిద్ర కరేర్ /cidra karēr/ చికాకు పడడం; getting irritated; (గటిచ్ ఇరిటేటెండ్).

చింతు /cintru/ ఇనుక దంతు. చింతూర్ జీవెపర హూబె గీతా రఎస. ఇనుక దంతువు దేహంపై నిలువు చారలు ఉంటాయి.

చింతాజీ /cintāṇi/ • n. జ్ఞాపకాలు; haunt; (పూఅంట). మనస ప్రోనార్ చింతాజీ హార్డె ఆరీచ. నన్ను పాత జ్ఞాపకాలు వెంటాడుతున్నాయి. • v. జ్ఞాపకార్థంగా ఉండేది; symbol of remembrance; (సింబల్ ఒవ్ రిమెంబర్స్).



చిబ్రి /cibri/ n. గుడ్డగూబ; owl; (చెల్).

చిష్టా /cimṭā/ n. పటకారు; forceps; (ఫోన్సిపెన్); చిమటా; సండసి.

చిర్రా /cirrā/ n. పగుళ్ళు; cracks; (కెక్కు). v. చీల్చు; to split; (టు స్నైట్); చిరి; టూట; ఫ్రాట; అలగ హో. యే లాకడే నఁ దీ చిర్రా కర్. ఈ దుంప ను రెండుగా చీల్చు.

చిలం /cilam/ n. తుప్పు; rust; (రెణ్ణ); జంగ; సోరచా. యే లోయేనఁ చిలం పక్కాగి. ఈ ఇనుముకు తుప్పు పడుతుంది.



చిల్క /cilka/ n. • రామ చిలుకు; parrot; (పెరోట). చిల్కాతి హోత్ దేకచ. రామ చిలుకతో జోక్కిష్యం చూస్తారు. • చిలుకు; parrot; (పెరోట); తోతా; సుగా.

చిల్ల /cilla/ n. • చీల, బల్లెం, మేకు; bolt; (బోల్ట్); కిల; మెఖ.

చిల్లాతి సాపేన మార్ నాగ్. చిలతో పామను వంపి వెయ్యా.

చిలుకు /ciluku/ n. • పత్రము; letter; (లెటర్). లకేనఁ చిలుకు కామది. ప్రాయటానికి పత్రాన్ని ఉపయోగిస్తాము.

• కాగితం; paper; (పుయ్యర్); కాగజ. • పత్రం; note; (సోట్); పత్ర; పత్తా. • డబ్బుల పట్టి.

చింజీ /cīj/ pron. దాని; material; (మచీయరీయల్); పదార్థ. భోరాకీర విస్త్రాతి ఆవ్ భింజీ కర్. తినే సరుకులతో మంచి అన్నం ఆరగింపు చేయా.

చింత్రో /cīntrō/ • గుడ్డ పీలిక.

• v. తట్టు; stroke; (ప్రోక్); థపథపా; ఖటఖటా; థపథపా.

చీర్ /cīr/ • v. చిల్చు; tear; (టీయర్); చీర; చీర దె; విదీర్ణ కర; తోడ; ఫోడ; భాగ కర. వాసీర్ బొంగునఁ చీర్. వెదురు బొంగును చీల్చు. • v. చింపు; ఫాడ; చీర. సాండెర్ అంచు చీర్. చీర అంచు చింతు.

• n. చింపడం; tearing; (టీరింట్); టొక్కా చీరన్ గుఫీపర్ భాంద్. గుడ్డను చింపి పుండుపై కట్టు.

చున్నోమార్ /cunnōmār/ సున్నం కౌట్టు.

చున్లేర్ /cunlēr/ • n. ఎన్నిక; choice; (చోఇన్). తమేనఁ నాయక్ కూళ్ రేణోకొ చున్లో. మీకు నాయకుడు ఎవరు కావాలో ఎన్నుకోండి. • v. కోరు; want; (హొంత్).

చుంటాడ్ /cuṇṭāḍ/ v. అంటించు; attach; (అటెచ్); చిపకా; లగా. గోడానఁ కాగద్ చుంటాడ్. గోడకు కాగితం అంటించు.

చుప్ /cup/ adj. చప్పుడు లేని; quiet; (క్వూఅట్).

చుండెలుక /cuṇḍeluka/ n. మండెలుక; shrew.

చుమజక్ /cumajakō/ v. ముద్దులాడు; fondle; (పొండ్లు).

చురొ చురొ /curo curo/ adv. పాడిపాడిగా; grate; (గ్రేట్).

చురొకర్ /curokar/ v. • చితకొ౜్టు; చూర్జం చెయ్యా; crush; (క్లుప్).

చువ /cuvaṁ/ v. కారుటు; exude; (ఎక్కువ్).

చూట్ పాట్ /cūṭipāṭ/ n. పరిసరం; environment;

(ఇంవైలరన్సుంట్); పరిసర; పడోస; ఆస పాస కా స్థాన.

చూంటన రేర్ /cūṭan rēr/ v. ఆనుకొని ఉండు; to be stuck; (టు బీ స్టక్).

చూంటేని /cūṭenī/ adj. తాకని; untouched; (అన్టట్).

చూమ్ /cūm/ v. ముద్దు; show affection on your own; (శో అపక్కన్ ఒన్ యొర్ ఒన్). యాడీర్ చూమ్ హార్డె ఆరి. అమ్మ ముద్దు గుర్తుకు వస్తుంది.

చూయో /cūyō/ • v. స్రవించు; ooze; (ఒన్); స్రవిత హో; టపక; చ్చ. • n. స్రావం; secretion; (సిక్కిశన్); సాావ; క్షరణ.

చూర్చి /cūro/ • n. కారడం; స్రవించు; leakage; (లీక్వెయ్స్). సిసిమాతి తేర్ చూర్చి. సిసా నుండి నూనె కారుతుంది. • పొట్టు; ooze; (ఒన్); స్రవిత హో; టపక; చ్చ. ఖాత్తి దుడ్డా

పకడజన్మ చూరో ఆవ. వడ్టంగి దూగోడ పట్టేటపుడు పాట్టు వస్తుంది..• చూర్జం; mash; (మూషమ్); చూర్ణ; బుకనీ. **చూలేర లక్ష** /cūlēr lakṣi/ వంట చెరుకు; firewood; భూర్ పుడ్). **చూలో** /cūlō/ v. పొయ్యి; stove; (ప్రోవ్). **చెక్కుర్ సందుక్** /cekkār sanduk/ n. చెక్కు పెట్టె; wooden box; (పుడున్ బోక్కు).

చెద్దర్ /ceddar/ n. మప్పుటి; bedspread; (బెడ్స్ప్రెడ్). నీమా చెద్దర్ థాంకలేన్ సోవచ. వలిలో దుప్పుటి కప్పుకొని పడుకుంటారు.

చెంచార్ అత్రా /ceñcār atrā/ n. చెంచాడు; spoonful; (సువ్వుపుల్). చెంచార్ అత్రా పాణి ఘాల్. చెంచెడు నీరు పొయ్యి.

చెంగ్య /cengya/ n. సెనగలు; chickpea; (చిక్కి); చనా.

చెండు /cenḍu/ n. బంతి; ball; (బోల్). ఘచాపర్ చెండుతి రంచ. పిల్లలు బంతి ఆడుతున్నారు.

చేడ్గా /cēḍgo/ v. పాడు; ruin; (రుజ్చున్).

చేప్లు /cēplu/ చెప్పులు.

చేశా /cēśā/ n. శిష్యుడు; disciple; (డిస్పైలిం); శిష్య; చెలా.

చొట్టి /coṭṭi/ n. • పిలక; small tuft of hair on the back of head; (బ్రౌల్ టప్పు ఒవ్ హేర్ ఒవ్ ద బెక్ ఒవ్ హాడ్). • దొంగది; thief one; (తీవ్ వన్).

చొపడ్ /copad/ v. • పుయ్యి; daub; (డోబ్); పుషిపిత హో.

- రుద్దు; rub; (రట్); మల; రగడ. మాత్రేపర్ తేల్ చొపడ్.
- తలపై నూనె రుద్దు.

చోట్ /oṭṭi/ n. • దెబ్బి; beat; (టీట్); చోట; ఆఘాత. హతేపర్ చోట్ లాగ్గి. చేతిలై దెబ్బి తలిగింది. • అపాయం; danger; (డేయ్మూర్). ఖాతరా; హని. మన మార్ దోస్తై చోట్ ఫఱ. నాకు నాన్నే హితుని నుండి అపాయం ఉంది..• గాయం; injury; (ఇణ్ణరి); చోట; జఖమ; ఘావ.

చోర్ /cōr/ n. • దోసి. • దొంగ; culprit; (కల్పితు); దోషి; అపరాధి; కసూరవార. చోర్ రాత్ వణా చోరి కంచచ. దొంగలు రాత్రి పూట దొంగతనం చేస్తారు.

చోకీదార్ /caukīdār/ n. చోకీదారు; watchman; (వేచ్చమన్).

చోదఁ /caudām/ num. పద్మాలుగు; fourteen; (పొటీన్).

చొరస్తా /caurastā/ n. జంక్కువ్; junction; (జంక్కున్).

చోట్టు /camṭṭiki/ n. మట్టులు; rings worn on toes; (రిహ్) వోన్ ఒన్ టోన్).

చోట్టుఅంగిళి /camṭṭikiāṅgli/ n. చిట్టికెనవేలు; small finger; (బ్రౌల్ ఫింగర్).



చుడ్డ /camḍḍ/ v. • ఎక్కు; climb; (క్లుమ్); చఢ.

- ఎగబాకు; climb; (క్లుమ్); ఊపర కో రెంగ. సరసర్ తాడ్ చుడ్డ. తాటి చెట్టు పైకి ఎగబాకు.

చులాయేర్ /camlāyēr/ v. నడచుకో; behave; (బీహాయ్యి); బర్తావ కరా.

ఫ

ఫణ /chāna/ పిడిక; dried dung cakes; (డ్రైడ్ బిగ్ రాండ్ టభీట్స్ మెయ్యు ఒవ్ బుల్ శిట్). ఫణ లా. పిడిక తీసుకురా.

ఫణగో /changō/ v. • తేటగా; తేటపడు; evident; (ఎవిడంట్); స్పష్ట హో.

ఫణక్ /chanak/ • v. వెదజల్లు; scatter; (స్ట్రోటర్); బిఖేర; డిటరా. ఫణకేజుకొ లోయి మాపర్ పట్టు. వెదజల్లిన రక్తం నొపై పడింది. • v. జల్లుకొట్టు. n. చలడం; spray; sprinkle; (స్ట్రోయ్); (స్ట్రోన్యుల్); ఘఁఘరిణిడకావ. పాణి ఫణక్. నీట్చు వల్లు. • n. వల్లు; బిఖేర; ఫెక.



ఛత్రి /chatri/ *n.* గొడుగు; umbrella; (అంబెల); ఛాతా; ఛతరీ.
ఛంకి /chaanki/ మెరుపు దనం; glittering, flashing;
(గ్రీటరింగ్, ప్లాచెట్).

ఛప్కై /chapke/ తొందరగా; make fast; (మేయ్యు ప్లాస్టు).
ఛప్కై లక్. తొందరగా రాయి.
ఛప్పిను /chapni/ *n.* బల్లి; lizard; (లిసర్డ్); చిపకలీ. ఛప్పిను
గోడ పర ఫరు కరవు. బల్లి గోడపై తిరుగుతుంది.
ఛప్కో /chapkō/ *adv.* త్వరలో; soon; (సున్). చప్కో సినిమా
చూట్టాచు. త్వరలో సినిమా విడుదల అవుతుంది.

ఛపాయెర్ /chapāyēr/ *v.* ముద్రించు; print; (ప్రింట్); ముద్రణ కర.
ఛప సికాయర్ /chape sikāyar/ *n.* శిక్షణ; training;
(త్రైయుట్); ప్రశిఖణ; శిక్షణ; తాలిమ.

ఛ్యాంట్ /chyānt/ *n.* ఏకాంతం; loneliness; (లోన్లోనెన్);
ఎకాంత; తన్హాఇ.

ఛ్యాక్ దుక్రి /chvāk dukri/ వెన్ను నొప్పి;
back pain; (బెక్ పీయ్యు).

ఛ్యారా /chvārā/ *n.* • బాలుడు; అబ్బాయి; boy; (బోభి);
బాలక; లడకా.

ఛాణ్ /chāṇ/ • వడకట్టు. పాణీనఁ ఛాణ్. సీళ్ళు వడ కట్టు.
• *adj.* వడపోసిన; filtered; (ప్లైర్సెడ్). ఛాణ్ జికో
పాణీనఁ పీటోన్. వడపోసిన సీటోనే త్రాగాలి.

ఛాణ్ణి /chāṇṇi/ *n.* జల్లెడ్; sieve; (సివ్); చాలనీ; ఛలనీ.

ఛాంట్ /chāṇt/ చినుకు; sprinkle; (స్ప్రైన్జుల్); బౌథార.

ఛాప్ /chāp/ *v.* కప్పు; thatch; (తచ్). టీక్కితి ఘర్ ఛాప్.
పెంకలతో ఇల్లు కప్పు.

ఛాండి /chāṇḍi/ *n.* • సీడ; shadow; (శడ్). వడేర్ రూఢేర్
ఛాండి సీక్ రచు. మర్తిచెట్టు సీడ చల్లగా ఉంటుంది.
• ప్రతిమ; image; (ఇమ్జీ); ప్రతిమా; సూర్తి.
• ప్రతిబింబం; ప్రతిబింబం; ప్రతిబింబం; ప్రతిబింబం; ప్రతిబింబం; ప్రతిబింబం.
• ప్రతిరూపం. మనక్కు సరిక్ ఛాండి. వ్యక్తి వలె ఉన్న
ప్రతిరూపం.

ఛాంత్రి /chāṁtti/ *n.* రొమ్ము; chest; (చ్యెస్ట్); ఛాతి; హృదయ.

ఛిపేకోనిజకో /chipēkōnijakō/ *v.* ముట్టని;
untouched; (అన్టట్టు).

ఛియాంట్ /chiyānt/ *adv.* ఒంటరిగా; solely; (సోలి); అకెలె.

ఛిర్లా /chirlā/ *adj.* చిల్లర్; miscellaneous; (మిసలెనియన్);
ఫూటర్; సాధారణ; అప్రథాన; తుచ్ఛ.

ఛింక్ /chīn̄k/ *v.* తుమ్ము; squeak; (స్క్వైక్).

ఛింట్ ఛాంట్ /chīn̄t chāṇt/ • చిందర వందర; messy at
work; (ముసి ఎల్ వక్). హామనే కామేవర్ ఛింట్ ఛాంట్
వేగే. మేము పనిపై చిందర వందర అయ్యాము.
• *v.* గందరగోళం; disturbance; (డిస్టర్బంస్).

ఛీవ్ /chīp/ *v.* పట్టు; touch; hold; (టచ్); (పోల్ట్); పకడ; లగ.

ఛిరేరో /chirēro/ *n.* పగలదీముట; chops; (టోప్స్).

ఛుచాపర్ /chucāpar/ *n.* పిల్లలు; children; (చిల్డ్రన్).

ఛుట్టీ /chuṭṭi/ సెలవు; holiday; (హోల్డ్యూమ్). దిత్యార్ ఛుట్టీ
దాడో. ఆదివారం సెలవు దినం.

ఛూట్ గో /chūṭ gō/ విముక్తి పొందు; getting relieved;
(గటిష్ రిలీఫ్). మఁ చోరిమాతి ఛూట్ గో. నేను దొంగతనం
నుండి విముక్తి పొందాను.

ఛూట్ జో /chūṭ jō/ *v.* విడిపోఁ; part; (పొట్); అలగ హో; దూర హో.

ఛూట్వేళా /chūṭvēlā/ *n.* తీరిక; leisure; (లేజర్).

ఛూటో /chūṭo/ *adj.* కట్టిని; unbound; (అన్బాండ్).

ఛూఁ. /chūṁ/ • ఉన్నాను; I am here; (ఇ ఎమ్ హీయ);
హాజిర; ఉపస్థిత. మఁ ఛూఁ. నేను ఉన్నాను.

• ఉన్నసు; existing; (ఇగ్రిస్టైట్); హై జో వహ. మఁ ఈ కామేమా
ఛూఁ. నేను ఆ పనిలో ఉన్నసు.

ఛెటీ /cheti/ దూరం; distance; (డిస్టాంస్).

ఛెరేర్ /cherēr/ *n.* పుర్పు; purr; పతలా దస్త.

ఛేటికర్ /chēṭikar/ *v.* విడధియి; part; (పొట్); అలగ కర.

ఛేడ్ /chēḍa/ చివర; end; (ఎండ్). ఆంకీర్ ఛేడ తల్లి ఘఁ. కంబీ
చివర మవ్వు ఉంది.

ఛేడార్ /chēḍār/ *n.* లోత్తు; interior; (ఇంటీయరీయర్).

జింగలేర్ ఛేడార్ జామేర్ ఛేని. అడవి లోత్తు ప్రోంతానికి
వెళ్ళ కూడదు.

ఛేని /chēni/ లేదు; నహి.

ఛేబ్రి /chēbri/ ఏరు; stream; (స్ట్రీమ్); నది. నాన్కా
నాన్కున్ ఖాళ్యానే ఏక్జించర్ ఘశన యావఁజేన్ ఛేబ్రి కన్
కఁ. చిన్న చిన్న కాలువల కలయికమే ఏరు.

ఛేళి /chēli/ ఆడ మేక; female goat; (పీమేయ్ గోత్).

ఛో /cho/ *num.* ఆరు; six; (సిక్కు). ఏక రాజేనఁ ఛో బెటీబేటా.
ఒక రాజకు ఆరుగురు పిల్లలు.

ఛోడిఛాడో /chodichāḍō/ విడాకులు తీసుకున్న వ్యక్తి;
divorced person; (డివైస్ పసన్).

ఛోపడ్డఁ /chopaddam/ అద్దకం వెయ్యా; hand printing;
(హోండ్ ప్రైంటీంగ్). లట్టాను రంగ్ ఘోపడ్డఁ. వెంట్లుకలకు
అద్దకం వెయ్యా.

ఛోడ్ /chōḍ/ • *v.* విడువు; leave; (లీవ్); అలగ కరా.

లాడాయ ఛోడ్. జగడం విడువు. • *v.* విరమించు; cease;
(సీస్). • *v.* వదిలిపెట్టు; waive; (వేవ్); త్యాగ దే; అలగ కర.

• *v.* విడిచిపెట్టు; leave it out; (లీవ్ ఇట్ బెట్). తార్
గ్రాణ్టీ నఁ ఛోడ్ దఁ. సీపెండ్లాన్ని విడిచిపెట్టు.

• *n.* రాజీనామా; resignation; (రెసిగ్చుయ్యన్);
త్యాగపత్ర; ఇస్తిఫా. నోకరి ఛోడ్ దఁ. ఉద్యోగానికి
రాజీనామాచేయి. • *n.* వదిలి వెయ్యా; leave; (లీవ్). వోను

మార్ నజ్ఞా ఫోడ్ ది. అతనిని కొట్టుకుండా వదిలి వెయ్యి.
 • v. తిరస్కరించు; refuse; (రఘ్యున్); బిడక; ధిఙ్కార.
 ఛిర్ వాతేన్ ఫోడ్ ది. ఆయన మాటలను తిరస్కరించు.
ఫోడ్కా /chōḍkā/ n. • తొడిమె. డెళార్ ఫోడ్కా కాడన్ ఖాప్పో. అరటి పండును తొడిమె తీసి తినాలి.
 • బెరడు; strip; (స్ట్రిప). లింబేర్ ఫోడ్కాతి గుమ్మిపర్ లగాడేర్ రుమాడ్ కరివచ. వేపచెట్టు బెరడుతో పుండు మందులు తయారు చేస్తారు.
ఫోడ్రో /chōḍdēro/ v. విరమించుకో; drop; (డ్రోప).
ఫోడ్డినె /chōḍdine/ adj. విప్పిన; open; (ఒపన్).
ఫోడాలేజో /chōḍālējō/ v. విడిపించుకో; extricate; (ఎక్స్‌ట్రైక్ట్). ఛుటకారా పా. మనసోసామాతి ఫోడాలేజో. నన్ను ఇబ్బంది నుండి విడిపించుకు పో.
ఫోడెని /chōḍeni/ adj. వదలని; sticky; (స్టిక్). కరెంట్ పక్కతో ఫోడెని. కరెంట్ పట్టుకుంటే వదలదు.
ఫోడెర్ /chōḍēr/ • విడిదల చేయడం; సమర్పణ; offering; (ఒపరిట్); సమార్పణ; సుపర్దగీ. జమ్ము తార్వాను ఫోడెరోచూ. భూమి సీకోసం సమర్పిస్తున్నాను.

ఫోణాక్ /chōṇāk/ విడిచిపెట్టు; leave it out; (లీవ్ ఇట్ బోట్); ఓడప.; ముక్త కర.
ఫోప్పెరో /chōḍpēro/ n. అద్దకం; dye; (డ్రై); రంగాఈ; కలమకారి. మార్ వాను లట్టాపర్ ఫోప్పెర్ రుమాడ్ లా. నా కోసం అద్దకం తీసుకు రా.
ఫోల్ /chōl/ v. • వోలుచు; pare. ఏ కాక్కీర్ పొట్టు ఫోల్. ఈ దోసకాయకు తొక్కు ఒలువు.
 • చెక్కు; carve; (కార్బ్). ఘరేముజాగేర్ ఖడేన్ ఫోల్.
 ఇంటి ముందరి గడ్డి చెక్కు.
ఫోలే వాళో /chōlē vāḷō/ చెక్కువాడు.
ఫి /cham/ adj. ఉన్నది; like the one which is there; (లైక్ ద వన్ విష్ ఇన్ దేర్). ఆవోచిఫి. మంచిగా ఉన్నది.
ఫంపెకేసి /champkēsi/ • adv. త్వరగా; quickly; (క్ల్యాక్). జలదీ; ఆనన ఫానన. ఫంపెకేసి జాన్ ఆజో. త్వరగా వెళ్ళి రా. • చురుకైన; active; (ఎక్స్‌ప్రో).
 • ఆకస్మికమైన; sudden; (సడన్).
ఫంరి /chamri/ n. కత్తి; knife; (ట్రైఫి); చాకు.
ఫంలా /chamlä/ v. నడుపు; drive; (డ్రైవ్).

జ

జగత్ /jagat/ n. • జగత్తు; universe; (యునివర్సీ); జగత; సంసార. సారి జగతిమా వాళ్ రివచ. పూర్తి జగత్తులో గాలి ఉంటుంది. • ప్రపంచం; world; (వల్ట్); విశ్వ; సంసార; దునియా. సారి జగతి భళన్ రేణో. ప్రపంచం మొత్తం కలిసి ఉండాలి. • ప్రపంచం, సృష్టి.
జగ్సె /jagsē/ n. ప్రపంచం; world; (వల్ట్); సంసార; దునియా.
జగావో /jagāvo/ v. మేలుకొలువు; arouse; (అరోన్).
జట్టి /jattī/ n. జట్టు; gang; (గెట్టు); దల; సమూహ.
జడి /jad/ adj. వేరు; root; (రుత్); జడ; మూల.
జణావఁ /janāvam/ v. • పుట్టించు; ఉత్సుక్తి చెయ్యి; infuse; (ఇన్ఫుస్యూన్); పైడా కర; జన్మ దే.
జణేర్ /janēr/ v. • ప్రసవించు; ఈను; జన్మనిచుచ్చట; deliver; give birth; (డిలివర్; గివ్ బర్ట); జన్మ దే.
జతకర్ /jatakār/ v. • జతకూర్చు; join; (బోణాజ్). బ్లేర్ జతకర్ బిండి బొంధువఁ. ఎడ్డు జతకూర్చు బిండి కడతాము; జత చెయ్యి. ఓ దోయనఁ జతకర్. వారిద్దరినీ జత చెయ్యి.
జతన్ /jatan/ • భద్రమైన; జాగ్రత్త పరుచు; secure; (సైక్యులర్). • adj. దాచిన; hidden; (హైడన్). • n. దాచి పెట్టడం. • adj. నిలవచేయి. • v. దాచు; hide; (ప్రోడ్); బిథిపా. • v. దాచిపెట్టు; mask; (మాన్సు).

జన్ /jan/ • ప్రజలు, జనం; people; (పీపల్). తమార్ కులమేవాళ్ కత్తా జన్ ఫో. మీ కులంవారు ఎంత మంది ఉన్నారు. • n. జనాభా. హమార్ గామేమా జన్ రాన్ జాప్పా. మా ఊరిలో జనాభా చాలా ఎక్కువ.
 • n. జనం. తమార్ గామేర్ జన్ కత్తా. మీ ఊరి జనం ఎంత. • n. లోకులు; community; (కమ్యూనటి); లోగ; జనతా. జనేవుతి భళన్ బంచ్చో. లోకులతో కలిసి జీవించాలి.
జన్న /janna/ adv. అప్పుడు; then; (దన్); తబ. మఁ ఆపుఁ జన్న ఆజో. నేను వచ్చిన అప్పుడు రా.
జన్మాంజీ /jannāj/ • అందువల్ల; because of that; (బికోస్ ఒవ్ దెట్). జన్మాంజీ మ జారోకోని. అందువల్లనే నేను పోవట్టేదు. • adv. అప్పుటికే; till that moment; (టెల్ దెట మొమంటి); తబ తక హి; ఉస సమయ తక హి. జన్మాంజీ మఁ వలోగో. అప్పుటికే నేను వెళ్ళి పోయాను. • adv. అందుకని; thus; (దన్). సదహోజన్మాంజీ టిగ్రి పాన్ వేగో. వదివినందుకని డిగ్రీ పాన్ అయ్యాడు. • adv. వెంటనే; soon; (సున్); తురంత; ఫారన. జన్మాంజీ డిగ్రీయా. వెంటనే వచ్చేయ. • adv. వెంటనే; immediately; (ఇమీడీయట్టి); తత్కణ; తురంత; ఫారన. • n. తరుచు. జన్న జన్న ఆపుకరఁ. తరుచుగా వస్తుంచాడు.

జన్మ జన్మ /jannār janna/ *adv.* • ఎప్పటికప్పుడు; now and then; (నొ ఎండ్ దెన్). జన్మ జన్మ తార్ కామ్ పూర్వాకర్. ఎప్పటికప్పుడు నీ పనిని పూర్తి చెయ్యి.
• అప్పటికప్పుడే.

జన్మవేతి /jannāvēti/ ఇది వరకు ఉండేది; it used to be there; (ఇట యున్న టు బీ దేర్).

జంగల్ /jaṅgal/ *n.* అడవి; jungle; (జంగల్); వన; జంగల.

జంగలేమా రుహాడ్ రచ్చ. అడవిలో చెట్లు ఉంటాయి.

జంగలేర్ గోర్లి /jaṅgalēr gōrlī/ కొండ గోర్లె; kind of deer;
(క్లైండ్ ఒవ డీయర్). జంగలేర్ గోర్లినఁ మఁదీటో. కొండ గోర్లన నేను తిలకించాను.

జంజ్రాగో /jañjrāgo/ *adj.* ఉలికిపడ్డ; startled; (స్టోటల్డ).
నిందేమా సపనో ఆమోతో జంజ్రాగో. నిద్రలో కల వచ్చినప్పుడు ఉలికిపడ్డాను.

జనమ్ /janam/ *n.* జన్మం; birth; (బట్).

జనా /janā/ కాబట్టి, కావున.



జనావర్ /janāvar/ *n.* • పులి; tiger; (త్రుగర్); బాప. జనావర్ నాచ్చిన భాజావచ్చ. పులి ఆవును తింటుంది.
• పెద్ద పులి; big tiger; (బిగ్ త్రుగర్). మఁమోటో జనావరేనఁ ధీటో. నేను పెద్ద పులిని తిలకించాను. • ఆడ పులి; female tiger, tigress; (ఫీమేట్స్ ట్రైగర్, ట్రైగ్రెస్).

జంఖాన /jaṅkhāna/ *n.* దుప్పటి; bedspread; (బెడ్స్ప్రెడ్); చాదర; సౌర. సీవాఁశేమా జంఖాన ఉడుచ్చ. చలికాలంలో దుప్పటి కప్పుకుంటారు.

జమ్మేవడి ఛఁ /jamñevaraḍi cham̄/ కుడివైపు ఉన్న; right side; (రైట్ సైడ్).

జమిమై /jammi/ *n.* • చోటు; place; (ప్లాయ్స్). గామేమా మఁ జమిమై లీదో. నేను ఊరిలో స్థలము తీసుకున్నాను.
• నేల; floor; (ఫ్లోర్); జమిని; సిద్ది; ఖేత. ఈ ఆచ జమిమై కోని. ఇది మంచి నేల కాదు.

• భూమి; earth; (అత్త); పృథ్వి; జమిని. హమార్ దన్ ఎక్కుర్ జమిమై ఛఁ. మాకు పది ఎకరాల భూమి ఉంది.

జమిపర్ ఒలాట్రో /jammipar olaṭrō/ నేలపై పొర్లడం.
జమిమూ బూర్ /jammimā būr/ బొందపెట్టడం చేయి.

జమీరో శాస్త్రం /jammīrō sāstram/ భూగర్భ శాస్త్రం; underground science; (అండ్రోండ్ సైఅంస్).

జమేదార్ /jammēdār/ *n.* • ఆసామి.

- రైతు; landowner; (టెండ్బినర్); భూస్వామి; జమీదార.
- యజమాని; owner; (ఒనర్).

జమణో /jamanō/ *adj.* కుడి; right; (రైతు); దాహినా; దాయాఁ. జమణో పాక్షి పాంచ మీటర్ జో. కుడి పక్కకు అయిదు మీటర్లు వెళ్ళండి.

జమానేమా /jamānēmā/ పూర్వ కాలంలో.

జమాయి /jamāyi/ *n.* అల్లుడు; son-in-law; (సన్-ఇన్-లో); దామాద; జమాఇ.

జమాయేర్ /jamāyēr/ *n.* పరువు; spread; (స్ప్రైడ్).

జమాలిర రుహాడ్ /jamālir jhāḍ/ జమాయీల్ చెట్లు.

జర్రాక వళా /jarrāk valā/ కొంచెం నేపు; while; (ఔల్). జర్రాక వళా థమ్. కొంచెం నేపు ఆగు.

జర్రామా డగర్లి /jarrāmā ḍagargi/ కొండిలొ తప్పింది; just escape; (జప్పి ఇస్క్రైయ్స్). మార్ సూటి జర్రామా డగర్లి. నా గురి కొండిలొ తప్పింది.

జరుర్ /jarūr/ *n.* అక్కుర; indispensability; (ఇండిప్యూన్యుబిలిటీ); జరురత; గరజ; మతలబ.

జలమ్ /jalam/ *n.* వింత; strangeness; (ప్రైమ్యూన్సెన్); అజీబ; విచిత్ర. కాయి జలం కర్తొ. ఏమి వింత చేస్తున్నావు.

జల్ది /jaldi/ • *adv.* వెంటనే; immediately; (ఇమీడీయట్లీ); తత్కషణ; తురంత; ఫౌరన. మార్ పీసా జల్ది దేనాక్. నా డబ్బులు వెంటనే జెచ్చెయి. • *adv.* త్వరితంగా; snappy; (స్నేపి). జల్ది కర్. త్వరితంగా చేయి. • *adj.* వేగవంతమైన; fast; (ప్లాష్టి); అచానక. • *adv.* తొందర; quick; (క్రీక్); జలదీ; ఉతావలాపన. మార్ డాయి జల్ది ఆజ్జో. నా రగ్గరికి తొందరగా రావాలి. • *v.* త్వరిపెట్టు; press; (ప్రైస్). జల్ది జామాకన్ కఁ. పోదామని త్వరిపెట్టి చెప్పు. • *adv.* ఇప్పుడే; just; (జప్పు); అభీ.

జలీర్ /jaldir/ *n.* అత్యవసర; dire; (డైయర్).

జవాబ్ /javāb/ జవాబు; answer; (అంసర్).

జ్ఞాని /jñāni/ అన్ని తెలిసినవాడు; person who knows everything; (పనన్ హా నోన్ ఎల్లితిజ్).

జ్ఞాన్ /jñān/ బుద్ధి, తెలివి, వివేకం.

జ్యాదా /jyādā/ ఎక్కువ; more; (మెర్). పాణీమా జ్యాదా భీంజ్ గో. వానలో ఎక్కువ ముంచబడ్డాను.

జ్యార్ /jyār/ *n.* జొన్ను; maize; (మెయ్స్); జ్వార.

జాక్కి /jākti/ జాకెట్, రవిక. బాయిలోగ్ సాండెవర్ ప్రార్జనక్కి జాకెట్. స్ట్రీలు చీరపై జాకెట్, రవిక కట్టకుంటారు.

జాగన్ /jāgan/ • *adv.* అప్పమత్తంగా. *n.* మెలుకువ; *mindful; awaken; (ముందొపుల్); (అవేకీన్); జాగర్తి; జాగరణ.*
సాయిరాత్ మఁ రూగన్ రో. రాత్రంతా నేను మేల్నైని ఉన్నాను.

జాగ్ /jāg/ *n.* • చోటు; *place; (ప్లీయ్); జగహ; స్థాన.* ఏ ప్రేపణ జాగేమా మేల్. ఈ పుస్తకాన్ని ఆ చోట పెట్ట. • భూమి; *earth; (అత్); పృథవీ; జమీన.* తమేను జాగ్ కత్తి ఘ. మికు భూమి ఎంత ఉంది.
• ప్రాంతం; *region; (టీజీన్); ప్రాంత; ప్రదేశ.* తమార్ జాగ్ చోర్ ఘకు. మీ చోట దొంగలు ఉన్నారా.

జాగ్రంథ /jāgrōcām/ *n.* స్పృహలో ఉన్న దశ; *being conscious; (బీష్ట్ కొంశన్).*

జాగారణ /jāgāraṇi/ *n.* జాగారం; *wake; (వేయ్యు); జాగరణ.*

జాగిర్ /jāgīr/ *n.* సంస్థానం; *estate; (ఇస్ట్రీయ్యు); సంస్థాన; రియాసత; రాజ్య; అస్తిత్వ.*

జాడేర్ దాంత్ /jādēr dānt/ *దవడ పన్ను.*

జాడ్చో /jādō/ • *adj.* ధృడమైన; *rigid; (రిజీడ్).* జాడ్చో ఆద్ధీ నమేని. గట్టి వ్యక్తి వంగ లేదు. • *adj.* దొడ్డు. రూడ్ పక్క జాడ్చో ఘ. చెట్టు చాలా దొడ్డుగా ఉంది. • *adj.* బలీయమైన; *mighty; (మైటీ).* • *adj.* బలంగా వుండే; *stout; (ప్రాఫ్ట్).* జాడ్చో ఘజన్న కరేసకు. బలంగా వున్నాడు కాబట్టి చేయగలడు. • *adj.* లావాటీ; *burly; (బర్లీ).* రూడ్ రాన్ జాడ్చో ఘ. చెట్టు చాలా బలీయంగా ఉంది.

జాడోఫాజిక్ /jādōchām̄jako/ *బొద్దుగా ఉండు.*

జాడోజిట్ /jādojat/ *adv.* చిక్కురా; *thickly; (తిక్కలీ).*

జాడోపేర్ /jādōvēr/ *లాను అవడం; becoming fat; (బికమిజ్ ఫెట్).*

జాణన్ /jāṇan/ • *adv.* ఊరికే; *predictably; (ప్రడిక్ట్చబిలటీ).*

ఊ జాణన్ గో. అతను ఊరికే వెళ్లాడు.

• *adj.* పదెన; *inaccurate; (ఇన్వెక్యూరెట్).* అపణ్ జాణన్ కేర ఫేని. మనం పదెన మాటలు చెప్పుకూడదు.

• *n.* అవాస్తవికం; *fiction; (ఫిక్చన్).* మఁ కోజికొ జాణన్.

నేను చెప్పింది అవాస్తవికం.

జాతకం /jātakam/ *n.* జోతీప్యం; *palmistry; (పామిస్ట్).* మార్ జాతకం హను లక్ష్మీలో భగవాన్. నా జోతీప్యం ఇలా రాసినాడు దేవడు.

జాతర /jātara/ *n.* యాత్ర; *trip; (ట్రీప్); యాత్రా.*

జాత్ /jāt/ *n.* • కులము; *caste; (కాస్ట్).* తమార్ జాత్ కుణ్ణ. మీ కులము ఏమిటి. • జాతి; *breed; (బ్రీడ్).* హమార్ జాత్ రాన్ మోట్. మా జాతి చాలా గొప్పది. హమార్ గోర్ జాత్. మాదిగోర్ జాతి. • మతం; *doctrine; (డిక్టీన్); ధర్మ.* నేర్ జాత్ నాథి రతోమ్ మనిక్యా ఎక్కుజ్జీ. మతాలు వేరైన వ్యక్తులు ఒక్కటే.

జాతోరేణు /jātō rēnu/ *వెశ్తుతూ ఉండు.* తార్ వాట్ తూ జాతోరేణు. సీ దారి సీవు వెశ్తుతూ ఉండు.

జాదకర్ /jādakar/ *v.* పెంచు; *raise; (రేయ్యు).* ఫ్యాన్ ఫరేర్ జాదాకర్. పంకా తిరగటాన్ని పెంచు.

జాదాఫ్యాలేర్ /jādāphyālēr/ *v.* • వ్యాకోచించు; *expand; (ఇక్కెన్డుండ్).* • సాగదియ్యు; లంబా కర; తాన.

జాదాఁ /jādām/ *adj.* ఎక్కువ; *more than; (మొర్ దెన్).* ఉందూర్ వాడితి జాదాఁఘ. వారి తోట కన్నా ఎక్కువ ఉంది.

జాంగ్ఱా /jānglā/ *n.* తొడ; *thigh; (త్తు); జేంబా; జేంబ.*

జాంగి /jāngi/ *n.* చెడ్డి.

జానపదం /jānapadam/ *adj.* జానపదం; *folk song; (ఫోక్స్ ప్రాట్).* ప్రోట్ సమియూమా జానపదమేర్ సిల్చ్ వారు దేక్తేతే. పురాతన కాలంలో జానపదమునకు చెందిన చిత్రాలను ఎక్కువగా చూసేవారు.

జాప్పా /jāppā/ • *adv.* అమితంగా; *immensely; (ఇమెంస్ లీ).* తూ జాప్పా ధాన్ ఖాల్సీ. సీవు అమితంగా అన్నం తిన్నావు. • *adv.* చాలా ఎక్కువ; *very large; (ఎరి లాట్).* • *adj.* అదనం; *extra; (ఎక్కు).* • *adv.* చాలా వరకు. తూ ఆచికన్ జాప్పా ధీల్సో. సీ కోసం చాలా వరకు తిలకీంచాను. • *adj.* ఎక్కువ; *more; (మొర్); అథిక;* జ్యాంతా; బహుత; బడా.

జాప్పాకర్ /jāppākar/ *v.* పెంచు; *raise; (రేయ్యు).* తార్ కమాయి జాప్పా కర్. సీ సంపాదనపెంచు.

జాబ్ /jāb/ *కరవు.*

జాబ్డో /jābdō/ *n.* • దవడ; *jaw; (జో); జబడా.*
• మొప్పు; *gill; (జిల్).*

జాంబు /jāmbu/ *నేరేడు పండు.* జాంబు భావతొ జీవేను ఖూబ్ ఆచ్చు. నేరేడు పండు ఆరోగ్యాన్నికి మంచిది.

జామూచా /jāmā cām/ *పోదాం పద.* అంగ్దీను జామూ ఘ. సంతకు పోదాం పద.

జాయెదా /jāyedam/ *n.* పోనివ్వడం; *letting it go; (లెట్జెప్ట్ ఇట్ గో).* మనఁ బార్ జాయెదా. నన్ను బయటికి పోనివ్వు.

జాయేర్ గల్మా /jāyēr galmā/ *వెళ్ళే ద్వారం.*

జాయేర్ /jāyēro/ *n.* గమనం; *movement; gait; pace; గమన; గవన; చాల.* పోయేటిది. పాణిమా ఉట్టా జాయేర్. సిటిలో అథిముఖంగా పోయేటిది.

జారి /jāri/ *v.* పోతుంది; *it goes; (ఇట్ గోన్).* రోతి రోతి జారి. ఏడుచుకుంటూ వెశ్తుంది.

జారేర్ బాటి /jārēr bāti/ *జొన్న రొట్టి.* మనఁ జారేర్ బాటి రేణ్ణో. నాకు జొన్న రొట్టి కావాలి.

జారేర్ రాడా /jārēr rādā/ *జొన్న కండె; maize plant; (మెయ్స్ ప్లాంట్).* జారేర్ రాడాపర్ పీళ్ జార్ లాగచఁ. జొన్న మొక్కపై పజ్జొన్నలు కాస్తాయి.

జావా /jāvām/ పోదాం; let's go; (లేట్ గో). జావా చాల్. పోదాం పద.

జావో /jāvō/ v. వెళుండి; please go; (ఫ్లీన్ గో).

జాన్ అపుచు /jāmṁ̄ avumcuṁ/ v. వెళ్ళొస్తాను; I will go and come back; (ఎ విల్ గో ఎండ్ కమ్ బెక్).

జాయజాత్ /jāmyijāt/ n. ఆస్తిపాస్తులు; belongings; (బిలోంగింగ్స్). హామేనఁ జాయజాత్ ఘ. మాకు ఆస్తిపాస్తులు ఉన్నాయి.

జావఁ /jāmṁ̄vam/ వెళదాం; let's go; (లేట్ గో). అప్పు జావఁ. మనం వెళదాం.

జిత్తలఁ /jītlam̄/ v. సాధించు; attain; (అట్టు); సాధిత కర; పూరా కర; జీత; సఫల హో. తూ డెలెరొ జికో జిత్తలఁ. నువ్వు అనుకున్నది సాధించు.

జిమ్మెద్దారి /jimmedāri/ • బాధ్యత; binding; (బ్లైండ్స్); దాయిత్వ; (జిమ్మెదారి); ఉత్తరదాయిత్వ; కర్తవ్య. ఆటామా కూణ్ కూకన్ రమ్మజ్ఞోకో జేర్ జెన్ జిమ్మెద్దారి రచ. అటల్లో ఎవరు ఎలా ఆడాలో ఎవరి బాధ్యత వారికి ఉంటుంది. • adj. బాధ్యతగల; having responsibility; హావిట్ రిస్పోంటిలటి.

జీత్తు /jītno/ v. జయించు; win; (విన్); జీత.

జీత్తేరో /jītēro/ • n. గెలవడం.

జీత్ /jīl/ n. నాలుక; tongue; (టుట్); జీభ; జవాన. తార్ జీవ్ బార్ కాడ. నీ నాలుక బయటికి తియ్యా.

జీరో /jīrō/ n. జిలకర్; cumin; (కమిన్); జీరా. జీరేను వంగారేమా ఘూలఁవఁ. జిలకర్ను తాలింపులో వేస్తారు.

జీవణి /jīvani/ బతుకు; live; (లివ్). తార్ జీవణి. నువ్వు బతుకు.

జీవ్వా /jīvdā/ n. • దేహం; body; (బోడి); శరీర; కాయా; దేహ. జీవ్వా సువాత్ ఘ. దేహం చాలా అందంగా ఉంటుంది.

జీవ్తోడారో /jīvtōdārō/ adj. ఆకట్టుకునే; attractive; (అత్రిక్షీవ్).

జీవేమార్ అంగ్ /jivemār āṅg/ n. లోపలి అవయవాలు; inner organs; (ఇనర్ బగంస్).

జీవేతి /jivēti/ adv. సజీవంగా; lively; (లైఫ్టి). • ఆరోగ్యంగా; healthily; (హీల్థి). జీవేతి వారు ఘ. ఆరోగ్యంగా ఉన్నాడు.

జీవేరో /jivērō/ adv. శారీరకంగా; physically; (ఫిఫికలి).

జనేదాడెర్ /junēdādēr/ adj. పాతకాలపు; quaint; (క్యూంట్).

జర్మాన /jurmāna/ n. అపరాధం; offence; (అఫెన్స్); అపరాధ; దోష; క్రసూర; గలతి. తప్పుకర్తాతో పంచాతిమా జర్ మాన లఁవఁ. తప్పు చేస్తే పంచాయతీలో అపరాధం తీసుకుంటారు.

జలున్ /julūs/ n. ఉరేగీంపు; procession; (ప్రసెశన్); జులూస.

జాతే /jūtē/ n. చెప్పులు; boot; (బుట్); పాదరథా; జూతా.

మనిక్యా టాంగెమా జాతే ఘూలఁవఁ. వ్యక్తులు కాళ్ళకు చెప్పులు కట్టుకుంటారు.

జానో /jūnō/ adj. • పాత వాడు. • పాతది; old person; (ఒల్లు పున్న). మారొ జానో సోట్టి భళ్ళో. నా పాతన్నే హితుడు కలిశాడు. • పాతబడిన; stale; (స్ట్రోల్). ఈ భీరాకి జాన్ వేగి. ఈ ఆపోరం పాతబడింది. డవ్డా జానో వేగో. డప్పు పాతది అయింది. • పురాతన; outmoded; (అపుట్టమాడ్స్); పురాతన; ప్రాచీన. జానో గీద్ మన రాన్ జ్ఞాప్టం. పురాతన పాటలు నాకు చాలా కు నచ్చినట్టు. • పాత; పురానా. ఈ వాత జాన్. ఈ మాట పాతది.



జాఁ /jūm̄/ n. పేను; louse; (లాన్); జుఁ; చీలఢ.

జేర్ జేన్స్ /jēr jēnam̄/ adj. వ్యక్తిగత; private; (ప్రైవెట్).

జేల్ /jēl/ n. • చెరసాల, కారాగారం; జైలు; nick; (నిక్).

జోరెతి ధకల్ /jorēti dhakal/ • గట్టిగా తోయ్యు; push solidly; (ప్రుక్ సాలిట్టీ). జోరెతి మాయి ధకల్. గట్టిగా లోపలికి తోయ్యు. • గట్టిగా తోయండి. మే బండిను జర జోరెతి ధకల్. ఈ బండిని కొంచెం గట్టిగా తోయండి.

జో /jō/ • n. వేట్లు; repair; (రెపర్); జా; రచానా హో; బీత జా; గుజర. ధాన్ ఖాలేన్ జో. అన్నుంతిని వెట్టు.

• v. పోవును; enter; (ఎంటర్); ప్రవేశ కర; దాఖిల హో; పైఠ; చుస. ఘరమాయి జో. ఇంటీలోకి పోవును.

• v. బైలు దేరు. అబ్బు అత్తెతి జో. ఇప్పుడు ఇప్పుటి నుండి బయలుదేరు. • v. వెళ్ళి పో; go; (గో). తూ అత్తెతి జో.

నువ్వు ఇక్కడినుండి వెళ్ళి పో. • v. పో; జా; గుజర; మర జా. ఎత్తెతి ఘలజో. ఇక్కడి నుండి వెళ్ళి పో.

జోకేర్ /jōkēr/ n. తూముడు; to balance anything; (టు బెలంస్ ఎనితిట్).

జోగ్ /jōg/ n. జిలగ; centipede; (సైన్టిపెడ్); జోంక.

జోడ్ /jōd/ n. అతుకు; joint; (బోఝంట్); జోడ; టాకా.

జోడి /jōdi/ • n. జోడు; pair; (పుర్స్); జోడా; చప్పల; జూతా. కేళార్ జోడి దఁ. అరటి పండ్ల జోడు ఇప్పుడు.

• n. జంట, జిత. • adj. ఇంద్రధరి; dual; (ద్వ్యాలల్).

జోడేరో /jōdēro/ v. రచించు; compose; (కొంపోన్); రచనా కర; బనా; లిఖ.

జోత్ /jōt/ n. డాంతి; light; (లైట్). ఘరమాయి దాడేర్ జోత్ ఆరీచఁ. ఇంటీలో సూర్య కాంతి వమ్ముంది.

జోమత్ /jōmat/ పోకు. వోర్ ఫేట్ జోమత్. అతని జోలికి పోకు.
జోయవః /jōyivam/ v. వేరుపడు; maroon; (మరూన్); అలగ హో జా.
జోర్ /jōr/ • n. ఉత్సాహం; బలుపు; zeal; (శీల్స్); ఉత్సాహ; జోశ; ఉమంగ. • v. నేర్చు; ability; (అబిలిటి). పక్కు జోరేవాళో మనిక్యా. చాలా నేర్చు ఉన్న వ్యక్తి.
• n. బలం, శక్తి. తార్ జివేమా జోర్ పక్కు భి. నీ ఒంటిలో బలం చాలా ఉంది.

జోర్టి /jōrti/ • adv. బిగరగా; loud; (లౌడ్); జోర సె; ఊచె స్వర సె. జోర్టి సదవన్ కి. బిగరగా చదివి చెప్పు.
• n. వేగం; drift; (డ్రిఫ్ట్); వేగ; తెజి; ఫుర్తీ; శింప్రతా. జోర్టి ధాంన్. వేగంగా పరుగెత్తు.
జోర్టివ్యారో /jōrtivyārō/ n. వేగ ప్రవాహం; rapids; (రెపిడ్స్).
జోర్బార్ తి /jōrbār ti/ • v. బలవంతం; compulsion; (కంపల్చున్); జోరాజోగి; జబరదస్తి. ఎక్కునఁ జోర్బార్ కరెర్ ఫేని. ఒకరిని బలవంతం పెట్టురాదు.
• n. పరాక్రమం; energy; (ఎనజి); పరాక్రమ; బహాదురీ.

రు

రుగ్గో /jhaglō/ n. అల; wave; (వేయ్యు); తరంగ; లహర.
తళామేమా రుగ్గో ఆవచ. చెరువులో అలలు వస్తాయి.
రుగాయె /jhagāye/ మేలు కొలిపిన. పరావ్యతి నిందేమాతి రుగాయెజకొ కూణ్ణ. పొద్దున నిద్రనుండి మేల్కొలిపినది ఎవరు.
రుపై /jhaghre/ వడ గాలులు. పక్కు తడ్డు మారజన్న ఆవజకో తాత్ వాళేనఁ రుపై కన్ కి. చాగా ఎండ కొడుతున్న పుడు రాబోయే వేడి గాలులను వడగాలులు అంటారు.
రుడ్ కార్ /jhad̄ kār/ • n. దులపడం; dusting; (డుస్టింగ్). తువాల రుడ్కారన్ జీవ లూ. టవల్ దులిపి ఒట్టు తుడువు. • v. దులపు; whisk; (విస్కు); ఝటక; ఝాడ.
ఫురెమార్ వెత్త రుడ్కార్. ఇంటిలోని వెత్తను దులుపు.
రుడి /jhadi/ n. తుఫాను; storm; (ఫ్రోమ్); తూకాన; ఆంధీ. రుడి పండజన్న నేనఁ వేలా వెజావఁచ. తుఫాను వచ్చినపుడు అందరికి ఇబ్బందులెదురవుతాయి.
రుడి మార్రి /jhad̄i mārri/ అలవ్ పీడనం; low air pressure; (లో ఏ ప్రెశర్).
రుడిర పాణి /jhad̄ir pāṇi/ n. జడివాన కురువు; raining heavily; (రేయ్యుట్ హావిలి).
రుడె /jhad̄he/ రాలు; falling; (పొలిట్).
రుండా /jhāṇḍā/ n. జెండా; flag; (ప్లెగ్); ఇండా.
రుమ్జాయేర్ /hamjāyēr/ n. వేరుకొపోవడం; being spread; (బీళజ్ స్పెడ్).
రులన్ /jhalan/ పట్టు; hold; (హూల్డ్). యే కుక్కినఁ రులన్ దేక. ఈ కోడిని పట్టే మాడు.
రుండ్ /jhāḍ/ చెట్టు; tree; (ట్రీ); ఝాడ. ఈ ఘాలేర్ రుండ్. ఇది పూల చెట్టు.
రుండ్మారేర్ /jhāḍmārēr/ త్రీమి రహితం చెయ్యి; removal of insects; (రిమువల్ ఒవ్ ఇంసెక్ట్).

రుంకో /jhāñkrō/ • v. మెరుసు; glisten; (గ్లిస్టన్).
• adj. ప్రకాశమైన; bright; (బ్రైట్).
రుంక్ /jhāñk/ v. పెలుగు; shine; (శైన్).
రుంకేర్ /jhāñkēr/ n. • పెలుగు; glitter; (గ్లిటర్); ప్రకాశిత హో; చమక; జగమగా. • మెరవడం; glistening; (గ్లిస్టనింగ్).
రుంక్ /jhāl/ n. వల; net; (నెట్); జాల; ఫెడా; ప్రేమ.
రీమంగా /jhīṅgā/ n. రొయ్య; prawn; (ప్రోవ్); ఝింగా; ఛీంగా.
రీమంగార్ నొనొయ్యాజేర్ రన్ ఆచ రఁచ. రొయ్యుల కూరల పులును రుచిగా ఉంటుంది.
రీమ్రూ /jhīmrā/ మత్యున్కారుడు.
రుంట్ /jhūñṭ/ గుంపు; group; (గ్రూప్).
రుంచ్ /jhūñc/ n. కిరణాలు; sunrise; (సుండేయ్రైస్); థ్రౌప; ఆతప; ఘామ.
రుంటే /jhūñṭē/ గుత్తులు. వాళోలీర్ రుంటే తోడ్.
చిక్కుడు కాయల గుత్తులు తెంపు.
రుండ్ /jhūñḍ/ n. • సమూహం. • గుంపు; group; (గ్రూప్); సమూహ; భీడ. అపణ్ వోరుండేనఁ దేకా ఆజ్ఞో. మనం ఆ గుంపులను చూసి వద్దాం.



రుంప్టి /jhūñpdi/ n. గుడిసె; hut; (హాత్). కుటి; శోంపడి. హమార్ టాండేమా రాన్ రుంప్టి భి. మా తండాలో చాలా గుడిసెలు ఉన్నాయి.

రఘువర్ /jhūrēr/ *v.* మనసు లాగడం; longing to see the other related person; (లోజిస్ టు సీ ద అదర్ రిలేయ్యుడ్ పసన్).

రఘుగౌళ్ /jhōgo!/ అలలు; waves; (ఎయ్యు).

రెఘాళి /jhōli/ *n.* ఉయ్యాల; spring; (స్ప్రింగ్); ఇంతలా.

రెఘాళిమా పాప సూతివేరి. ఊయలలో పాప పదుకుంది.

రుమేని /jhāmmēni/ *adj.* అసంగతమైన; incompatible; (ఇన్కంపెటబల్); వాహియాత; ఊజలూల.

ట

టక్కు /takan/ • *n.* నిలకడ. • *adj.* స్థిరమైన; stable; స్థిర్యుల్.

టక్కుర్ /takkar/ *n.* చెడు త్వేరం; mishap; (మిస్ట్స్); దుర్ఘటనా.

టంచేరు /tañcēra/ వల్లంకి పిట్ట.

టప్పార్ అపీన్ /tappārāpīs/ తపాలా కార్యాలయము.

టప్పార్ అపీనేనఁ జామా. ఉత్తరాలు తపాలా కార్యాలయంలో వెళ్లాము.

టమ్కార్ /tamkār/ కశ్చ మిటకరించు; stare the eyes; (స్ట్రోం ర ఐన్). ఆంకి టమ్కార్. కశ్చ మిటకరించు.

ట్వాళిమారేర్ /tvāliimārēr/ *adj.* చమత్కారం; miracle; (మిరకల్).

టాటియ /tātiya/ *n.* కందిగీగ; hornet; (హోన్స్‌వెల్ట్); బ్రే; తాతేయా; భిడ.

టాంగ్ /tāng/ *n.* • కాలు; leg; (లెగ్). రక్కుర్ వేన్ టాంగ్ టూఫ్టి. ప్రమాదంలో కాలు విరిగింది. • పాదం; foot; (ఫుల్ట్); పాద; చరణ; పైర.

టాంగాళ్ /tāngālō/ ఎత్తైన వ్యక్తి,

టాంచేరో /tāñcēro/ పొడుచు; gore, pierce; (గోర్, పీయర్).

టాండేర్ /tāñdēr/ • మగ, మగాడు. టాండేర్ జాప్పా కామ్ కరఁ. మగాడు ఎక్కువ పని చేస్తారు. • *n.* మగవారు; men; (మను). • *n.* మొనగాడు; ringleader; (రిఫీలీడర్). ఊ కామ్ కరఁజ్కొ ఆధీన్య టాండేర్. ఆ పని చేసిన వాడే మొనగాడు. • *n.* మనుపటి మొగడు; ex-husband; (ఎక్స్-హస్బుండ్).



టాండ్రో /tāñdō/ గృహసమూహం; family; (ఫిమలి).

టాళ్ /tālē/ *v.* వేరు చెయ్యి; becoming separate; (ఫికమిష్ సపరేయ్యు). జేర్ జేనఁ టాళ్ నాక్. ఎవరిది వారికి వేరు చెయ్యి.

టాళ్ నాకేర్ /tālēnākēr/ *n.* వర్గికరణలు; classifications.

టాళ్ ఖారో /tālē khāro/ *n.* సోమరి; lazy; (లేయు).

టికాల్ మార్ /tikāl mār/ *v.* టీకాలు వెయ్యి; vaccinate; (వక్కనేట్).

టూట్ గీ /tūt gī/ విరిగి పోయింది; broken; (బ్రోకన్).

టూట్ జిక్కో /tūtjikako/ విడాకులు పొందినది; got a divorce.

టూట్ పడేర్ /tūtpadēr/ *adv.* సంభవించు; happen; (హొపన్); పైదా హో.

టూంటో /tūnūtō/ • *adj.* కుంటివాడు; crippled; (క్రపల్).

• *n.* అంగవైకల్యం; disability; (డిసబిలిటీ); అపాహిజ. హూంటో ఆధీన్య ఛఁ. అతను అంగవైకల్యం కలవాడు.

టేకన్ చాలేర్ లక్కి /tēkan cālēr lakki/ ఊత కర్కు; walking stick; (వేకిట్ స్టిక్క్).

టేళో /tēlēr/ • *n.* వివాహ మహోత్సవం; wedding celebration; (వెడ్జె సెల్బ్రేయ్స్). • *n.* వేడుక; show; (శో); వినోద; మనోరంజన.

టొక్కు /tokkā/ • *n.* తునకు. • ముక్కు; shred; (ట్రైడ్); టుక్కడా. విస్తాన టొక్కు టొక్కు టోడ్ నాక్. వస్తువును ముక్కులుగా చేయడం జరిగింది. • వక్కు. ఆడ్స్ వార్ టొక్కు వేగి. అద్దం నాలుగు ముక్కులైంది.

టోకణి /tōkanī/ *n.* గిన్నె; vessel; (ఎసల్); బరతన; ప్యాలా.

టోకణిమార్ ధాన్ ఘాల్. గిన్నెలోని ఆహారం పెట్టు.

టోకణో /tōkanō/ *n.* చింది; pot; (పొత్తు); ఘడా; కలశా.

టోకణోమా పాణి భర్. చిందిలో నీటు పెట్టు.

టోడ్ నాక్ /tōdñākō/ *v.* విరగొట్టు; break it; (బ్రీయ్స్ ఇల్).

టోపి /tōpi/ *n.* టోపి; hood; (హూపు); టోపి.

టోలియా /tōliyā/ పూరేడు పిట్ట; bird of quail genus; (బడ్ ఒవ్ క్లోల్ జినస్).

టంక్ గో /tam̄lgō/ వేరు పడడం; relief from the danger of accident; (రిలీఫ్ ప్రోమ్ ద డేయ్యుర్ ఒవ్ ఎక్కిడంట్).

శక్కర్ /thakkar/ *v.* ఆపద; accident; (ఎక్కుడంత).

శకాణో /thakāṇo/ *n.* • వసతి గృహం; quarter; (క్యూటర్).

- మజిలీ; lodge; (లోష్) ముకామ; పఢావ. ఆజ్ తమార్
- శకాణో కేప్చి. ఈ రోజు మీ మజిలి ఎక్కుడ.

శకుల్ /thakul/ • *v.* నటించు; figure; (పిగర్). కామ్ కర్మాజ శకుల్ కర్.

పని చేసినట్లుగా నటించు. • *v.* నటించు; figure; (పిగర్).

- *n.* ఆవరణ; practice; (ప్రాక్షిస్); ఆచరణ; బర్తావ; అవహార.
- *n.* నిర్వహించు; conducts; (కవ్వడక్స్); నిభా; చలా.

శగెవాళో సాళ్యా /thagevālo sālyā/ జిత్తులమారి నక్క; cunning fox; (కనింగ్ ప్రోక్స్).

శలా /thalā/ *v.* కుమ్మరించు; dump; (డంప్); ఉండెల. శలా శలా. గంప కుమ్మరించు.

శామ్ /thām/ *n.* పాతు; utensil; (యుట్నిల్).

శార్ /thāl/ ఖాళి; vacant; (వెయ్యుంట్).

శాలివాతే /thālivātē/ *n.* • కట్టుకథ; false talk; (పొల్స్ టోక్).

శాలివాతే కమత్. కట్టు కథ చెప్పకు. • అవగతం లేని మాటలు; meaningless talk; (మీనిజీల్స్ టోక్).

శాలో/నకామ్ /thālo/nakām/ • *adv.* వట్టిగా.

- *n.* వట్టి భ్రమ; without any reason; (విదౌట్ ఎని రీసన్).
- *n.* అన్యాయం. *n.* ఉత్తరగా. • *adv.* ఉచితంగా; injustice; (ఇన్జస్టిస్); అన్యాయ; అనీతి; బెఇసాఫీ.

శిక్కి /thikri/ *n.* • పెనం; oven; (అవన్); తవా. బాటీను శిక్కిపర్ కర్. రొట్టులను పెనంపై చేస్తారు. • పెంకు; tile; (త్రైయల్); కపడా. ఘరేపర్ శిక్కితి ఛాపు. ఇంటిని కప్పుటానికి పెంకు ఉపయోగిస్తారు.

శేషెతాఱు /thēṣetāṭu/ *n.* చిరకాలం; forever; (ఫురెవర్).

డగర్ జో /dagar jō/ *v.* వెళ్ళి పో; go; (గో). తూ బట్టిను డగర్ జో. నీవు బడికి వెళ్ళి పో.

డగ్గి /daggi/ తొలిగింది; getting removed; (గటిజ్ రిమువ్స్). హోతెర్ హాడ్క్ డగ్గి. చేతి ఎముక తొలిగింది.

డపట్ /dapat/ గెరుము; chase by running; (చేయ్ టై రనిట్).

డపట్ దినే /dapaṭdinē/ వెల్లగొట్టిన.

డపడా /dapaḍā/ *v.* దండోరా; proclaim by beating a drum; (పీలరోక్కెయ్ టై బీటింగ్ ఏయ్ముమ్). డఫడామారన్ ఎలాస్కుర్. రేపటి పండుగ గురించి దండోరా వెయ్యి.

డబోచ్చి /dabbō/ *n.* పీప; cistern; (సిస్టర్స్). హామేన్ తేలేర్ డబోచ్చి దెమల్. మాకు నూనె పీప పంపేయండి.

డబోచ్చు /dabō!/ *n.* ముంచడం; immersion; (ఇమర్సన్).

డార్ /dar/ *n.* భయం; hazard; (హెసడ్). రాత్ వణా డార్ లాగ్. రాత్రిపూట భయం ఆవుతుంది.

డర్క్‌యేరో /darkāyēro/ *v.* గర్జించు; roar; (రోర్); గారజ; సింహ ఆది కా గారజ.

డాలి /dāli/ *n.* ముక్కు; mutton piece; (మటన్ పీస్).

డావ్డి /dvādi/ *n.* గడ్డం; beard; (బీయడ్); చిబుక; ఠాఢి; రుడ్డి; దాఢి.

డావ్డిపరేర్ ప్యాసడ్ /dvādiparēr pyāsad/ గడ్డం నురుగు; shaving cream; (ప్రీవింగ్ క్రీమ్).

డావ్డి /dvādō/ *n.* బుడ్; hernia; (హారనియ); ఫోతా.

డావ్లి /dvāli/ *n.* కొమ్ము; branch; (ప్రావ్స్); టాహనీ. రూడేర్ డావ్లి తూట్ గి. చెట్టు కొమ్ము తెగింది.

డాకణ్ణి /dākanṇi/ *v.* కక్కు; vomit; (హామిట్); ఉలటీ; కై; వమన.

డాక్టర్ పడాయి /dākṭar padāyai/ ప్రైర్యవిద్య; medicine; (మెడిస్స్).

డాక్ణోఫూడో /dākṇo ghōdo/ *n.* ఊసరవెల్లి; chameleon; (కమిలియన్); గిరగిట. డాక్ణోఫూడో హారే రూడే పఁరఁ రఁచు. ఊసరవెల్లి పచ్చని చెట్టుపై ఉంటుంది.

డాండ్ /dānḍ/ • *adv.* పరిహం; reparation; పరిహార; కురానా. • జరిమానా; penalty; (ఫెన్టి); జురమానా; రుపయా అదా కరనె కి సజా. తప్పు కరుతో డాండ్ లాగుచు. తప్పు చేస్తే జరిమానా వేస్తారు. • అపరాధం; offence; (అపంప్); అపరాధ; దోష; క్షమ; గాలతీ. భరావ్ కామ్ కరన్ డాండ్ భాందో. చెడు పనిచేసి అపరాధం కట్టాడు.

డాండి /dānḍi/ *n.* తొడిమ; stalk; (స్టోక్).

డావ్ /dāv/ *adj.* ఎడము; left; (లావ్); గాई (ఆంగ్). డావ్ వడి చాల్. ఎడముపై నడువు.

డిండు /dīṇḍu/ సీరు కడ్డు. డిండు సాపేమా ఇస్సుం రేని. సీరు కడ్డులో విషం ఉండదు.

డుబాడ్ /dubād/ *v.* ముంచు; sink; (సింక్); డుబో; గోతా దె. తార్ మాత్రీ పాణీమా డుబాడున హంగోళి కర్. సీ తలను నీటిలో ముంచి స్నానం చేస్తారు.

డుబాడ్‌కు /dubāḍnāk/ *v.* ముంచెత్తు; deluge; (డెల్యూజ్). నంది వ్యాన్ డుబాడ్‌కు. నది ప్రవహించి ముంచెత్తింది. **డూబీ** /dūbgī/ మునిగింది; drowned; (డ్రోండ్). ఓడ డూబీ. ఓడ మునిగింది. **డూబ్‌బో** /dūbgō/ • *n.* నిమగ్నమవడం; involve; (ఇంవోల్ట్). కామేమా డూబ్‌బో. పనిలో నిమగ్నమయ్యాడు. • *v.* మునగు; డ్రూబు; గోతా లగా. లోటా పాణీమా డూబ్‌బో. లోట నీటిలో మునిగింది.

• *v.* అస్త్రమించు; set; (సెట్); అస్త హో; డ్రూబు. దూబ్‌బో డూబ్‌బో. సూర్యుడు అస్త్రమించాడు. **డూబ్‌బో** /dūbrō/ మునగు; sink; (సింక్). డూబ్‌బోజ్కొ పడవ నేందొ. మునగుతున్న పడవను మాశాను. **డోబల్** /dōbal/ *v.* ముంచు; merge; (మర్ట్); డ్రూబో; గోతా దే. **డోక్రా** /dōkrā/ *n.* ముసలివాడు; gaffer. 60 వర్న వేగేజ్ మనిక్యాన డోక్రాక్న కవ. 60 సంవత్సరములు దాటిన వ్యక్తిని ముసలివాడు అంటారు.

క

థంగ్ /dhaṅg/ *n.* • బుధి; counsel; (కౌసల్); బుధి; అకల; జాన; వివేక. తార్ థంగ్ ఆచ్ఛాఫేని. నీ బుధి బాగా లేదు. • అలవాటు; feature; (ఫీచర్), లక్షణ; చిహ్న; నిశాన; గుణ. తార్ థంగ్ కాయి ఆచ్ఛాఫేని. నీ అలవాటు ఏమి బాగా లేదు. • తీరు; posture; (పోస్టర్); ఢంగ; తరికా. మార్ దాదార్ థంగ్ రాన్ ఆచ్ఛా. మా తాత తీరు చాలా మంచిది. • ప్రవర్తనా; manner; (మానర్); చాల చలన. హారిఎక్ ఆఫీర్కు థంగ్ ఆవ్ రేణో. ప్రతి ఒకరి ప్రవర్తనా బాగుండాలి. • నడవడిక; carriage; (కెరిట్); చాల చలన; యాత్రా; చంక్రా; గమన; చలనా.

థంగ్/ఇంతి /dhaṅg/ /id̥ti/ *n.* ఆచార వ్యవహారం; traditional custom; (ట్రాడిషనల్ కష్టమ్).

థంగేతి /dhaṅgēti/ *n.* క్రమ శిక్షణ; discipline; (డిసిప్లిన్). నేతి థంగేతి రేణో. అందరితో క్రమశిక్షణగా ఉండాలి.

థాంక్ /dhāṅk/ *v.* కప్పి; muffle; (మఫల్). పాణిపర్ థాంక్. నీటిపై కప్పి.

థాంక్‌కీ /dhāṅkṇi/ *n.* మూత; cover; (కవర్); టచనా. గిన్యాన్ థాంక్‌కీ బూర్. గిన్యెను మూతతో కప్పుండి.

థాంట్ /dhab/ *n.* • బాపి; well; (ఎల్); కుంటా; క్రూప. హమార్ ఘరే ముఖాగ్ థాంట్ ఘ. మా ఇంటి మందు బాపి ఉంది. • నుయ్య; కుఆఁ; బావడి. థాబేర్ పాణీతి పాంటా పచావచ. బావి నీళ్ళతో పంట పండిస్తాము.

థిలోకన్ /dhilōkan/ నిర్మలము.

థిలోభన్ /dhilōbhas/ *adv.* నీరసంగా; wan; (వైన్). తావ ఆవఱన్న ఆఫీర్ థిలోబన్ దికావచ. జ్వరం వచ్చినపుడు నీరసంగా కనిపిస్తారు.

థీరా /dhīrā/ *n.* కంప; thorny plants.

థిలో /dhilō/ • *adv.* చిన్నగా; straight; (స్ట్రోట్); సిధే; సిధే ఢంగ సే; అచ్చి తరహ. లట్టానఁ థిలోకన్ వాగ్సో. వెంట్లుకలను తిన్నగా దువ్వాలి. • *adv.* మెల్లగా; slowly;

(ప్లోలి). థీలొకన్ హాటో ఫరన్ దేక్. మెల్లగ వెనుకకు తిరిగి చూడు. • *n.* నెమ్ముది; slow; (ప్లో); థీరె సె; చూపకె సె; శాంతమన; శాంతి; చుప్పి; నీరవతా. శాంచా భోభావాక్ వాచేపర్ థీలొ జాప్పో. గరుడైన దారిపై నెమ్ముదిగా ఉండాలి. • *adv.* జాగ్రత్తగా; carefully; (కేపులి). • *n.* నిదానంగా. అలస్యం; delay; (డిల్యూట్); దెర; దెరి; విలంబ. కాయికన్ థీలొకన్ ఆయో. ఎందుకు ఆలస్యంగా వచ్చావు. • *n.* మెల్లని. ఈ థీలొ కామ్ కరెవాళో ఆఫీర్కు. విడు మెల్లగా పని చేసే వ్యక్తి.

థూండ్ /dhūṇḍ/ • వెతుకు, వెతుకు, శోధించు. తూ మార్ వాసు థూండ్ మత్. నువ్వు నన్ను వెతకు. • *v.* కనుగొను; invent; (ఇన్వోంట్); పతా లగా; ఆవిష్కార కర; దేఖ; జాన. కత్తుచక్కో థూండ్. ఎక్కుడుంటో వెతుకు. • *v.* కనుక్కొను; discern; (డిసర్న్చు); ఆవిష్కార కర. థూండన్ డెమల్. కనుక్కొని కబురు పంపు. • *v.* వెతుకు; search; (సుట్); అన్వేషణ కర; అనుసంధాన కర. మా తార్ వాసు థూండ్ రోచు. నేను నీకోసం అన్వేషిస్తున్నాను. • *v.* శోధించు; experience; (ఇక్స్పీయరీయంస్); శుద్ధ కర; అనుసంధాన కర. తోన్ రేణోజేర్ వాసు థూండ్. నీకు కావలసినదానికోసం శోధించు. • *v.* వెతుకు; ట్రైం. మార్ పిసా ఫోగే థూండ్. నా డబ్బులు పోయాయి వెతుకు.

థూండ్ లా /dhūṇḍ lā/ *v.* నేకరించు; gather; (గదర్).

థూన్ /dhūṁs/ *n.* పందికొక్కు; bandicoot; (బ్ర్యాండికూట్); ఘూస. థూన్ జమీన ఫోదచ. పంది కొక్కు భూమిని తోడుతుంది.

థీరా /dhīrā/ *adj.* సుతిలీ బిండ; ball of string; (బోల్ ఒవ్ స్ట్రీట్).

థైథైసి /dhaiṁsi dhaiṁsi/ *adv.* • దాదాపు; thereupon; (దేర్లపోన్); కరివకరివ; పాస కా. • ఇంచు మించు; approximately; (అప్రోక్సిమేట్).

ధోక్కియా /dhokliyā/ *n.* మొట్లు; a type of fish; (ఏమ్ బ్రైఫ్ ఒవ్ ఫిష్). ధోక్కియా ఏక తీరేర్ మాలి. మొట్లు ఒక రకమైనాచేప.

ధోగ్లా /dhōglā/ *adj.* అనంత; infinite; (ఇన్నినట).

ధయి /dhamyī/ • *adj.* దగ్గర; close; (క్లోన్); పాస; నికట; సమీప. తలపేనఁ ధయి కరన జో. తలుపును దగ్గరచేసి వెళ్లు. • *n.* సామీప్యం; nearness; (నీయరనెన్); సామీప్య; సమీపతా; నికటతా. హమార్ ధయిరో ఆద్యై. మాకు సామిప్యం గల వ్యక్తి. • *adj.* ఇర్కుతైన; narrow; (నరో). • *adj.* ఆసన్న; adjacent; (అజ్యుంట). హమార్ దోయి ఘుర్ ధయి ఘ. మా రెండు ఇబ్బు ఆసన్నంగా ఉన్నాయి. • *adv.* వద్ద; northward; (నోత్వైడ్); కె పాస; కె నజదిక. మార్ వై రమేష్ ధయి ఘ. నా పుస్తకం రమేష్ వద్ద ఉంది. • *n.* సమీపం; near; (నీయర్); సమీప; నజదిక; నికట; పాస. హమార్ ఘుర్ గుడి ధయి ఘ. మా ఇల్లు గుడికు సమీపంలో ఉంది.

ధయికిదో /dhamyikido/ *v.* ఆధరించు; treat; (టీట్); ఆదర కర; ఇజ్జత కర. కుణీ ఛేనిజేనఁ ధయికిదో. ఎవరూ లేని వారిని ఆదరించాడు.

ధయిరో /dhamyiro/ *n.* సాన్నిహిత్యం; vicinity; (వివినటి). వు సేతి ధయి రచ. అతను అందరితో సాన్నిహిత్యంగా ఉంటాడు.



ధయికర్ /dhamyikar/ • *n.* పోగు; heap; (పీప్); జమా కర; ఢేర లగా; రాశిభూత హో. • *v.* ఆర్టించుకో; digest, get digested; (డైజెస్ట్), గెట్ డైజెస్ట్స్ట్). ధయి కరన లేల. దగ్గరచేసి ఆర్టించుకో. • *n.* దగ్గరచెయి; get near; (గెట్ నీయర్). ఛేటి ఘ. జెకో విస్రాన ధయికరో. దూరంగా ఉన్న వస్తువులను దగ్గర చేయండి. • *v.* కూడ బెట్టడం; to collect; (టు కొల్ట్). సుకావజే దాణాన ధయికర. ఎండిన లను కూడబెట్టు. సుకావజే దాణాన ధయి కరా. ఎండిన గింజలను కూడబెట్టు. • *v.* ఆక్రమించు; occupy; (ఒక్కప్పు); ఆక్రమణ కర; చఢాఇ కర. తార్ జమీన తూధయి కర్లా. నీ భూమిని నవ్వ ఆక్రమించుకో. • *v.* జాగ్రత్త పరుచు; preserve; (ప్రీస్చ్). విస్రా ధయి కరన గోకరు. వస్తువును దగ్గరచేసి జాగ్రత్త పరుచు. • *v.* సమీకరించు; mobilize; (మొబైల్స్ట్).

త

తక్కి /takdi/ *n.* త్రాసు; balance; (బెలంట్); తరాజు.

తగరాయేర్ ఆంగ్లి /tagarāyēr āṅgli/ *n.* చూపుడువేలు; forefinger; (పోర్సుగర్); తర్జనీ; అంగుఠె కె పాస కి ఉంగలి.

తడ /taḍa/ *n.* తెప్పు; punt; (పంట); లట్టం కా బెడా. సమ దరేమా వాళేతి పాణీమా తడ ఆవచ. సముద్రంలో గాలికి తెప్పులు ఏర్పడతాయి.

తడ /taḍa/ *v.* అల; tide; (ట్రైడ్).

తడ్కు /taḍko/ *adv.* ఎండగా; sunny; (సని).

తడ్కేమా సుకాన్ /taḍkēmā sukān/ ఎండలో ఎండిన; dried in sunlight; (డ్రైడ్ ఇన్ సంలైట్).

తడ్తమేర్ /taḍṭēr/ *adj.* తాజా; fresh; (ట్రైష్); తాజా; నయా. కాయకూర తడ్తమేర్ లాజ్టో. కూరగాయలు తాజావి తీసుకురండి.

తన్ /tan/ *n.* జీవితం; world; (వల్ట్); జీవన.

తంత్యా /tantyā/ • వంతెన,వారథి. హమార్ భాట్యాపర్ తంత్యా ఘ. మా చెరువు మీద వంతెన, వారథి ఉంది.

• *adj.* అనువంశిక; ancestral; (ఎన్వెస్ట్ల). హమార్ తంత్యా రాన్ మోట్. మా వంశం చాలా పెద్దది.

తంళ్జో /tañjro/ అనారోగ్యంగా ఉండడం; being ill; (బీళ్జ్ ఇల్).

తనేరో /tanērō/ *n.* సౌంతరాడు; owner; (ఓనర్).

తపన్ /tapas/ *n.* తపస్సు; penance; (ఐనన్); తపస్యా; తప. మి దేవేనఁ తపన్ కర్లోచు. నేను దేవుడికి తపస్సు చేస్తున్నాను.

తపోవు /tapśā/ *n.* • తీర్పు; judgement; (జజ్యంట).

గామేమార్ పంచాతిమా నాయక్ తపోవు కఁచ. ఊరిలో పంచాయతి అయితే పెద్ద వ్యక్తి తీర్పు చెప్పాడు.

• ముగింపు; solve; (పోల్చు); సులభా; తయ కర. దోయిర పంచాతి తపోవు ద. పంచాయతి ముగించు.

తపా /tapā/ *v.* తపించు; escape; (ఇస్క్రూయ్); సుక్త కర; చుడా; బచా. జేలేమాతి చోర్ తపాలిదో. చెరసాల నుండి దొంగ తపించుకున్నాడు.

తపాళో /tapālō/ *n.* నుదురు; forehead; (పొరిడ్); లలాట (పర); మాథా; భాల.

తమ్ /tam/ *pron.* మీరు; you; (యు); తుమ(ఆప).

తమాకు /tamāku/ పొగాకు. తమాకు పచావతో రాన్ పిసా ఆవ. పొగాకు పండించడం వల్ల చాలా డబ్బు వస్తుంది.

తమార్ /tamār/ మీకు చెందిన; related to you; (పిల్చేయడం టు యు).

తరగత్ /taragat/ *n.* తరగతి; class; (క్లాస్); వర్గ; ద్వారా; శ్రేణి. మి అబ్బింతీన్ తరగత్. నేను ఇప్పుడు మూడవ తరగతి.

తరన్ /taras/ • దప్పిక; ప్యాస. ఉండాజేమా తరన్ పక్కిలాగఁ. వేసవి కాలంలో బాగా దప్పిక వేష్టుంది. • *n.* దాహం; thirst; (తర్ము). పొణీ పఁడఁజన్న తరన్ లాగేని. వర్షం వచ్చినప్పుడు దాహం వేయదు. • *adj.* దప్పిగొన్న; thirsty; (దర్ముటి). మనఁ తరన్ లాగ్ రీచఁ. నాకు దప్పికగా ఉంది.



తర్కారి /tarkāri/ *n.* కూరగాయలు; vegetables; (ఎజిటట్టు); తరకారి; సాగ. తర్కారి లాతాణి నోంగావోరాండ్. కూరగాయ తెచ్చి కూర వండు.



తర్మాఖజ /tarbūja/ *n.* పుచ్చ కాయ; watermelon; (వోటర్మైలన్).

తర్రో /tarrō/ *v.* తేలుట; floating; (ప్లోటిట్). పాన్ పాణిపర్ తర్రో. ఆకు సీట్టోవై తేలుతుంది.

తర్సెతి /tarseti/ *adv.* దాహంగా; thirsty; (దర్ముటి).

తరిక /tarika/ *n.* • స్థితి; condition; (కండిశన్); స్థితి; హలత; దశా. కుణ్ణ తరికాతి తూమార్ గామేన్ ఆయో. ఏ దాన్ని నువ్వునా ఉండికి వచ్చాలు.

- రీతి; style; (ప్లైట్); తరికా; నియమ. తూ కిదొజకొ తరికా ఆచ. సీవు చేసిన రీతి మంచిది.

- ధోరణి; trend; (త్రండ్); లహజా; సిలసిలా; క్రమ.

తారేమా రీసేర్ తరికా ఫఁ. నీలో కోప ధోరణి ఉంది.

- రూపం; structure; (ప్లక్ట్రు). తార్ ఘురేర్ తరికా ఆచ్చు ఫఁ. నీ ఇంటి రూపం బాగుంది.

- తీరు; posture; (ప్లాస్టర్). ఢంగ; తరికా. తార్ కామేర్ తరికా ఆచ్చచి చేసి. నీ పనితీరు బాగా లేదు.

తరికాతిరెణో /tarikātirēṇō/ *n.* క్రమ శిక్షణ; discipline; (డిసిప్లిన్).

తరియాయో /tariyāyō/ *n.* పేరుకొన్న; conglomerate.

తల్లి /talli/ *n.* • నువ్వులు; sesamum; (సుసమం). ఫేతారిమా తల్లి పచావఁచ. చేనులో నువ్వులు పండిస్తారు.

- పుట్టుమచ్చు; fleck; (ప్లైట్); మసా. జీవేపర్ తల్లి రఁచ. దేహంపై పుట్టుమచ్చులు ఉంటాయి.

తల్వార్ /talvār/ *n.* కత్తి; sword; (పొడ్). ఖాడ్గ; తలవార.

- ఫోరేన్ తల్వారేటి కాట్స్టాకే. దొంగను ఖద్దంతో నరికారు.

తలావ్చి /talāvči/ చెరువు, కుంట. తలావ్చిన్ జాన్ మాల్చి పక్కలా. చెరువుకు వెళ్ళి చేపలు తీసుకురా.

తలుగు /talugu/ *n.* పలువు; tether; (టదర్); పగహా. గాష్టిన్ భాందేర్ గాళాను. తలుగు కఁచ. జంతువులు కట్టడానికి ఉపయోగించే తాడు.

తళక తళక్ /taļak taļak/ *n.* తళతళ; glittering; (గ్రీటరింగ్).

తళ్, /tal/ • *adj.* అడుగున ఉన్న; base; underneath; (బేమ్పు); (అండనీతి); పూఛ; మాంగ. తళేమా ఛఁజకొ ఫీమ్, మనఁ ఘూర్చ. అడుగున ఉన్న నెయ్య నాకు వెయ్య. • *v.* వేయించు; తల. బోటినఁ తేలేమా తళన్ భావఁచ.

మాంసాన్ని నూనెలో వేయించి తింటారు.

తళావ /taļāv/ *n.* తటాకం; pond; (పొండ్); తాలాబ.

తవ్వా /tavvā/ *n.* పెనం; oven; (అవన్); తవా. తవ్వాపర్ బాటి కఁచ. పెనంపై రొట్టులు చేస్తారు.

తవాదల్ /tavādal/ బదిలీ; transfer; (త్రైస్టర్).

తాకత్ /tākāt/ *n.* శక్తి; energy; (ఎనజి); శక్తి; తాకత; బల; పరాక్రమ; దుగాం. తాకతేతి కుణ్ణి కామ్ తోయి కరసారు.

- బలంతో ఏ పనిని అయినా చెయ్య గలుగుతాడు.

తాకేరో /tākēro/ గురిపెట్టడం; making a target; (మొయ్యుజ్ ఏయ్ టాగిట్).

తాడెర్ రూడ్ /tādēr jhādē/ తాటిచెట్టు; palm; (పామ్). తాడెర్ రూడెతి సింది నికఁచ. తాటిచెట్టునుండి కల్లు వస్తుంది.

తాఱు /tānu/ *n.* గడువు; term; (టమ్); అవధి; మీఆర్. ముకోజికొ దాడే తాఱు తు ఆజ్ఞా. నేను చెప్పిన గడువు వరకు నువ్వు రా.

తాతో /tāto/ • వేడి. తడకెతి పాణి తాతో వేగో. ఎండకు సీబ్బు వేడెక్కినాయి..• వేడిగా; heat; (హాట్); గార్మి; తాప.



తాంత్ర /tānt̄/ *n.* తీగ్; string; (స్లైట్); తార.

తాండ్రో /tānd̄ō/ *n.* తండ్రా; horde; కబీలా. హామార్ తాండ్రేమా తీజ్ పండగ కర్రె. మా తండ్రాలో తీజ్ పండుగ చేస్తున్నారు.

తామన్ /tāmas/ ఉర్ముకోడం. జరాక్ తామన్ మారస్తో అపంక్ కామ్ వేజా. కానేపు ఉపికపడితే మనపని పూర్తి అపుతుంది.

తార్ /tār/ సీ యొక్క.

తారా /tārā/ *n.* చుక్కు; star; (స్టోర్). రాత్రి వణా రామేపర్ తారా దికావస. రాత్రి వేళలో చుక్కులు కనిపిస్తాయి.

తారారో శాస్త్రం /tārārō śāstraṁ/ నష్టత్త శాస్త్రం.

తారిక్ /tārik/ *n.* • తేది; date; (డేయ్). ఆజ్ తారిక్ కాయి? ఈ రోజు తేది ఎంత? • తారీఖు; తారిఖ.

తారిఫ్ /tāriph/ *v.* • మెమ్చుకో; appreciate; (అప్రీషియ్యు); ప్రశంసా కార; దాద దే. కామ్ కిదొజేనఁ తారిఫ్ కర్. పని చేసే వాడిని మెమ్చుకో.. కొనియాడు; praise; (ప్రీయ్యు); ప్రశంసా కార; తారిఫ్ కార. ఆచ్చూకామ్ కరెవాళేనఁ తారిఫ్ కావస. మంచి పని చేసే వాడిని మంచివాడిగా కొనియాడుతారు.

తారేమా భేళ్ళు /tārēmā bhēllaṁ/ *v.* ఇముడ్చుకో; comprise; (కంప్లైన్).

తావ్ /tāv/ *n.* జ్వరం; fever; (ఫీవర్); జ్వర; బుఖార.

తావడోమార్రో /tāvdōmārro/ *v.* ఎండ గొట్టడం; dry; (డ్రై). తావడోమార్న తమాకూర్ ఫేత్ సుకాగొ. ఎండ గొట్టి పొగాకు చేను ఎండిపోయింది.

తావడెకేర్ /tāvdekēr/ *n.* జ్వరమాని; fever; (ఫీవర్).

తాహాత్ /tāhat/ *n.* యోగ్యత; worth; (వత్త); యోగ్యతా.

తిక్కు /tikko/ *n.* మున; point; (పోఇంట్).

తిజోరి /tijōri/ డబ్బు డబ్బా; money box; (మని బోక్).

తినిన తీన్ /tinin tīn/ ముగ్గురికి మూడు.

తిరె తిరేర్ /tire tirēr/ చిత్త విచిత్రం. సర్గునేమా తిరె తిరేర్ వణ్ణార్ దికాశచెవ. సర్గున్ నందు చిత్త విచిత్రంతో కూడి నా విన్యాసాలు చూపిస్తారు.

తిరేర్ /tirēr/ రకాల. తిరెతిరేర్ రూాడ్. రకరకాల చెట్లు.

తీ /tī/ • *adv.* ద్వారా; via; (ఔఱ); (కె) ద్వారా; (కె) జరియె. పైపుతీ పాణి మాల్. పైపు ద్వారా సీటీని పౌరించు. • *adv.* నుండి; from; (ఔము); సె. • *n.* పైపు; side; (ఔఱ); ఓర; తరఫ.

తీజ్ /tīj/ *n.* బతకమ్ము; culture; (కల్పుర్); సంస్కృతి. తీజ్ పండ్ కరేర్ గ్వారూర్ తరీక. బతకమ్ము పండగ జరుపుకోవడం బింజారుల సంస్కృతి.



తీడ్కా /tīdkā/ *n.* మిడత; grasshopper; (గ్రాన్ఫోపర్).

తీత్రి /tītri/ *n.* ఒక రకమైనా నగలు.

తీన్ /tīn/ *num.* మూడు; three; (తీ).

తీర్ /tīr/ *n.* బాంం; dart; (ఢార్ట్); బాణ.

తీన్ /tīs/ *num.* ముప్పై; thirty; (తటి).

తుకారి /tukāri/ *n.* అరుపు; shout; (శాట్). తుకారి మార్న బలా. అరిచి రమ్మని చెప్పు.

తుకా? /tukaṁ?/ *n.* నీవా?; is that you?; (ఇన్ దెట్ యు?)

ఓట్ ఫూలోజుకొ తుకా? ఓటు వేసింది నీవా?

తున్కు /tunka/ *n.* తునుక; bit; (బిట్); టుకడా.



తుంఘు /tummmdi/ *n.* సార కాయ; gourd; (గౌర్డ్); కద్దు.

తువాల /tuvāla/ *n.* ఖండువా; towel; (టొల్లెర్).

తుంజ్ /tūj/ *n.* నువ్వే; yourself; (యొసెల్స్). తుంజ్ మన మార్. నువ్వే నన్ను కొట్టావు.

తుం /tūm/ *pron.* నువ్వు; you (sg.); (యు); తిల. తుం భావన జకో ఫోరాకి కాయి. నువ్వు తినే ఆహారం ఏమిటి.

తెలుగు /telugu/ *n.prop.* తెలుగు; Telugu; (టెలుగు); తెలుగు. అపణ గామేమా రాన్ ఆద్యై తెలుగు వాతే కరఁచు. మన ర్మామంలో చాలా మంది తెలుగు మాట్లాడు తారు.

తేరు /tēram/ *num.* పదమూడు; thirteen; (తటీన్).

తేల్ /tēl/ *n.* • తైలం; lotion; (లోపన్); తైల; తెల. జీవేపర్ తేల్ లగాడఁచు. దేహంపై తైలము రాస్తారు. • నూనె; oil; (బుల్లెల్); తెల. బోటిన్ తేలేమాఫేర్. మాంసాన్ని నూనెలో వేయించండి. • ఇంధనం; fuel; (ప్రూలెల్); ఇంధన; జలావన. బనేమా తేల్ ఘూలాల్తో చాలఁచు. బస్సులో ఇంధనం పోస్తే నడుష్టుంది. • చమురు; grease; (గ్రీస్); తెల. జమిగుమాతి కాడజికో తేల్. ఘూమిలోంచి తీనే రసాయనం చమురు.

తో /to/ *adv.* అయితే; if so; (ఇవ్వ లో); కిన్తు; లెకిన. తో కాయి కేచి. అయితే ఏమంటావు.

తోళిచు /tolcim/ *n.* తులసి; basil; (బెస్ట్).

తోడ్ /tōd/ *v.* • తెంపు; break; (బ్రేమ్స్); తోడ. తుం లక్షీన్

థంబా /thambā/ *n.* స్తుంభం; pillar; (పీలర్); స్తంభ; ఖంభా.

థమాడ్ /thamāḍ/ *v.* • నిలుపు; stop; (స్టోప్); ఖడా కర; రోక; మనా కర. మఁ ఆపజేతాఱు బన్ థమాడ్. నేను వచ్చేవరకు బస్సు నిలుపు. • ఆపు; రోక. తార్ కామ థమాడ్. నీ పని ఆపు. ఆభ్యాం తార్ కామ థమాడ్. ఇప్పుడు నీ పని ఆపు. • నిలిపిపెట్టు; ఆపండి; defer; stop please; (డిపర్); (స్టోప్ ఫ్లైన్). కామ కర్రాజేను థమాడ్. పని చేస్తున్న వాడిని ఆపండి. • అదుపు చెయ్యి; control; (కంట్రోల్). పక్కు వాతే కర్రాజేను థమాడ్. మాటకారిని అదుపులోపెట్టు. నీ పనిని నిలుపు. తార్ గోల థమాడ్. నీ గోల ఆపు. • ఆడగించు; obstruct; (అస్ట్ ట్రైక్); రోక; మనా

కర. చోరేపును థమాడ్. దొంగలను అడ్డగించు.

• వారించు; avert; (అవ్రై); రోక.

థరి /thari/ *n.* మీగడ; cream; (క్రీమ్); మలాఇ.

థామ్ /thām/ *v.* • నిలుపు; stop; (స్టోప్); ఖడా కర; రోక;

మనా కర. గీద్ బోలేర్ థామ్. పాట పాడటం ఆపు.

• ఆపు; రోక. మఁ ఆపజేతాఱు థామ్. నేను వచ్చేవరకు ఆపు.

థామేర్ /thāmēr/ *v.* డేటాయించు; reserve; (రిస్వేట్); అలగా;

అలగ కర; ఆంటన కర.

థావర్ /thāvar/ *n.prop.* శనివారము; Saturday; (సిటాడి).

థుంక్ /thūṅk/ *n.* ఉమ్మి; spittle; (స్పిటల్).

దకాళ్ /dakāl/ *n.* మాపించు; show; (శో). సర్కున్ దకాళ్.

సర్కున్ మాపించు.

దడి /daḍi/ దడి; fence; (పుంస్).

దనేశ్ /dankē/ *adv.* • వేగంగా; quickly; (క్రీక్లె). దనేశ్కామ్

కర. వేగంగా పని చెయ్యి. • లటుక్కున్; smack; (డ్యూక్).

అపణ దన్కే జామా. మనము లటుక్కున్ వెళ్లాము.

• తొందరగా; quick; (క్రీక్); జలది; ఉతావలాపన. దన్కే గామ్ జామా. తొందరగా ఊరికి వెళ్లాము. • వేగంగా.

దష్ట /daphtar/ *n.* కార్యాలయం; office; (బహినీ). హామార్ బడిమా సారేవున బ్యానేవున దష్ట రంచ. మా యెక్కు బడిలో గురువులు కూరోచ్చడానికి కార్యాలయం ఉంది.

దం /dari/ *n.* • ప్రాణం. • ఊపిరి; life; (లైఫ్); ప్రాణ; జీవి; తాకత. రూడేన్ దం రంచ. చెట్టుకు ప్రాణం ఉంటుంది.

దమన్ /damān/ *n.* అజచివెయ్యడం; suppressing; (స్ట్రైపింగ్).

దర్మగో /darmāgo/ కమలిన; జులసా తుంగా. అంగారేతి హోత్ దర్మగో. నిపుత్తోచేయి కమలిపోయింది.

దర్శన్ /darśan/ *n.* దర్శనం; look; (లుక్); దర్శన; దేఖనా; దీదార; భేట; ములాకాత. మఁ దాడి హోనుమానేర్ గుడిమా దర్శనేనఁ జావుచు. నేను రోజు హనుమాన్ గుడికి దర్శనం కోసం వెళతాను.

దరి /dari/ *n.* ఒడ్డు; bank; (బెంక్); ద్వాంవ లగా; బాజి లగా.

దర్లా /daldā/ కన్నుం; burrow; (బరో). ఘురేమా ఉందరేరో దర్లా ఫఁ. ఇంట్లో ఎలుక కన్నుం ఉంది.

దలాచో /dalāco/ ప్రోత్సహించుట. నానిక్కు చూచవరేనఁ దలాచో దేణో. చిన్న పిల్లలను ప్రోత్సహించాలి.

దలేతి /dalēti/ *n.* • స్వందన; feeling; (ఫీలింగ్). తూ దలేతి కఁ. నీవు స్వందించి చెప్పు.

- అభిమానించి.

దళ్ళ /dalī/ *n.* దండు; swarm; (స్ట్రోంగ్); సమ్మం.

దళ్యా /dalyā/ *n.* గడక; porridge; (పారిట్); మాండ; కాంజి. జారీర్ దళ్యామా ఫ్యాశ్యూ భేషన్ భావో. జొన్న గడకలో వల్లు కలిపి తినాలి.

దవా /davā/ *n.* • మందు; medicine; (మెడిస్); దుఖా; ఔషధ. భేతారిమా మారేర్ దవా లాజ్యో. పంటలకు వేసే మందు తీసుకురా.

- ఎరువు; fertilizer; (ఫెర్టిలిజర్); ఖాద.

- విషం; venom; (వెనం); విష; నాశక.

దవాఖానా /davākhānā/ *n.* ఆసుపత్రి; hospital; (హోస్పిటల్). అస్పతాల; దవాఖానా. హామార్ గామేమా దవాఖానా ఫఁ. మా ఊరిలో ఆసుపత్రి ఉంది.

దన్ /das/ *num.* పది; ten; (తీవ్); దస.

దస్తి /dasti/ *n.* చేతిగుడ్డ; handkerchief; (హాండ్ కర్చిప్); రుమాల.

దన్సేక్ /dassēk/ • *adj.* కొంచెం; little; (లిటల్); కుఛ; థోడా; జరా; తనిక. దన్సేక్ జోర్ కమ్ ఫఁ. కొంచం బలహీనంగా ఉన్నాడు. • *adj.* కొంచెంనేపు; while; (ఐలెం). దన్సేక్ వేళా మార్ సారు భమ్మా. కొంచెంనేపు నా కోసం ఆగాడు. • *adj.* స్వల్పం. • *n.* కొన్ని; mild; (మ్లెల్); కుళబ; థోడే. దన్సేక్ పీసా చావ్జో. కొంత డబ్బు కావాలి. • *adj.* కొద్ది; థోడా; కమ; జరా; కుఛ. దన్సేక్ ఫేటి జో. కొద్ది దూరంగా

వెళ్ళు. • *adj.* తక్కువ; lesser; (లొసర్); కమ; కమీ.

దన్సేక్ ఫొరాకి కో. తక్కువ ఆహారము తిను.

• *adj.* అలప్పుమైన; petty; (ఫెటీ); స్వల్ప; థోడా బహుత.

దన్సేక్ ఫీలో చార్. కొంచెం స్వల్పంగా నడువు.

• *adv.* కాస్తు; జరా; థోడా. దన్సేక్ పాణీ దఁ. కాస్తు మంచి నీరు ఇవ్వు.

దాడి /dādi/ *n.* • రోజు; day; (డేయ్). దాడి కామ్ వేరోచ. రోజు పని జరుగుతుంది. • ప్రతి రోజు; every day; (ఎవ్రీ డేయ్).

మఁ దాడి బడిన జావుచు. నేను ప్రతిరోజు బడికి వెళ్తాను.

దాడొ /dādo/ *n.* • పొద్దు; sun; (సందేయ్); సమయ. మఁ ఆజ్ దాడొ డుబొజెతాఱు కామ్ కిదో. నేను పొద్దు పోయేవరకు పని కావించాను. • తద్దినం; శాఢ. మర్జాజేర్ దాడొ కఁరఁచ. చనిపోయిన వారికి తద్దినం పెడతారు.

- సూర్యుడు; sun; (సందేయ్); సూర్య; సూరజ. వాజుశేతి దాడొ దికొర్కా కోసి. మబ్బువల్ల సూర్యుడు కనపడుట లేదు.

- సమయం; opportunity; (ఒపట్యునటి); సమయ; వక్త; అవకాశ; మౌకా; ఫురసత. ఆజ్ దాడొ సపకె వేగో. ఈ రోజు సమయం తొందరగా అయిపోయింది.

- రోజు; day; (డేయ్); హాఁఫ. ఆజేర్ దాడొ ఆచో. ఈ రోజు మంచి రోజు.

దాణా /dāṇā/ గింజ; grain; (గ్రీమ్యు).

దాత్తి /dātli/ *n.* కొడవలి; hedge cutter; (ప్రాజ్ కట్టర్); హేసియా; దరాంతి.

దాత్తలా /dātlā/ *n.* పెద్ద కొడవలి; hedge cutter; ప్రాజ్ కట్టర్); హేసియా; దరాంతి. దాత్తలతి కేరా కాట. కొడవలితో వరి కొయ్యు.

దాదా /dādā/ *n.* • తండ్రి నాన; grandparent; (గ్రెండ్ పెరంబీ); తాత; నానాదాదా; బుఢా ఆదమి. హామార్ దాదా మన్ దాడి సాక్కి కఁచ. మా తాతయ్య నాకు రోజు కథలు చెబుతాడు. • తాతయ్య; grandfather; (గ్రెండ్పాదర్).

దాడి /dādi/ *n.* నానమ్మ.

దాంతణ్ /dāntan/ *n.* పంటి పుల్ల; toothpick; (టుతీపిక్).

పరాపుతి దాంతణ్ ఘుసన్ ముండొ ధోవఁచ. పొద్దున పంటి పుల్ల వేసుకొని నోరు కడుక్కుంటారు.

దాంత్ /dānt/ దంతం; tooth; (టుతీ). హాతీర్ దాంత్ లంబోరచ. ఏనుగు దంతం పొడవుగా ఉంది.

దానా /dānā/ *n.* • నైతాన్; రాక్షసుడు; evil; (ఖల్వీ).

దాట్ /dāb/ *v.* • నౌక్కు.

- అఱుచు; press; (ప్రెస్); దబా.

దామ్ /dām/ • విలువ; value; (వెల్యు). తూ కిదొజే తప్పుర్ దామ్ భాంద్. నీవు చేసిన తప్పుకు విలువ కట్టు.

- v. వెల; price; (ప్రైస్). మార్ జమీన్ దామ్ భాంద్. నా భూమికి వెల కట్ట.

దాళ /dāl/ *n.* పప్పు; pulse; (టూ); దాల. బిజ్జామాతి దాళ
ఆవచు. విత్తనాల నుండి పప్పు ధాన్యాల వస్తాయి.
దావ కర్ /dāv kar/ దావాపెట్టు.
దాసి /dāsi/ *n.* దాసి; female slave; (స్త్రీమేయ్లు స్త్రీయ్లు); దాసి;
లౌండి; బాండి. ఎన్నుటామా రాజేర్ థాయి రాన్ దాసి రేతె.
పూర్వకాలంలో రాజు దగ్గర చాలామంది దాసులు
ఉండేవారు.

ది /di/ *num.* రెండు; two; (టు).

దిక్కు /dikkū/ *adv.* సహాయంగా; support; (సహాయి);

ఆధార; సహారా. మార్ దిక్కు కూణి ఛేని. నా

సహాయంగా ఎవరు లేరు.

దికా /dikā/ కనపడు. రాత్ నఁ దికా. రాత్రి కనపడు.

దికావజకో /dikāvajakō/ *adj.* కనిపించే; visible; (విసుబల్).

దికావజకోనే సోనో కోని. కనిపించేది అంతా బంగారం కాదు.

దిగుడి /digudī/ జ్యోతిషపెట్టేది.

దిత్వార్ /ditvār/ *n.prop.* ఆదివారం; Sunday; (సందే);

రవివార; ఇతవార. దిత్వారేర్ బణ్ణినఁ ఘాటి. ఆది వారం
నాడు బడులకు సెలవు.

దిల్ /dil/ *n.* గుండె; heart; (హోర్ట); దిలి; హృదయ. హోర్ ఎక్

మనిక్యార్ దిల్ రఁచు. ప్రతి వ్యక్తికి గుండె ఉంటుంది.



దివార్ /divār/ *n.* గోడ; wall; (హైల్); దీవార; భిత్తి.

దిటో /diṭo/ *n.* • చూశాను; వేచి ఉండే. చార్చునారేనఁ దీటో.

చార్చునార్ ను చూశాను.

దీనో /dīnō/ • ఇచ్చాడు; he has given; హీ హాన్ గివన్).

పూ మాయి ఆయేనఁ ఇజాజత్ దీనో. అతను లోనికి
రాపడానికి అనుమతి ఇచ్చాడు.

దీమో /dimō/ రెండవ; second; (నెకండ్). దీమో హాష్టు

బలాయే. రెండవ సారి పిలివారు.

దీమేర్బత్తి /diyērbattī/ *n.* వత్తి; wick; (విక్); బత్తి; బాతి.

రాత్ వణా దీమేర్ బత్తి లగొడాచా. రాత్రిపూట వత్తి
పెలిగిస్తాము. • లాంతరు; lantern; (లంటర్ను); లాలెటెన.

దీమో /diyō/ *n.* • దీపం; lamp; (లెంప్); దీప; దీయా.

వజ్ఞాకో కరేనఁ దీమో లగాడు. వెలుగు కోసం దీపం

పెలిగిస్తారు. • లాంతరు; lantern; (లంటర్ను); లాలెటెన.

వజ్ఞాకో ఆయేనఁ మోటో దీమో లగాడు. వెలుగు

రావటానికి లాంతరు పెలిగిస్తారు.

దీమో /diyōmō/ *n.* దీపం; traditional lamp; (ట్రడిషనల్ లెంప్).

పగబీవెలుగు; daylight; (డైట్లెట్).

దీవడి కర్నాకెజకో /dīvaḍi karnākejakō/ *adj.*

విదదీయబడ్డ; disunited.

దీవణా /dīvaṇā/ *n.* రెండింతలు; twofold; (టుపోల్టు).

దీమో /dīmīyōmō/ *n.* పగలు; day; (డేమ్); దిన. అపణ్ దీమో అస్కూన్ కామ్ కరాఛా. మనం పగలు ఎక్కువ పనిచేస్తాము.

దుక్ /duk/ *n.* నొప్పి; pain; (ఫీయ్యు). మార్ పెట్టేమా దుకరో. నా కడుపులో నొప్పి ఉంది.

దునేర్ /dunēr/ దున్నడానికి వాడే పనిముట్లు.

దుమ్ము /dummu/ *n.* దుమ్ము; dust; (డస్టు).

దుశ్కుణ్ /duśman/ *n.* శత్రువు; enemy; (ఎనమి); శత్రుతా; దుశమని.

దుస్తో /duśro/ *adj.* పరాయి; foreign; (ఫోరన్); పరాయా; దూసరా; విదేశి; గైర. దూస్తో మనిక్యానఁ ఆచ్చా దేకేర్ ఛేని. పరాయి వాళ్ళను మంచిగా చూడకూడదు.

దూడ్ /dūḍ/ మృట్టి; soil; (ఫోళల్).

దూద్ /dūḍ/ *n.* పాలు; milk; (మిల్టు); దూధ; థీర. దూద్ జీవేన రాన్ ఆచ్చా. పాలు ఆరోగ్యానికి చాలా మంచిది.

దూదెర దాంత్ /dūder dānt/ పాల పన్ను. నాన్కా చిచాపరేర్ దుదెర దాంత్ ఆవచు. చిన్న పిల్లలకు మొదట పాల దంతాల వస్తాయి.

దూన్ /dūn/ *v.* దున్ను; plough; (ఫ్లోవ్); జోత; హల చలా. ఫేతేన్ దూన్న దాణా నాక్. చేనును దున్ని గింజలు చల్లు.

దూర్ /dūr/ దూరం; distance; (డిస్టాన్సు).

దూస్రే /dūsrē/ *n.* ఇతరు; other; (అదు); అన్య; దూసరా.

దూచు /dūṁcu/ ఇస్తాను; i will give; (ఇ విల్ గివ్). ఘళ్ దూచు. పండ్లు ఇస్తాను.

దేక్రో /dekrō/ *v.* చూస్తున్ను; seeing; (సీళజ్).

దేనాకేర్ /denākēr/ *n.* సమర్పణ; offering; (ఒపరిట్); సమర్పణ; సుపర్దగి.

దేకజు /dēkaju/ *n.* చూడగలిగినట్లు; able to see, in the way it is seen; (ఏయ్యల్ టు సీ, ఇన్ ద వెయ్ ఇట్ ఇన్ సీన్). ఈ విస్త్రా దేకజు ఘ! ఈ వస్తువు చూడ గల్లినట్లుంది.

దేకన్ /dēkan/ • *n.* గురి; target; (టాగిట్); లాఖ్య; ఉడ్సయ. పిట్టునఁ దేకన్ మార్. పిట్టును గురిపెట్టి కొట్టు.

• *n.* ఫీలు; chance; (చాంపు); సువిధా; అనుకూలతా. వేళా దేకన్ ఆజో. ఫీలు చూసుకొని రా.

• *v.* ఆదుకో. ఫోరాకినఁ దేకన్ ఖాస్తో. ఆహోరాన్ని పాడైపోకుండా ఉంచుకుని తినాలి.

ದೇಕು ಕರ /dēkū kar/ *v.* ಪರಿಶೀಲಿಂಚು; observe; (ಅಬ್ಯೇ). ಈ ಗುಣೆನ್ನದೇಕುಕರ್. ವಾನಿ ಗಣಾನ್ನಿ ಪರಿಶೀಲಿಂಚು.

ದೇಕೆರ್ /dēkerō/ *v.* ಪರಿಕಿಂಚಿ ಮಾಡು; check out; (ಡೆಕ್ ಬೆಟ್).

ದೇಕಾಮತ್ರಾ ಹೆಲ್ಲಿಮಾ /dēkaṁatrā hēlliṁmā/ ಕನುಮಾಪುಮೆರಲ್.

ದೇನಾಕ್ /dēnāk/ • *v.* ಇತ್ಯು; give; (ಗೆವ್); ದೆ; ಪ್ರದಾನ ಕರ. ತೂರ್ಮಾರ್ಕ
ಧಯಾಲಿದ್ಭೋಜಕ್ವದೇನಾಕ್. ನುವ್ಯಾನಾದಗ್ಗರತೀಸುಕುನ್ನ
ಪುಸ್ತಕಂಇತ್ಯು. • *v.* ಚೆಲ್ಲಿಂಚು; pay; (ಪೀಂಟ್); ಅದಾ ಕರ; ಚುಕಾ;
ಪೂರಾ ಕರ. ಮದೇನಾಕ್. ನೇನುಚೆಲ್ಲಿಂಚಾನು. • *v.* ಸಮರ್ಪಿಂಷುಕ್.
• *n.* ಇವಿಧೆಯದಂ; give away; (ಗೆವ್ ಅವೆಯ್).

ದೇಮೆಲೆರ್ /dēmelēr/ *n.* ಪಂಪಿಣಿ; distribution; (ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಶನ್);
ಬೆಂತಾರಾ. ಬಡಿಮಾ ಘಚಾಪರೇನ್ ಲತ್ತೊಳ್ಳು ದೆಮೆಲರ್. ಬಡಿಲ್ಲೋ
ಪಿಲ್ಲಲಕು ದುಸ್ತುಲು ಪಂಪಿಣಿ ಚೆಸ್ತಾರು.

ದೇರ್ /dēr/ • *n.* ಇವ್ಯಡಂ; giving; (ಗೀವ್). ಅಪಣೆರ್ ದೀಸ್ತಿಮಾ
ಲೆರ್ ದೇರ್ ಪಟ್ಟಿಂಪು ಕರೆರ್ ಫೇನಿ. ಮನಸ್ಸೆನ್ಹಂ ಲೋ ಇವ್ಯಡಂ
ತೀಸುಕ್ ವಡಾಲು ಪಟ್ಟಿಂಪು ಚೆಸುಕ್ ಕೂಡಿ.

• *n.* ಚೆಲ್ಲಿಂಷಡಂ; payment; (ಪೀಯ್ಯೂಂಟ್).

• *v.* ಅಂದಿಂಚು; deliver; (ಡಿಲಿವರ್); ಪಹುಂಚಾ.

ದೇವರ್ /dēvar/ *n.* ಮರಿದಿ; husband's younger brother;
(ಪಾಸ್ವಂಡ್) ಯಂಗರ್ ಬ್ರಾಹ್ರ್. ಘುರೇವಾಫೇರ್ ಭಾಯಿನ್ ದೇವರ್
ಕವ್. ಮೊಗಡು ಮೊಕ್ಕ ತಮ್ಮನಿ ಮರಿದಿ ಅಂಟಾರು.

ದೇವಳ್ /dēval/ *n.* • ದೇವಾಲಯಂ; ಗುಡಿ; temple; (ಟಂಪಲ್);
ದೇವಾಲಯ; ಮಂದಿರ. ಮದಾಡಿ ದೇವಕೇನ್ ಜಾವುಚು. ನೇನು ರೋಜ
ಗುಡಿಕಿ ವೆಳತಾನು. • ದೇವನಿ ಚೋಟು; temple, church,
mosque,; (ಟಂಪಲ್, ಚದ್, ಮಾಸ್ಕ್). ದೇವಕೇಮಾ ಬಲ್ಲಾ ಕಾಮ್
ಕರೆರ್ ಫೇನಿ. ದೇವನಿ ಸ್ಥಳಂಲೋ ಚೆಡು ಪನುಲು ಚೆಯಕೂಡಿ.

ದೇವ್ /dēv/ ದೇವಳ್. ಏಜಗತಿಮಾ ರಾನ್ ದೇವ್ ಫ್. ಈ ಜಗತ್ತುಲೋ
ಚಾಲಾ ದೇವಳ್ನಾನ್ನಾರು.

ದೇವಾಳ್ /dēvālō/ • *n.* ದಾತ; ಇಚ್ಛೆವಾಡು; donor; ದಾನಿ.

ದೇವಾಸು /dēvāsu/ ಇವ್ಯಾವಚ್ಚು; can be given; (ಡನ್ ಬೀ
ಿನ್ವೆನ್). ಈ ಪೀಸಾ ದೇವಾಸು. ಅತನಿಕೆ ಡಬ್ಬುಲು ಇವ್ಯಾವಚ್ಚು.

ದೇವೇಪರ ಭಕ್ತಿ /dēvēpar bhakti/ *adj.* ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ; spiritual;
(ಸ್ವಿರಿಂಬಾಲ್ಟ್); ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ; ಆತ್ಮಾ ಔರ ಪರಮಾತ್ಮಾ ಸಂಬಂಧಿ.

ದೇಶ್ /dēś/ *n.* ದೇಶಂ; land; (ಲೆಂಡ್); ದೇಶ; ಮುಲ್ಕ. ಮಾರ್ದೆಶ್
ಭಾರತ್ದೆಶ್. ನಾದೇಶಂ ಭಾರತದೆಶಂ.

ದೊಕ್ /dok/ • *n.* ರೋಗಂ; ಜಬ್ಬಿ; disease; (ಡಿಸೀಸ್); ಬೀಮಾರಿ;
ಅಸ್ವಸ್ಥತಾ; ರೋಗ. • *adj.* ರೋಗರ್ಸ್ಟ್; diseased; (ಡಿಸೀಸ್ಟ್).

ದೊಕೆವಾಳ್ ಕಾಯಾ ಕಾಮ್ ಕರೆನಿ. ರೋಗ ಗ್ರಸ್ತು ವಿಮಿ ಪನಿ
ಚೆಯಲೇಡು.

ದೊಕಾನ್ /dokān/ *n.* ದುಕಾಣಂ; stall; (ಫ್ಲೋರ್); ದೂಕಾನ. ದೊಕಾನೆಪರ್
ಜಾನ್ ಸಬ್ಬಿ ಲಾ. ದುಕಾಣಂಕು ವೆಚ್ಚಿ ಸಬ್ಬಿ ತೀಸುಕುರಾ.

ದೊಪ್ಪೆರ್ /dopper/ *n.* ಪರಗಟಿ ಪೂಟ; afternoon; (ಆಫ್ನುನ್);
ಮಧ್ಯಾಹನ; ದೋಪಹರ. ಇಂದಿ ದೊಪ್ಪೆರ್ ಮತ್ತು ತಮಾರ್ ಫರ್
ಅವುಕ್. ಈ ರೋಜ ಪರಗಟಿ ಪೂಟ ನೇನು ಮೀ ಇಂಟಿಕಿ ವಸ್ತಾನು.

ದೋಕ್ /dōk/ *n.* ನೌಪ್ಪಿ; sache; ದರ್.

ದೋಕೆತಿ /dōkēti/ *n.* ಅನಾರೋಗ್ಯಂ; illness; (ಇಲ್ಲುನ್).

ದೋನಿ /dōni/ *n.* ದೋನೆ; beam; (ಬೀಮ್).

ದೋಯಿರ ಪಾಕ್ತಿಮಾ /dōyir pāktimā/ *pron.* ಇದ್ದರಿಪಕ್ಕು;
beside two people, double bed; (ಬಿಪ್ಲ್ಯೂ ಟು ಪೀಪಲ್,
ಡಬಲ್ ಬೆಡ್). ಅಪಣ್ ದೋಯಿರ ಪಾಕ್ತಿಮಾ ಕೂಣಿ ಫೇನಿ. ಮನ
ಇದ್ದರಿಪಕ್ಕು ಎವ್ಯರು ತೇರು.

ದೋರ್ /dōra/ *n.* ದಾರಂ; thread; (ತ್ರೈಂ); ಧಾಗಾ; ಡೋರಾ. ಈ ದೋರ್
ರಾನ್ ಲಾಂಬ್ ಫ್. ಈ ದಾರಂ ವಾಲಾ ಪೊಡವುಗಾ ಉಂದಿ.

ದೌರಾ /daurā/ *n.* ಪ್ರಯಾಣಂ; journey; (ಇನಿ); ಯಾತ್ರಾ; ಸಫರ.

ದು /dam/ *v.* ಇತ್ಯು; give; (ಗೆವ್). ಮಾರ್ ವಾತೆರ್ ಒದ್ದೀಡ್ ದ್. ನಾ
ಮಾಟಕು ಸಮಾದಾನಮ್ ಇತ್ಯು.

ಧ

ಧಕ್ಕು /dhakkā/ *n.* ಎದುರುದೆಬ್ಬಿ; bounce; (ಬೊನ್ಸ್).

ಧಗ್ಧಗ್ /dhagdhag/ *n.* ತಳತಳಿ; glitter; (ಗ್ಲಿಟರ್); ಚಮಾಚಮ.

ಧಡಿ /dhadi/ *n.* ಮಡತ್; fold; (ಫೋಲ್ಡ್); ಸೋಡಿ; ತಹ. ಧೋಯಿ ಧಾಯೆ
ಲತ್ತೊಳ್ಳಾನ್ ಧಡಿಕರ್. ಈತಿಕಿನ ಬಟ್ಟಲನು ಮಡತ್ ಚೆಯಂಡಿ.

ಧಣಿ /dhani/ *n.* ಮೊಗಡು; husband; (ಪಾಸ್ವಂಡ್); ಭರ್ತಾ; ಪತಿ;
ಖಾವಿಂದ. ವಾಯಾಕಲ್ಲೊನ್ ಟಾಂಡ್ರಿನ್ ಪಾಳಜೆನ್ ಧಣಿಕನ್ ಕವ್. ವೆಚ್ಚಿ
ಚೆಸುಕುನಿ ಪೆಳ್ಳಾನ್ನಿ ಪೆಂಚೆವಾಡಿನಿ ಮೊಗಡು ಅನಿ ಅಂಟಾಮು.

ಧಣೀಯಾರ್ ಪಾನ್ /dhaṇīyār pān/ *n.* ಕೊತ್ತಿಮೀರ ಅಕ್ಕಲು;
coriander leaf; (ಕಾರಿಯಂಡರ್ ಲಿಫ್). ಹಾಮ್ ಧಣೀಯಾ
ಪಚಾರ್ಮಾಚ್. ಮೇಮು ಕೊತ್ತಿಮೀರ ಪಂಡಿಸ್ತಾಮು.

ಧವ್ /dhap/ • *n.* ಪಾದಂ; ಅಡುಗು; foot; (ಪುಟ್); ಪಾದ; ಚರಣ;
ಪೈ. • ಪಾದಮುದ್ರು; footprint; (ಪುಟ್ಪ್ಲಿಂಟ್).

ಧಮ್ಮಿಗ್ /dhamki/ *n.* ಹೆಚ್ಚರ್ಕಿ; alarm; (ಅಲಾರ್ಮ್).

ಧರಮ್ /dharam/ • *n.* ದಾನಂ; law; (ಲ್ಯಾ); ಧರ್ಮ; ವಿಧಿ ವಿಧಾನ;
ಕರ್ತವ್ಯ; ನ್ಯಾಯ; ನೀತಿ. ಧರಮೆತಿ ವಾತೆ ಕರ್. ಧರ್ಮಂಗಾ
ಮಾಟ್ಟಾಡು. • ಪ್ರಮಾಣಂ; march; (ಮಾರ್ಚ್); ಪ್ರಮಾಣ.

• ದಾನಂ; grant; (ರ್ಯಾಂಟ್); ದಾನ; ಖೈರಾತ. ಮನ ಧರಮ್ ಕರ್.
ನಾಕು ದಾನಂ ಚೆಯ್ಯು.

ಧರನ್ /dharas/ • *n.* ದೂರು.
• ದೂರ್ಯು; dash; (ಡೆಕ್); ಪ್ರವೇಶ ಕರ; ದಾಖಿಲ ಹೋ.

ధర్ అగ్నియార్ /dhar agdiyār/ మొదలుపెట్టే దశ; starting phase; (స్టోటీం ఫీయ్సు).

ధర్ అగడియా /dharagaḍiyā/ • adj. ప్రాథమిక; elementary; (ఎలిమెంటరి). • adj. ముందు చేయాలి. adj. తొలి; first; (ఫ్లైట్); పహలా; ప్రాచీన. • adv. ముందు; before; (బిఫోర్); ఆగే; సామనె. adj. ముందరి; long ago; anterior; previous; (ఫ్లైట్); (లోట్ అగ్గో); (ఎంటెరియర్); (ప్రీవీయస్); పూర్తి.

ధర్తి /dharti/ n. భూమి; earth; (అత్త); పృథవీ; జమీన. ఈ ధర్తి పర్సన్ ఫేత్ ఫేతారి పాచ. ఈ భూమిపై అన్ని పంటపొలాలు పండుతాయి.

ధర్మాతి /dharmāti/ ధర్మ గుణాలు గల. హమార్ గామేమా ధర్మాతి ఛ. మా ఊరిలో మంచి గుణములు గలవారు ఉన్నారు.

ధర్మసేదం /dharsēdam/ v. చౌపించు; insert; (ఇంస్ట్).

ధరియా /dhariyā/ n. దొర; aristocrat; (అరిష్టోక్స్ట్). ముఖియా; మాలిక; ప్రభు. జాగ్ పిసా వాళో ధరియా. భూమి డబ్బు ఉన్నవాడు దొర.

ధన్ /dhas/ v. చౌరించు; impregnate; ఘుస జా; టూ పడ.

ధస్సెకజ్ /dhassekaj/ adv. కొద్దిగా; only a little; (ఒంటి ఏయి లింట), ధస్సెక పాణీ రడ్గిగా. కొద్దిగా సీరు పోయినపి.

ధ్యాన్ /dhyān/ n. • ఆస్త్రి; ధ్యాస; interest; (ఇంట్టుస్).

ధ్వాళో /dhvālīō/ adj. • తెల్లని; white; (ఔత్). • తెలుపు; whiteness; (ఔట్టీన్); సమశ్శా; మాల్మ కరా; జానకారి దే. ధ్వాళో రంగ్ సీళోఫ్ రేన్ దికాళ్ వ. తెల్లని రంగు శాంతికి గుర్తు. • తెల్ల; సఫేద. తార్ రుగ్ లా ధ్వాళో ఛ. నీ అంగి తెల్లగా ఉంది.

ధాన్ /dhān/ • n. అన్నం; rice; (త్రుస్); అంతా. ధాన్ భాలేన్ జో. అన్నం తినివెళ్ళు. • n. ఆహారం; food; (పుడ్); ఆహార; భోజన. ధాన్ భాయేర్ గిన్నా. ఆహారం తినే పొత్తు. • v. కూడు; combine; (కొంతైన్); చావలపకా హ్యా. మన్ దస్సెక్ భోరాకి ఘూల్. నాకు కొంచెం కూడు పెట్టు.

ధాపన్ /dhāpan/ adv. బలంగా; nourishment; (నరిష్యుంట); పుష్టి. ధాపన్ ధాన్ ఫో. బలంగా అన్నం తిను.

ధామ్మా సాప్ /dhāmñā sāp/ జెల్రిగోడ్డు పాము. ధామ్మా సాప్ పక్క ధానిచ. జెల్రిగోడ్డు బాగా పరిగెత్తుతుంది.

ధాంస్రో /dhānsrō/ పరుగు పెట్టు. రీన్ ఆన్ వాల్ వాల్ ధాంస్రో. కోపం వచ్చి తోవలో పరుగు పెట్టడం.

ధార్ /dhār/ n. • ధార; torrent; ధారా; ప్రవాహ; ధార. పాణీర ధార్ పడ్డి. నీళ్ళ ధార పడింది. • పదును; sharp; (శాప్); తెజి. శరీర ధార పాడ్. కత్తిపదును పెట్టు. • సమర్పించు; submit; (సబ్మిట్). సీందీర్ ధార ద. కల్పు సమర్పించు.

ధాంస్ /dhāṁs/ దౌడు తియ్య; going on a fast run; (గోళ్జ్ బన్ ఏయి పౌస్ట్ రన్).

ధుజ్జణి /dhujñi/ v. వఱకు; quiver; (క్యువర్).

ధుంకా /dhuṅkā/ విసన కర్.

ధూజేర్ /dhūjēr/ n. కంపనం; quiver; (క్యువర్); కంపన; కంప; హిలానా; కంపకంపి.

ధూడ్ /dhūḍ/ మట్టి; soil; (పొళల్). హమార్ రోడ్డెర్ ధూడ్ కాడేర్ మిస్సు ఆయిఫ. మా రోడ్డులో మట్టిని తీసే యంత్రం వచ్చింది.

ధూంక /dhūṅk/ n. విసురుట; throwing; (త్రీళ్జ్).

ధూండ్ /dhūṇḍ/ v. వెతుకు; search; (సవ్); ఢ్చిం. మార్ హోర్ ఫోగి జర ధూండ్ ద. నా గోలుసు పోయినది కాస్త వెతికి పెట్టింది.

ధూయేర్ వస్ /dhūyēr vas/ n. పొగమంచు; fog; (పోగ).

ధూయేరో బొంగు /dhūyēro boṅgu/ n. పొగగొట్టం; chimney; (చిమ్మి); థ్రూంకశ; థ్రూంరా.

ధూకర్ /dhūm̄kar/ పొగ చెయ్య; make smoke; (మేయ్యు ప్రోక్). అంగార ఘూలన్ ధూకర్. నిప్పుపెట్టి పొగ చెయ్య.

ధేకల్ /dhekal/ v. తొయ్య; push; (పుక్). ముణ్ణగేర్ ఆద్యైన్ ఆంగఁ ధేకల్. ముందున్న వ్యక్తిని ముందుకు తొయ్య.

ధోనాకేర్ /dhonākēr/ n. కంగివేయడం; wash; (వేశి).

ఘరేన్ ధోనాక్. ఇల్లు కడుగు.

ధో /dhō/ • v. ఉతుకు. నందిన జాన్ లతొక్కా ధో. నదికి వెళ్ళ బట్టలు ఉతుకు. • v. తోము; scrub; (స్క్రూబ్); మాంజ; మల. ఘరెమార్ తామ్ ధో. ఇంటిలోని బోశ్చు తోము. • n. కడుగు; wash; (వేశి); థోవన; వహ పాని జిసమే చావల థోయా గయా హో. ముండేన్ మజాతిగా ధో. ముఖాన్ని మంచిగా కడగండి.

ధోకపాడగో /dhōkapadago/ adj. మోసపోయిన; cheated; (చీటడ్).

ధోకబాజ్ /dhōkabāj/ n. వంచితుడు; victim; (విక్షిమ్).

ధోక్ /dhōk/ n. మొక్కు; bow before god; (బో బిఫోర్ గొడ్). దేవేన్ ధోక్. దేబుడిని మొక్కు.

ధోతి /dhōti/ n. • ధోతి; cloth worn around waist; (క్లోత్). వోన్ అరొండ వేయ్స్. వాయా కరజన్న ధోతి భాండ్యోణ్. వెళ్ళకి దోతి తొడుగుకోవాలి. • పంచ; వరామదా.

ధోబి /dhōbi/ n. చాకలి; washer; (వెన్సఫార్); థోబి. ధోబి లతొక్కా ధోవచ. చాకలివారు బట్టలు ఉతుకుతారు.

ధోమేర్ /dhōyēr/ n. ఉతకడం; wash; (వేశి).

ధయి /dhamñi/ n. పెరుగు; grow; (గ్రో); బఢ; అధిక హో; కైల; చ్యాస హో. ధయితి ధాన్ ఘూల్. పెరుగుతో అన్ను పెట్టు.

న్యాయస్థాన /nyāyasthān/ న్యాయ స్థానం; court; (కోత్). హమార్ గామేమా రాన్ మోట్ న్యాయస్థాన్ ఫఱ. మా ఊరిలో చాలా పెద్ద న్యాయస్థానం ఉంది.

న్యారా /nvārā/ v. బతిమిలాడు; request; (రిక్వెష్ట్). రిసాగో జినఁ న్యారా కర్. కోపంతో ఉన్న వాడిని బతిమిలాడు.

నకామ్ /nakām/ • n. పోగోట్టడం; దుబారా; extravagant; (ఎక్స్ట్రివగాంట్). ఫిజుల ఖర్చీ. నకామ్ పీసా భరచ్ కరేర్ చేని. దుబారాగా డబ్బు ఖర్చు చేయకూడదు.
• adj. అక్కురలేని; waste; (వేయ్యు); కృతా. నకామ్ కామ్ కరేర్ చేని. అక్కురలేని పనిని చేయరాదు.

నగద్ /nagad/ n. నగదు; cash; (కెచ్); నకద; రోకడ.

నచో /naco/ v. పిండు; squeeze; (స్క్రూప్); నిచోడ. ఈ భీనా లతొక్కాను నచో. ఈ తడిగుడ్డ పిండు.

నజర్ /najar/ దృష్టి; vision; (విజన్).

నట్టమ్ /naṭṭam/ adv. బొత్తిగా; quite; (క్యూట్); పూరా; సారా. నట్టమ్ తోత్తో. బొత్తిగా నత్తోడు.

నతో /natō/ adv. • నాక; besides; (బిస్ట్); కె అలావా. ఈ బళద్ నతో దూస్తో బళద్ లాన్ భాంద్. ఆ ఎద్దు లేక మరొక ఎద్దు తీసుకవచ్చి కట్టు. • లేదా; or; (ఒర్); నహిం తో; యా తో. ఈ నతో ఈ కర్. అది లేదా ఇది చెయ్యండి.

నతో ఊఁ /natō ŋiṁ/ అయితే ఆమే/లేకుంటే. నతో ఊఁ.. నికాఁ ఈ.. అయితే ఆమే, లేకుంటే ఈమే.

నంజర్ /nañjar/ n. • దిష్టి; bad looks from others; (బెడ్ లక్ష్మీ ప్రౌమ్య అదన్). తార్ నంజర్ లాగ్గి. నీ దిష్టి తాకింది.
• మాపు; sight; (ప్రతి); దృష్టి; నజర. మార్ నంజర్ తార్ సామ్ ఫఱ. నా మాపు సీఫైపు ఉన్నది.
• దృశ్యం; view; (శ్యు); దృశ్య; నజారా.

నంజర్ బండ్ /nañjar band/ n. మాయాజాలం; magic; (ముజిక్). నంజర్ బండ్ కరేర్ హమార్ జాతేమ చేని. మాయాజాలం చేయడం మా మతంలో లేదు.

నంగారా /naṅgārā/ n. డోలు, నగారా; drum; (డ్రెమ్); ఢోల. నంగారా మార్. నగారా కోట్లు.



నంది /nandi/ n. నది; river; (రివర్); నదీ; నద.

నపణ్ /napaṇi/ conj. కాని; but; (బట్). యా తో. ఈ కోని

నపణ్ ఈ. అదికాదు కాని ఇది.

నమస్కార్ /namaskār/ n. నమస్కారం; greet; (గ్రీత్); నమస్కార.

నరకం /narakam/ n. నరకం; hell; (ప్రాల్); నరక; కాట; యాతనా. పొపి మర్ జావఁ జేర్ పచ్చ నరకమేనఁ జావఁచ. పొపం చేసిన వాడు నరకానికి వెళతాడు.

నరమో /naramō/ adj. • మెత్తని; soft; (ప్రోవ్ట్). జన్మాజ్ వఁజకో ఘాచ్ఛాపర్ నరమ కచ రఁచ. అప్పుడే పుట్టిన పిల్లలు మెత్తగా ఉంటారు.. • లేత; girlish; (గర్భియ); కోసల; నాజుక. నాన్కా ఘాచ్ఛాపరేర్ జీవ్మా నరమో రఁచ. చిన్న పిల్లల చర్చుం లేతగా ఉంటుంది.

నల్లి /nalli/ n. నల్లి; bug; (బగ్); ఖటమల. మంచమేర్ నుల్క్యమా నల్లి రఁచ. మంచపు నులకలో నల్లిలు ఉంటాయి.

నల్వెరి సామేర్ /nalvēri sāmēr/ పడును అనే.

నళ్ళి /naļdi/ మెడ; neck; (నక్).

నవద్ /navad/ num. తొణై; ninety; (ఔంటి).

నవన్ /navan/ n. వంపులు; bends; (బండ్స్). రుహాడేహాంప్ నవన్ జో. చెట్లు కింది నుండి వంగి పో..

నవన్ ఫఱ /navan chām/ adj. వంపులు తిరిగినా; wavy; (ఫెవి). మోట్ లట్టా నవన్ రఁచ. పెద్ద పెంటుకలు వంపులు తిరిగి ఉంటాయి.

నవన్ దేక్ /navan dēk/ • తొంగి చూడటం; see thoroughly without permission, spy, peep; (సీతరలి విదొట పమిశన, స్న్య, పీప్). ఇంచేమా నవన్ దేక్ మత్. బావిలో తొంగి చూడకు.
• n. తొంగిచూడు; peep; (పీప్); ఇంకా; ఉఙక. ఎక్కు వాసు నవన్ దేక్రా. ఒకరికోసం వంగి చూడటం.

నవన్గా /navasgo/ v. తగ్గు; deteriorate; (డిటీరియోర్ట్); కీణ హో; కమ హో; దుబలా హో. తావేతి నవన్ మర్గ్. జ్వరంతో తగ్గి చనిపోయాడు.

నవ్ /nav/ • n. వంగు; bend; (బండ్); ఇంకా. ఘంట్రిహేటు; నవ్ జో. పందిరి కింద వంగు. హేటు పండ్చ జేపెన్నున పాడేనఁ నవ్. పెన్ను తీసుకోవడాన్ని వంగు. • num. తొమ్మిది; nine; (ఔన్), నౌ. గ్రహణ్ నవ్. గ్రహణ్లు తొమ్మిది.

నవేరి /navlēri/ n. పెండ్ల కూతురు; bride; (బ్రైడ్); దులహిన; వధు.

నవ్వే /navvo/ • adj. కొత్తదైన; recent; (రీసంత్).

పుందుమా నవ్వే మనిక్యా కూణ్. వాళ్ళో కొత్తవారు ఎవరు. • నూతన; new; (మూడు). నవ్వే ఘురేమా ధరన్

- రేచఁ. నూతన ఇంటి గృహప ప్రవేశం చేస్తున్నాము.
 • adj. కొత్త; నయా. • adv. కొత్తగా; newly; (మూలి); నయానయా.
 నవ్వోనినిమాకుళోదీలో. కొత్తగా ఏసినిమా చూసావు.
- నవ్వోనక్కోర్** /navvōnakkōr/ adj. సరికొత్త; latest;
 (లేయ్యిష్ట్); బిలక్కుల నయా. మార్ రుద్దా నవ్వోనక్కోర్ ఫఁ.
 నా అంగి సరికొత్తగా ఉంది.
- నవగో** /navgō/ adj. ఒరిగే; lean; (లీన్). ఘర్ సారి నవ గో.
 ఇల్లు మొత్తం వంగి పోయింది.
- నవజవాని** /navjavāni/ n. యువతి; lass; (ల్యాన్); యువతి.
- నవాదామ్** /navādām/ v. వాల్యు; bend; (బండ్); నవా; శుకా.
- నవేజవాన్** /navējavān/ n. • యువతి; youth; (యుత్త).
- యువకుడు; youngster; (యంగ్స్టర్); యువక; జవాన.
- నవేరో** /navēro/ n. భంగిమ; one who poses for a painting.
- నవజెకో** /navam̄jakō/ adj. వంచదగిన; flexible; (ఫ్లైబల్).
- నవజెకో విస్తా మార్ ఘరు ఫఁ. వంచదగిన వస్తువులు మా ఇంట్లో ఉన్నాయి.
- నసల్డో** /nasaldō/ adj. • మొండి; adamant; (అడమంట్).
- నసల్డో వాత్ మానేని. మొండివాడు మాట వినడు.
 • సోమరితనమైన. • మొరటైన; rude; (రుడ్).
- నస్** /nas/ n. నరము; vein; (వేయ్ము). జీవేమా నస్ రఁచ.
- దేహంలో నరాలు ఉంటాయి.
- నసణ్** /nassan/ ఎల్లి గడ్డ; garlic; (గాలిక్). నసణ్ ఖ్వాడి రాన్ సువాత్ రఁచ. ఎల్లి గడ్డ తొక్కు చాలా రుచిగా ఉంటుంది.
- నసాబ్** /nasāb/ తీర్పు; judgement; (జబ్యూట్).
- పంచాతిమా నాయక్ నసాబ్ కఁచ. పంచాయతీలో
 నాయకుడు తీర్పు వెపుతాడు.
- నసీబ్** /nasib/ n. • అదృష్టం; luck; (లక్); భాగ్య; అదృష్ట;
 నసిబ; క్రిస్మాత. మార్ నసీబ్ రాన్ ఆచ్. నా అర్థప్పం చాలా మంచిది. • కర్మ; fate; (ప్ర్యెమ్); కర్మ.
- నసేట్** /nasēt/ వివాహితస్తీ; married woman; మరిడ్ వుమన్).
- నాక్** /nāk/ n. • విత్తడం; sow; (సో); బో. ఫేతారిమా దాణా నాక్. చేనులో విత్తండి. • ముక్కు; nose; (నోస్). నాక్ జీవేమా ఏక భాగ్. ముక్కు ఒక అవయవం.
- నాకాల్** /nākāl/ హోజరు కాని; absent; (ఎబ్యూట్).
- నాకి ఘటాయెర్** /nāki ghaṭāyēr/ గౌరవభంగం కలిగించు.
- నాగర్** /nāgar/ n. నాగలి; plough; (ప్లౌఫ్); హల. నాగరేతి జమ్మును దూనుఁచ. నాగలితో భూమి దున్నుతారు.
- నాగరేర్ సాల్** /nāgarēr sāl/ నాగటి సాలు.
- నాచ్** /nāc/ n. • నాట్యం; dance; (డాంస్); నాచ; అభినయ.
 మార్ వాసు నాచ్. నా కోసం నాట్యం చేయ్యా.
 • నాట్యం చేయడం; dancing; (డాంసీట్).



నాచేర్ /nācēr/ n. నాట్యం; dance; (డాంస్); నాచ; అభినయ.

తీజేర్ దాడు ఛ్యారీ నాచవఁ. బతుకమ్మ రోజు అమ్మాయిలు నాట్యం చేస్తారు.

నాటక్ /nāṭak/ n. నాటకం; drama; (డ్రాము); నాటక; స్వాంగ.

గామేమా చార్జిషణ భళన రాత్ వణా నాటక్ ఘూలఁచ. ర్రామంలో నలగురు కలిసి రాత్రి పూట నాటకం వేస్తారు.

నాట్ /nāṭ/ n. నారు; young sprouts; (యాచ్ స్ట్రోట్స్).

నాడా /nāda/ n. నాడ; band; (బండ్).

నాణ్కై /nān̄ki/ adj. చిన్న; small; (స్మూల్); ఛోటా; నీచ.

నాత్ /nāṭ/ కల్లెం.

నాతో /nāto/ n. సంబంధం; connection; (కనెక్షన్); రిశ్టా; నాతా. యాడిరన్ బేటార్ లోయర్ నాత్తో రఁచ. అమ్మకి కొడుకుకి రక్క సంబంధం ఉంటుంది.

నాతో /nātō/ సంబంధం; relation; (రిలేషన్).

నాన్కాకారేర్ /nānkākarēr/ పొట్టిగా చేయడం. లాంబేను నాన్కా కరెసారు. పొడవాటి వాన్ని పొట్టిగా చేయవచ్చును.

నాన్కా /nānkā/ adj. • పసి; boyish; (బోయిష్); నంహా; కోమల; ఛోటా. • చిన్న; small; (స్మూల్); ఛోటా; నీచ. నా కా తప్పుసదా కరేర్చేని. చిన్న తప్పుకూడా చేయకూడదు.

నానా /nānā/ n. తాతయ్య; grandfather; (గ్రైండార్డర్); తాత; నానాదాదా; బ్రథా ఆదమి. యాడీర్ బాపేను నానా కఁచ. అమ్మ తండ్రిని తాతయ్య అంటారు.

నాని /nāni/ • అమ్మమ్ము, సెలవులేమా ము హమార్ నానివాళే ఘర్ జావుఁ. సెలవులలో నేను మా అమ్మమ్ము వాళ్చింటికి వెళతాను. • తాత సోదరి; grandmother; (గ్రైన్సుదర్డర్). అపణ్ దాదార్ భ్యానేన్ నానికన్ కఁచ. మన తాత సోదరిని అమ్మమ్ము అని అనవచ్చ.

నాపేర్ /nāpēr/ కొలవడం; measure; (మెజర్).

నామ్ /nām/ n. పేరు; name; (నేయ్ము); నామ; యథ; కిర్తి.

నామ్ పాఢెర్ /nām pāḍēr/ పేరుపెట్టడం; to give a name; (టు కివ్ ఏయ్ నేయ్ము).

నామేన వతాయెర్ /nāmēn vatāyer/ n. నామవాచకం; noun; (సోను); నామవాచక; సంజ్ఞావ్యాకరణ.

నాయక్ /nāyakan/ *n.* యజమానురాలు; madam; (మెడమ్); మాలికిన; స్వామిని. నాయక్ అయి ఛా. నాయకురాలు వచ్చింది.

నాయకీ /nāyakī/ *n.* • అధికారం; power; (పోలర్); అధికార; హక్క. మఃనఁ నాయకీ దో. నాకు అధికారం ఇవ్వండి.

- నాయకత్వం; పరిపొలన; lead; governance; (ఎడ్); (గవంస్); నెత్తుత్వ; పాలన; రక్షణ. నామేమార్ మోటో నాయకి కరవచు. గ్రామంలోనిపెద్ద పరిపొలన వహిస్తాడు.

నాయకిమా /nāyakīmā/ పదవి; authority; (బెతోరటి).

నాయం /nāyam/ *n.* న్యాయం; right; (రైట్); న్యాయ; ఇంసాఫ.

నాయమేతి /nāyamēti/ • *adv.* న్యాయంరా; fairly; (పెలి). నాయమేతి చార్. న్యాయంగా నడువు.

- *adv.* న్యాయ బధంగా; as per law; (ఎన్ పర్ లో). తూ నాయమేతి వాతే కర్. నువ్వు న్యాయ బధంగా మాట్లాడు.
- *adj.* న్యాయమైన; just; (జ్ఞ్యు). నాయమేతి వాతే కర్. న్యాయమైన మాట మాట్లాడు.

నార /nāra/ *n.* పీచు; string; (స్ట్రీట్); గూదా; గాఢా రస. నారలేర్ నార కల్లో. కొబ్బరి పీచు గట్టిది.

నారంగీర రూడ్ /nāraṅgīr jhāḍ/ *n.* జామచెట్లు; guava tree; (గ్రాఫ ట్రీ).

నారాల్ /nāral/ *n.* • కొబ్బరి కాయ; coconut; (కొకినట్).

- కొబ్బరి; ripened dried kernel; (రైపన్ ట్రైట్ కర్లు); నారియల. హమార్ నారశేర్ బాగ్ ఛా. మాది కొబ్బరి తోట ఉన్నది.

నారాజ్ /nārāj/ *adj.* కునచిచునట్లు లేని; indisposed; (ఇన్డిసోప్ట్స్).

నాలో /nālo/ • *n.* కుళాయి; tap; (తెలు). నాలోమాతి పాణీ ఆయేన కామ దా. కుళాయి సీళ్ళు ప్రవహించటానికి వాడుతారు. • *adj.* నల్ల. హమార్ ఘర్ నాలోర్ మిషిని ఛా. మా ఇంటి దగ్గర నల్లా యంత్రం ఉంది.

నాళి /nāli/ *v.* వేరు; separate; (సిపరేట్స్); అలగ. ఇందూనఁ దోయిన నాళికర. పీటిని రెండుగా వేరు చెయ్యా.

నావి /nāvi/ *n.* మంగలివాడు; barber; (బార్బర్).

నికాల్ /nikal/ *v.* • బయలుదేరు; started; (స్టోటిడ్). ఒన్ నిక్కిజకొవేళాకన్న. ఒస్సు బయలుదేరిన సమయం ఎంత. • తొలుగు; eliminate; (ఇలిమినేట్స్). తూ, హమార్ రుమాంటెమాతి నికళ్లో. నీవు మా గుంపునుండి తొలిగి పో.

నికాణ్ /nikāṇ/ • *v.* కాకపోతే; otherwise; (అదవైన్). తూ నికాణ్ తార్ బాపేనఁ మేల్. నువ్వు కాకపోతే మీ నాన్నన పంపు. • *adv.* లేదా; or; (బర్); నహిం తో; యా తో. తూ నికాణ్ ఊ మార్ భయిత్తావో. నువ్వు లేదా వాడు నా దగ్గరికి రండి.

నికాళ్ దేర్ /nikālēdēr/ *v.* • పెల్లగొట్టు; expatriate; (ఎక్) పత్తియట్; బాహర కర; నికాల దే; నిర్వాసిత కర.

- తిరస్కరించు; refuse; (రశ్వున్); జిడక; నిందా కర; థిక్కార.

నిందేమా /nindēmā/ నిద్రలో; in the sleep; (ఇన్ ద స్టీప్). ఆదేక ఆద్యిన నిందేమా చాలేర్ హేవా రచ. కొందరికి నిద్రలో నడిచే అలవాటు ఉంటుంది.

నియత్ /niyat/ *n.* • న్యాయం; right; (రైట్); న్యాయ; ఇంసాఫ.

- సీతి; moral; (మొరల్).

నిర్జయ్ /nirjaya/ *v.* నిర్జలుంచు; sustain; (సప్ట్యుయ్); నిర్ణయ కర; తయ యా నిశ్చయ కర.

నివాసి /nivāsi/ *n.* కాపురస్తుడు; inhabitant; (ఇష్టేబిటంట్); నివాసి; బాసిందా.

నిశాని /niśāni/ *n.* • గుర్తు; mark; (మాక్); చిహన; నిశాన; నిశాని. తమార్ నిశాని కాయ. మీ చిహ్నం ఏమిటి.

- చిహ్నము.

సంకేతం; cue; (క్యా); సంకెత; ఇశారా. హమార్ అశోకుడేర్ ధర్మమేర్ నిశాని. మాది అశోక దానం గుర్తు.

- ఆనవాలు; character; (కిర్కార్); పహచాన; చిహన; నిశాన. అడవిమా జనవర్ ఫఱజ టాంగేర్ నిశానే ఛా. అడవిలో పులి ఉన్నట్లు ఆనవాలు ఉన్నాయి.

నిష్టరో /niṣṭaro/ పవిత్ర; sacred; (సీయ్యుడ్). కీస్ట్యువాళేర్ నిష్టరొ గ్రంద్ బైబిల్. త్రైస్తవుల పవిత్ర పుష్టకం బైబిలు.

నిసర్ /nisar/ *v.* బయలుదేరు; start; (స్టోట్); రఖానా హో; నికల. ఘరెమాతి నిసర్. ఇంటి నుండి బయలుదేరు.

నిసార్ /nisār/ మత్తు; hangover for drinking alcohol; ప్రోబిపర్ పౌర్ ట్రైంక్బెల్పుహోల్.

నీంద్ /nind/ *n.* నిద్ర; sleep; (స్టీప్); నిద్రా; నీంద. మనక్కానఁ నీంద రాన్ రెణ్ణో. వ్యక్తికి నిద్ర చాలా అవసరం.

నీలో /nilo/ *n.* నీలం; blue; (బ్లూ). హమార్ ఘరెన్ నీలో రంగ్ లగాడ్ దినె. మా ఇంటికి నీలం రంగులు వేసితిమి..

నూణ్ /nūṇi/ *n.* ఉప్పు; salt; (స్టోల్); నమక; లవణ; నొన. ధానేమా నూణ్ కమ్ వేగో. అన్నంలో ఉపు తక్కువ అయ్యంది.

నూణీ /nūṇi/ *n.* వెన్న; butter; (బటర్). జామ్ముజేమాతి నూణీ కాడఁచు. చల్ల నుండి వెన్న తీస్తారు.

నొంగావ్ /noṅgvāṇi/ *n.* కూర; curry; (కరీ); తరకారి; సాగ. ఆవ్చునొంగావ్ మార్. మంచి కూర వేయండి.

నొకరి /naukari/ *n.* • ఉద్యోగం.

- నొకరి; job; (పోల్); నౌకరి.

నొకరిపర్ వాళ్ /naukaripar vālo/ ఉద్యోగం వై వేయాలని; interest in the job; (ఇంట్రైస్ట్ ఇన్ ద జోబ్).

నొసన /nausān/ *v.* కుంగి పోతు; to sink; (టు సింక్). ఖరావ్ కామ్ కిదొకన నొసన రేరొ. తప్పు కానిచ్చానని కుంగి పోతున్నాడు.

నాను జాన్ /naṁ an jān/ *adj.* అపరిచితమైన; strange; (స్త్రీయ్ము).

నాకుశెజు /naṁ kamळamळjuṁ/ తెలియకుండానే. మన నాకుశెజు కరిదో. నాకు తెలియకుండానే చేసుకున్నాడు.

నాతపంజు /naṁ tapaṁju/ *v.* తప్పుకుండా; compulsory; (కంపల్చురి). మార్ వాయానా తప్పునుజూ ఆజో. నాపెళ్ళికే తప్పుకుండా రావాలి.

నకామేరివాతే /naṁkāmērivātē/ వృథా మాట్లాడటం.

నాచమక్ /naṁcamak/ *n.* అభయం; promise; (ప్రొమీస్); అభయ. రాత్ నాచమకజూ జాపుచు. రాత్తి అభయంగా వెళతాను.

నమ్మున్ /naṁmmman/ *n.* నమ్మిక; credit; (క్రెడిట్); విశ్వాస; భరోసా.

నాయా /naṁyā/ రక్షమైన.

నాహలజూ /naṁhālajū/ *n.* కదలకుండా; stop still, freeze; (స్టోప్ స్టిల్, స్టీస్).

ప

పకడ్ /pakad/ *n.* పట్టుకో; catch; (కెచ్).

చెండు పకడ్. బంతి పట్టుకో.

పక్కు /pakkā/ •*adv.* తప్పుక; anyhow; (ఎన్నా). సవారు పక్కు ఆజో. రేపు తప్పుకరా. • ఎల్లాన్నా; however; (హూఎవర్).

పక్కు /pakko/ •*n.* విష్టుతం; large; (లాట్); విస్తృత; విశాల; చౌడా. •*adv.* విస్తూరంగా. హమార్ గామేమా పక్కు పాణి మార్. మాంసిరలో విస్తూరంగా వానలు పడ్డాయి.

పక్కుచ్ఛాండ్ /pakkocvādō/ *adj.* విస్తూరమైన; big; (బిగ్). పక్కుచ్ఛాండ్ గట్టూ ఫఱ. విస్తూరమైన కొండలు ఉన్నాయి.

పక్కుపాణి /pakkopāṇi/ కుండ పోత వర్షం; heavy rain; (హూవి రమ్ము).

పకార్ /pakār/ *n.* పిలుపు; call; (కొల్చ). పుకార; బులావా.

పకారేర్ /pakārēr/ •*n.* మొర; ఫిర్యాదు; complaint; (కంప్లీయంట); శికాయత.

పగుపడేర్ /pagupadēr/ *n.* మోకరిల్లు; kneel; (లీల్); ఘుటనో కె బల బైఠ; ఘుటనె టెక. పగుపడన దేవేన ధోకచ.

మోకరిల్లు షై నిలబడి దేవున్ని తలుచుకుంటారు.

పచేర్ /paccēr/ *adj.* • తర్వాతి; next; (నెక్క); ద్వసరా.

పచాయేర్ /pacāyēr/ *adj.* సాగుచేసిన; cultivated; (కళ్లివేటడ్). పచాయేర్ జమి. సాగు చేసిన భూమి.

పచార్ /pacār/ *v.* • పలకరించు; greet; (గ్రీత్); బాత చీత కర; బాత కర. తూ ఈతి పచార్. నువ్వు అతనిని

పలకరించు. • మాట్లాడు; speak; (స్పెక్); బోల.

• ప్రసంగించు; lecture; (లెక్చర్); భాషణ దే; ప్రవచన దే.

పచాన్ /pacās/ *num.* 50; fifty; (పింట్).

పటక్ దా /paṭak daṁ/ *v.* పడగొట్టు; demolish; (డమాలిష్).

పట్టెడా /paṭṭedā/ *n.* బెట్లు; belt; (బెల్ట్). మనఁ కడేపర్ భాందెర్ సోనెర్ పట్టెడా ఫఱ. నాకు నడుచుకు కట్టుకునే బంగారు బెట్లు ఉంది.

పటాల్ /paṭāl/ *n.* పటం; map; (మెప్); చిత్ర; తస్విర.

పటాళం /paṭālaṁ/ *n.* దళం; legion; దల; సెనా; పత్తా.

పడవార్ చాట్లు /paḍavār cāṭtu/ పడవ తెడ్డు; long pole to propel a boat; (లోట్ పోల్ టు ప్రోపెల్ ఏయ్యాట్).

పడ్ దాదా /pad dādā/ *n.* ముత్తాత; grandfather's grandfather; (రైండ్ పెదన్ రైండ్మార్); పర దాదా.

పడ్డార్ గల్మా /paddār galma/ తెర దర్యాజ.

పడాయి /padāyi/ *n.* చదువు; education; (ఎజ్కెయ్మన్).

పడావ్ /padāv/ *n.* శీధు; waste; (హెమ్ము); బంజర.

పడావ్ పడ్డి /padāvpadgi/ శిథిలావస్థ; decayed state; (డికేయెండ్ స్టేట్). ఘుర్ పడావ్ పడ్డా. ఇల్లు శిథిలావస్థకు చేరింది.

పడావో /padāvō/ *v.* పాడుబడిన; spoiled; (స్టోవెల్). హమార్ గామేర్ బార్ పడావోబండ్లూ ఫఱ.

మాంసిర బయట ఒక పాడుబడిన బండ్లూ ఉంది.

పడేదా /paḍēdaṁ/ *v.* పడనిప్పు; drop; (డ్రోప్).

పడేర్ పై /paḍēr vai/ పార్చు పుస్తకము. హమార్ బడిమా పడేర్ పై దేనాకే. మా బడిలో పార్చు పుస్తకములు ఇచ్చారు.

పత్తాల్ /pattāl/ పేక ముక్కు; playing card; (ప్లీయింగ్ కాడ్).

పత్తి /patti/ *n.* బీడు; blade; (బ్లైడ్). డ్యూడి కాడేనఁ పత్తి లాజో. గడ్డం తీయటానికి బ్లైడ్ తీసుకురా.

పత్యం /patyam/ *n.* పథ్యం; restricted meal; (రిస్ట్రిక్ట్ మల్); పథ్య; పరహేజి రఖనా.

పదన్ /padan/ *adv.* తఫీగా; wet; (వెట్).

పద్యభాగం /padyabhāgam/ *n.* పద్యభాగం; poetry; (ప్రోజెక్ట్).

పంద్రం /pandram/ *num.* పదిహేను; fifteen; (పింట్).

పంకోడార్ లట్టు /paɪnkōdār laṭṭā/ *n.* శళక; feather; (ఫార్మర్); పర; పంఖ. పిట్టి పిట్ట పంకోడాతి వండా. పిట్టలు శళకలతో ఎగురుతాయి.

పంపోళి ఫాట్రీజన /pampōlī phātrijana/ *v.* తెల్లవారు జామున; early in the morning; (అలి ఇన్ ద మునిజ్). పరాయితి పంపోళి ఫాట్రీజన్న ఉట్జొవ్జావ్జో. తెల్లవారు జామున లేవాలి.

పరక్పకద్ /parakpakad/ *v.* పరిశీలించు; observe; (అబ్స్యువ్); పరిశీలన కర; గౌర సె దెఖ.

పరగల్గో /paragalgo/ *v.* కరుగు; thaw; (ఫ్లో); గల; పిఘల.

పర్డా /pardā/ *n.* తెర; screen; (స్క్రైన్); పరదా.

పర్బతి /parbāti/ *n.* • ఉదయము; morning; (మునిజ్).

పర్బతి ఏప్ హాప్ దూడ్ పీవ్ జో. ఉదయము ఒకసారి పాలు తాగాలి.

- తెల్లవారు; dawn; (డౌన్); బిగడ జా. పర్బతి భో బజేర్ ఛ్యారా హశాయో. తెల్లవారు జామునా ఆరు గంటలకు కుమారుడు పుట్టినాడు.

పర్యావరణ్ /paryāvaraṇ/ *n.* పర్యావరణం; environment; (ఇంటైర్స్యంట్).

పరదేశి /pardēsi/ పరదేశి,

పరపుత్ /parput/ *adv.* పరోక్షంగా; indirectly; (ఇండిర్ట్సీ). మార్ పరపుత్ వాతే కర్మత్. నాకు పరోక్షంగా మాట్లాడకు.

పరలేవుడి /parlevuḍi/ *adv.* అవతలికి; away; (అవేంట్). పరలేవుడి జాన్ దేక్. అవతలికి వెళ్ళి చూడు.

పరానాక్ /parānāk/ తాగించడం, గావ్డిన పాణి పరానాక్. ఆవుకు నీశ్వు తాగించు.

పరాశేర్వామి /parāśeरvāmi/ గడ్డి వాము; big bundle of hay; (బీగ్ బండల్ ఐవ్ హ్యామ్). హామార్ పరాశేర్ వామి అస్సాన్ మోట్. మా గడ్డి వాము చాలా పెద్దది.

పరిక్ష /parikṣa/ పరీక్ష, సదూనఁ పరిక్ష ఫూలన్ మాలంకరఁ. చదువును పరిక్షతో తెలుసుకుంటారు.

పరిచో /parico/ *v.* పరిచయం; introduce; (ఇంట్రుడ్యూష్చ్). తార్ ఫుర్ ఆయేజ్కో పొమిన్ పరిచోకర్. నీ ఇంటికి వచ్చినా చుట్టాలను పరిచయం చెయ్యి.

పరిమాణం /parimāṇam/ *n.* పరిమాణం; quantity; (క్యూంటటి); పరిమాణ; ఆకార; నాప తౌల.

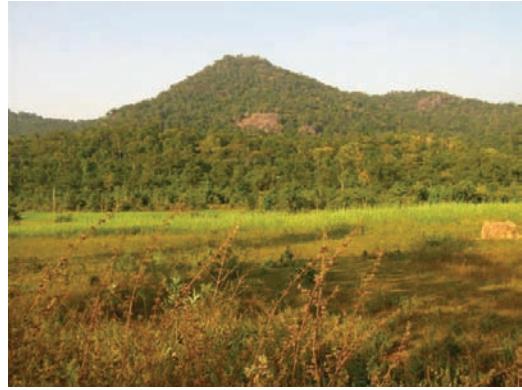
పరిసిన /parisina/ *n.* చెమట; sweat; (స్వైత్).

పలంగ్ /palangi/ *n.* మంచము; cot; (కెట్). గరిబేర్ పలంగ్ నులకూతి రిచఁ. పేదవారి మంచం నులకతో ఉంటుంది.

పల్చి మార్ /palṭi mār/ *n.* పొర్లు; roll; (లోల్); తుఢక.

పలుగు /palugu/ *n.* పలుగు; one type of rope; (ఎన్ టైప్ ఐవ్ రోప్); ఫటిక.

పల్డ్ /palḍ/ కొండ చిలవ; python; (బ్రూతాన్). జంగలేమా మోట్ సాపేర్ నయి రాజేన్ పల్డ్ కచఁ. అడివిలో ఉండె పెద్ద పామువంటి జీవి కొండ చిలవ.



పహాడ్ /pahāḍ/ *n.* పర్వతం; mountain; (మోంటీన్); హాడ.

ప్ర్యానార్ /pyānār/ • *adj.* వెనకటి; back; (బెక్). ప్ర్యానార్ విస్తో అబ్స్యుతాఱు ఛఁ. వెనకటి వస్తువులు ఇప్పటివరకు ఉన్నాయి. • *adj.* పురాతనమైన; archaic; (ఆర్క్యుల్). ఈ ప్ర్యానార్ ఫుర్. ఇది పురాతనమైన ఇల్లు. • *n.* పురాణం; chronicle; (క్రీనికల్); పురాణ. ప్ర్యానార్ సాక్ష్మైక. పురాణపు కథలు చెప్పు. • *adj.* ప్ర్యాచిన; primitive; (ప్రీమిటివ్).

ప్ర్యానో /pyānō/ *n.* కొలత; measure; (మెజర్); నాప; మాప. మార్ ప్ర్యానో సమానం ఛఁ. నా కొలతలు సమానంగా ఉన్నాయి.

ప్ర్యారజకణో /pyārajakanō/ *adj.* తొడుగుకున్న; worn; (వైన్). దాడి ప్ర్యారజకో లత్తానఁధోలేణో. రోజు తొడుగుకున్న దస్తులను ఉతుక్కేవాలి.

ప్ర్యార్ ₁ /pyār/ • *n.* కట్టుకోవడం; wear; (వీయర్). • *v.* తొడుగుకొను; ధారణ కర; పహన. పండగకు కొత్త దుస్తులు తొడుగుకొను. • *v.* ఈదడడం. • *v.* తొడుగు, వేసుకోవడం.

ప్ర్యార్ ₂ /pyār/ • ప్రేమించు; love; (లవ్).

ప్ర్యార్మేలేజికో /pyārmēlējakō/ తొడుగుకున్న, వేసుకున్న. తూ ప్ర్యార్మేలేజికో లత్తాక్కా రాన్ ఆచ్చు ఛఁ. నీవు తొడుగుకున్న దుస్తులు చాలా బాగా ఉంది.

ప్ర్యార్లమ్ /pyārlam/ *v.* ధరించు; wear; (వీయర్). రుద్దా ప్ర్యార్లమ్. అంగి ధరించు.

ప్ర్యారి /pyāri/ • *adj.* ప్రీయమైన; darling; (డాలింగ్). • *n.* ప్రీయురాలు; lover (f.); (లవర్).

ప్ర్యారేర్ /pyārēr/ *n.* కట్టుకోవడం; wear; (వీయర్). ఆచ్ లత్తాక్కా ప్ర్యారేర్ సీకొ. మంచి దుస్తులు కట్టుకోవడం నేరుచోండి.

ప్ర్యారో /pyāro/ • *n.* ప్రీయుడు; చెలికాడు; lover; companion; (లవర్, కంపెనీయస్); మిత్ర; దోస్త; సాథీ.

ప్రకృతి /prakṛti/ *n.* ప్రకృతి; nature, behaviour; (నేయ్వుర్). బీహీయ్వుర్యుర్; ప్రకृతి; కుదరత; స్వభావ; మిజాజ; గుణ.

- ప్రస్తావ** /prastāv/ *v.* ప్రతిపాదించు; propose; (ప్రపోన్);
ప్రస్తావ రఖ; పెశ కర; సాబిత కర.
- పాక్గోజికో** /pākgojako/ పండి నట్టి.
- పాక్డి** /pākḍi/ *n.* రుమాలు; handkerchief; (హండ్ కర్మీవ్);
రుమాల; సాఫా.
- పాక్తి** /pākti/ పక్క; side; (సైడ్). పాక్తిన్ ఆజ్ఞా. పక్క కు రా.
- పాచ్చాం** /pāccāṁ/ *n.* వెనక; behind; (బిహాండ్); పిఛే; కె బాద.
- పాచేరో** /pācērō/ *v.* పండు.
- పాచోజకో పాంటా** /pācōjako pāṇṭā/ *n.* పంట దిగుబడి;
yield; (యూల్). పాచోజకో పాంటార్ పీసా వారుజ్
ఆయో. పంట దిగుబడి భాగా వచ్చింది.
- పాట్టొ** /pāṭṭo/ కట్టు; bandage; (బెండ్ ఎట్టు). చోట్
లాగజన్న టొక్కార్ పాట్టొ భాంద్ లేణో. దెబ్బ
తగిలినప్పుడు గుడ్డతో కట్టు కట్టుకోవాలి.
- పాటియా** /pāṭiyā/ చిన్న కుండ, ముంత. పాంగార్
సమయామూ టోక్కీ ఫేనిజన్న పాటియామూ రాండన భాదే.
పురాతన కాలంలో మట్టి ముంతలలో వండుకుని తినేవారు.
- పాడన దికాళ్** /pāḍan dikāl/ ఎత్తి చూపడం; lift it and
show; (లిఫ్ట్ ఇట్ ఎండ్ శో). మార్ తప్పు కాయుకో పాడన
దికాళ్. నా తప్పు ఏమిటో ఎత్తి చూపు.
- పాడా** /pāḍā/ • *n.* గోత్రం; clan; (భూట్); గోత్ర; కుల; వంశ.
ఏకేక జాతేవునఁ ఏకేక పాడా రవఁ. ఒకొక్క కులానికి
ఒకొక్క గోత్రం ఉంటుంది.
- *adv.* తెగ; tribe; (భూట్); బహుత. తమార్ ఘరేర్ పాడా
కాయ. మీరు ఏ తెగకు చెందినవారు.
- పాణాకేర్** /pāṇākēr/ *n.* ఎత్తేయడం.
- పాణి** /pāṇī/ *n.* • నీరు; water; (వోటర్); పాని; జల; ఆస్సు.
పీమేర్ పాణి లాజో. త్రాగే నీరు తీసుకురా పో.
• వర్షం; rain; (రేమ్సు); వర్షా; బరసాత; బారిశ.
వర్షాశేమా పాణి మారవఁ. వానా కాలంలో వర్షం
వస్తుంది. • ద్రావకం; solution; (సులుశన్); అం. పాణి
పీవానితో బంచాని. దేహంలో ద్రావకం లేకుండా
బతకలేము. • ద్రవం; liquid; (లిక్విడ్); ద్రవ; తరల పదార్థ.
జీవేమా పాణి రవఁ. దేహంలో ద్రవం ఉంటుంది.
• పాసియం; beverage; (బెవరెట్). ఉండాశేమా పాణి
వారు పీయాచా. ఎండాకాలంలో పాసియాలు భాగా
త్రాగుతాము. • జలజా; aquatic; (అక్యటిక్).
- పాణిఫేరెర్** /pāṇī chērēr/ నీళ్ళ విరోధనాలు.
- పాణిర్వంగ్లో** /pāṇīrvonglo/ *n.* సునామి; heavy storm;
(హావి స్టోమ్).
- పాత్టో** /pāṭṭō/ *adj.* సన్నవి; narrow; (నరీ). ఈ పాత్టో
మానన్. వాడు సన్నవి మనిషి. ఆద్యి పాత్టో ఘతోయి ఈ
బలశాలి. వ్యక్తి సన్నగా ఉన్న వాడు బలవంతుడు.

పాన్ /pān/ *n.* • ఆకులు; leaves; (లీఫ్). సడకేపరేర్
పానేన్ బార్. రోడ్పుపై ఉన్న ఆకులను ఊడ్చుండి.
• పత్రం; note; (నోట్); పత్ర; పత్తా. కేళార్ పాన్ రాన్ చావ్డు
రఁవఁ. అరటి పత్రం చాలా ఎక్కువగా ఉంటుంది.

పాంట /pāṇṭa/ *n.* పంట; harvest; (పోవ్సు); ఉపజ; పైదావార.

పాంత్ /pānt/ *n.* వరస; range; (రేమ్సు); పంత్తి; క్రమ; శ్రేణి;
రిశతా. పాంతేమా హబ రన్ జావో. వరుసలో నిలబడి
మెల్చుండి.

పాంచ /pāñc/ *num.* ఐదు; five; (ప్రైవ్).

పాంచిర్ /pāñcir/ ఐదుగురి.



పాపడ్ కాయ /pāpadā kāya/ *n.* బొప్పాయి; papaya;
(ఫఫయి); పాపితా. పాపడ్ కాయ జివేన్ రాన్ ఆవ్చు.
బొప్పాయి ఆరోగ్యానికి చాలా మంచిది.

పాప్ పట్టేర్ /pāp pāṭkēr/ *v.* పాపం ఆపాదించుట;
acquiring; (అక్షైలర్ట్). మాపర్ పాప్ పట్టక్ మత్. నాపై
పాపం ఆపాదించవకు.

పాపి /pāpi/ • *adj.* క్రూరమైన; cruel; (తులల్). ఈ పక్క
పాపి ఛఁ. వాడు చాలా క్రూరమైన వాడు.

- *n.* పాపి; devilish; (డెవిలిష్). తూ పాపి కోని. నువ్వు
పాపాలు చేసిన వాడిచి కాదు.

పామణ్ /pāman/ *n.* మట్టరికం; relationship;
(రిలేయుంశెప్); బాంధవు; సంబంధ; బంధుత్వ. హమార్ పామణ్
రాన్ జాప్పా. మా మట్టరికం చాలా ఎక్కువ.

పార్రోజకో /pārrojakō/ పారే; flowing; (ప్లోజట్).

పాలన్ /pālan/ *n.* పరిపాలన; governance; (గవనెంచ్);
పాలన; రక్షణ. ఈ పార్టీరో పాలన్ ఆచ్చి ఛేసి. ఈ పార్టీ
పరిపాలన భాగాలేదు.

పాల్డమ్ /pāldam/ v. ఎత్తుకో; lift to carry; (లిఫ్ట్ టు కరి); ఉఠాలే; వహన కర; గోద మె లే.

పాల్లు /pällu/ adv. వాలుగా; slant.

పాళ్లు, /päl/ • v. పెంచు; promote; (ప్రమోత్); పోస; పాల. బేటా యాడిబాపేను పాళ్లో. కొడుకులు తల్లిదండ్రులను పెంచాలి. • n. ఓడ్డు. • n. పెంపకం; bank; (బెంక్); దాఁచలగా; బాజి లగా. • n. కట్టు; maintenance; (మొయంటనంసు); పోషణ; సంరక్షణ. తలాష్టీర్ పాళేపర్ దేవేర్ గుడి ఛఁ. చెరువు కట్టుపై దేవుని గుడి వుంది. • v. పెంచు; raise; (రేమ్సు). ఘురేముణ్ణాగ్ రూడ్ పాళ్లో. ఇంటి ముందు చెట్లు పెంచండి.

పాళీజకో యాడి /pälijakō yādi/ దత్తత తీసుకున్న తల్లి; adoptive mother.

పాళేపర్తి కాణాక్ /pāleparti kāṇāk/ ఒడ్డుపై తీసి పెయ్యా.

పాళే భాందేరో /pālē bhāndērō/ అంచులు కట్టడం; tying the edges; (త్రియంగ్ ద ఎచ్చు).

పాళేజకణో రూడ్ /pālējakanō jhāḍ/ పెంచుకున్న చెట్లు.

పాళేపర్ హుతర్ /pālēpar hutar/ v. గట్టున దిగు; land; (లెండ్).

పాళో /pālō/ v. పెంచు; raise; (రేమ్సు).

పాస్ వేగ్ /pās vēgō/ n. ఉత్తీర్ణ; pass; (పాస్). మఁదన్ తరగతి పాస్ వేగ్. నేను పదవ తరగతి ఉత్తీర్ణ ఉనయ్యాను.

పాస్నా /pāsnā/ n. కత్తి; knife; (స్వీపు). నావి పాస్నాతి డ్వాఫి కాడఁ. మంగలివారు కత్తితో గడ్డం గిస్తారు.

పాస్సికాడేర్ /pāssikādēr/ వూరి తీయడం.

పి /pi/ v. తాగు; drink; (డ్రింక్); పీ; పాన కర. పాణీ పీ జో. నీళ్లు తాగి పెశు.



పిట్టు /pitṭa/ n. పిట్టు; bird; (బడ్); పథ్థి; చిండియా.

పిత్రోల్ /pitrōl/ n. పెత్రోలు; petrol; ఐటల్.

పిడి /pidi/ n. • పిడి; handle; (హాండల్); స్టాంటర్.

• వంశం; genetic; (జిసెటిక్); వంశ; మురలి. హమార్ జాతీమ రాన్ పీడి ఛఁ. మా జాతిలో చాలా వంశాలున్నాయి.

పిత్తో /pitto/ n. క్లోమం; pancreas.

పిత్లో /pitlo/ adj. ఇత్తడి; brass; (బ్రాస్); పీతల.

పింద్యా /pindyā/ adj. లేత; girlish; (గర్లిఫ్); కోమల; నాజుక. భిండార్ పింద్యాతి నొంగావ్యంజ్ రాంద్. లేత బెండ కాయతో కూర వండండి.

పిపా /pipā/ n. డబ్బావు; box; (బోక్సు); డిబ్బా; కనస్టర.

పిమోట్ /piyōt/ • n. తాగుబోతు; alcoholic; (ఎల్యూహోలిక్); పియింక్లు; శారాబీ; నశా ఖోర. దాడి దారుపీమేవాళో దారు ఫోడేని. తాగుబోతు తాగటం మరువ లేదు. • v. తప్పుతాగు; swig; (స్విగ్). జాప్స్సాదారు పీమేవాళో పిమోట్ కఁచఁ. ఎక్కువగా సారాత్రాగే వాడు.

పిల్ల /pilla/ n. పిల్ల; whelp; (ఎల్పు); ఛాటి.

పిల్ల వాట్ /pilla vāṭ/ తోక మార్గం; end of the road; (ఎండ్ ఒక ద రోడ్).

పిళియ /piliya/ n. కామెర్లు; jaundice; (జండీన్). తాపేతి పిళియ వేజావు. జ్వరంతోటి కామెర్లు వస్తాయి.

పిళోరంగ్ /piloraṅg/ పసుపు రంగు; yellow colour; (యెల్లో కలర్). పిళ్యావేజాజన్న జీడ్లో పిళోరంగ్ మార్గం. జావచ. పసుపు కామెర్లు వచ్చినప్పుడు దేహం పసుపు రంగులో మారుతుంది.

పిస /pisa/ • n.prop. పైస; Paisa; (ప్రైసు); పైసా; దమడి.

• n. పైసలు; money; (మని). మఁదన పీసారేణో. నాకు పైసలు కావాలి. • n. మూలధనం; finance; (ప్రైసెన్సు); మూలధన; ప్యాజి; థాతి. ఈ వరసేర్ పీసా కత్తా. ఈ సంవత్సరపు మూలధనం ఎంత. • n. డబ్బు; పైసా; ధన. పీసాదేన మోల్ లేలఁ. డబ్బు ఇచ్చి కొనుకోగై.

పిస్తోలేర్ చంచి /pistolēr cañci/ n. పిస్తోలు సంచి; holster; (పోల్స్టూర్).

పికా /pikā/ చిన్న బాలుడు; small boy; (స్టౌల్ బోభు).

పికి /piki/ చిన్న బాలిక; small girl; (స్టౌల్ గల్).

పిడ /pida/ n. పీట; stool; (స్టూల్); పాటా; పీఠా. బ్యాసెన పిడ దఁ. కూర్చుడానికి పీట ఇవ్వు.

పిడే /pidē/ n. • పురిటి నొప్పులు; ప్రసవ నొప్పి; childbirth; (ప్రైల్బట్టు); ప్రసవ.

పింగా /pingā/ మృత దేహం; corpse; (కొప్పు).

పిలేర్ /pilēr/ తాగేయడం.

పిళోజరత్ /pilōjarat/ adv. పసుపు పవ్వగా; having a yellowish colour; హావిజ్ ఏమ్ యెల్సోవ్ కలర్). పిళో సాడో హులాన్ కరఁవఁ. పసుపు పవ్వగా ఉండే చిర ఆనందిస్తారు.

పీసభాంద్ /pīsabhānd/ *v.* దావాపెయ్య; claim; (క్రేమ్యు).
పుట్టు /puṭka/ *n.* సృష్టి; creation; (క్రీయුన్); సృష్టి. జమ్మీర్ పుట్టు కేనిమాలంచేని. సృష్టి రహస్యం ఎవ్వరికీ తెలియదు.
పుట్టిక్యా /puṭikyā/ *n.* పూడిక; dig a shallow in depth; (డీం ఏయ్ శెలో ఇన్ డెఫ్టు). యే భాడెమార్ పుట్టిక్యా కాడ్. ఈ నూతిలోని పూడిక తియ్య.
పుటువ /puṭuva/ *n.* పోటో; snap; (స్నేహ).
పుటే /puṭē/ *n.* వెన్ను; one's back; (పంచ బెక్).
పుదీనా /puḍinā/ *n.* పుదీనా; mint; (మింట్); పుదీనా.
 పుదీనానఁ బోటీర్ నొంగ్గాజేమా వానే వాను ఘూలఁచు. మాంసం కూరలో వాసన కోసం పూదీన ను వేస్తారు.
 బోటీర్ నొంగ్గాజేమా పూదీన ఘూలఁచు. మాంసం కూరలో పూదీన వేస్తాము.
పున్నం /punnam/ పున్నమి రాత్రి. పున్నమేర్ దాడు. చాందణ ఘటక్ రాత్ రచు. పున్నమి రాత్రి వెన్నెల చాలా అందంగా ఉంటుంది.
పుంచి /puñc̄di/ *n.* తోక; tail; (టెంట్); ప్యాంచి; కొతికి తోక ఉంటుంది.
పుంగ్నిబోల /puñglibola/ తుత్తుర ఊదు. వాయార్ దాడు. పుంగ్నిబోలావచు. పెళ్ళి రోజు తుత్తుర ఊదుతారు.
పుంచాడ్ /puñcād/ అంద చెయ్య; hand over; (హొండ్ ఒవర్).
పురస్కార /puraskār/ *n.* బిరుదు; title; (ట్రైట్లు); ఉపాధి; పురస్కార; బిస్కట్. తోన్ కాయి పురస్కార దినె. నీకు ఏమి బిరుదు ఇచ్చారు.
పుర్వేని /purvēni/ *v.* సరిపడక; not matching; (సోట్ మెచిట్).
పుర్పుంచ్యా /purpūñcyā/ గొంగి పురుగు; larva; (లార్వ). పుర్పుంచ్యా కాటుతో భోజావఁచు. గొంగి పురుగు కుడితే గోకడు పెడుతుంది.
పురా /purā/ *v.* ఒప్పించు; persuade; (ప్స్యూట్యు); మ; స్వికృతి లే. ఇమ్ కరేనఁ పురా. పనిచేయటానికి ఒప్పించు.
పురాణో /purāñō/ *adj.* ప్రాచీన; primitive; (ప్రిమిటివ్). ఈ పురాణో సాక్షిన కాలంలోనిది.
పురోకర్మత్ /purokarmat/ *v.* ముగించకు; don't end; (ఇంట్ ఎండ్). ఇమ్ పురోకర్మత్. పనిముగించకు.
పురోపాద /puropād/ *v.* నిరూపించు; demonstrate; (డెమంస్యుట్టు); సాఖిత కర; సిద్ధ కర. మార్ తప్పునఁ పురోపాద. నా తప్పును నిరూపించు.
పురోవజ్ఞ /purōvajū/ *v.* సరిపడు; apply; (అప్లై); అనుకూల హో; ఉచిత హో. టికెటేనఁ పురోవజ్ఞ భిల్లరా దో. టికెట్ కు సరిపడు చిల్లర ఇవ్వండి.
పూజ /pujā/ పూజ; perform prayer; (పొమ్ పీర్). దాడి పర్యాతి దేవేనఁ పూజకర్నూ. రోజు ఉదయం దేవుడికి పూజ చేయాలి.

పూజారి /pujāri/ *n.* • పూజారి; priest; (ప్రైస్ట్); పూజారి. గుడిమా పూజారి పూజా కారిచు. గుడిలో పూజారి పూజలు చేస్తాడు. • అయ్యగారు; master; (మాస్టర్); గురు; బ్రాహ్మణ. పెళ్ళి కఁదేనఁ పూజారి లావో. పెళ్ళి చేయటానికి అయ్యగారిని తీసుకు రండి.
పూటొ /pūto/ *n.* పీపు; back; (బెక్); పీఠ.
పూంచడినఁ /pūñcadīnañ/ తోకను; tail; (టెంట్).
పూంద్ /pūnd/ పిరుదులు; buttocks.
పూంచ /pūñc/ *v.* అడుగు; tell; (టెల్); పూఢు; మాఁగ.
పూర్వ వేగో /pūr vēgō/ • పూర్తి అవడం; getting finished; (గటిచ్ ఫినిష్). ఆజ్ మార్ కామ్ పూర్వ వేజా. ఈ రోజు నా పని పూర్తి చేస్తాను. • *v.* ముగియు; finish; (ఫైనిష్); పూర్ హో; సమాప్త హో; బీత జా. • *adj.* ముగిసిన; over; (ఒవర్).
పూర్వజత్తు /pūrvajatrā/ *adj.* • చాలినంత; pertinent; (ప్రైవెనంట్); పార్యాస. • తగిన; appropriate; (అప్రైవ్ట్రీయట్); యోయ; ఉచిత. పూర్వజత్తు ధాన్ కో. తగినంత అన్నం తిను.
పూర్వేజ్ఞా /pūrvvējā/ *adj.* సరిపోవడం.
పూర్వా /pūro/ *n.* పూర్తి; full; (ఘుల్); పూర్తి.
పూలి /pūli/ *n.* పొట్టం; packet; (పెకిట్); పుడియా.
పెడ్సు /pedsu/ *adj.* పెలుమైన; fragile; (ప్రైజ్లెట్).
పెదకరేర్ /pedakarēr/ *n.* సృష్టి; creation; (క్రీయించు).
పెనార్ /penār/ *n.* పురాణం; chronicle; (క్రీనికల్); పురాణ.
 పెనార్ సాక్షి కఁ. పురాణపు కథలు చెప్పు.
పేత్ /pēt/ *n.* • పొట్ట; maw; (మావ్); పెట; ఉదర; గభ.
 పెటేమా ఆంతర్ రచు. పొట్టలో ప్రేవులు ఉంటాయి.
 • కడుపు; stomach; (ప్రైమక్); పెట; గభ. మార్ పెటేమా దుక్కోచు. నా కడుపులో నొప్పిగా ఉంది.
 • గర్భం; pregnancy; (ప్రైగ్సుసి); గభ; పెట. మార్ టాంప్రి పెటేతి ఛు. నాపెండ్టం కడుపుతో ఉంది.
 • ఉదరం; belly; (బెలి); ఉదర; పెట.
పేత్ చాలేర్ /pētcälēr/ *n.* • విరేచనాలు.
 • జిగట విరేచనాలు; motions; (మొప్పున్).
పేడ్ /pēd/ *n.* పెడు; chip; (చిప్); టుకడా. రూడేర్ పేడ్ కాడ్.
 చెట్టు పెడు తియ్య.
పెడు /pēdu/ *n.* పొత్తి కడుపు; puberty; (ప్రాబట్). పెడుమా దుకర్మ. పొత్తికడుపులో నొప్పి వస్తుంది.
పేణ్ /pēṇ/ *v.* తాటు; stand; (ప్రైండ్).
పేన సమియార్ /pēna samiyār/ *n.* వెనుకబేచు; succeeding; (సక్కిండింగ్).
పేనా /pēnā/ *n.* పూర్వం; long ago; (లోజ్ అగ్); పూర్వ; పహలా; పహలె కా; ప్రాచీన. పేనా కంపూయాటరే చేని. పూర్వం కంపూయాటర్లు లేవు.

పేరి /pēri/ • వెలికటవు; inch; (ఇన్స్); అంగుల; ఉంగలి.

ఈ ఏక పేరి ఛా. ఇది ఒక అంగుళం ఉంది.

పైచానాకరేరో /paicānokarēro/ ప్రవేశపెట్టు; introduce; (ఇంత్రియున్). హామార్ బడిమా దన్ తరగతి పైచానాకరే చా. మా బడిలో పదవ తరగతి ప్రవేశపెట్టినారు.

పైశ్వవాతం /paiscavātām/ n. పశ్వవాతం; paralysis; (ఎరాలిసిన్); palsy; lata.

పొట్టు /poṭṭu/ • షై పొర; upper layer; (అపర్ లేయర్). సపోటార్ పొట్టు కాడన్ ఖావ్సో. సపోటా పొట్టు తీసి తినాలి. • n. పొట్టు; bran; (తున్); chaff. సాఫేర్ పొట్టానఁ వరాడ్ నాక్టో. వరి పొట్టును దులిపి వేయాలి.

పొట్టు కాడ్ /poṭṭu kāḍ/ v. • వోలుచు; pare. కేళార్ పొట్టు కాడన్ దా. అరటి పండు పొట్టు ఒలచివ్వా.

• పొట్టు తియ్యా; remove the shell; (రిమువ్ ద శెల్).

నారశేర్ పొట్టు కాడ్. కొబ్బరి పొట్టు తియ్యా.

పొట్యా /potyā/ adj. పొట్టీతనం; shortness; (శోట్సిన్).

పొతర /potara/ n. విత్తులు.

పొతిడ్యా /potidyā/ ఆడవారు డబ్బులు దాచుకొనే మడత సంచి.

పొంటి /ponṭi/ n. కలం; pen; (ఎన్); कलम.

పొంకొడ /poṅkoda/ n. రెక్కు; wing; (విట్); పర; పంఖ.

పొంకొడా /poṅkodā/ n. రెక్కు; wing; (విట్).

పొంకొడార్ లట్ట /poṅkoḍār laṭṭa/ n. ఈకలు; feathers; (ఎదన్).

పొర /pora/ n. పొర; husk; (హాస్టు); జిల్లా; తహ; పరత.

పొలిమార్ /polimār/ v. బలి ఇవ్వా; offer sacrifice; (ఒపర్ సక్షిప్తిన్). భవానీర్ పొలిమార్. మాతకు బలిజువ్వా.

పొసడ్ /posad/ • adj. పొడిచే; stick; stab; (ప్రైక్); (ప్రైట్); చుభ; గాడ; చుభో; ఛేద డాల; ముహర డాల.

పోట్ /pōṭ/ n. • మూట; పోటు; bundle; (బండల్).

పోటియా /pōṭiyā/ • n. మరుగుజ్జ; elf; (ఎల్).

• adj. పొట్టి; short; (శోట్); నాటా; ఛోటా. పోటియా ఉంపేర పక్క సకేన. పొట్టి వాట్లు పైవి అందుకోలేరు.

పోడ్గా /pōḍgā/ • adj. పొట్టి; short; (శోట్); నాటా; ఛోటా.

• n. మరుగుజ్జ; dwarf; (డ్యూఫ్). పోడ్గా ఆద్మిన్ రాన్ తెలివ రాచ. మరుగుజ్జ వారికి చాలా తెలివి ఉంటుంది.

• n. కురుచ; short; (శోట్); నాటా; ఛోటా.

పోతి /pōti/ n. మనవరాలు; grand daughter; (గ్రెండ్ డిటర్); పాతి; నాతిన. బేటి/బేటార్ ఛ్వారిన పోతికన్ కచ. బిడ్డ లేదా కొడుకు పుట్టిన పిల్లను మనవరాలు అంటారు.

పోతో /pōṭō/ మనుమడు. బేటి/బేటార్ వకజో ఛ్వారాన పోతో కన్ కచ. బిడ్డ లేదా కొడుకు పుట్టిన వాణ్ణి మనుమడు అని అంటారు.

పోంకోడా /pōṅkōḍā/ n. ఈకలు; feathers; (ఎదన్).

పోలిస్ /pōlis/ n. పోలిసు; police; (పలీస్). హామార్ గామేమా దన్ ఆద్మి పోలిస్ ఛా. మా ఊరిలో పది మంది పోలిసులు ఉన్నారు.

పోలో /pōlo/ • పుచ్చు; సడ; కిడె పడ.

• n. వదులు; loose; (ఎన్); ఢిలా కర.

పోలోవేగొజకో /pōlo vēgojako/ adj. వదులైన; flabby; (ప్లోవీచి). ఈ పోలోవేగొజకో గౌన్. ఇది వదులైన గౌను.

పోస /pōsa/ n. పోవ; bristle; (బ్రిసల్). ఖడెర్ పోస భారిరేసి.

గడ్డి పోవ బరువు ఉండదు.

ఫ

ఫతంగి /phataṅgi/ n. నాలి పటం; kite; (క్రైట్).

ఫంకాన్ ధాంసేరో /phaṅkān dhānsērō/ వేసుకుంటూ పరుగెత్తు.

ఫందొ /phando/ n. పన్నాగం; trap; (తున్); ఫెడా.

ఫరక్ /pharak/ • n. తేడా; difference; (డిఫ్యూన్); భేద; అంతర; తార్ మార్ ఫరక్ దేకా. నీకు నాకు తేడా మాధ్యాం.

• v. పోలుచు; compare; (కంపర్); తులనా కర.

ఫర్ /phar/ • v. తిరుగు; chop; (టోవ్); ఘూమ; ఫిర. పోత్కి ఫర్.

పక్కు తిరుగు. • n. తిరగడం; ramble; (రంబల్). ఫర్తో ఫర్తో ఆయో. తిరుగుకుంటూ వచ్చాడు.

ఫర్క్సోరో /pharkārō/ v. ఆరిన; dried; (డ్రైట్). మార్ రుగ్ లా ఫర్క్సోరోచ. నా అంగి ఆరుతుంది.

ఫరాగత్ /pharāgat/ • adj. నిర్మాలమైన; పూర్తిస్వేచ్ఛ;

అనందంగా; extinct; (ఎక్స్‌టింక్ట్). కాయి ఫరాగత్

బ్యాటో. ఏమి అనందంగా కూర్చున్నాడు.

ఫల్చు /phalcu/ n. • పులుసు; soup; (సుప్); శోరాబా.

ఉండాజేమా ఫలూచు మావతో రాన్ ఆచో. ఎండా

కాలంలో పులుసుతో తింపే మంచిది. మనఁ భాయేన్ ఫల్ చురేణో. నాకు తినటానికి చారు కావాలి.

• రసం; juice; (జున్); రస; సార; కాచ్చానంద. ఆమ్లీతి ఫల్ చుకరచ. చింత పండుతో రసం చేస్తారు.

ఫలారం /phalāraṁ/ n. ఫలపోరం;

refreshment; (రీప్రైప్యూంట్).



- ఫళ్ళ** /phal/ • n. ఫలము; fruit; (పుత్ర); ఫల; నతీజా; పరిణామ. సీతాఫళ్ళ మీటూ రంచు. సీతాఫలం తియ్యగా ఉంటుంది. కేళా, అంగూరు, నారెంగి సరికేనఁ ఫళ్ళ కాంచా. అరటిపండు, అంగూరు, జామా వంటి వాటిని పండ్లు అంటాము. • v. పండు. మార్కట్ యి అంబార్ ఫళ్ళ ఘసు. నాదగ్గర మామిడి పండు ఉంది. • n. ఫలం; fruit; (పుత్ర); ఫల; నతీజా; పరిణామ.
- ఫళ్ళచు** /phalcu/ n. చారు; soup; (సుషు); మసాలెదార దాల. మనఁ ద్వస్సు ఫళ్ళచుఘాల్. నాకు కొంచెం చారు పోయండి.
- ఫ్లోంక్ దినో** /phyānkdinō/ v. పొరవేయు; throw; (తోి); ఫేంకనా. గోబరెన్ ఓళ్ళమా ఘాలన్ ఫ్లోంక్ దినో. పేడను తట్టలో పేసి పార పేసిండు.
- ఫ్లోంప్రో** /phyāmpro/ n. ఊపిరితిత్తులు; lungs; (లట్టు).
- ఫ్లోయెదో** /phyāyēdo/ లాభం; profit; (ప్రాపిత్త).
- ఫ్లోల్గి** /phyālgī/ n. • సోఫ్టుటకం; smallpox; (స్క్రోల్పోక్సు). • వ్యాపించడం; branching; (త్రానింగ్).
- ఫ్లోలేర్** /phyālēr/ ప్రవాహం. కరెంట్ ఫ్లోలేర్ టైర్. విద్యుత్ ప్రవహించే తీగ.
- ఫాటక్** /phāṭak/ n. ద్వారం; gate; (గేట్సు); ద్వార; దరఖాజా; ఫాటక. ఘరేర్ ఫాటకెమాన్ మాయి ఆవో. ఇంటి ద్వారం నుండి లోపలికి రండి.
- ఫాటగో** /phāṭgo/ v. వెలిసిపో; losing colour; (యింట్ కలర్).
- ఫాటపడో** /phāṭpadō/ v. తేటపడు; evident; (ఎవిడంట్); సప్ప హో. మబ్బ పాటపడ్గో. మబ్బ తేటపడింది.
- ఫాటేరో** /phāṭēro/ n. n. చీలిక; slit; (స్లిట్); టుకడా. తడకేతి జమిక్ ఫాటేరోవేగె. ఎండవల్ భూమి చీలిక ఏర్పడింది. • v. చీలు; branch; (త్రాన్స్ఫోర్మేషన్); చ్రిర; ట్రాట; ఫూట.
- ఫాడ్** /phāḍ/ v. • చింపు; tear; (టీయర్); ఫాడ. కాగద్ ఫాడ. కాగద్ తాన్ న్యూచింపు.. • చీల్పు; split; rip; cleave; చీర; చీర దె; విదీర్ణ కర; తోడ; ఫోడ; భాగ కర.
- ఫాంక్ దామ్** /phāṅk daṁ/ v. పడదొయ్యు; overthrow; (బండ్సు); ఫేంక; గిరా; నీచె ధకెల.

ఫాంకాఫూట్ /phāṅkāphūt/ v. చీలిపో; branch; (త్రాన్స్ఫోర్మేషన్); అలగ హో జా; దల బదల.

ఫాంకావాళ్ల /phāṅkāvāl lakdī/ n. పంగ కర్తు; crutch; క్రుచ్.

ఫాంసి /phānsi/ n. ఉరి; hang; (హాబ్); ఫాసి.

ఫామేదో /phāyēdo/ n. లాభం; gain; (గెమ్యు); లాభ; నఫా.

తాతి కాయి ఫామేదో చేని. నీతో ఏమి లాభం లేదు.

ఫిట్టెన్ /phiṭgē/ n. చెల్లు; compensation; (కొంపాన్సేయున్).

ఫిర్యాద్ /phiryād/ n. నివేదిక; report; (రిపోర్ట); ప్రతివేదన.

హామార్ తప్పాకర్కన్ ఫిర్యాద్ కిదే. మా సమస్య

ముగించాలని నివేదిక ఇచ్చారు.

ఫీంచ్ /phiṅc/ v. పిండు; squeeze; (స్పీన్); తిచోడ.

ఫుటీర్ /phuṭēr/ • v. బద్దలవ్వు; outburst; (బౌల్బస్టు); టుకడే

టుకడే హో జా. తడ్జెతి ఈ జమికు ఘాటీ. ఎండకు ఈ భూమి బద్దలైంది. • n. పేలు; explode; (ఎక్స్ప్లోడ్); జ్ఞా.

• adj. పగిలిన; broken; (బ్రోకన్).

• n. పేలడం; eruption; (ఎరపున్).

ఫుంకార్ /phuṅkār/ • v. ఊదు.

n. పుకారు; blow; rumour; (బ్లోస్); (రుమర్); ఫ్లూక్; అఫవార్.

అంగారేన్ పుంకార్. నిప్పును ఊదు. బుగ్గాను పుంకార్.

బుగ్గను ఊదండి. • n. ఊదడం.

ఫుపిర్ /phupir/ n. మేనత్తు; paternal aunt; (పట్టెర్లు తాంత్రీ).

ఫుపిర్ ఘుర్ కూల్గో. మేనత్తు ఇల్లు కూలీ పోయింది. ఘూపి.

ఫులా /phulā/ n. ముక్కు పుడక; nose ring; (నోన్ రింగ్).

బాయి ఫులా గాల్ మేలి. ఆక్క ముక్కు పుడక పెట్టుకుంది.

ఫూటన్ పడే /phūṭan padē/ n. విసోఫ్టునం; eruption; (ఎరపున్).

ఫూల్ గో /phūṭi gō/ • v. పగిలిపోయింది; break; (త్రీయు); ఫూట; ట్రాట. • n. పగలడం; break; (త్రీయు). గిలాన్ పోట

పడన్ ఫూల్ గో. ల్లాసు కింద పడి పగిలింది.

ఫూంగ్ /phūṅg/ n. మొన; sharp point; (కావ్ పోఇంట్).



ఫూందా /phūndā/ n. తుమ్మెద; bee; (బీ); భ్రమర.

ఫూంగి /phūṅgi/ n. • కొన; tip; (తీప్); నోక; అంత; సిరా;

ఛోర. • కొసు; సిరా; కోనా; నోక; ఛోర. ర్మాడేర్

ఫూంగీపర్ పిట్ట బ్యాట్. చెట్టు కొసకు పిట్ట కూర్చుంది.



పూల్ /phūl/ *n.* పువ్వు; flower; (ఫ్లోరెల్); పుష్ప; ఫూల. మార్ వాను పూల్ లాజ్యో. నా కోసం పువ్వు తీసుకురా.

పూలి /phūli/ పుడుక; తీలి; సలాఈ.

పూలియాయో /phūliyāyō/ *n.* ఉంటుతు; belly; (బెలి).

పూలేరో /phūlērō/ *v.* పూయు; blow; (బ్లోచ్); ఫూల ఖిల; పుష్పిత హో. డేళార్ పూలేతి పూజా కంరచు. అరటి పువ్వుతో పూజచేస్తాము.

పూలో /phūlō/ *v.* ఉంఖు; swell; (స్వెల్); ఫూల; ఉమడ. తూ పూలో. నువ్వు ఉచ్చినావు.

ఫెంకాయేర్ /pheṅkāyēr/ *n.* విసరడం; throw; (త్రీం).

ఫేడ్ /phēd/ *v.* తీర్చు; settle; (సెటల్); నిబటా; పూరా కర; చుకా; నిపటా కర. మార్ బాకి ఫేడ్. నా బాకి తీర్చు.

ఫేర్ /phēr/ • *v.* మార్చు; exchange; (ఇక్స్‌ఎంజ్యూ); బదల;

తబదీల కర; పరివర్తన కర. తార్ ముండొఫేర్. నీ ముఖం మార్చు. • *n.* తిప్పుడం; reversal; (రిప్రూల్). బంధీని డావ వడిఫేర్. బంధిని ఎడమ వైపుకు తిప్పండి.

• *v.* మళ్ళించు; dissuade; (డిస్యూడ్); లౌటా; ముంచా; వాపస కరా. మార్ ఫేతేను పోణిఫేర్. నా పోలానికి నీళ్ళు మళ్ళించు. • *v.* పొర్లించు; roll; (రోల్). ఓలానంఫేర్ ఫెంకా. తట్టును బోర్లించి పడవేయి.

పైంట్ /phaiṇṭ/ *n.* ప్యాంటు; trousers; (త్రూస్సీ).

ఫోకట్ /phokat/ *n.* • ఉచితం; free; (ట్రీ); ఉచిత, మునాసిబ. నఁ మోలేరో ఫోకట్. వెల లేనిది.

• విడు; free; (ట్రీ); అలగ.

ఫోడ్ /phōḍ/ *v.* • పగలగొట్టు; wreck; (రెక్); తోడ. మాట్లా ఫోడ్. కుండను పగలగొట్టు.

ఫోడా /phōḍā/ *n.* • కురుపు; pimple; (పింపిల్); ఫోడా.

• బొభు; bump; (బంప్); ఫకోలా; ఛాలా. ఫోడా పడ్డ. బొభులు లేచింది.

ఫోడా పడ్డే /phōḍā padgē/ దద్దులు రావడం.

ఫోడేర్ /phōḍēr/ బద్దులుగా చేయి.

ఫోణాక్ /phōṇāk/ *v.* • పగలగొట్టు; slit; (స్లిట్); తోడ. సీసి ఫోణాక్. సీసా పగులగొట్టు.

• పేల్చివేయి. దవాశీర్ దాడు బామే ఫోణాకు. దీపావళి రోజున బాంబులు పేల్చివేయి.

బ

బక్కి /bakḍi/ *n.* కొగిలి; hug; (హార్); ప్రేమాలింగం.

బక్రా /bakrā/ *n.* మేకపోతు; male goat; (ముట్టు గోత్); బకరా.

బక్రు /bakro/ కలవరస్తున్నావు; babbling. సిందేమా తూ బక్రు. నిర్మలో సీపు కలవరస్తున్నావు.

బక్వాడి /bakvāḍi/ వాధించి. కామ్ కర్కన్ బక్వాడి కరామత్. పని చేయమని వాధించకు.

బక్వాన్ /bakvās/ *n.* వాగు; rattle; (రెటల్); బకవాద కర.

బగర్ అట్టుశేతి /bagar aṭkaḷēti/ *adv.* అజాగ్రత్తగా; carelessly; (కెర్కస్టి). కామేను బగర్ అట్టుశేతి కరేర్చేని. పనిని అజాగ్రత్తగా చేయకూడదు.

బగర్ కపటీర్ /bagar kapaṭēr/ *adj.* నిశ్కర్షరహిత; dispassionate; (డిస్పూషనిట్). నాయక్ బగర్ కపటీర్ వాళో. నాయకుడు ఒకే వైపు మొగ్గు చూపకుండా ఉండాలి.

బగా /bagā/ • *v.* విసురు; sway; (స్వుయ్); ఫేక. చెండు బగా. బంతి విసురు. • *v.* పొరవెయ్యి; dispose; (డిస్పోన్); ఫేక దే. • *num.* వెయ్యి; thousand; (తోసండ్).

బగాయి మార్ /bagāyi mār/ *v.* ఆవలించు; yawn; (యాన్); జమ్హార్ లే.

బచివ్ర /baccir/ *n.* వన్ను; breast; (బ్రైస్). యాడిర్ బచివ్ర దూద్ రాస్ ఆచ్. అమృ చన పాలు మంచివి.

బట్టుర్ /battar/ తిమ్మిరి; numb; (నాం).

బడ్డో /badgo/ • *n.* మిగలడం; remaining; (రిమేయ్యుజ్). • *v.* మించు; exceed; (ఇక్స్ప్రైండ్). తాతిన్ బడ్డో. సీకంబీ మించిపోయాడు. ఎత్తుకు ఎదుగు.

బడ్జాయేర్ /badjāyēr/ • *v.* పురోగమించు; head; (హోడ్); ఆగే బఢ; అగ్రసర హో. • ఎక్కువ కావడం.

బడా /badā/ *v.* పొడిగించు; extend; (ఇక్కుండ్); బఢా. కామేర్ దాడేను బడా. పనిచేసే రోజులను పొడిగించు.

బడాన్ /badān/ సాకులు; making excuses.

బడావణో /badāvṇō/ *v.* అభివృద్ధి చెయ్యి; develop; (డివెలప్). తార్ జాతేన బడావణో. నీ జాతిని అభివృద్ధి చెయ్యి.



బడి /bađi/ n. • బడి; school; (స్కూల్); పాఠశాలా; స్కూల్; మదరసా. హామార్ బడి రాన్ మోట్. మా బడి జల్ల చాలా పెద్దది. • బడి; పాఠశాలా; మదరసా; స్కూల్.

బడి ఆచోచు /bađi āccō/ adj. గొప్పదైన; great; (గ్రేట్).

బడేని /bađeni/ adj. సోగని; not stretchable; (సోట్ ప్రేష్ ఎయ్యుల్); లచక హిన.

బడేర్ /bađēr/ adj. ఎక్కువ; improvement; (ఇంప్రొఫ్యూషన్ట్); వృద్ధి; బధతి; ఉన్నతి.

బడో /bađo/ • n. గొప్ప; great; (గ్రేట్); బడా. గాంధి బడోఆచోచు ఆద్భుతి. గాంధి గొప్ప వ్యక్తి. • adv. చాలా మంచిగా.

బడోనామ్ /badonām/ n. ఖ్యాతి; fame; (ఫెయ్మ్); యథ; కిర్తి.

బణా /bañā/ v. • తయారు చెయ్యా.

తయారుచెయ్యా; prepare; (ప్రీప్రెర్). మనిక్యార్ బొమ్మె బణా. వ్యక్తి బొమ్మెను తయారు చెయ్యా.

• తయారు చేయు. మార్ వాసు భోరాకి బణా. నాకోసం ఆరగించడం తయారుచెయ్యా.

• ఏర్పరచు; create; (క్రీఏట్). నవో విప్రో బణా. కొత్త వస్తువు తయారుచెయ్యా.

• కార్యాలయాన్ని కట్టు; fix; (ఫిక్స్); స్థాపిత కర; ప్రతిష్ఠా కర; కాయమ కర. తూ ఏక గుడి బణా. నువ్వు ఒక గుడిని కార్యాలయాన్ని కట్టు.

బతక్ /batak/ n. బాతు; duck; (డక్).

బదనామ్ కర్ /badanām kar/ v. నిందించు; to blame; (టు భేయ్మ్). తూ మన్ బదనామ్ కర్ను కొ. నువ్వు నన్ను నిందించావు.

బదనామ్ పాడేర్ /badanām pāđēr/ తప్పు మోపు; accusing someone; (అక్యుసీంగ్ సమ్యున్).

బదల్ /badal/ n. • ప్రతాపమాన్యం; vicar; (వికర్). బదల్ లాయోచు. ప్రతాపమాన్యం తెచ్చాను.

బదలాయేర్ /badalāyēr/ n. • మార్చుడం; conversion; (కంపశన్). ఏక వాతేతి అజ్ఞేక్ వాత బదలాయేర్. ఒక మాట నుండి మరో మాటకు మార్చుడం.

బద్వార్ /badvār/ n.prop. బుధవారం; Wednesday;

(వెంస్టై). బద్వారేర్ దాడువరంగల్ జారోచు. బుధవారం నాడు వరంగల్ వెటుతున్నాను.

బంటు /bańta/ n. మడుగు; pond; (పొండ్); కుండ; తాలావ; సరోవర.

బంచ్ /bańc/ v. బ్రతుకు; survive; (స్వైవ్); జీ; జీవిత రహ; జీవన చలా. తూ బంచ్ జో. నువ్వు బతుకు పో.

బంగ్దీ /bańgdī/ n. గాజలు; bangle; (బెంబెలు); కాఁచ (చూడి); శీశి కా (చూడి). హామార్ యాడిర్ హాతేమా సోనేర్ బంగ్దీ ఛచు. మా అమ్మ చేతిలో బంగారు గాజలు ఉన్నాయి.

బంగ్లా /bańglā/ n. • మేడ. మార్ మామార్ బంగ్లా దీలో. మా మామ మేడ ఎక్కు తిలకించాను.

• జల్లు; conception; (కంపస్పున్); భవన; ఇమారం.

బంజార /bańjāra/ adj. • గిరిజన; tribal; (త్రైబల్). బంజార వాళ్ళ టాండెమా వారు రచ. గిరిజనులు తండాలలో ఎక్కువగా ఉంటారు.

బందుకేతి భాశేర్ /bandukēti bhāśēr/ తుపాకీతో కాల్పుడం; fire with a gun; (ప్రైలర్ విద ఏయి గన్). లడ్యాయిమారన్ బందుకేతి భాళ్ళ లిదే. జగడమాడి తుపాకీతో కాల్పుకున్నారు.

బందుకేర్ ఛోట్ /bandukēr cōt/ n. తుపాకి పేలుడు; bang; (బెంబె).

బందూక్ /bandūk/ n. తుపాకి; rifle; (రైపల్); బండూక్. పోలిన్ భయి బందుక్ రచ. పోలినుల దగ్గర తుపాకి ఉంటుంది.

బందెవాళో సాప్ /bandevarālō sāp/ కట్ల పాము; poisonous serpent with black stripes; (పొయ్యిన్ సర్పంల్).

బనా జోరేర్ /banā jōrēr/ n. నిస్సత్తువ; listless; (లిస్ట్సెల్స్); కమజోరి; దుర్వలతా.

బనా తాక్తేరొ /banā tāktēro/ • బలహీనుడు; బలహీన; దుర్వల. భోరాకి నఁ భావతో బనా తాక్తేరొవేజా. ఆహారం తిననిచో బలహీనమగును.

• adj. బలహీనమైన; weak; (వీక్).

బనా మలాదేరొ /banā malādēro/ adj. అమర్యాదైన; disrespectful; (డిస్ట్రిస్ట్యూట్యుల్).

బనా రంది /banā randi/ ఏ దిగులు లేని; without any worry; (విదోట ఎని పరి). బనా రండిర్ బంచ్రోచ. ఏ దిగులు లేకుండా జీవిస్తున్నాడు.

బనాభాయేర్ /banākhāyēr/ తినకూడనిది.

బనాగతేరొ /banāgatēro/ • దిక్కు మాలిన; no shelter; (నో శెల్టర్). కాయి బనాగతేరొ కామ్ కిదో. ఏమి దిక్కు మాలిన పని కానిచాచవు. • adj. దోషాగ్నుడు.

n. నీచుడు; wretch; degenerate; (రేవ్); (డజెనరేట్స్).

బనాబరో /banābaro/ adj. అసంపూర్ణమైన; deficient; (డిఫిషింట్). ఈ బనాబరో టొక్కు. ఇది అసంపూర్ణమైన ఖిందె.

బమరో /bamro/ ఎగరడం; flying; (ఫ్లైంగ్).

బయానా /bayānā/ n. బయానా; advance; (అడ్వాన్); బయానా; పెశగి.

బయిస్కరేరో /bayiskarēro/ v. వాదించు; advocate; (ఎడ్వ్యక్ట్); చర్చా కర; బహస కర.

బర్చి /barci/ n. • శంపె; బల్లెం; spear; (స్ట్రయర్); భాలా; బరఛా.

బర్ము /barma/ n. • కన్నాలు చేసే పరికరం; drill; (డ్రిల్). • బర్మా; hole making instrument; హోల్ మేయ్యుట్ ఇంస్ట్రుమంట్). బర్మాతి చక్కార్ వేజ్ పాడ్. బర్ముతో చెక్కు కన్నుం చెయ్యా.

బర్కాయేవాళ్ /barkāyēvāl/ adj. గమ్యాళి; pugnacious; కర్కశా. ఈ బాయిలోగ్ రాన్ బర్కాయేవాళ్. ఆ ఆవిడ చాలా గమ్యాలిది.

బరోబరియా /barobariyā/ సహచరుడు,

బరోబర్ /barōbar/ • adv. కచ్చితంగా; exactly; (ఇన్కుట్టి). ఈ బరోబర్ వాతే కరచు. అతను కచ్చితంగా

మాట్లాడుతాడు. • v. సమతూగు; balance; (బెలంట్).

బరపేర్ /barampēr/ n. మంచు; frost; (ప్రొస్ట్); హిసు; బర్ఫ.

బల్లాయేర్ /balḍāyēr/ n. గగ్గోలు; uproar; (అవోర్స్); విలాప; శోగులు. ఘరేమా చోర్ పడేకన్ బల్లారె. ఇంటిలో దొంగలు పడ్డారని గగ్గోలు పెడుతున్నారు.

బల్లా /ballā/ • n. తప్పు; wrong; (రోట్); ఛుట జా. బల్లా వాతే నఁకర్లో. తప్పు మాటలు మాట్లాడరాదు.

• adj. చెడు; spoil; (స్టోయిల్); విగడ; ఖరాబ హో; బెకార హో.

బల్లా ధంగేరో /ballā ḍhaṅgēro/ adj. అసహ్యకరమైన; disgusting; (డిస్టిషన్).

బల్లాకర్ /ballākār/ n. • తప్పు చెయ్యా; make mistakes; (మేయ్కు మిస్ట్యెంట్చు). తూర్పు ఆచ్చు కామేసారు బల్లాకర్. నీపు మంచి పని కొరకు తప్పు చెయ్యా.

• అపవిత్రం చెయ్యా; making impure, defiling; (మేయ్యుట్ ఇంపూర్చు, డపైలిట్). దేవేనఁ బల్లా కర్కుత్. దేవుని అపవిత్రం చేయకు.

బల్వాన్ /balvān/ n. బలవంతుడు;

strong person; (స్ట్రోట్ పసన్).

బలా /balā/ n. పిలుపు; call; (కోల్); బులావా. వాయాన్ బలా మే. పెండ్లికి పిలువు వచ్చింది.

బలిదాన్ /balidān/ త్యాగం; sacrifice; (సుక్షిప్స్).

బలియ /baliya/ n. బోక్కుల రాజులు.



బళద్ /baḷad/ n. ఎద్దు; bull; (బుల్); బైల.

బళ్గో /balgō/ • n. కాలిపోవడం; burnt; (బంట్).

• v. కాలుట; burning; (బనిట్). ఘుర్ బళ్గోగౌ. ఇల్లు కాలిపోయింది.

• v. మాడు, కాల్చు, దహించు.

బళ్రోచు /baḷrōcam/ v. మండుతుంది; burning; (బనిట్).

బళి /bali/ n. జన్ము; cheese; (టీన్); పెవస; పెవసి. నవ్ దూదేమాతి బళి నికశా. కొత్త పాలలో జన్ము వస్తుంది.

బస్రో /basro/ n. మొరుగుతుంది; barking; (బాకీట్); చిల్లా. కొత్తు బస్రో. కుక్కు మొరుగుతుంది.

బ్యారో /byāro/ • చెవిటితనం; deafness; (డిఫ్సెన్స్). కాన్ నఁ

అటాపజక్కొ బ్యారో. చెవులు వినపడనివాడు.

• చెవుడు, చెవిటి.

బ్యాస్ /byās/ • v. కూరోచు; sit; (సిట్); బైఠ. హోటు బ్యాస్ లక్. కింద కూరోచుని ప్రాయి.

• n. ఆసనం; stool; (స్టూల్); ఆసన. బ్యాస్ ను

యోగాసనాలే కరచు. కూరోచుని యోగాసనాలు చేస్తాము.

• n. కూరోచువడం; sitting; (సిటీట్). నాసిక్కొ

చూచాపరేనఁ బ్యాసాడన్ దళియా ఫోరామాచా. చిన్న పీలులను కూరోచుబెట్టి అన్ను తినిపిస్తాము.

బ్రాహ్మపుత్ర నంది /brahmaputra nandi/ బ్రాహ్మపుత్ర నది.

బాకి /bāki/ n. అప్పు; loan; (లోన్); కర్జ; ఉధార. మన్

హాజార్ బాకి దఁ. నాకు వెయ్యా అప్పుగా ఇవ్వాలి.

బాజ్రీర ఫేత్ /bājrir khēt/ సజ్జ చేను. హమేను బాజ్రీర ఫేత్ దఁ. మాకు సజ్జ చేను ఉంది.

బాజా బజంత్రీలు /bājā bajantriļu/ n. బాజా బజంత్రీలు; band; (బెండ్).

బాటి /bāti/ n. రొప్పి; bread; (బ్రైడ్). ఆజ్ జారేర్ బాటి భాదొ.

నేను ఈ రోజు జొన్ను రొప్పి తిన్నాను. గ్రారియా జారేర్

బాటి కరచు. బంజారలు జొన్ను రొప్పిలు చేస్తారు.

బాడవా /bāḍavā/ n. ఒడవా నేల; bog; (బోగ్). కమ్ పాణీతి

పచాయేర్ జాగేనఁ బాడవా కఁ. తక్కువ సీటితో పంట పండించే నేల.

బాడో /bādō/ మెల్ల చూపు; squint; (స్నైంట్). వాళో వాళో దేకజేను బాడో క. వంకర చూపు కల వాడు.

బాణం /bāṇam/ n. విల్లు; bow; (బో). రామేథయి బాణం రచ. రాముని వద్ద విల్లు ఉంటుంది.

బాణీ /bāṇī/ n. చీపురు కట్ట; broomstick; (బూమ్స్టిక్).

బాంగ్రో /bāṅgро/ కూస్తుంది; cock's crow; (కాక్కు కోవ్). కుక్కొ బాంగ్రో. కోడి పుంజ కూస్తుంది.

బావ్ /bāp/ n. • తండ్రి; అయ్యా; father; (ఫాదర్); పితా; బాప.

బాపజాయేర్ /bāpjāyēr/ ఆవిరి పోవుట.

బామ్ముణ్ణ /bāmman/ n. అయ్యగారు; employer; (ఇంప్లౌషయర్). పెళ్ళికరాయేవాళేను బామ్ముణ్ణ క. వచ. పెళ్ళి చేయించేవారిని అయ్యగారు అంటారు.

బాయలా /bāyalā/ n. • కొజ్జు; eunuch; (యునక్). బాయలోగేర్ హేవా ఘజకో చ్యారాను బాయల క. స్త్రీల లక్షణాలు ఉన్న మగవాడిని కొజ్జు అంటారు. • నపుంసకత్వం; impotence; (ఇంపోట్స్); నామర్తీ.

బాయలోగ్ /bāyilōg/ మహిళలు; sister; (స్ప్రైట్). బాయలోగ్ ప్యానార్ సమయమా ఆర్పిగి కాంచ్చు ప్యారి. పూర్వం సోదరి అద్దాల రవిక తొడిగింది.

బాయేల /bāyēla/ ఆడంగిగా ఉండే.

బార్ పాడ్ /bār pād/ ఒపిారంగమవ్వు.

బార్ధా /bārṣā/ n. బాడినె; carpenter's adze; (కార్పొంట్ర్ ఏట్). బార్ధాతి రూడ్ చోలచ. బాడినెతో మొద్దులు చెక్కుతారు.

బార్ కేర్ /bār kēr/ v. వెల్లడించు; disclose; (డిస్ట్రోఫ్). ప్రకట కర; జాహిర కర.

బారిమాస్ /bārimāś/ n. ప్రతి సంవత్సరం; annual; (ఎంయులల్).

బారేవాళో /bārēvālō/ ఊడ్చువాడు; sweeper; (స్వీపర్).

బాల్చి /bālchi/ n. తప్పడు; chaff; (ఛప్పి); చోకర; భూసి. సాంఖ పక్కావజన్మ బాల్చి నికశచ. వడ్లు పట్టిచేచుటపుడు తప్పడు వస్తుంది.

బాళక్ /bālak/ n. పసికందు; baby; (బేబ్యూ).

బాళ్ /bāl/ కాల్చు; burn; (బన్). ఖడేన్ బాళ్. గడ్డిని కాల్చు.

బాళేను /bālēnaṁ/ • v. దహించు; burn; (బన్); జలా.

• v. కాల్చు; ఆగ లగా. • n. కాల్చటానికి; to burn; (టు బన్). బాళేను లక్ష్మీ లాళ్మీ. కాల్చటానికి కట్టలు తీసుకురండి.

బాయాం /bāṁyāṁ/ n. • జీతగాడు; worker; (వకర్);

నౌకర; కర్మచారి. బాయాంనఁ ధాన్ ఘూలో. జీతగాడికి అన్నం వడ్డించండి. • పని వ్యక్తి; working person; (వక్షించును). కామ కరేన బాయా రకాడాచా. పని

చెయ్యడానికి పని వాడిని పెట్టు కుంటాము.

బాయి /bāṁyi/ n. జీతం; salary; (సులర్).

బిగడాయేర్ /bigadāyēr/ • v. కలత కలిగించు; చెడగోటు,

ఆటంక పరువు; interrupt; block; spoil; making impure, defiling; make dirty; (ఇంటర్ట్); (బ్లోక్); (స్నోయిల్); (మేయ్యుచ్ ఇంపూర్చ, డప్లులిట్); (మేయ్యు డటి); బిగాడ; ఖరాబ కర; నాశ కర.

బిజ్జా /bijjā/ గింజ; seed; (సీడ్). ఫలేమా బిజ్జా చ. పండులో గింజ ఉంది.

బిండా /bindā/ కట్ట; bundle; (బండల్).

బిమారి /bimāri/ • n. రోగము; disease; (డిస్ఎస్). వర్సాశేమా బిమారి పక్కిఆవకర. వానాకాలంలో రోగాలు బాగా వస్తాయి. • v. అస్వస్థపడు; sicken; (సిక్సెన్).

బిసాప్ /bissā/ మగ పిల్లి; male cat; (మేల్స్ కెట్).

బిసిస్ /bissi/ • ఆడ పిల్లి, బిసిస్ ఘరేమా పాశేర్ జివరాన్. పిల్లి ఇంట్లో పెంచుకొనే జంతువు. • n. పిల్లి; cat; (కెట్); బిల్లి.

బుక్కు /bukka/ n. ముద్ద; puff; సాఁస. ధానేర్ బుక్కు ఫో.

అన్నం ముద్ద తిను.

బుగ్గ /bugga/ n. బల్బు; bulb; (బల్బు).

బుచ్చో కాడ్ /bucno kāḍ/ మూత తియ్య; unmuffle; (అన్మమఫల్).

బుజర్గొజకో /bujargojako/ v. గడిచిన; bygone; (బ్రోగ్నెస్).

బుజర్గొజకో దాడ్ కాయి కామ కిదో. గడిచిన దినాలలో ఏమి పనులు చేసి నావు.

బుడ్డి /buḍḍi/ డబ్బు; box; (బోక్స్). దీమేర్ బుడ్డి వర్ లాళ్మీ, తేల్ ఘూలా. దీపం సీసా తీసుకో రా పో, నూనె పోద్దాం.

బుడ్డోజారో /buḍḍōjārō/ n. పతనమవ్వడం;

declining; (డిక్లైనింగ్).

బుడాదినో /buḍādinō/ ముంచిండు. పీసా దేనిజ బుడాదినో. పైసా ఇవ్వకుండా నన్ను ముంచిండు.



బుడో /buḍo/ • adj. ముసలి; old; (బల్డ్). అస్సి వర్సేర్

బుడొమర్గో. (85) ఎనబై సంవత్సరాల ముసలివాడు

వనపోయాడు. • n. ముసలివాడు; old man; (బల్డ్ మెన్); బూగా; వృద్ధ.

బుడోమేగో /budoyēgō/ adj. ముదిరిన; ripe; (రైవ్).

బుంగా /buṅgā/ n. గొట్టం; pipe; (ప్రైవ్); నలీ; చోంగా.

బునాది /buṇādi/ n. పునాది; base; (బేమ్యు); నీంచ; జడ; కునియాద. ఘురేర్ బునాది ఆచోచేణో. ఇంటి పునాది ఘుట్టిగా ఉండాలి.

బుర్ర /burra/ n. • తాళం; lock; (లౌక). ఘురేర్ తలవ్ ఘూలన్ బుర్రమార్. ఇంటి తలవు వేసి తాళం వేయండి.

- గొట్టం; pipe; (ప్రైవ్); నలీ; చోంగా. వాసీర్ లక్షీర్ బుర్రా రచ. వెదురు కడ్డికు గొట్టం ఉంటుంది.

బుర్కా /burkā/ n. బురఫా; mask; (మాస్కు). మీయార్ క్వారి బుర్కా ప్రార్జనచ. ముస్లిం మహిళలు బురఫా కట్టుకుంటారు.

బుస్సి /bussi/ బూజ.

బూడ్గో /būḍgo/ • v. నష్టం; loss; (లౌన్). సారి ఫేత్ బూడ్గో. పూర్తి పంట నష్టం అయింది.

- n. పతనం; downfall; (డౌన్ఫోల్); పతన; గిరావట.

బూడ్జో /būḍjō/ v. ప్రాణైపో; vanish; (వానిష్).

బూంట్ /būṇṭi/ బూట్లు, పోలిన్ చోరేన్ బూంచేతి మారే. పోలినులు దొంగలను బూటు కూళ్తో తన్నారు.

బూంత్లో /būṇṭlo/ adj. మొనలేని; pointless; (ప్రోభంతల్నీ).

బూరన్ ఫఱ జకో /būran chaṁ jakō/ adj. కప్పుబడిన; covered; (కప్పు); ఢంకా హ్యా. బూరన్ ఫఱ జకో మాణన్. కప్పి ఉంచిన వ్యక్తి.

బే ఇమాని /bē imāni/ n. అవిసీతి; dishonesty; (డిసోన్సిప్టి). బే ఇమానేతి కామ్ కరేర్ చేని. అవిసీతిగా పని చేయకూడదు.

బే కిస్కుత్ /bē kismat/ n. దురదృష్టం; misfortune; (మిన్ ప్రాశ్ఫూన్); దుర్భాగ్య; బదకిసమతి.

బే మత్తట్ /bē matlab/ adj. అరంలేని; meaningless; (మీనిఫెల్స్). బే మత్తబేరి వాతే కరేర్ చేని. అర్థంలేని మాటలు మాట్లాడ వద్ద.

బేటూ /bēṭā/ కొడుకు. బేటూ బ్ర్యాడిర్ ఘుర్ జాన్ మాళీర్ నొంగావ్యంతి ఖాదొ. కొడుకు, కోడలు ఇంటికి వెల్లి చేపల కూరతో తిన్నాను.

బేటీ /bēṭi/ n. • కుమార్తె; daughter; (డోటర్).

- బిడ్డ, మార్ ఏక బేటి ఛ. నాకు ఒక బిడ్డ ఉంది.
- కూతురు; బెటీ; లడకీ. సహార్ మార్ బేటీర్ వాయా ఛ. రేపు నా కూతురి పెళ్ళి ఉంది.

బేడం /bēḍam/ n. గడియ; bolt; (బోల్ట్); కుండిదరవాజె కి; అగల; అగలా.

బొక్కెన /bokkena/ n. బకెట్; bucket; (బకెట్). బొక్కెనాతి పాణి డోరచ. బక్కెత్ తో సీట్చు తోడుతారు.

బొచ్చై /bockā/ పొద; bush; (బుఝ్); జాడి. ఈ ఖజారీర్ బొచ్చై. ఇది ఈత పొద.

బొమ్మ /bomma/ n. • దృశ్యం; view; (ఎయి); దృశ్య; నజారా.

- విగ్రహం; image; (ఇమిజ్); విగ్రహ; కలహ. హమార్ గామేమా గాందీర్ బొమ్మ ఛ. మాణిరిలో గాంధీ విగ్రహం ఉంది. • చిత్రం; picture; (పిక్చర్); విచిత్ర; తస్విర.

బొమ్మోయి /bommōyi/ n. పుట్ట; pit; (పిట్); బౌంబి; బిల.

- అదోయ్, కిడికిడా రజకో జాగేనఁ బొమ్మోయి క. చీమలు తయారుచేసే పుట్ట.

బొమ్మోళిర్ రూడ్ /bommōlir jhād/ తుమ్మ చెట్టు; acacia tree; (అకెప ట్రీ).

బొరింగి /boriṅgi/ n. పంపు; pump; (ఎంప్).

బొలెనిజ /boleniжу/ adv. మానంగా; silently; (ప్రైలంటి).

- తప్పు కిదొకన్ బొలెనిజారేరో. తప్పు కానిచ్చాడని మానంగా పున్నాడు.

బోళికిర్ /bōṇikir/ v. ప్రారంభించు; open; (ఇపన్); శురు కర; ఆరమ్భ కర.

బోర్ /bōr/ n. రెద్దాయ; kind of fruit; (క్లోండ్ ఒవ్ ప్రుత్); బేర.

బోల్ /bōl/ v. • మాట్లాడు; speak; (స్టోక్); బాత కర; బాతచీత కర; బోల; భాషణ కర. ఆచ్చి వాతే బోల్.

- మంచి మాటలు మాట్లాడు.

- పలకరించు; greet; (గ్రీట్); బాత చీత కర; బాత కర. ఏక వాత్ బోల్. ఒక పదం పలకరించు.

- పాడు; sing; (సిట్); ఖండహర; నాశ. ఏక ఆచో గీర్ బోల్. ఒక మంచి పాట పాడు.

- చెప్పు; tell; (టల్); చప్పల; జూతా. తార్ ముండేర్ బోలి బోల్. నీ నోటి మాట చెప్పు.

- మాట్లాడించు; accost; (ఎయిన్కోస్టి). ఏక తాయి ఓతి బోలా. ఒక సారి వానితో మాట్లాడించు.

- మోగించు; jingle; (జింగిల్). తమార్ రేడిమో బోలా. మీ రేడిమో మోగించండి.

బోలి భాండేర్ /bōli bhāṇḍēr/ n. తిట్టడం; reproach;

- (ప్రోట్). ఖరావ్ కామ్ కిదొకన్ బోలిభాండె. చెడు పని

- కావించాడని తిట్టారు.

బోలేరో /bōlērō/ v. అలపించు; chant; (ఛాంట); ఆలాపన కరరాగ కా.

బౌద్ధ జాత్ /bauddha jāt/ adj. బౌద్ధం మతం; Buddhism; (బుద్ధిస్మం).

భ

భక్తు /bhakat/ *n.* మంత్రగాడు; wizard; (విస్త).

భక్తి కరెవాళో /bhakti karevalō/ *n.* దానుడు; male slave; (మేయ్య స్తుయ్య). ఈ ఆద్యైదాడి దేవేనఁ భక్తి కరెవాళో. ఆ వ్యక్తి రోజు దేవునికి దానుధైనాడు.

భద్రత /bhadat/ పర్శు.

భద్ర్మాదీనె /bhadkādine/ *v.* పెల్లగొట్టారు; deport; (ఇవొత్). లోగునె సర్వాశ కిదోజేన దేశమేతి భద్ర్మాదీనె. ప్రజలను సర్వాశనం చేసిన వాణి దేశం నుండి పెల్లగొట్టారు.

భద్ర్మాయేర /bhadkākāyēr/ *v.* • పెదరగొట్లు; disperse; (డెస్ట్రోబ్); బిఖేర; ఛితరా.

• తరుము; chase; (చేయ్య); భగా; పిఛా కర.

భడ్ఫథడియా /bhadbhādiyā/ *v.* పదురుబోతు; babble; (బెబల్).

భందాయోజకో /bhandāyōjakō/ *n.* సంస్థాపకుడు; founder; (పొండర్). సమస్తార్ మోబో ఆద్యై భందాయో. కార్యకర్త కార్యాలయమును కట్టించారు.

భనోయి /bhanōyi/ *n.* బావ; brother-in-law; (బ్రదర్- ఇన్-లో); జెఠ. బాయిల వ్యాప్తసున భనోయి కవఁ. అక్కు/చెల్లి మొగడిని బావ అంటాము.



భండారో /bhaṇḍāro/ *n.* యజ్ఞం; sacrifice; (సుక్కిపైన్); యజ్ఞ; హవన. పూజా కంరఁజన్న భండారో కంరఁచ. పూజ చేసేటప్పుడు యజ్ఞం చేస్తాము.

భమ్రు /bhamra/ *n.* రెప్పు; eyelash; (ల్యాష్); పలక. ఆంకీర్ భమ్రామార్. కంటిరెప్పును కొట్టు.

భమేరో /bhamēro/ *n.* వాలడం; lean; (లీన్).

భరవు /bharap/ *n.* • మంచు; dew; (డూయి); హిమ; ఓస. • పొగ మంచు; fog; (పొగ్).

భర్ /bhar/ *v.* నింపు; fill; (ఫీల్); భర.

భరపూర్ /bharpūr/ *adv.* సంపూర్ణంగా; fully; (పులి). తార్ కామ భరపూర్ కవఁ. నీ పని సంపూర్ణంగా ఉంది.

భరి /bhari/ నిండిన; filled; (ఫీల్). రంగేతి భరి జకొ జాగ్.

రంగులతో నిండిన నేల.

భరోస /bharōsa/ నమ్మకం; confidence; (కొన్సిడంస్).

తార్ ఉంపు భరోస కవఁ. నీ మీద నమ్మకం ఉంది.

భల్లు /bhaldu/ *n.* రాగులు; oat; (ఒట్ట); మఱ్ఱుఆ. భల్లును

దశయ కరన్ భావచ. రాగులు గడక చేసుకొని

తింటారు.

భలాఅద్యై /bhalāādmī/ • వయసు వచ్చిన వ్యక్తి. రాన్ వరన్

వేగో జకో మనిక్యా భలాఅద్యై కవఁ. వయసుపై బడిన

వ్యక్తికి ముసలి తనం వచ్చింది.

• ముసలి వ్యక్తి; old person; (బ్ల్యా పసన్).

భలామార్ రూడ్ /bhalāmār jhād/ *n.* జీడి చెట్టు; cashew nut tree; (కమూ నట టీ).

భళ్ళె /bhalge/ • *n.* విలీనత; accession; (అసపిన్).

• *n.* చేరిక; arrival; (అర్సెపల్); జోడ; మెల.

• *n.* సంపర్కం; contact; (కొంట్రైట్); సంబంధ; వాస్తా; లగావ.

• *n.* కలిసారు; meet; (మీట్); సంతృష్ట కర. దోయి సోష్టి భళ్ళె.

ఇద్దరు మిత్రులు కలిసారు.

• *v.* సంప్రదించు; consult; (కంసల్ట్).

• *n.* కలుపు; align; (అల్యెన్); మిల; జుడ; ఘుల.

• *v.* పాల్టాను; attend; (అటండ్); భాగ లే; శామిల హో.

• *v.* చేరు; reach; (టీడ్); పట్టుచు; ఇక్కటా హో.

• *v.* కలుసు; blend; (బ్లెండ్).

భళ్ళోజకో /bhalgojako/ *pron.* పాల్టాను వాడు; participant (మ.); (పాటిసిపంత్).

భళ్ళోయేర /bhalibhalāyēr/ దురదగా ఉండే; being itchy; (బీళ్చ ఇబి).

భళేనఁ /bhalēnam/ *v.* కలవడానికి; to meet; (టు మీట్). మ.

పామార్ భావ్యనేన్ భళేనఁ జాపుచు. నేను మా

అక్కును/చెల్లిని కలవడానికి పెట్చుచున్నాను.

భన్గే /bhasgē/ *adj.* పాసిపోయిన; stale; (స్ట్రోల్). భన్గే జకో ఫాన్ పాల్సంక ద. పాసిపోయిన అన్నుం పడవెయ్య.

భనేరో /bhasēro/ *n.* మొరుగుడు; howl; (పోవ్ల్); భుక్.

భావ్యన్ /bhyān/ *n.* • చెల్లి; sister; (సిస్టర్); ఓటి బహన. మార్ భావ్యన్ నొకరి కర్తిచ. మాచెల్లె ఉద్యోగం చేస్తుంది.

• సోదరి; సహోదరి; బహన.

భావ్యసా /bhyāmāsā/ *n.* దున్నపోతు; buffalo; (బఫ్సల్);

మూర్ఖ=భేసా.



భ్రాంసి /bhyaṁsi/ n. బర్రె; buffalo; (బప్పులో); భైస.

భాగే /bhāgē/ n. అవయవాలు; parts; (పాట్ట). భాగే కరన్ దచ. అవయవాలు చేసి ఇవ్వడి.

భాజ్జి /bhājjī/ • ఆకు కూర; leafy vegetable; (లీఫి వెజిట్బ్లీ). మన భాజ్జి కతో రాన్ ఇష్టం. నాకు ఆకుకూరలంటే చాలా కు నచ్చినట్టు.

భాటు /bhāṭa/ n. రాయి.

బండ; stone; boulder; (స్టోన్); (బోల్డర్); చద్దాన; శిలా. నందీమా నాన్కూనాన్కూ భాటూ రచ. నదిలో చిన్న చిన్న రాళ్ళు ఉంటాయి.

భాటూమా /bhāṭāmā/ adv. రాళ్ళలో; among the stones; (అముచ్ ద స్టోన్స్).

భాటూర్ మురత్ /bhāṭār murat/ n. శిలాజం; fossil; (పొసల్).

భాడో /bhāḍo/ n. అద్దె; rent; (రంత్); కిరాయా; భాడా. మఁ ఎక్కుర్ ఘురేమా భాడేన్ రెర్హా. నేను ఒకరి ఇంట్లో అద్దెకు ఉంటున్నాను.

భాణ్ జో /bhāṇ jō/ n. మేనల్లుడు; nephew; (నెప్పు); భానజా; భతీజా. భ్రానేర్ బేటాన్ భాణజో కన్ కవ.

అక్కు/చెల్లెలి కొడుకును మేనల్లుడు అంటాము.

భాందిజకో /bhāndijakō/ adj. కట్టుకున్న; worn; (పోన్).

భాందినో /bhāndinō/ v. అదుపులో ఉంచుకో; bind; (బ్రెండ్).

భాందేవాళో /bhāndēvāḷō/ • యాంత్రికుడు.

• n. కట్టేవాడు; architect; (ఆకిట్టు). ఘుర్ భాందేవాళేన్ బలాలా. ఇల్లు కట్టేవాడిని తీసుకురా.

భాండో /bhāṇḍō/ v. తిట్టు; reproach; (రిప్రోచ్); దూషణ కర;

నిందా కర. మనఁ భాండన్ వాతెకిదో. నన్ను తిట్టి మాట్లాడారు.

భాయి /bhāyi/ n. • తమ్ముడు; brother; (బ్రదర్); అనుజ.

భాయి భీయా దోయి భక్షన్ రేణో. అన్నదమ్ములు ఇధ్దరు కలసి ఉండాలి.

• సోదరుడు; సహోదర. మార్ వార్ భాయి ఘ. నాకు నలుగురు సోదరులు ఉన్నారు.

భారి /bhāri/ n. బరువు; weight; (వేష్ట్). ఈ కమ్ భారి ఘ. ఇది తక్కువ బరువు ఉంది.

భారో /bhārō/ n. • మోపు; bundle; (బండల్); లాద; డాల.

దన్స్ లక్ష్ భేషణో ఏక్ భారోవేజాచ. కొన్ని కట్టులు

దగ్గరకు చేసి కట్టినట్లుయితే మోపు అవుతుంది.

• కట్ట. లక్ష్ భారో లాజో. కట్టుల కట్టి తీసుకురా.

భావ /bhāv/ n. • ఫెల; fare; (పెర్). ఏ చెండూర్ భావ కత్తా.

ఏ బంతి ఫెల ఎంత.

• రేటు.

భావేటి /bhāvēṭi/ n. • సమస్య; problem; (ప్రొబ్లమ్); సమస్యా.

భతారి కరెర్ రాన్ భావేటి వేరిచ. పొలములో పని

చేయడం చాలా సమస్యగా ఉంది.

• ఆవస్థ; problematic phase; (ప్రొబ్లమెటిక్ ఫోమ్స్); సంకట; దుఖ.

భాషణో /bhāṣaṇo/ n. ఉపన్యాసం; lecture; (లెక్చర్);

చ్యాఖ్యాన; భాషణ; తకరీ. టాండెర్ నాయక్ రాన్

అద్దీమా భాషణో దచ. మా తండ నాయకుడు

అందరిలో ఉపన్యాసం ఇచ్చాడు.

భికారి యెగో /bhikāri yego/ దివాలా తియ్య; becoming bankrupt; (బికమిజ్ బెంకప్ట్).

భింజోడ్ /bhiṅjōḍ/ v. తడువు; wet; (వెత్); సీంచ.

భినోఛజకో /bhinōchajakō/ adj. తడిగావున్న; watery; (పోటరీ).



భిండ /bhīṇḍa/ n. బెండకాయ; okra; (బక్క), భించి. ఆఙ్

భిండార్ నాంగ్వాణ్ రాండ్. ఈ రోజు బెండకాయ కూర వండు.

భిక్ /bhīk/ n. బిచ్చుం; begging; (బగింగ్).

భిన్ /bhīn/ తడి; wet; (వెత్).

భీనారేర్ /bhīno rēr/ తేమగా వుండే; damp soil; (డెంప్ రొఇల్).

భీనారంగ్ /bhīnorāṅg/ n. • లేతరంగు; tinge; (టింజ్). వోన్

భీనారంగేర్ సాడో రాన్ ఆవోచ్ రవ. ఆమెకు లేత రంగు

చిర బాగుంటుంది.

• చామనిచాయ రంగ్; light brown colour; (లైట్ బ్రౌన్ కలర్). కబుతర్ భీనారంగేమా రచ. పావురం నల్ల రంగులో ఉంటుంది.

భీమాకర /bhīmākar/ భీమాచెయ్య; insure; (ఇన్సో).

ఎల్.ఆయ.సీ మ భీమా కర్. ఎల్.ఐ.సి.లో భీమాచెయ్య.

భీయా /bhīyā/ n. అన్న; elder brother; (ఎల్లర్ బుదర్); బడా భార్. భాయి భీయా దోయి భజన రెణో. అన్నదమ్ములు ఇద్దరు కలసి ఉండాలి.

భుక్కి /bhukki/ n. పొడి; powder; (పొడర్); స్వాహ; 2.ఫుటకర. బాయిలోగ్ చెనిగ్యార్ భుక్కి పొణీమా భేశన్ ముండేపర్ లగాడుచ్. స్త్రీలు చెనగ పిండి పొడిని నీళ్ళలో కలిపి ముఖానికి రాసుకుంటారు.

భుక్కా రామ /bhuko ram/ v. ఉపవాసం ఉండు; fasting; (పొస్టింగ్).

భుల్యాయేర్ /bhuljāyēr/ n. స్మృతిలోపం; amnesia; (ఎమ్ముసియ).

భుల్కుమక్ /bhulcuk/ adv. అనాలోచితంగా; inadvertently; (ఇన్సెర్ట్రెంట్లో). భుల్ చుకెతి కామ్ కరేర్ చేని. అనాలోచితంగా ఏమి పని చేయగూడదు.

భులాటి పద్గో /bhulāti padgo/ v. దారితప్పు; wander; (వాండెల); గుమరాహ హో; రాహ భూ జా.

భుళి /bhuli/ స్వీహా; consciousness; (కొంశస్సున్).

తడకేతి భుళి భాగ్. ఎండకు స్వీహా తప్పటం.

భూకేతి /bhūkēti/ ఆకలి గొను; with hunger; (విద్ హంగర్). భూకేతి భూ, ధాన్ ఘూల్. ఆకలితో ఉన్నాను అన్నం వడ్డించండి.

భూక్కో /bhūko/ n. • ఉపవాసం; ఉపవాసం; తినకుండా; fasting; (పొస్టింగ్); ఉపవాస; ఫాకా. దేవేన ధోకన్ భూక్కో రేరో. దేవుని పూజించి ఉపవాసం ఉన్నాడు.

భూచ్చో /bhūchno/ n. • బిరడా; lid; (లిడ్); డాట; కాగ; కార్క. • మూత; cover; (కవర్), డకనా.

భూజ్జో /bhūjnō/ n. మూత; cover; (కవర్); డకనా. టీన్ను ర్ భూజ్జో ఘూల్. క్యాను మూత వెయ్య.

భూతేర్ /bhūtēr/ దయ్యానిది.

భూంజ్ /bhūñj/ v. కాల్చు; burn; (బన్); జలా; ఆగ లగా. కుక్కిన అంగారేమా భూంజ్. కోడిని మంటలో కాల్చు.

భూంజ్లో /bhūñjō/ అట్టు; omlette. మంఝండార్ భూంజ్లో భాద్యా. నేను గుడ్డు అట్టు తిన్నాను.

భూర్ రంగేర్ /bhūr raṅgēr/ రాగి వన్నె కలసిన; mixed with copper colour; (మిక్క విద్ కోపర్ కలర్). తార్ లట్టా భూర్ రంగేర్ ఫా. నీపెంట్లుకలు రాగి వన్నె కలిగి ఉన్నాయి.

భూలాడి పడ్జాయేర్ /bhūlādi padjāyēr/ v. తప్పి పోవడం; to evade; (టు ఇవేడ్).

భూలేర్ /bhūlēr/ • మర్చిపోవడం. కరేర్ కామేని భూల్లో.

చేయవలసిన పనిని మర్చిపోయాను.

• n. మతిమరుపు; forgetfulness; (పోర్టట్టుల్చున్).

• n. విస్మృతి; amnesia; (ఎమ్ముసియ); విస్మృతి; భూల.



భూరియ /bhūriya/ n. • ముక్కు పుడక.

- ముక్కు పోగు; nose ring; (నోర్ రిహ్). బాయిలోగ్ నాకేమా భూరియా ఘూలచ్. స్త్రీలు ముక్కుపోగు కట్టుకుంటారు.

భైశా /bheśā/ v. కుదుర్చు; fit; (పిట్); తై కర; ఠిక కర; నిటటారా కర; సుధార. దోయిర్ వాతే భైశా. ఇద్దరి మాటలు కుదుర్చు.

భైశిభైశాయో /bhelibhēśāyō/ n. కూడినది; collection; (కలక్కున్).



భేజ్రా /bhējirā/ n. టమాట; tomato; (టమాటో). భేజ్రార్ నొంగ్యాల్ రాందన భాద్యా. టమాట కూర వండుకొని తిన్నాను.

భేజో /bhējo/ n. మెదడు; brain; (బ్రైమ్); మస్తిష్క; మగజ. భేజో మాత్రేమా రచ. మెదడు తలలో ఉంటుంది.

భేడియా /bhēdiyā/ n. తోడేలు; wolf; (వుల్ఫ్); భెడియా. భేడియా జంగలేమా రచ. తోడేలు అడవిలో ఉంటుంది.

భేద్ /bhēd/ తేడా; difference; (డిప్రున్). దోయి బేటానా భేద్ నారజ దేక్. ఇద్దరు కొడుకులను తేడా లేకుండా చూడు.

భేదచేనిజ /bhēdchēniju/ పోలిక లేకుండా; without any similarity; (విద్యార్ ఎని సిమలరిటీ).

భేష్ భాష్ /bhē|bhāl/ n. కలగలుపడం; disarrange; (డిసరెంజ్); హెర ఫెర. ఆవొ బల్ల భేష్ భాష్ వేగి. మంచి చెడు కలగలపడం అయింది.

భేషే /bhē|ē/ • adj. కలిపే; link; (లింక్).

- n. కలుపు; connects; (కన్నెక్షన్); మిలా; జోడ.

భోజాయి /bhojāyi/ *n.* వదిన; elder brother's wife; భాబీ; భౌజాఇ. భీమార్ గ్యాణీన భోజాయి కచు. అన్నయ్య పెండ్లాన్ని వదిన అంటాము.
భోబ్రేర్ రూరా /bhobrēr jhārā/ *n.* నిప్పు రవ్వలు; firebrand; ఫ్లార్బ్రెండ్). లూడిపర్తి భోబ్రేర్ రూరా పత్తె. కొరకంచు నుండి నిప్పు రవ్వలు రాలడం.



మాణ్ణీ /myān/ *n.* మైనం; wax; (వెక్సు); మోమ.
మాణ్ణేర్ దీయో /myāñēr dīyō/ *n.* కొవ్వుత్తి; candle; (కండల్). రాత్రవణా కరెంట్ డగర్జావిజన్న మాణ్ణేర్ దీయో లగాడు. రాత్రిసమయంలో కరెంట్ పోయినప్పుడు కొవ్వుత్తి వెలిగిస్తాము.
మాయల్ /myāl/ *adj.* • ముర్కైన; dirty; (డటి).
• మురికి; dirt; (డట), గంగాగి; అశుద్ధతా.
మాయజె /mvāje/ *n.* అనుభూతి; feel; (పీల్); అనుభూతి; అనుభవ; అనుభక్తి.
మాయత్ ఛేణిజకో /mvāt chēnjako/ *n.* చావు లేనిది; immortal; (ఇమోర్టల్). తోన మాయత్ ఛేణి. సీకు చావు లేదు.
మక్కు /makkā/ *n.* • మొక్కుజొన్న; maize; (మొయ్య); మక్కా. హామ్ ఈ వరన్ మక్కు నాకే. మేము ఈ సంవత్సరం మొక్కుజొన్న వేసితిమి. • కంకి; blade; (బ్లెట్). మన్ మక్కు భూంజ్ దఱ. నాకు కంకి కాల్చి ఇవ్వ.
మకోడా /makōḍa/ *n.* గండు చీమ; big ant; (బిగ్ ఆంట్).
మజ కచు /maja kačč/ క్లుప్తంగా చెప్పండి; tell briefly; (ఉల్ బీప్లి). వోదోడ్ మజా కచు. జవాబు క్లుప్తంగా చెప్పండి.
మజ్ బాత్ /majbūt/ *adj.* గట్టి; strong; (ప్రోజ్).

భోల్గా /bholgā/ *n.* తొర్చు; hollow; (హోల్స్); కోటర. యే భోల్గామా సాప్ ఫఱ. ఈ తొర్చులో పాముంది.
భోబర్ /bhōbar/ *n.* నిప్పులు; embers; (ఎంబర్స్).
భోళ్గు /bhōlka/ *adj.* పసి; boyish; (బోయిష్); నాన్హా; కోమల; ఓటా. భోళ్గుసో రజన్నా వాయా కర్నాకె. పసి తనంలో పెళ్ళి కానిచ్చారు.

మ

మజాతి /majāti/ *adj.* సాంప్రేణ; elegant; (ఎలిగంట).
మట్టంగి /maṭraṅgi/ *n.* మట్టం చేయడం; making level; (మేయ్యిచ్చ లెవల్).
మటాయి /matāyi/ *n.* మితాయిలు. ఆటేమా సక్కర్ ఘూలన్ మటాయి కచు. పిండిలో చెక్కుర వేసి మితాయిలు చేస్తారు.
మడి /maḍi/ *n.* మడులు. భేతేమా ఆదేక్ మడి హతేతి కామ్ కరెరి ఫఱ. పొలంలోని కొన్ని మడులు చేతితో చేసే మడులు ఉన్నాయి.
మతలభ్ /matalab/ *n.* విషయం; matter; (మెటల్); సమాచార. కాయి మతలభ్ మాలం కిదో. ఏమి విషయం తెలుసుకున్నావు.
మత్కెదినో /matkedinō/ *n.* నిరాకరించడం; refusal; (రిప్యూసల్).
మత్తర్ /mattar/ *n.* మంత్రం; spell; (స్పుల్); మంత్ర; జాద్ టోనా; మంత్ర జంత్ర. సాప్ కాటఁతో మత్తర్ మారు. పాము కాపేసినప్పుడు మంత్రం వేస్తారు.
మత్ /mat/ *adv.* • ఖండించుట; వద్దు; no; (హో); నహిం; మత.
మన్ జ్ఞానేర్ శాస్త్రం /man jñānēr śāśtram/ *n.* మనోవిజ్ఞాన శాస్త్రం; psychology; (స్క్రోలబి).
మంచం /mañcam/ పడక, పక్క.



మంగర్ /maṅgar/ *n.* మొసలి; crocodile; (క్రొకడ్లెల్); మగర. మంగర్ పాణిమా రఱ. మొసలి సీటీలో ఉంటుంది.
మంతర మార్ /mantar mār/ *v.* మంత్రించు; charm; (చామ్చ); మంత్రిత కర; జాద్ టోనా కర; మంత్ర ఫ్లుక్; మంత్ర సుగ్ధ కర; కిల. సాప్ కాటఁతో మంత్రచు. పాము కాటుకు మంత్రిస్తారు.

మంగళ వార్ /maṅgala vār/ *n.prop.* మంగళవారం; Tuesday; (ట్యూన్సీ). మంగళ వారమేర్ మార్ ధూకన్ బంద్. మంగళవారం నాడు నా దుకాణం బందు.

మంగాయేర్ /maṅgāyēr/ *v.* తెప్పించు; derive; (డిరైవ్); మంగా. నాన్కు ఘచాపరేతి అంగార్ మంగాయేర్ ఛేని. చిన్న పిల్లలతో నిప్పుతెప్పించవద్దు.

మందార్ మంద /mandār manda/ *n.* గుంపులు గుంపులు; group; (గ్రూప్).

మంగాలో /maṅgālō/ *v.* తేనె; honey; (హని).



మంగాళి /maṅgālī/ *n.* గూడు; nest; (నెస్ట్); ఘాసలా.

మందొళ్యా /mandołyā/ *n.* తాయత్తు; amulet; (ఎములెట్). దేవేర్ నామేపర్ మందొళ్యా భాందచ్చ. దేవుడిపేరు పీద తాయత్తు కడతారు.

మన్గతి /mangati/ • **మనఃస్తి**. ఓర్ మన్గతి ఆచ ఛేని. అతని మనఃస్తి బాలేదు.

- **మనః దశ**; mental state; (మెంటల్ స్టేట్).

మనాదేర్ /manādēr/ *n.* ఉదార్పు; solace; (సోలేయ్మ్స్); తసల్లి; ఆశ్వాసన. రోరోజ్జే పాపానఁ మనాద్చ. ఏడుస్తున్న పాపను ఉదార్చండి.

మనాయేర్ /manāyēr/ *v.* నచ్చజెప్పు; persuade; (పుస్యియ్యు).

మనిక్యా /manikyā/ *n.* వ్యక్తి; man; (మన్); మనుష్య; ఆదమి.

మనిమి /manimī/ *n.* విధేయత; obedient; (బీడియుంట్); నమ్రతా; బినయ. ఘచాపర్ పంతూలేతి మ నిమితి రేణో.

పిల్లలు గురువుల పట్ల వినయంతో ఉండాలి.

మనేర్ /manēr/ *adj.* మానసికమైన; psychological; (ప్రైకల్జికల్).

మండావ్ /maṇḍāvā/ *n.* మండువా; patio; (పటియు); స్టేప్; చందోవా.

మరక /maraka/ *v.* మచ్చపడు; spot; (పోత్త).

మరద్ /marad/ *n.* మగ; masculine; (మెస్క్యూలిన్). మఁనఁ మరద్ సోష్టిదార్ జాప్పాఁ చు. నాకు మగస్నేహితులు చాలా మంది ఉన్నారు.

మర్కి /marki/ చెవులపెట్టుకునేది. దస్సేక్ ఆద్యై మరద్ మానా కానేపర్ మర్కి ఘూలఁచు. కొందరు మగవారు చెవులకు రింగులు కట్టుకుంటారు.

మర్గ్గ /margō/ • *v.* మరణించుట; dying; (డైఝిట్).

- *n.* మృతి; death; (డాట్); మृత్యు. • *n.* చావు; మृత్యు; అంత.
- *n.* మరణం; మరణ; మृత్యు; మौత. బుడొ డోక్రా మర్గ్గ. ముసలివాడు మరణించాడు. • *v.* మరణించు; depart; (డిపోర్ట్); మర జా. ఎక్కున్ కాపాడేన్ జాన్ మర్గ్గ. ఒకరిని కాపాడడానికి వెళ్ళి మరణించాడు.

మర్చా /marcā/ • *n.* మిరప; of a chilli; (ఒప్ ఏమ్ చిల్పి); మిర్చ్ కా. హామ్ మర్చార్ ఫేత్ ఘూలే. మేము మిరప తోట వేసితిమి. • *n.* మిర్చ్. హారే మర్చార్ ఖ్యాడి ఆచ్చు రఁచు. పచ్చి మిర్చు పచ్చడ బాగుంటుంది.

- *adj.* మిరప కాయ; chilly; (చిలి).

మల్లై పూల్ /mallē phūl/ మల్లై పూల్.

మలాజేతి /malājēti/ అఱుకువ గల; with discipline; (విద్ డీసిప్లిన్).

మళ్ళా /malḍā/ బొమ్మెచేప. మళ్ళార్ నొంగావ్యాణ పక్కి ఆచ్చు రఁచు. బొమ్మెచేప కూర చాలా రుచిగా ఉంటుంది.

మళాయి /malāyī/ *n.* జివిలి; earwax; (ఊయర్పెన్). కానేమారజే మ్యాలేనఁ మళాయికన్ చు. చెవిలోని మలినాన్ని జివిలి అంటాము.

మళావ్ /malāv/ • *n.* సమూహం.

- *n.* గుంపు; group; (గ్రూప్); సమూహ; భీడ.
- *n.* సంఘం; organization; (ఒగ్సెస్యున్); సమాజ.
- *n.* గుబురు; mat; (మెత్).
- *n.* జనుల; gathering; (గెదరిం).

- *n.* కూటమి; gathering; (గెదరిం); సంగఠన; దల; సంగమ; మిలాప. నే మళావ్ వేన్ పూంచో. అందరూ కూటమిగా ఏర్పడి ఆడగండి. • మందగూడు; herd; (హర్డ్).

మస్క /masal/ నలువు; black; (భూక్).

మసేర్ /masalear/ n. రుద్రడం; rubbing; (రబింగ్).

మస్కరి /maskari/ • n. పరిహసం; make fun of; (ముయ్య పన్ ఒక్). • n. ఎగతాళి, అపహస్యం. కాళో రంగేవాళేన దేకన మస్కరి కరేర చేని. నల్ల రంగు వారిని చూసి ఎగతాళి చేయరాదు. • adj. సరసతగల; sociable; (పొపబల్). ఈ మస్కరి కరెవాళో ఆద్యై. వాడు చాలా సరసతగల వ్యక్తి.

మస్కో /masko/ n. పైగ; sign; (డైన్); సంకేత; ఇశారా.

ఆంధీర మస్కో మార్. కనుపైగ చెయ్యా.

మస్తి /masti/ n. • వ్యామోహం; lust; (లస్ట్); బ్యామోహ; మాయా మోహ. తోనమస్తి జాప్సా. నీకు వ్యామోహం ఎక్కువ.

- పొగరుగల; being proud; (బీషట్ ప్రౌడ్). దైర్యమేవాళో మనిక్యానమస్తిరేర చేని. దైర్యంగల వారికి పొగరు ఉండకూడదు. • బలుపు; fat; (ఫట్); సుటాఈ; సోటాఈ. పీసావాళే మనిక్యానమస్తిరచు. డబ్బుగలవ్యక్తికి పొగరు ఉంటుంది.

మస్కాగి /maslāgi/ నలగడం; pis s ja; కుచల జా.

మసాణ్ /masāñ/ n. • బొందల గడ్డ; చితి; cemetery; (సమటి); చితా. మరజావజేన మసాణ్ కర్ నాకచ. చనిపోయిన వారిని స్కృతానంలో ఉంచుతారు.

- సమాది; tomb; (టూమ్). పినిగ్యాన్ బాహేజే జాగేన మసాణ్ క. పీనుగును కాలిపన ప్రాంతం సమాది..

మసాణేర్బాట /masāñērbāta/ సమాది రాయి; tombstone; (టూమ్స్టోన్).

మసాలో /masālō/ n. మసాలా; spice; (డైన్); మసాలా. బోటీర్ నొంగ్వాజేమా మసాలా ఘూలచు. మాంసము కూరలో మసాలా వేస్తాము.

మసీద్ /masīd/ ముస్లింల దేవాలయం.

మసూడి /masūḍi/ పళ్ళుపై చర్చుం.

మాక్కి /mākki/ n. ఈగ; fly; (ప్లై); మఖ్యి.

మాగిదాఢ /māgidāḍ/ n. వసంతకాలం; springtime; (స్ట్రోఫ్ట్స్టోమ్).

మాచ్చర్ /māchchar/ n. దోము; mosquito; (మస్కుటో); మచ్ఛర.



మాట్లా /māṭlā/ n. కుండ; pot; (పొత్తు); కుంభ; గాగర.

మాట్లామా పాణి భర్. కుండలో సీత్పు నింపు.

మాటేర్ భాజీ /māṭēr bhājī/ n. • తోటకూర; potherb; (పోటపోర్గు). మాటేర్ భాజీతి బాటి ఆచ్చు లాగచు.

తోటకూరతో రొట్టెలు రుచిగా ఉంటాయి.

• ఆకుకూర; leafy vegetable; (లిఫి ఎజిట్ల్స్).

మాణస /māṇas/ n. వ్యక్తి; man; (మెన్); మనుష్య; ఆదమీ.

మాణి మాణి /māṇi māṇi/ నామ మాత్రం; namesake; (నేయ్యుసేయ్యు). తూ మాణి మాణి కామ్ కర్రోచి. నువ్వు నామమాత్రంగా పనిచేస్తున్నావు.

మాత్తేర్ /māttēr/ తల; head; (హైడ్).

మాతి /māti/ adv. నా నుండి; from; (ప్రొమ్); సె. మాతి లేలి.. నా నుండి తీసుకో.

మాతే /māṭē/ తల; head; (హైడ్). మాతే కనమేల్. తలవద్దపెట్టు.

మాదేరలత్ /mādērlat/ n. వానకోయిల; martin; (మాటిన్); చాతక.

మాన్ పాన్ /mān pān/ దయా దాఖ్లిణ్యం.

మాన్లు /mānlam/ ఒప్పుకో; agree; (అగ్రి). కజకొ మాన్లు. చెప్పేది ఒప్పుకో.

మాంజీలఁ /māñjīlam/ v. తోముకో; brush; (బ్రష్). పరాచుతి దాంత మాంజీలఁ. ఉదయం పట్టు తోముకో.

మాంగేర్ /māṅgēr/ • n. కోరడం; desiring; (డిస్చిరింగ్); అపహాస. తోన్ కాయి రేణ్జోకొ మాంగ్. నీకు ఏమి కావాలో కోరుకో. • v. కోరు; wish; (విష్); ఆశా కర; ఇచ్ఛా కర.

మాంజేర్ /māñjēr/ తోమడం; brushing; (బ్రష్చింగ్).

మాంగ్రజిత్ర /māṅgaṁjatra/ అడిగిననిన్ని.

మానవత్ /mānavat/ n. మానవతా; humanity; (హ్యామెనటి).

మానేర్ /mānēr/ n. అంగీకారం; acceptance; (అక్స్ప్రస్సన్). మి తప్పు కిదొకన్ మాన్లిదొ. నేను తప్పు కానిచ్చానని అంగీకరించాను.

మాప్ /māp/ కొలువు. ఈ టుక్కా మాప్. ఈ గుడ్డ కొలువు.

మాఫికర్ /māphikar/ • v. క్షమించు; excuse; (ఇక్కున్స్); ఖామా కర; మాఫి కర.

- v. క్షమించండి; forgive; (ఫగివ్). మార్ తప్పును మాఫికర్. నా తప్పును క్షమించండి.

- n. క్షమాపణ; apology; (అపోలోగీ); థమా; సుఆఫి. తప్పు వేగోకన్ మోటె మనిక్యాన్ మాఫి మాంగ్. తప్పు అయిందని అధికారికి క్షమాపణ అడగడం.

మాండ /māñḍ/ • v. చాము; extend; (ఇక్కుండ్); పసార.

దేవేర్ ప్రసాదమే వాసు జన హత్ మండఁథ. దేవుడి ప్రసాదం కోసం ప్రజలు చేతులు చామతారు.

- n. గంజి; porridge; (పొరిజ్); మాండ; పాసావన. ధానేను వసావతో మాండ ఆవచ. అన్నాన్ని వంపితే గంజి వస్తుంది.

మాండ్ ల /mānd̄ laṁ/ *v.* కార్యాలయాన్ని కట్టు; fix; (ప్రిక్స్); స్థాపిత కర; ప్రతిష్ఠా కర; కాయస కర. తూ లట్టాసాదారేర్ దూకాన్ మాండ్ ల. నువ్వు వెంటుకల దుకాణం కార్యాలయాన్ని కట్టు.

మాండెజకో /mānd̄ejakō/ *adj.* కట్టిన; constituted; (కొంపీట్యుబీడ్). హామ్ మాండెజకో ఫుర్ రాన్ ఆచ్చో ఛ. మేము కట్టిన శల్లు చాలా బాగుంది.

మామ్లెతోడీరో /māmlotōdērō/ *n.* విడాకులు; divorce; (డివోన్).

మాము /māma/ *n.* మాము; uncle; (అంకల్); ససుర; మామా; ఫూఫా. అపట్ యాడిర్ భాయిన్ మాము కన్ కచ. మన అమ్మ తమ్ముని మాము అని అంటాము.

మామి /māmi/ *n.* మేనత్తు; aunt; (అంత్తు); ఫూఫి; బుఆ; మాసి. యాడిర్ భోజాయిన్ మామి కన్ కచ. అమ్మ వదినను మేనత్తు అని అంటాము.

మాయావేర్ /māyāvēr/ కనిపించకుండా పోవడం, మాయమవ్వు. దేవ్ దికామేనిజ మాయావేగో. దేవుడు కనిపించకుండా పోయాడు.

మాయి /māyi/ • *adv.* లోపల; inside; (ఇంసైడ్); అందర; భీతర. తూ మాయి జాన్ ఆజో. నువ్వు లోపలికి పెళ్ళి రా. • *adv.* లోన్. తార్ దలేమాయి కాయి ఛ. నీ మనసులో లోపల ఏముంది. • *adv.* లోపలి; interior; (ఇంటీయరీయర్). ఫురేర్ మాయిర్ సదవేర్ అర్. ఇంటి లోపలి వదువుకునే గది. • *adv.* లో; in; (ఇన్). • *adv.* లోన్; అందర; మె. • *n.* అంతరం; gap; (టెంప్); అన్తర; ఫక్స; భేద. తార్ మాయి కాయ్ ఛ. కొ కా. నీ అంతరంలో ఏమి ఉందో చెప్పు. • *adv.* లోన్; అందర హి అందర; భీతర హి భీతర; గుస రూప సె. తూ మాయమాయి కసన్ రోరోచి. నువ్వు లోన ఎందుకు ఏడుస్తున్నావు.

మాయిజ్ /māyij/ *v.* లోబడి; within; (విదిన్).

మార్ /mār/ *v.* బాదు; thrash; (త్రుష్); పీట.

మార్మాకేర్ /mārnākēr/ *n.* • చంపడం; killing; (కిలిచ్).

• హత్య; murder; (మడర్); హత్యా; వధ; ఖూన.

మార్లో /mārlō/ *v.* • తన్ను కో; kick; (కిట్చు).

• కొట్టుకో; verb; (వట్ట).

మార్ధమ్యితి లేలో /mārdhamyiti lēlo/ నా నుండి తీసుకోండి. రేణ్జజల్లూ పిసాన్ మార్ థమ్యితి లేలో. కావలసినంత డబ్బు నా నుండి తీసుకోండి.

మారేర్ /mārēr/ *n.* • కొట్టడం; flogging; (ప్రొగింగ్). ఫేతేన్ జాడ్ మారచ. చేనుకు మందును కొట్టడం చేస్తాము. • హాంస; violence; (ఔలాలంస్); హింసా; చోట. జీవరానేన్ మారేర్ ఫేని. జంతువులను హింసించకూడదు.

• దండించు, దండన. గామేమా చోరికరజేన మారచ. ఛ.

గ్రామములో దొంగతనం చేసిన వారిని దండిస్తారు.

మాలంకర్లిదొ /mālānkarlido/ *v.* • కనుగొన్నాను; |

found out; (ఐ ప్రాండ్ టెట్). మంట్లెలకేర్ మాలం కర్లిదొ.

నేను పుస్తకం రాయడం కనుగొన్నాను. • కనుగొను;

invent; (ఇన్వోట్); పటా లగా; ఆవిష్కార కర; దెఖ; జాన.

మాలంచఱజకో /mālāncaṁjakō/ • *adj.* వాస్తవిక; realistic;

(రీయలిస్టిక్). తోన్ మాలంచఱజకో వాత్ క. నీకు తెలిసిన

వాస్తవాన్ని చెప్పండి. • *adj.* తెలిసిన; known; (నేన్).

• *v.* ఎరుగు; know; (నే); జాన; పరిచిత హో.

మాలం /mālam/ *v.* • తెలిసి; పరిచయం; introduction;

(ఇంటుడక్కన్); పరిచయ; జాన; మిత్రతా. ఉఁ కాయికో మన

మాలం. అదేంటో నాకు తెలుసు. రాజ మన ఆంగళ్

మాలం. రాజ నాకు ముందే పరిచయం.

మాలం ఛజకో /mālam chāmjakō/ • *n.* సుపరిచితుడు;

known man; (నేన్ మెన్). మనస పక్కొ మాలం ఛజకో

మనిక్యా. నాకు చాలా సుపరిచితుడు.

• *adj.* పరిచయత్తుక; introductory; (ఇంటైడక్కరి).

• *adj.* ఆచాకి పున్న.

• *adj.* మూర్తు భావన; abstract concept; (ఎట్టుక్కొంప్పు).

మాలంవేగి /mālanvēgi/ *n.* ఎరుక; consciousness;

(కొంశస్సున్); పరిచయ.

మాల్చా /māld̄ā/ బొమ్ము చేప; a type of fish; (పీఁచు).

మాలిక్ /mālik/ *n.* • యజమాని; owner; (ఒనర్).

• ఇంటిపెద్ద; head of the family; (పొడ్ ఒవ్ రమి).

మాళేర్దహుడ్ /mālērdhūḍ/ *n.* ఒంకమన్ను; clay; (క్లీమ్); కాలి మిట్రీ; చికిని మిట్రీ.

మాళో /mālō/ *n.* గూడు; nest; (నైస్); ఘంసలా; పింజడా. పిట్టి మాళో ఖడేతి కర్రచ. పిట్టలు గూడు గడ్డితో చేస్తాయి.

మాన్ /mās/ కండలు; muscles; (ముసల్సు).

• కండరాలు; muscles; (ముసల్సు). న్యాషీమా జూపొమాన్ రచ. ఆవులో ఎక్కువ కండరాలు ఉంటాయి.

మాసి /māsi/ *n.* • సవతి తల్లి; stepmother; (స్ట్రోమదర్).

• పిన్ని; mother's younger sister; (మదన్ యంగ్ సిస్టర్); చాచి; మాసి. యాడిర్ భ్యానేన్ మాసి కన్ కచ. అమ్మ చెల్లెల్లి పిన్ని అని అంటాము.

మాన్ భరో /māṁs bharo/ కండరాలు గల; having

muscles; (పొవిజ్ ముసల్సు).

మిట్కా /mit̄kā/ మగ కప్ప. మిట్కా బెక బెకా కన్

బిల్డావచ. మగ కప్పలు బెకబెకమని చప్పడు చేస్తాయి.

మిట్కి /mit̄ki/ ఆడ కప్ప; female frog; (పీమెయ్ ప్రోగ్).

మిట్కి పాణిమా జమిమృపర్ రచ. కప్ప నీటిలో, బూమిపై ఉంటుంది.

మిటాతేల్ /mi:tətēl/ వంట నూనె; cooking oil; (కుక్కె ఒళ్లు). మిటాతేతి నొంగావ్వు రాండచు. వంట నూనెతో వంటలు చేస్తారు.

మింజి /mi:nji/ n. మూలగు; marrow; (మరో).

మియా /mi:yā/ n.prop. ముస్లిం; Muslim; (ముస్లిము). మియా ధ్వాక్ టోపి ఫూలచు. ముస్లింలు తెల్ల టోపిలు వేస్తారు.

మిస్ని /misni/ n. యుంతుం; mechanism; (ముకనిసము); యంత్రచల; మశిన.

మీట /mi:tā/ n. ఈటు; spear; (స్ట్రీయర్); ఇషకా.

మీట డబల్ రోటి /mīt̪ dabalrōti/ తియ్యని డబల్ రోటి. మిండి పర్మాత్తి మీట డబల్ రోటి భావు. నేను రోజు పొద్దున తియ్యని డబల్ రోటి తింటాను.

మీటమటాయి /mīt̪maṭāyi/ n. తీపి పిండి వంటలు; sweet eatables; (స్టీట్ ఈటల్బున్). ఆజ్ యాడి మీట మటాయి కిది. ఈ రోజు అమ్మ తీపి పిండి వంటలు చేసింది.

మీటి వాతే /mīti vātē/ n. ముద్దు మాటలు; affectionate words; (అపెక్కినట్ వడ్డు). నాన్కా థిచాపర్ మిటి మిటివాతే కరచు. చిన్న పిల్లలు ముద్దు మాటలు మాట్లాడుతారు.

మీటో /mīt̪o/ • adj. తియ్యని; sweet; (స్ట్రీట్). సక్కర్ మీటో రచు. వక్కెర తియ్యగా ఉంటుంది.

- n. మిటాయి; సిఠాఇ; సిటామ్. మిటాయి మీటోరచు. మిటాయి తియ్యగా ఉంటుంది.

మీనా /mīnā/ n. నెల; month; (మంతు); మహినా; మాస. తోనుపీసా దేన ఎక్క మీనావేరిచు. నీకు డబులు కట్టి ఒకనేల అవుతుంది.

మీనామా /mīnāmā/ adj. నెలసరి; monthly; (మంతు).

మియార్ దేవళ్ /mi:yār dēval/ n. మసీదు; mosque; (మాస్కు); మసజిదు.

ముక్కి /mukki/ n. పిడికిలి; wrist; (రిష్టు); కోహనీ. ముక్కి మేల్. పిడికిలి బిగించు.

ముక్కి /mukti/ n. స్వాచ్ఛ; liberty; (లిబటి); సుక్కి.

ముకిడి /mukiḍi/ నడ్డి; flat nose; (ఫ్లాట్ నోస్).

ముఖ్య /mukhya/ n. కీలకం; key; (కీ); సుఖ్య; కిలక; ప్రభావాది సాఠ వాయిం మేం ఏక కా నామ.

ముట్టి /muṭṭi/ n. పిడికిలి; fist; (పిణ్ణు); స్టూట్; బెంట.

ముణ్ణాంగ్ ఆయేర్ /muṇṇāṅg āyēr/ v. ఎదురుగా వచ్చు; face; (ప్రయ్యు). ముణ్ణాంగ్ ఆన్ తార్ ముండొ దికాళ్.

- n. ముణ్ణాంగ్; urine; (యూరిన్); సూత్ర; పెశాబ. అపణ్ జీవేమా ముణ్ణాంగ్ చు. మన దేహంలో ముణ్ణాంగ్ ఉంది.

ముద్దకర్ /muddakar/ ముద్దగాచెయ్య; make into a soft ball; (మేయ్యు ఇంటు ఏమ్ సీఫ్ బోల్).

ముంజి /mu:nji/ నల్లిగా ఉండే. నే మాలం రేన్ మాలం ఛేనిజు రేవాళేన్ ముంజి కన్ కవు. అన్ని తెలిసి తెలియనట్లు ఉండేవాడు.

ముంగేర్ దాళ్ /muṅgēr dāl/ పెనరుపప్పు. హామ్ ముంగేర్ దాళ్ రాందే. మేము పెనరుపప్పు వండినాము.

ముంగేస /muṅgēsa/ n. ముంగేస; mongoose.

ముని /muni/ n. బుపి; hermit; (హర్మూతు); ఋషి; తత్వదర్శి. ఏక గామేమా ముని రేరోచు. ఒక ఉండిలో బుపి ఉన్నాడు.

ముండ్యా పాణి /mundyā pānī/ నోటిలో సీరు.

ముండి /muṇḍi/ n. తల; head; (హోడ్); సిరి; శిరి.

ముండేర్ బోలి /muṇḍēr bōli/ నోటి మాట; spoken word; (స్టోకన్ వడ్). తార్ ముండేర్ బోలి రాన్ ఆచ్. సీ నోటి మాట చాలా మంచిది.

ముండోబురా /muṇḍōburā/ v. నోరు మూయించు; silence; (ప్రెలంచు). జాప్పా వాతే కర్రొజేర్ ముండో బురా. ఎక్కువ మాట్లాడుతున్న వారి యొక్క నోరు మూయించు.



ముల్లంగి /mullaṅgi/ n. ముల్లంగి; radish; (రెడిష్); స్కలీ.

- ఆజ్ మిండి ముల్లంగిర్ నొంగావ్వు భాదొ. ఈ రోజు నేను ముల్లంగి కూర తిన్నాను.



మూచే /mūcē/ n. మీసాలు; moustache; (ముస్టాఫ్).

మూత్ /mūt/ • మూత్రం పొయ్యి, వచాఁజేమా మూత్ మత్ బారు, మూత్. మంచం పీద మూత్రం పొయ్యకుండా బయట మూత్రం పొయ్యి.

- n. మూత్రం; urine; (యూరిన్); సూత్ర; పెశాబ. అపణ్ జీవేమా మూత్రాంగ్ చు. మన దేహంలో మూత్రాంగ్ ఉంది.

మూద్దినో /mūddinō/ v. ఉచ్చపోసిన; urinated; (యురినెటిడ్). నాన్కా ఘ్వారా నిందేమా మూద్దినో. చిన్న పిల్లాడు నిద్రలో పక్క తడిపాడు.

మూంగ్ /mūng/ n. పెనరు.

మూంగాణేర్ ఆదో /mūṅgāṇēr ādo/ మొదటి సగం; first half; (పున్న హాఫ్).

మూండోబర్న /mūṅḍōbaran/ adj. నోటినిండా; mouthful; (మాడ్పుల్). వోర్ ముండొ భరన్ ఫోడా వేగే. అతనికి నోటి నిండా కురుపులు అయ్యాయి.

మూయో /mūyō/ • నిర్జవ; పీనగు; చనిపోయిన; dead body; died; (టోడి); (డైట్); శావ; లాశ.

మూరత్ కాడ్ /mūrat kāḍ/ v. చిత్రించు; portray; (పోత రేయి); చిత్రిత కర; చిత్ర బనా.

మూళో గూంత్ /mūlō gūnt/ • జడవేయి; జడ అల్లు; to plait hair; (టు ప్లైట్ హార్). దాడి హామార్ యాడి మార్ మూళో గూంత్. రోజు మా అమ్మ నా జడను అల్లుతుంది.

• n. జడవేయడం; tying a plait; (ట్రైంగ్ ఏయ ప్లైట్).

మెత్తి /metti/ n. మెంతులు; fenugreek; (ఫెనుగ్రీక్).

మెళ్ళో హాత్ /meḷḷālō hāṭ/ మురికి చెయ్యి; dirty hand; (డటి హాండ్).

మేజా /mējā/ n. బల్లు; table; (టెమ్ముల్).

మేత /mēta/ n. మేత; pasture; (పొస్టర్); చారా; రాతిబ; చరాగాహ; చరి; చరవాఇ.



మేరావాళ్ /mērāvāl/ n. డర్జీవాడు; tailor; (త్రైలర్).

మేల్ /mēl/ పంపు; send; (సిండ్). బడినె మేల్. ఇంటికి పంపు.

మేలేర్ /mēlēr/ v. • పెట్టిన; place; (ప్లైస్). భాగ్ మేలేర్ భూట్. అవయవాలు పెట్టడం మరచి పోయారు.

మేళ్ /mēl/ మెలి వేయడం; twist; (త్రైప్). ఏ నాళాను మేళ్. ఈ తాడును మెలివేయి.

మైదాన్ /maidān/ n. మైదానం; open area; ఖుల్లి జగాల్.

మొటపు /moṭāpu/ n. పెద్ద నాన్న; uncle; (అంకల్). భావేర్

భీమాను మొటాపు కచు. నాన్న యొక్క అన్న య్యును పెద్ద నాన్న అంటాము.

మొటియార్ చ్యారి /moṭiyār cyāri/ n. పడుచు

అమ్మాయి; young lady; (యిహ్ లేయ్లు).

మొటియార్ /moṭiyār/ n. యుక్త వయసు; right age to get married; (రైట్ ఏయ్ టు గెట్ మెరిడ్).

మొల్కా /molkā/ n. మొక్క; plant; (ప్లాంట్).

మొల్డాఫేర్ /molḍāphēr/ మెలి తిప్పు; twist; (త్రైప్). మార్ లట్టను మొల్డాఫేర్న గూంత్. నా పెంటుకలను మెలి తిప్పిన అల్లండి.

మొఖా /mōkhā/ అవకాశాలు.

మొజేర్ /mōjēr/ n. ప్రమాణం; measure; (మెజర్); ప్రమాణ.

మొట్ /mōṭ/ పెద్దది; larger one; (లాజర్ వన్). హాత్తునేతి మొట్. ఏనుగు అన్ని టి కన్నా పెద్దది.

మొట్యాడి /mōṭyāḍi/ n. పెద్దమ్మి; elder maternal aunt; (ఎల్లర్ మటలనల్ అంట్). మొట్యాపుర్ గ్రాష్ణిను, మొట్యాడి కన్ కచు. పెద్ద నాన్న పెండ్లాన్ని పెద్దమ్ము అంటాము.

మొట్జాత్ /mōṭjāṭ/ అగ్రవర్జ్ఞం; higher caste; ప్రాఱర్ కాణ్ణు).

మొట్వాట్ /mōṭvāṭ/ n. సింహద్వారం; gateway; (గేట్స్ వేంట్); ప్రథానద్వారా; సదర ఫాటక; బడా దరవాజా.

మొట్సింగేవాళ్ /mōṭsiṅgēvāl/ పొడుగు కొమ్ముల; long horns; (లోజ్ హార్స్సు).

మొటే భంపూ /mōṭē bhammrā/ n. పొడవైన కన్న రెప్పులు; drooping eyelids; (ట్రౌపింగ్ ఐలిడ్స్).

మొటొతాలావో /mōṭotalālāvo/ n. • సరసు; lake; (లేయ్లు). సరోవర; తాలాబ.

• పెద్ద చెరువు; lake; (లేయ్లు).

మొటొనాయక్ /mōṭonāyak/ కీలక నాయకుడు; main leader; (మేయ్ లిడర్). హామార్ గామేమా

మొటొనాయక్ ఫఱ. మా ఊరిలో కీలక నాయకుడు ఉన్నాడు.

మొటొసమదర్ /mōṭosamdar/ మహో సమద్రం; ocean; (ఒశన్).

మొటో /mōṭō/ adj. పెద్ద; big; (బిగ్); బడా. ఈ రాన్ మొటో కురిస్. ఇది చాలా పెద్ద కురీచు.

మొటోసో /mōṭōso/ adj. • పెద్ద ఎత్తున; crack; (క్రెక్). ఫోర్ మొటో నామ ఫఱ. అతనికి పెద్ద ఎత్తున పేరు ఉంది.

• పెద్ద ఎత్తున; big way; (బిగ్ వేంట్).

మొర్ /mōr/ n. • ముద్ర; seal; (సీల్); సుద్రా; మోహర; రాజకియ సుద్రా; చిహన. మొర్ పడ్డా. ముద్ర పడింది.

• అచ్చు; print; (ప్రింట్); ఛాప; సాంచా. మొర్ కాగత్ లా. అచ్చు కాగితం తీసుకోని రా.

మొల్కా /mōlkā/ మొక్కలు; plants; (ప్లాంట్స్).

మోల్కా గాడేర /mōlkā gādēr/ మొక్కలు నాటడం; planting plants; (ప్లాంటీంగ్ ప్లాంట్).

మోల్కరెర /mōlkarēr/ n. బేరం; bargain; (బాగిన్); బ్యాపార; సౌదా. • వెల లెక్కకట్టడం. అంగడిమా విస్తారంజన్మ మోల్కరచ. అంగడిలో వస్తువులు

తీసుకున్న ప్పుడు వెల లెక్కకడతాం. • వెలను బేరంచెయ్యా; bargain; (బాగిన్).

మోస /mōsa/ n. ఉబ్బసం; asthma; (అస్ట్రామి); దమా. మోస ఎక్స్ రోగ. ఉబ్బసం ఒక రోగం.

మి /mam/ pron. నేను; I; (ఐ); మై.

య

యమున నంది /yamuna nandi/ యమున నది. తాళ్ల మహాలేర పాక్కిమా యమునా నంది ఘ.. తాజ్గాహాల్ పక్కన యమునా నది ఉంది.

యాద్కర్లు /yādkarlaṁ/ తలమకో.

యాన్చెని /yāncēni/ సజువుగా లేని. తార్ కామ్ యాన్చెని. నీ పని సజువుగా లేదు.

యాండి /yāñḍi/ n. పిచ్చి; mad; (మై). హామార్ ఫురేర్ పాక్కిమా ఎక్కిన యాండి ఊటి. మా జింబీ ప్రక్కల ఒకనికి పిచ్చి లేసింది.

యాండో మనిక్యా /yāñḍo manikyā/ n. మూగ వ్యక్తి; dumb person; (డమ్ పసన్).

యెసామి /yesāmi/ n. వ్యవసాయం; agriculture; (ఎగ్రికల్చర్); కృషి; ఖేతి బారి. మార్ బావ్ యెసామి కఁరఁచ. మా నాన్నగారు వ్యవసాయము చేస్తారు.

యే /yē/ n. • ఇవి; these; (దీన్); యహన. బ. యే మన రేణో. ఇవి నాకు కావాలి. • వీట్చు, వీరు. యేనే కూడూ. వీళ్ళంతా ఎవరు.

యేతి /yēti/ pron. దీనితో; with this; (విద్ దిన్). యేతి లకో. దీనితో రాసినాను.

ర

రకం /rakam/ n. పన్ను; tax; (టక్క); ఆయోజిత కర. గ్రామపంచాయితినఁ ఘరేర రకం భాండ్జో. గ్రామ పంచాయితికి ఇంటిపన్ను చెల్లించాలి.

రకాడ్ /rakād/ v. • నియమించు; appoint; (అపోఇంట్); నియుక్త కర; నిర్దేశ కర; ఆజ్ఞా దే. మన ఆచ నొకరిమా రకాడ్. నన్ను సరియైన ఉద్యోగంలో ఉంచు. • ఉంచు, నియమించు. గేపే ముంగాట్ కాపలారేవాశేన్ రకాడ్. గేటు ముందు కాపలాదారున్ని నియమించు.

రకాళ్లిదినో /rakāḍīdinō/ n. తీసుకున్నాను; taking control; (టెయ్యుఛ్ కంట్లోల్); స్వాధీన; స్వతంత్ర.

రచన /racana/ n. రచనలు; works; (పక్కను).

రచ /racam/ v. • ఉంటాయి; they will be there; (దేయ విల్ బీ దేర్). • ఉంటుంది; will be there; (విల్ బీ దేర్).

రజానేర్ భాజ్జి /rajanēr bhājji/ బొంతు కూర. హామ్ రజానేర్ భాజ్జి రాందే. మేము బొంతు కూర వండినాము.

రథ్గో /radgō/ n. కారి పోయింది.

రథ్తో పడ్గో /radtō padgō/ v. దొర్రిపడు; tumble; (టంబల్). గడ్డా పర్తి క్లో రథ్తో పడ్గో. గుట్ట మీదినుండి గంప దొర్రిపడింది.

రథాయేర్ /radāyēr/ v. పొర్లించు; roll; (రోల్).

రణీషింద్రి /raṇīādmi/ అడవి వ్యక్తి; savage; (సివిట్).

రతోయ్ /ratōy/ adv. ఉన్నప్పటికి; even though; (ఖపన్ దో); హానె పర భీ; ఫిర భీ; యయపి. మనకామ ఘ.. కామ రతోయి ఆశుమా. నాకు పరి ఉన్నది. ఉన్నప్పటికి వస్తాను.

రద్ /rad/ n. రద్దు; cancellation; (క్యాన్సెలేషన్); నివారణ.

రంగ్ /raṅg/ n. రంగు; pigment; (పిగ్మెంట్); రంగ; వర్ణ. వింటిమా హరో రంగేరో భాట ఆచ్చ దికావచ. ఉంగరంలో పవ్వ రంగు రాయి అందంగా ఉంటుంది.

రపసన్ /rapasan/ n. జారడం; slip; (స్లిప్). బుర్రామా మజ్జా చాలతొ రపసన్ పడ్డావచ. బురదలో జాగర్తగా నడవక పోతే పడిపోతాము.

రపియా /rapiyā/ n. డబ్బు; monetary assets of a country; (మనిటరి ఎస్ట్ట్స్ ఒవ్ ఏమ్ కంట్రీ).

రండాగిజకోబెటి /raṇḍāgijako bēti/ మొగడు చనిపోయిన బిడ్డ; daughter who lost her husband; (డోటర్ హు లోస్ట్ హర్ హస్ట్యుండ్).

రష్ట్ /ramti/ n. • కీడలు; sports; (స్పోర్ట్స్). జెండా వందనమేర్ అంగఁ హామేనఁ రష్ట్ రమాడచ. జెండా వందనం ముందు మాకు క్రీడలు నిర్వహిస్తారు. • ఆట; play; (స్ట్రాంట్); ఖేల; క్రిడా. దాడి సాంజ్ పరాంతి రష్ట్ రమ్జో. రోజు సాయంకాలం ఆటలు ఆడాలి.

రంప్యా /rampyā/ చెక్కు కోనే యంతం; wood cutter; (ముడ్ కట్టర్).

రమత్ /ramat/ ఉండకు.

రమాదేర్ /ramādēr/ ఆప పట్టించు; make fun of; (మేయ్ పన్ ఒవ్).

రశేటు /ralētu/ n. రోడీ; bully; (బలి). రశేటు రాన్ మస్తి రచ. రోడీలు పొగరుగా ఉంటారు.

రవాన /ravāna/ • n. పంపడం; ఉత్సుక్తిచేయి; send; (సండ్).

రన్ /ras/ n. రసం; juice; (జ్వన్); రస; సార; కావ్యానంద.

రాక్ /rāk/ n. బూడిద; ash; (ఎంచ్); రాఖ; భస్మ. అంగార్ జలాజాన్ రాక్ వేజా. నిప్పు ఆరి బూడిద అవుతుంది.

రాజీనీతి /rājanīti/ n. రాజకీయాలు; politics; (పోలటీక్స్). హామార్ భీయాన్ రాజీనీతి కర్మచ. మా అన్నయ్యకు రాజకీయం చేస్తున్నాడు.

రాజ్ /raj/ n. రాజు; sovereign; (సౌమ్యిన్); రాజు; శాసక. అశోకుడు ఏక రాజ్. అశోకుడు ఒక రాజు.

రాజ్ మందిర్ /rāj mandīr/ రాజ మందిరం; palace, castle; (ఎలిన్, కాసల్).

రాజ్యం /rājyaṁ/ n. రాజ్యం; kingdom; (కెజ్జ్లమ్); రాజ్య; సామ్రాజ్య; శాసన; దేశ ప్రదేశ; ప్రాంత; హ్రకూమత. హామార్ ఛాండేమ హామార్ రాజ్యం. మా తండ్రాలో మా రాజ్యం.

రాజీ /rāji/ n. రాజీ; wager; (ఐజర్); సహమతి; సమఝౌతా. మా తార్ వాతేన్ రాజీ వేగో. నేను సీ మాటకు రాజీ అయ్యాను.

రాజేరోమోర్ /rājērō mōr/ రాజ ముద్ర.

రారుథారి /rājhāri/ డేగ. ఓర్ ఆంకి రారుథారి ఆంకి. వాని కట్టు డేగ కట్టు.

రాణి /rānī/ రాణి; queen; (క్రీన్). ఈ రాణి సోమేర్ వచారో. ఇది రాణి పడుకునే పక్క.

రాత్ /rāt/ రాత్రి; night; (స్లైట్). ఆజ్ రాత్ హామార్ ఘుర్ వాయా. ఈ రాత్రి మా ఇంట్లో పెళ్ళి.

రాత్రో /rātṛō/ • adj. ఎరుపు; red; (రెడ్); లాల. మార్ రుగ్ లా రాత్రో రంగేమా ఫచ. నా అంగి ఎరుపు రంగులో ఉంది. • n. ఎర్; bay; (బెయ్). మనస్ రాత్రో రంగేవాళో రుగ్ లా ఫచ. నాకు ఎర్రరంగు గల అంగి ఉంది.

రాద్ /rād/ n. చీము; bleeding from wound; (బ్లైడ్ ప్రోమ్). గుమ్మితి రాద్ రడ్డరి. పుండునుండి చీము కారడం.

రాందీమాఫచ /rāndimā chāmī/ adj. విషాదభరితమైన; dreary; (ఫ్రీరి).

రాందేర్ /rāndēr/ n. వంటకం; dish; (డించ్); రసోఇ. ఆజ్ రాందేర్ కామ్ కూణ్ కర్మో. ఈ రోజు వంటవని ఎవరు చేస్తారు.

రాబ్ది /rābdi/ n. రసం; gravy; (గ్రేయ్); రస; సార; కావ్యానంద. నొగ్గాణేర్ రాబ్దితి ధాన్ ఖావ. కూరలోని రసంతో అన్నం తింటారు.

రాబ్డో /rābdō/ adj. రొమ్ము; urine with bad smell; (యూరిన్ విద్ బెడ్ స్యూల్). నావ్డిర్ మూతేతి కొట్టం రాబ్డో ఎగో. ఆవు మూతుంతో కొట్టం రొమ్ము అయింది.

రామ్ చిలక /rām cilaka/ n. చిలక; parrot; (పరోట్); తోతా; సుగా.

రాండ్ /rānd/ n. వితంతువు; widow; (విడ్సో); విధవా; బేవా. ధణి మర్గోజె టాండ్రిన్ రాండ్ కన్ కచ. మొగడు వనపోయిన స్ట్రీవి వితంతువు అంటారు.

రాప్మి /rāmri/ v. అరుస్తుంది; shouting; (శౌటింట్). నావ్డి అంబా కన్ రాప్మి. ఆవు అంబా అని అరుస్తుంది.

రామే /rāmē/ అంతరిక్షం; space; (స్పెయిస్).

రాన్ /rās/ • adj. చాలా; much; (ముచ్); బహుత హి. తూ రాన్ ఆచోచ్. సీపు చాలా మంచివాడివి. • v. చాలా మట్టుకు; to a larger extent; (టు ఏయ్ లాజర్ ఇక్కొంట్). తూ రాన్ ఆచోచ్ పొణీ. నువ్వు చాలా మంచోడివే గాని.

• adv. బాగా; well; (ఎల్). హామ్ రాన్ పొంటా పచావచ. మేము బాగా పంటలు పండిస్తాము.

• adj. ఎక్కువ; more; (మొర్); అధిక; జ్యాదా; బహుత; బడా. తూ రాన్ కామ్ కిదో. నువ్వు ఎక్కువ పని కానిచాచపు.

రాసి /rāsi/ n. కుప్పు; sweepings; (స్టైపింగ్); క్రూడా.

కుప్పు; sweepings; (స్టైపింగ్); క్రూడా. ఈ సాంశేర్ రాసి అస్కాన్ మోట్. ఆ వరి కుప్పు చాలా పెద్దది.

రాసులు /rāsulu/ n. రాశులు; heap; (పీప్).

రాయ్ /rāmyi/ n. ఆవాలు; mustard; (మస్టిండ్); సరసాం; రాఇ. నొంగ్గాణేర్ తేలేమా రాయ్ ఘూలచ. కూర తాలింపులో ఆవాలు చేస్తారు.

రికామ్ /rikām/ n. • విరామం; relaxation; (రీలోక్స్యూయ్న్); విరామ. మా ఆజ్ రికామ్ బ్యాట్స్ పేరొము. నేను ఈ రోజు విరామంగా ఉన్నాను.

• సేద; rest; (రెస్ట్); విశ్రామ; ఆరామ.

రిమ్ము /rimmā/ n. మత్తు; alcoholic; (ఎల్క్రోలిక్); మాదకతా; నథా; కైఫ. దారు పీయతొ రిమ్ము దచ. నొరా తాగితే మత్తు వస్తుంది.

రింత్ /rīnt/ n. చిమిడి.

రించ్ /rīnc/ గుడ్డెలు, ఎలుగు బంటి. రించ్ కాళోకట్ రచ. ఎలుగు బంటి నల్లగా ఉంటుంది.

రింటాళో /rīntālīr/ చిమిడి మక్కు.

రీన్ /rīs/ • n. • కోపం; anger; (ఎంగర్); కోప; క్రోధ; గుస్సా. మనిక్యాను రీన్ జాప్పా రేర్ చేసి. వ్యక్తికి కోపం ఎక్కువగా ఉండరాదు. • పగ్; hatred; (హొయ్యెడ్); దుశమని; శత్రుతా; ద్రేష. ఉందూర్ వర్సేర్ రీన్ ఫు. వారిది సంవత్సరం నుంచి పగ ఉంది.

రూంగీల్ /rūnglī/ n. సెలమేరు; stream; (స్ట్రీమ్); ప్రపాత; జలపాత.

రూప్ /rūp/ • v. రుబుచు; grind; (గ్రూండ్); పీస. కావ్ భ్యాడి రూప్. పచిచుపచ్చడి రుబుచు. • v. రూపం, ఆకారం. • n. ఆకారం; outline; (బ్లైన్); ఆకార; రూప; శకల. ఓర్ రూప ఆచ్చుచేసి. అతని ఆకారం మంచిగా లేదు. • n. రూపం; structure; (స్ట్రక్చర్); రూప; ఆకార; ప్రతిబింబ.

రూపో /rūpō/ n. వెండి; silver; (సిల్వర్); చాఁది; రజత.

రూపో ద్వాళోసప్ రచ. వెండి తెల్లగా ఉంటుంది.

రూమాల్ /rūmāl/ n. తలపాగ; turban; (టర్బన్). గ్రౌం భాయిసె మాత్రేపర్ రూమాల్ భాందచ. బంజారులు తలపై తలపాగ కట్టుకుంటారు.



రూమ్ /rūm̄/ n. దూది; cotton; (కొటన్); రూఇ.

లకణి /lakaḍi/ కలప; timber; (టీంబర్).

లకణి /lakaṇi/ ల్రాత; writing; (రైటింగ్). అంధేమనిక్యార్

వాసు లకణి రఫ. గుణ్ణివారికి కూడా ప్రాత ఉంటుంది.

లకిలుకాయో భాట /lakilukāyō bhāṭa/ శాసనం ప్రాసిన రాతి చోటు.

లగద్దె /lagalḍē/ adj. ఉతకని; unwashed; (అన్వోష్ట్). లగద్దె లతొక్కాను ధోనాక్. ఉతకని బట్టలను ఉతకండి.

లగా /lagā/ • v. గుర్దు; pound; (పొండ్); ఘుసా; ముంకా.

• n. మూత; beat; (బీట్). జోర్తి లగామత్. గట్టిగామోత మోగించకు. • v. మోగించు; jingle; (జింగల్). ఆచ తరికాతి

లగా. మంచిరీతిగామోగించు. • v. దంచు; కూట. నుత్యాతి

లోమేనులగా. నుత్తితోలోహోన్ని దంచు. • v. కొట్టు; hit;

(హాట్). మినేమాలగాదినో. నేను కోపంలో కొట్టాను.

రేక్ /rēk/ n. రేకు; plate; (ప్లైట్).

రేగొజకో /rēgojakō/ adj. మిగిలిన; except; (ఇక్కుప్ప); బాకి; కె సివాయ; కె సివా; కో ఛోడకర. రేగొజకో ధాఙ్గా బారమేల్. మిగిలిన గింజలు బయట పెట్టు.

రేడేరో /rēdērō/ v. కుమ్మరించడం; pouring; (పొరిబ్). పాణ పొట రేడేరో ఆచ కోని. సీశ్చు కుమ్మరించేమంచిది కాదు.

రేణో /rēnō/ • n. కావాలి; want; (వోంత్); చాహియే. మను తూరేణో. నాకు నువ్వు కావాలి.

• v. ఉండాలి; should be there; (శుడ్ బీ దెర్).

రేతురేతు /rēturuṭtu/ adv. క్రమ క్రమముగా; serially; (సీయిరీయల్టీ). రేతు రేతు బణ్ణో. క్రమ క్రమంగా ఎదిగి నాడు.

రేరో /rēro/ n. ఉండటం; living; (లివింగ్). మినేతి భశన్ రేరోచు. నేను అందరితోని కలిసి ఉంటున్నాను. ఒత్తురేరోచక. అక్కుడ ఉండేది ఉందా.

రేల్ /rēl/ n. వరద; flood; (ప్లూడ్).

రేల్కి /rēlkī/ n. జలపాతం; waterfall; (వైటర్ఫోల్).

రేవాసు /rēvāsu/ v. ఉండవచ్చు; might be there; ఔత్ బీ దెర్.

రోవణెమా /rovaṇemā/ విచారములో. బేటా మర్గుకన్ రోవేంమా చ. కొడుకు చచ్చాడనే విచారంతో ఉన్నారు.

రో /rō/ n. ఏడ్యుడం; crying; (క్రైష్ట్).

రోగ్ /rōg/ n. • రోగం; disease; (డిసైస్); బీమారి.

ఎయిడ్స్ ఏక్ రోగ్. ఎయిడ్స్ ఒక రోగం. రోగ ఆన ఫేల్ పాచోకోని. తెగులు సోకి పంట బాగా పండలేదు.

• అనారోగ్యం; illness; (ఇల్యున్స్). ఊ ఆద్దీ రోగేతి మర్గో. ఆ వ్యక్తి అనారోగ్యంతో మరణించాడు.

ల

లగాడ్ /lagāḍ/ v. • వెలిగించు; light; (లైట్); జలా. రాత్ పగ్గి దీమో లగాడ్. రాత్రి పడింది దీపం వెలిగించు.

• తగిలించు; hook; (హూక్); లగా; టాంగ్; చెప. ఓవ హాత్ లగాడ్. అతనిని చేయి తగిలించు.

లగు, తాఱు /lagu,tāṭu/ • n. పరిధి; range; (రేమ్యూ); పరిశిష్ట; మంచల. • adv. దాకా; మటకా.

లచక్ /lacak/ వేలాడు.

లచ్ మణ్ /lac maṇ/ n. దశణం; south; (సాత్). లచ్ మణేసామ్ హిందూ మహా సముద్రం చ. దశణంగా హిందూ మహాసముద్రం ఉంది.

లటక్ /laṭak/ v. వెలాడు; hang; (హైచ్); లటక.

లట్టా /laṭṭā/ n. జట్టు, వెంటుక; hair; (హైర్).

లట్కేసి /laṭkēsi/ adv. లటుక్కున; smack; (డైక్).

లడ్ /lad/ *v.* పోరాదు; contend; (కొన్టండ్); లడ; జగడ.
తూ మాతి లడ్ మత్. నువ్వు నాతో పోరాదకు.
లతోక్కా /latokkā/ *n.* బట్టలు; cloths; (క్లోత్). జీవ్ నఁ
దికావేజ లతోక్కా ప్యారస్. దేహన్ని బట్టలతో
అలంకరించుకుంటారు.
లదణి /ladani/ *n.* వలస; migrating; (ఎర్గెటింగ్).
లంగ్ /laing/ *n.* దాటు; crossing; (క్లోసింగ్). చేప్పి లంగ్. ఏరు దాటు.
లంకా /laṅkā/ *n.* ఉత్తరం; east; (ఊస్). ఉత్తర; పత్ర; చిట్టి.
లంకా సామేతి పాణి ఆరోచం. ఉత్తరం నుండి వరం వస్తుంది.
లపణ్ /lapan/ *adv.* కానీ; but; (బట్ట); లెకిన; 2. పైసా.
లప్జో /lapjo/ *v.* నక్కు; to crouch; (టు క్లాచ్); దబక; ఛిప;
ఘాత మె రహ.
లబ్బర్ /labbar/ *n.* రబ్బరు; rubber; (రబర్); రబ్బర.
లస్సణ్ /lassan/ • ఎలి పాయ. నోగ్వాజేమా లస్సణ్
ఘూలన్ రాండణ్. కూరలో ఎలిపాయలు వేసి వండాలి.
• *n.* పెల్లల్లి; garlic; (గాలిక్); లహసున. అల్లం లస్సణ్ నఁ
రతో నోగ్వాజ్ ఆవ్చారేని. అల్లం పెల్లల్లి లేకుంటే కూర
బాగుండదు.
ల్యాళా /lvālā/ *n.* • కండ; flesh; (ప్లైచ్); మాస పెశి. ఆద్మీర్
జివేమా టాంగేర్ ల్యాళామోట్. వ్యక్తి దేహంలో తొడ కండ
పెద్దది. • సత్తువ; power; (ప్రార్బల్); సత్త; తాకత; శక్తి; బల.
లా /lā/ • *v.* తే; get; (తల్); లా; పెశ కర; ప్రస్తుత కర. మార్
పెన్ను వర్ లా. నాపెన్ను ఇటు తే. • *n.* తేవడం; getting;
(గటిట్). పెన్ను లాయేర్ భూల్ గో. పెన్ను తేవడం మరచి
పోయాను. • *v.* తెచ్చుకో; లె ఆ; లా దె. తార్ తూ
శియా. సిది సివు తీసుకురా. • *v.* తేవడము. మార్ వాసు ప్రై
లా. నాకోసం పుస్తకం తీసుకురా.
లాకడ్ /lākad/ *n.* • మొద్దు; దూలం; కొయ్య దుంగ; beam;
log of wood; (బీమ్; లోగ్ ఒఫ్ ముడ్); కుండా; టూఠ. ధరన; కడి.
లాక్ /lāk/ *n.* 1,00,000; Lakh.
లాగరిచఁ /lāgarīcaī/ అనిపించు; స్వాసు; దిఖ; మహసూస కర.
తోన్ కాయి లాగరిచఁ. సీకు ఏమి అనిపిస్తుంది.
లాగీ /lāggi/ సోకడం; infecting. ఫోజావణి ఎక్కుతి
ఎక్కునఁ లాగఁ. గజ్జ ఒకరినుండి జంకొకరికి సోకుతుంది.
లాగ్జో /lāgjo/ *v.* అంటుకో; ignite; (ఇగ్నైట్); లగ; చిపక;
జుడ. పర్మాష్ లగాడతో సమ్ము లాగ్జాచ. గడ్డిని
నిప్పుపెడితే తొందరగా అంటుకుంటుంది.
లాగ్రో /lāgro/ • *n.* మండు; burn; (బన్); జల; దహక; బల.
అంగార్ లాగ్రోచ. నిప్పు మండుతుంది.
• *v.* మంట మండు; burning fire; (బనిచ్ ప్లాఫర్).
లాగే /lāge/ పూసింది; flowering; (ప్లోఅరింగ్). హామార్
రూఢేపర్ పూల్ లాగే. మాచెట్టుపై పువ్వు పూసింది.
లాగో /lāgo/ తాకడం; touch; (టచ్).

లాజ్ /lāj/ *v.* సిగ్గు; shy; (షై); లజా; శార్మి.
లాడ్ కరా /lād̄ karā/ *v.* లాలించు; woo; (షు); పుచ్చకార.
నాన్కా ఘచాపరేన్ లాడ్ కరా. చిన్న పిల్లలను
లాలించండి.
లాడేతి /lād̄ēti/ *adv.* ముద్దుగా; charmingly; (ధామిచ్లీ);
లాడ ప్యార. యాడిబాగ్ బెట్టబేటానఁ లాడేతి పాళఁ.
తల్లితండ్రులు పిల్లలను ముద్దుగా పెంచుతారు.
లాత్ మేల్ /lāt mēl/ *v.* అడుగు వెయ్యి; stepping; (డ్రైప్పీట్).
లాడ్ జో /lād̄ jō/ *v.* వలసపో; emigrate; (ఎమిగ్రేట్); ప్రవాస
జా; దేశాంతర జా. ఏక గామేతి దుసర్ గామేనఁ లాడన
జారే. ఒక ఊరి నుండి మరొక ఊరికి వలస పోతున్నారు.
లాంచ్ /lāñc/ *n.* లంచం; money under the table; (మని
అండర్ ద టీయ్యుల్).
లాబేర్ /lābēr/ దొరకడం; finding; (ప్రాండిట్). లాబాజేర్
వాసు ధూండ్. దొరకగల దానికోసం వెతుకు.
లాంబోసో /lāmbōsō/ *adv.* పొడవుగా; as lengthy; (ఎవ్వ
లభై). వూ లాంబోసో ఫఁ. అతను పొడవుగా ఉన్నాడు.
లాయెసారు /lāyesāru/ *v.* తెచ్చుకోవచ్చు; can get it; (ఁన్
గెట్ ఇట్). వోర్ బదలే దూస్తేన లాయెసారు. ఆమెకు
బదులుగా అతనిని తెచ్చుకోవచ్చు.
లాయోజకో /lāyōjako/ తీసుకు వచ్చిన; come and get;
(కమ్ ఎండ్ గెట్). తూ లాయోజకో కాయి. నువ్వు
తీసుకువచ్చింది ఏమిటి.
లారమ్ /lāram/ • పెనుక; being at the back; (పీళజ్ ఎట ద
బెక్). తూ మార్ లార్ రఁ. నువ్వు నాపెనుక ఉండు.
• తో ఉండు; stay with; (స్టైం విర్).
• *n.* అంత్యం; end; (ఎండ్); అంత్య; ఆఖిరి.
• *adv.* వెంట; at; (ఎట్); (కె) సాథ; (కె) ద్వారా. శని మార్
లారజ్ ఫఁ! శని నా వెంటనే ఉంది.
• *adv.* వెనకాలలో. తూ మార్ లారజ్ చాలన్ ఆజ్జో.
నువ్వు నా వెనకాల నడుచుకుంటూ రఁ.
• *adv.* వెనక్కు; backward; (బక్క్యుడ్); పిట్టె కి ఓర. తూ
ఏక్తాయి లారఁ దేక్. నువ్వు ఒక్కుసారి వెనక్కు మాడు.
ఉందూర్ లారఁ మఁ ఆవుని. నేను వారి వెంబడి రాను.
లాల్డి /lāldi/ *n.* పూస; beed.
లాలోచటక్ /lālocatāk/ *n.* ముదురు ఎరువు; crimson;
(క్రింసన్).
లాశే మవావు /lālē cuvāvam/ *v.* వోంగ కార్పు; to dribble;
(టు ష్రైబల్). ఛావ్రిన్ దేకన్ లాశే మవారు. అమ్మాయిని
మాసి చొంగ కార్పుతున్నాడు.
లిదోకోని జూ /lidōkōni ju/ పొంద లేకపో; unable to get;
(అనేయ్యుల్ టు గెట్).
శింప /limp/ *v.* అలుకు; daub; (డోట్); పోత.

శీయా /liyā/ *v.* • తెచ్చుకో; get; (గట్); లే ఆ; లా దే. హాటో
శీయాన్ సురుకర్. మళ్ళీ తెచ్చుకొని మొదలుపెట్టు.
• తీసుకో; take; (టెంప్స్).

లుమేవాళో /luyēvālō/ *n.* తుడిచేవాడు; rubber; (ఱబర్).

లుల్లో /lullō/ అవిటిగా పన్ను. లుల్లో కామ కరసకేని.
అవిటివాడు పని చేయలేదు.

లూ /lū/ *n.* తుడువు; brush; (బ్రష్); పాంథ; రగడ; సాఫ కర.
ధాన్ భాన్ ముండో లూ. అన్నం తిని నోరు తుడువు.

లూట్లెజో /lūṭlejo/ *v.* దోసుకో; rob; (రోబ్).

లూడి /lūdi/ కౌరిఫి; cinder.

లూంగ్ /lūng/ *n.* లవంగాలు; cloves; (క్లోవ్స్). నొంగ్రోణేమా
లూంగే ఘూర్చ. కూరలో లవంగాలు వెయ్యా.

లూమేర్ /lūyēr/ *v.* • తుడుచు; తుడవడం; erase; (ఇరేస్).

లూలో /lūlō/ అంగ్వైకల్యుడు.

లెక్కో /lekko/ *n.* • కొలత; measure; (మెజర్); నాప; మాప.
• లెక్కు; enumeration; (ఎన్యూమరెసన్); హిసాబ; ఖాతా;
గణన; గినతి.

లెక్కోకర్ /lekkokar/ *v.* లెక్కుపెట్టు; count; (కొంట్); గిన;
కి పరచాహ కర.

లేణ్ణి దేణ్ణి /lēṇgi dēṇgi/ *n.* ఇచ్చి పుచ్చుకోవడం; swap; (స్వోప్).

లేన్ జామేవాళో /lēn jāyēvālō/ తీసుకుని పోమేవాడు;
receiver (m.); (రిసీవర్).

లేన్రెర్ /lēnrēr/ పొంది ఉండడం.

లేలఁ /lēlam̄/ • తీసుకొనుము. మఁదేరొజకొ విస్తా లేలఁ. నేను
ఇస్తున్న వస్తువు తీసుకోండి. • *n.* పుచ్చుకోవడం; taking;
(టెంప్స్). మార్ హానేర్ ప్రైజ్ తూలేలఁ. నావంతుప్రైజ్
నీవు పుచ్చుకో. • *v.* తీసుకో; take; (టెంప్స్). తార్ కామేవాసు
ఈ విస్తా లేలఁ. నీ అవసరం కోసం ఈ వస్తువు తీసుకో.

లేవాళో /lēvālō/ కొనుగోలు చేసేవాడు; purchaser; (పుచుర్).

లొటిమా పకాడ /loṭimā pakad/ *v.* బుడ్లలోకి పట్టు; bottle; (బోటల్).

లొంగ్రోణ్ కరేర్ /loṅgrāṇi karēr/ కూర చేయడం;
making curry; (మెయిగ్జ్ కరి).

లోట /lōṭa/ *n.* చెంబు; mug; (మగ్గ); లోటా. లోటామా పాణి
లాజో. చెంబులో నీళ్ళు తీసుకురా.

లోడె /lōḍe/ బొమ్మెర్లు, లోడె కాళ్ రచ. బొమ్మెర్లు
నల్గా ఉంటుంది.

లోయి /lōyi/ *n.* • రక్తం; నెత్తురు; blood; (బ్లడ్); రక్త; ఖూన.

లోయి జమ్మె /lōyi jamgo/ రక్తం గడ్డకట్టింది.

లోమో /lōyō/ *n.* • ఇనుము; iron; (ఇలన్).

వ

వక్త /vakat/ *n.* పూట; caution; (కోశన్); జూన; ఆధా దిన;
జమానత. ఈ వక్త ధాన్ రేణో. ఈ పూట అన్నం కావాలి.

వకాళ్ /vakāl/ *v.* ఉడికించు; stew; (ప్ర్యూ); ఉబాల; ఖౌలా;
పకా. ఇండానఁ వకాళన్ ఘూర్చ. గుడ్లను ఉడికించి పెట్టు.

వకిల్ /vakil/ *n.* న్యాయవాది; lawyer; (లోయర్); వకిల.

కొర్టేమా వకీల్ రచ. కోర్టులో న్యాయవాదులు ఉంటారు.

వగ్గిన్ /vagnīs/ *num.* పంతోమ్మిది; nineteen; (నైంటీన్).

వగాడో /vagāḍō/ దేహాన్ని బయట పెట్టడం; putting
someone outside; (పుటీచ్ సమ్మన్ శెట్టుడ్).

వగాళ్ /vagāl/ నెమరు; జుగాలి.

వవకాయికో /vacakāyikō/ *adv.* కావచ్చు; maybe; (మెయాప్).

వవ్కుళన్ పడేర్ /vackalan padēr/ *v.* ఎగిరిపడు; bounce;
(బోన్స్); ఉఛల పడ.

వచ్చెట బేటా /vacceṭ bēṭā/ మద్య బిడ్డ; middle son;
(మిడల్ సన్). వచ్చెర్ కానుపా హలమోజేన్ వచ్చెట
బేటా కన్ కచ. మద్య కానుపో పుట్టిన బిడ్డను మద్య బిడ్డ
అంటారు.

వచ్చెర్ ఆంగ్లీ /vaccer āṅgli/ *n.* నడుమ వేలు; middle
finger; (మిడల్ ఫింగర్).

వచ్చేరో /vaccēro/ • నడిమి; middle; (మిడల్). నేతి
అధ్యివచ్చేరో బేటా రాన్ ఆచ్చో. అందరి కంటే నడిమి
కొడుకు చాలా మంచోడు.

• *adj.* నడుమ; temperate; (టెంపరట్). తూ అధ్యివచ్చేరో
అధ్యై. నీవు నడుమ వ్యక్తి.

వచ్చెల /vaccēla/ • దొత్యం, రాయబారి. హమార్ వచ్చెల
తూరేచిక. మాకు రాయబారిగా నువ్వు ఉంటావా.

• *adj.* మాధ్యమిక; between; (బిట్టీన్).

• *n.* మద్యవర్తి; middleman; (మిడల్వర్). చిచాపరూర్
సగాలు కరెవాళేనఁ వచ్చెల కచ. వివహ సంబంధాలు
ఏర్పరచేవాళ్ళి మద్యవర్తి అంటారు.

వచ్చేసి /vaccēsi/ • ఆ నడుమలో.

• *adv.* ఇటీవల; previously; (ప్రీవీయస్టి). వచ్చేసి కామ్
థామ్ దినె. ఇటీవల పనిని నిలిపినారు.

వచాళో /vacāṇō/ *n.* • పడక; bed; (బెడ్); బిస్టర; బిఛునా.
ఈ తార్ వచాళో. ఇది సీ పక్క పడక.

వజక్ /vajako/ *adj.* • జరగబోమే; imminent; (ఇమినంట్).
వజకోకామ్ కాయి. జరగబోమే పని ఏమిటి.
• అనుకూలమైన; convenient; (కంవీనీయంట్).

వజన /vajan/ *n.* బరువు; poise; (పొయిన్); బోణా; వజన. తార్ వజన కత్తా. సీ బరువు ఎంత.

వజ్జి /vajji/ *conj.* మరియు; and; (ఎండ్); ఔరా; ఫిర. తూ వజ్జి ఈ దోయివేన్ ఆవో. నువ్వు మరియు అతను ఇద్దరు రండి.

వజా /vajā/ *v.* మోగించు; jingle; (జింగిల్). డబ్బండా వజా. డప్పు వాయించు.

వజాళో /vajālō/ • *n.* వెలుగు; glow; (గ్లో); ప్రకాశిత హో. అంగార్ లగాడతో వజాళో ఆవచ. నిప్పు అంట్టే వెలుగు వస్తుంది. దాడేతి వజాళో ఆవచ. సూర్యుడు వెలుగుతున్నాడు.

- *n.* కాంతి; light; (లైట్); కాంతి; ప్రకాశ; చమక. దాడేమాతి వజాళో ఆవచ. సూర్యునితో కాంతి వమ్మను.
- *n.* వెలుతురు; ప్రకాశ; రోశనీ. అంగార్ లగాడతో వజాళో దికావచ. మంట మాంచినప్పుడు వెలుతురు వస్తుంది. వజాళో పూర్ణాచేని. వెలుతురు సరిగా లేదు.
- *adj.* ప్రకాశవంతమైన; bright; (బ్రైట్). బుగ్గార్ వజాళో వారు ఛం. బల్యి వెలుతురు బాగా కాంతివంతంగా ఉంది.
- *adj.* కాంతివంతమైన; radiant; (రెడియంట్). అంగారేతి వజాళో ఆవచ. నిప్పుతో వెలుగు వస్తుంది.

వట్టార్య /vat̄kārya/ *n.* జిత్తులమారి; cunning; (కనింగ్).

ఈ వ్యార్థ వట్టార్యా ఛం. విడు చాలా జిత్తులమారి.

వట్టి వాతే /vat̄li vātē/ వ్యుతిరేక వాక్యం.

వట్లో /vat̄lo/ • *adj.* తలకిందులైన; inverted. వట్లో లకతో కళేని. తలక్కిందులుగా రాష్ట్ర అర్ధం కాదు.

- *v.* వ్యుతిరేకించు; negative; (నగటింగ్). తూ మార్ వాతేను వట్లో కముతు. నువ్వు నా మాటకు వ్యుతిరేకించి చెప్పుకు.
- *v.* తేడా చూపించు.
- *v.* ఉల్టా; discord; (డిస్కంబండ్). వట్లో కామ్ కరేర్ చేసి. ఉల్టా పని చేయ గూడదు.

వటాడ్ /vat̄ād/ • *n.* లేపు. మన పరాభుతి వటాడ్. నన్ను ఉదయాన్నే లేపు. • *v.* మేలోగైలుపు; lifting; (లిఫ్టింగ్).

వడ్గో /vadgō/ *n.* ఎగిరి పోవడం; flitting. మార్ రుగ్గులా వాళేతి వడ్గో. నా అంగి గాలికి ఎగిరిపోయింది.

వడి /vadi/ *n.* వైపు; side; (సైడ్). లారేర్యుడి లాగేర్ చేసి. వెనుక దిశవైపు తాక గూడదు.

వడి ఘులిఘులామో /vadi ghalighalāyō/ ఘులివేయ బడ్డ; twisted; (ట్రిస్టైడ్). ఈ గాళా వడి ఘులి ఘులాలో ఛం. ఈ తాడు ఘులివేయబడి ఉంది.

వడేర్ /vadēr/ ఎగరడము.

వణ్ణా /vanyā/ *n.* ఆకారం; outline; (బెట్టున్); ఆకార; రూప.

వతా /vata/ • చూపండి. సారేను లకన్ వతామో. గురువుకు రాసి చూపండి. • *v.* సూచించు; mark; (మాక్). కామ్ కర్కన్ వతా. పని చేయమని సూచించు. • *v.* చూ

పెట్టు, ప్రదర్శించు, తూ గోక్కుమేలోజుకొ బార్ వతా. నీవు దాసుకున్నది బయట పెట్టు. • *n.* చూపు; look; (లుక్); దిఖా; ప్రదర్శిత కర. తూ మన్ వతా. నువ్వు నాకు చూపించు.

వతోయి /vatōyi/ *adv.* అయిన; even; (ఈవన్). కుణ్ణి వతోయి రుఱ్లా. ఏదైనా తీసుకొని రా.

వదగో /vadagō/ *n.* ఎదగడం; to grow; (టు గ్రో). ఛ్వారా దేకే దేకేమా వద్గో. అబ్బాయి మాస్తూండగానే ఎదిగి పోయాడు.

వద్దొ /vadgo/ *v.* ఎదుగు; grow; (గ్రో); బఢ; అధిక హో; ఫైల; ఆసి హో; బఢ; సయాని హో. రూడ్ వద్దొ. చెట్లు పెరిగింది.

వద్దో /vadrō/ • *n.* పెరుగుదల; growth; (గ్రోత్); కృఢి; బఢతి; ఉప్పతి. పూ రూడ్ పక్కా వద్ రోచ. ఆ మొక్కల పెరుగుదల బాగుంది.

వదోడ్ /vadōḍ/ *v.* విప్పటి; open it; (ఒపన్ ఇట్).

వంగైని /vaṅgdeni/ చాతకాని.

- *adj.* వల్లకాని; insusceptible; (ఇన్సెప్టుబల్). ఈ కామ్ మార్ వంగైని. ఈ పని నా వల్ల కాదు..
- *n.* అనారోగ్యం; ill; (ఇల్). దొక ఆన్ వంగైని జావేగో. రోగం వచ్చి అనారోగ్యానికి గురయ్యాడు.
- *n.* బలం లేని తనం; disability; (డిసబిలిటీ); అశక్తతా; కమజోరి.

వంగైరొ కోని /vaṅgdero kōni/ *v.* సీరసించు; debilitate; (డిబిలిటెట్); కమజోర హో జా; థీణ హో జా.

వంగాయేని /vaṅgāyēni/ *adj.* అచేతనమైన; inanimate; (ఇనిమట్).

వంగారో /vaṅgārō/ తాళింపు; fry the mustard seeds and chilli seeds in a small quantity of oil before putting raw food material. బోటి లామోము వంగారో ఘూర్చ. మాంసం తెచ్చాను తాళింపు చెయ్యి.

వయిర్ అట్ట /vayir atta/ *n.* పుస్తకం అట్ట; binding; (బ్రైండెట్).

వరన్ /varas/ • *n.* సంవత్సరము; year; (యాయర్). తోను కత్తా వరన్. సీకు ఎన్ని సంవత్సరాలు.

- ఏడాది; సాల; వర్ష. ఆవజకో వరన్ వాయా కరుచు. వచ్చే ఏడాది పెళ్ళిచేసుకుంటాను.

వరన్పత్ /varaspat/ *n.prop.* గురువారం; Thursday; (త్రస్తి).

ఆజ్ వరన్పత్. ఈ రోజు గురువారం.

వర్ణాళో /varsālō/ • *n.* వాన కాలం; వర్షా క్రష్టతు; బరసాత.

పక్కా పాణీ మారజే దాడూనఁ వర్ణాళో కఁ. వానలు కురిసే కాలాన్ని వాన కాలం అంటారు.

- వాన కాలం; rainy season; (రేసీ సీసన్).

వరాడ్ /varāḍ/ ఎగురవెయ్యా. ఫతంగి వరాడ్. పతంగి ఎగురవెయ్యా.

వరాదేర్ /varādēr/ • తుర్మలు పట్టడం. సాక్ష వరాద్.

వడ్డను తుర్మలు పట్టండి.

• ఎగ పోయడం; winnow grain; (విన్నో రీయ్ము).

వలట్రో /valaṭro/ n. దొర్లు; roll; (రోల్); లుఢక; తులక. దారు పీలేన్ వలట్రో. సారా తాగి దొర్లుతున్నాడు.

వల్పచనం /valpacanam/ n. ఒక వైపు; partiality; (పాపియలిటి); పథపాత; తరఫదారి. మనిక్యాను వల్పచనం రేర్చేని. వ్యక్తికి ఒక వైపు ఉండరాదు.

వలాద్ /valād/ n. వంశం; genealogy; (జీనీయులోగీ); వంశ; మరలి.

వలాదఁ /valādaṁ/ v. చల్లార్పు; make cold; (మేయ్ము కోల్డ్). నామేమాకేరి ఘర భళ్ళజాతో ఓన వలాదేణో. గ్రామంలో ఎవరి ఇలైన కాలిపోతే దానిని చల్లార్పాలి.

వలోటెర్ /valōṭēr/ n. దొర్లు; roll; (రోల్); లుఢక; తులక.

వళక్ /valak/ v. • గుర్తించు.

• గుర్తుపెట్టు; recognize; (రెక్గ్న్యూన్); పహచాన.

వళ్కాణి /valkāṇi/ v. పరిచయం; introduction; (ఇంట్రడక్యున్); పరిచయ; జ్ఞాన; సిత్రతా.

వన్ /vas/ n. విషం; venom; (వెనం); చిష; నాశక. సాప ఇంచమా వన్ రచ. పాము కోరల్లో విషం ఉంటుంది.

వన్జో /vasjo/ v. నివాసం చెయ్యి; to dwell; (టు డ్యూల్).

వన్భరన్ భాజకో వాళ్ /vasbharan chaṁjako vāl/ n. చెడు వాయువు; poisonous gas; (బొయ్యునన్ గన్).

వసూల్ కరేర్ /vasūl karēr/ v. వసూలు చెయ్యి; collect; (కొలక్కు).

వ్యాగే /vyāgē/ v. కొట్టుకు పోవడం; to drift; (టు ట్రైఫ్).

వ్యాతుడు /vyātuḍu/ పెళ్ళి కొడుకు లేదా వరుడు.



వ్యాంగణ్ /vyāṅgan/ n. వంకాయ; brinjal, aubergine; (ల్యాంగ బెబ్రీన్); బేంగా. హామ్ వ్యాంగణ్ పచామాని. మేము వంకాయ పండించము.

వ్యాంత్ /vyāṇṭi/ • పంచి పెట్టు; distribute; (డిస్ట్రిబ్యూట్).

• v. పంచు; బాట; వితరణ కర; విభాజన కర.

వ్యాపార్ /vyāpār/ వ్యాపార కార్యాలయ; business organization; (బిస్సున్ ఒగ్నేస్యున్).

వ్యాండి /vyāṇḍi/ n. పిచ్చి; mad; (మెడ్); పాగల; ఉన్మాద.

వ్యాండేర్ హాతేమా భాట. పిచ్చోడి చేతిలో రాయ.

వ్యార్ /vyār/ n. వైరం; war; (వైర). ఏక దేశమేతి ఉజ్జ్వల్ దేశమేన్ వ్యార్ వేవుకరచ. ఒక దేశానికి మరొక దేశానికి వైరం జరుగుతుంది.

వ్యారీచ /vyārīca/ v. వ్యాపించు; spread; (స్ప్రెడ్); ఆస హో; ఫైల; బఢ.

వ్యారోజేర్సమ్ముక్ /vyārōjērsamnak/ adv. ప్రవాహానికి ఎదురుగా; upstream; (అప్స్ట్రీమ్).

వా /vā/ v. దువ్వు; comb; (కోం). తార్ మాత్రేను వా. నీ పెంటుకలను దువ్వు.

వాగళ్ /vāgal/ గచ్చిళం. వాగళ్ రాత్రివణా ఫరచ. గచ్చిళం రాత్రిపూట తిరుగుతుంది.

వాజళ్ /vājal/ n. • మబ్బు; cloud; (క్లాండ్); బాదల. కాళో వాజళేమా పాణీ రచ. నల్లటి మబ్బులలో నీట్చు ఉంటాయి. • మబ్బు; haze; (పొన్సి); సెంగ. వాజళేమాతి పాణీ పడువచ. మబ్బునుండి వర్షం కురుస్తుంది.

వాజా /vājā/ n. చప్పుడు; word; (వడ్); ఆవాజ; ఇచ్చి.

వాట లాబేని /vāṭ lābēni/ దారి దొరకని; having no way out; (హావిట్ నీ వేంటు బెట్).

వాట /vāṭ/ n. దారి; road; (రోడ్).

వాట జో /vāṭ jō/ n. ఎదురుచూపులు; longings; (లాంగింగ్స్). ఊ బేటా యాడి సారు వాట దేక రో. అ బిడ్డ తల్లి కోసం ఎదురు చూపులు చూస్తుంది.

వాడ్ /vāḍ/ n. కంచె; fencing; (ఫ్యూంగ్); ఘేరా. ఫేతేనె వాడ్ ఘూలె. చేనుకు కంచె వేశాం.

వాడి /vāḍi/ n. • తోటి; farm; (ప్రామ్); బాగ. తమార్ వాడి మా ఖడ్ జాప్పా ఫచ. మీ తోటలో గడ్డి అదనంగా ఉంది.

• పెరడు; backyard; (బెక్యాండ్); పిఛివాడా. హమార్ వాడి మా మర్చ ఘూలె. మాపెరడులో మిర్చి వేసితిమి.

వాడేర్ భాజ్జి /vāḍēr bhājjī/ n. బచ్చలి; spinach; (స్ప్రోఫ్స్); ఏక సాగ; కలంబికా. వాడేర్ భాజ్జిను లా. బచ్చల కూర తీసుకురా.

వాత్ /vāṭ/ n. మాట; statement; (స్టోట్యూంట్). మార్ బాప్ కోజకొ వాత్ హాడ్డేఅయి. మా నాన్న చెప్పిన మాట గుర్తుకొచ్చింది.

వాతావరణం /vāṭāvaraṇam/ n. వాతావరణం; climate; (క్లీమెంట్).

వాతేకరేవాళో /vāṭekarēvāḷō/ n. వ్యక్త; obvious; (బ్యెస్టియస్).

వాతేమారేర్ /vāṭēmā rēr/ v. కట్టుబడు; abide; (అబైడ్).

వాందర్ /vāndar/ మగ కోతి. వాందర్ రుహాడ్ చదు కఁరఁచ. మగ కోతి చెట్లు బాగా ఎక్కుతుంది.

వాంట /vāṇṭi/ v. రుబ్బు; grind; (గ్రౌండ్); పీస. మర్చ భ్రాడ్ వాంట్. మిర్చి తొక్కు రుబ్బు.



వాంద్రి /vāndri/ n. ఆడ కోతి; కోతి; monkey; (మంకి); బందర.

వాంకో /vānko/ n. కొండి; sting; (స్టోగ్).

వామ్ /vām/ పాపేర. వామ్ బురదామ రచు. పాపేర బురదలో ఉంటుంది.

వాయా /vāyā/ n. •పెండ్లు; matrimony; (మట్టిముని); వివాహ; బ్యాహ; శాదీ. మార్ వాయా ఆజ్ సాంజ్ వచు. నాపెండ్లు ఈ రోజు సాయంత్రం అవుతుంది. • వివాహం; marriage; (మరిశ్). తార్ వాయా కన్న. నీ వివాహం ఎప్పుడు.

వాయిదో /vāyido/ n. వాయిదా; postpone the work for some time; (పోస్టుపోన్ ద పక్ ఫోర్ సమ్ ట్ల్మ్).

వాయేరో /vāyērō/ n. దువ్వడం; combing; (కోంటింగ్). మాత్తేన వాయేరొ శిక్రిచు. తల దువ్వడం నేర్చుకుంటుంది.

వారుకర్ /vārukār/ బాగు చేయి.

వారుజ్ /vāruj/ adj. మంచి; decent; (డీసంట్); అచ్ఛా; భలా; నెక; సుందర. రమేష్ వారుజ్ మనిక్యా. రమేష్ మంచి బాలుడు.



వాలోళి /vāloli/ • చిక్కుడు కాయ. • n. చిక్కుడు; bean; (టీని); సెమ. వాలోళిర్ నొంగావ్వుక్ కతో మన రాన్ ఇష్టుం.

చిక్కుడు కూర అంటే నాకు చాలా కు నచ్చినట్లు.

వాలో /vālō/ v. నచ్చిన; beloved; (బిలవ్). తోన్ వాలో రజక్ కామ తూ కర్ నో. నీకు నచ్చిన పనిని నువ్వు చెయ్యి.

వాలోళి /vālōli/ చిక్కుడు.

వాళ్ /vāl/ n. రాలి; gas; (గెస్). ఈ లక్ష్ వాళ్. ఇది వంకర కర్.

వాళ్మి /vālmaṁ/ v. వాల్ము; bend; (బెండ్); నవా; ఝుకా.

వాళ్మి /vālō/ వంకర; bend; (బెండ్).

వాసు /vāsu/ • adv. కోసం; for; (ఫోర్); (కె) లిఏ; (కీ)

ఖాతిర. మ ఓర్ వాసు ఆంబా లేజారోచు. నేను అతని కోసం మామిడి పండ్లు తీసుకునిపోతున్నాను.

• adv. కొరకు; కె లిఏ; కో. మి, వోర్ వాసు గో. నేను అతని కోసం వెళ్చాను. • pron. అతనికోసం; for him; (ఫోర్ హిమ్).

వాస్ /vāṁs/ n. వాసన; smell; (స్నైల్); గంధ.

ఊపిరి; breath; (బ్రెత్).

విచార్ /vicār/ n. విషాదం; gloom; (గ్లూమ్); విషాద; దుఖ. మర్గోకన్ విచారేతి ఛఁ. చనిపోయారని విచారంలో ఉన్నారు.

విరిమ్ము /vijhlī/ n. పిడుగు; bolt; (బోల్ట్); విజలి; వజ్. వర్ణశేషమా విరిమ్ము పడు. వానాకాలంలో పిడుగు పడుతుంది.

విణ్ /viṇ/ n. ఏరు; stream; (స్ట్రీమ్); నది. జ్యోర్ విణ్.

జొన్నలు ఏరు.

విద్యార్థి /vidyārdhi/ n. పిల్లలవాడి; pupil; (ఐల్ట్).

వింద్య పర్వతాలు /vindya parvatālu/ వింద్య పర్వతాలు.

వింత్రో /vinṭrō/ n. మట్టడం; circling; (సర్కులింగ్).

వింతి /vinti/ v. పూజించు; pray; (ప్రీయ్); ప్రార్థనా కర; విన్తి కర. దాడి దేవేన వింతి కర్ను. ప్రతిరోజు దేవున్న పూజించు.

వింతి /vinṭi/ n. ఉంగరం; ring; (రింగ్); సుందరి. మనసోనేర వింతి ఛఁ. నాకు బంగారు ఉంగరం ఉంది.



వించు /viñcu/ n. తేలు; scorpion; (ప్రోపీయెన్); బిచ్చు.

వించు కాటతో పక్కుబళువు. తేలు కుడితే బాగా మండుతుంది.

విశ్వాన్ /viśvās/ v. నమ్ము; believe; (బీలీవ్).

విజేఖవేర్ /vijēkhavēr/ *n.* మెరుపు; lustre; (లస్టర్).

వీంట్ /vīnt̄/ *n.* చుట్టడం; circling; (సర్కిలింగ్).

వీన్ /vīs/ *num.* ఇరవై; twenty; (ట్యూంటి); బీస.

వుంచేర్ /vuñcēr/ ఎత్తైన; highest; (ప్రాణశ్శు). హామార్ ఘుర్ వుంచేర్ జాగే పర భ. మా ఇల్లు ఎత్తైన ప్రాంతంలో ఉంది.

వూ /vū/ అతడు. వూకేవి జార్చి. అతడు ఎటు వెళ్లున్నాడు.

వెల /vela/ *v.* ఇబ్బంది; trouble; (టుబల్). వెల కరన్ కామ్ కర్. ఇబ్బంది పడి పని నేరుచుకో.

వేవాళోచ /vē vālōcam/ జిరగబోతుంది. తార్ నసీబేమాఙ్కా కామ్ వేవాళోచ. నీ అదృష్టంలో ఆ పని జిరగబోతుంది.

వేగి /vēgi/ *adj.* పూర్తిన; over; (ఇవర్).

వేగొజక్కా /vēgojako/ *adj.* ముగిసిన; over; (ఇవర్). వేగొజక్కా కామ్ ఫర్ కరేర్ చేసి. ముగిసిన పనిని మరలాచేయ కూడదు.

వేచ్ /vēc/ *v.* అమ్ము; sell; (సల్); బెచ్. నైకిల్ వేచన్ పీసా లా. నైకిల్ అమ్ము డబ్బు తీసుకురా.

వేళ్ /vējē/ *n.* కన్యం; hole; (హొల్), రంధ్ర; ఛేద; సురాఖ.

- తొర్పు; vent; (ఎంట్); ఛేద; సురాఖ.
- బొక్కు; burrow; (బరో).

వేజా /vējā/ *v.* ఇతడి; be; (బి); హో; ఘటిత హో; పురా హో; ప్రాస కర; సంపన్న కర; ఘట. కాయి వేజక్కా మన్ మాలంచేసి. ఏమి అపుతుందో నాకు తెలియదు.

వేని /vēni/ *v.* కాదు; not; (నోట్).

వేనిజక్కా /vēnijako/ • వీలవుతుంది కానిది; impossible; (ఇంపొసబల్). ఈ తాతి వేనిజక్కా కామ్. ఇది నీకు వీలవుతుంది కాని పని. • *adj.* వీలవుతుంది కాని.

- *adj.* అసంఘాతితమైన; improbable; (ఇమ్పొబిల్). మనిక్యా వాళేమా వడ్డెర్ వేనిజక్కా కామ్. వ్యక్తి గాలిలో ఎగరడం వీలవుతుంది కాని పని.

వేనెస /vēnam/ *v.* అవడానికి; to become; (టు బికమ్).

పెండ్లివేనెస అవకాశం భ. పెండ్లి అవడానికి అవకాశం ఉంది.

వేర్ /vēr/ *v.* • ఏర్పడు; form; (ప్రోమ). • అవ్వు; be; (బి); హో. మఁ కలెక్టర్ వేగో. నేను కలెక్టర్ ను అయ్యాను.

వేరాటు /vērālu/ *n.* • వీరుడు; జయం; గెలుపాందు; hero; (హీయరో); ఫటహ.

వేరి /vēri/ *n.* • చెలమ; సెలమేరు; stream; (స్లీమ్); ప్రపాత; జలపాత. వేరిమా పాణీ సాంగళ్ రోచ. సెలమేరు నుండి నీరు ఊరుతుంది. • చెలిమ; spring; (స్లీమ్); సోతా.

వేరిమాతి పాణీ లాజో. చెలిమ నుండి నీట్చు తీసుకురా.

వేరో /vēro/ *n.* అపుతుంది; happening; (హాపనిట్). కాయ్ వేరో. ఏమి అపుతుంది.

వెల /vēla/ కష్టం; trouble; (టుబల్). అపట్ వెల టాశన్ ఆంగ్రచాల్యు. మనం కష్టం తప్పించుకొని ముందుకు నడవాలి.

వెల భావేటి /vēla bhāvēti/ *n.* చిత్తహింస; torture; (టొచర్).

వేల్ /vēl/ *n.* తీగ; creeper; (క్రీపల్); అంగూలితా. అంగురేర్ వేల్ సుకాగి. ద్రాష్ట తీగ ఎండిపోయింది.

- వారసుడు; successor; (సక్రిసర్); వారిసి; ఉత్తరాధికారి. రాజేర్ వేల్ చేసి. రాజుకు వారసుడు లేదు.
- వంశం; genealogy; (జీనీయులోగి); వంశ; మరలి.
- తీగ; string; (స్లీట్); బెల; లతా. వాళోళిర్ వేల్ మరగి. చిక్కుడు తీగ వనిపోయింది.

వేళానం /vēlānām/ *adv.* సమయానికి; apropos; (అప్రోపొ). చార్ బజ్జె వేళానం ఆన డగర్గొ. నాలుగు గంటల సమయంలో వచ్చి వెళ్లాడు.

వేవాళ్ /vēvāl/ *adj.* జరగదగిన; likely; (ల్రూక్సి).

వేవాసు /vēvāsu/ *adv.* కావచ్చు; maybe; (మేయ్యా); హో సకతా హైవాక్య. ఈ కామ్ వేవాసు. ఈ పని కావచ్చు.

వేన్ ప్యార్ /vēs pyār/ *v.* సింగారించు; enamel; (ఎసామల్). అలంకృత కర; సజా. వాయాన జామాజన్ ఆవొ వేన్ ప్యార్లేన్ జామాచా. పెళ్ళికి మంచిగా సింగారించుకొని వెళతాము.

వైద్యుడు /vaidguḍu/ *n.* వైద్యుడు; physician; (పిసిపిన్).

వైర్ ఆర్ /vair arrā/ పుస్తకాల ఆర; bookshelf; (బుక్సెల్ఫ్). మార్ వాసు హామార్ ఫురేమావైర్ ఆర్రా భ. నా కోసం మా ఇంటిలో పుస్తకాల అర ఉంది.

వొకల్డి /vokaldi/ చెత్తుకుపు; dust heap; (డస్ట్ హీప్).

వోకల్డిమా చెత్తు బగామాచ. చెత్తుకుపులో చెత్తు వేస్తాం.

వొదోడ్ ద /vodōḍi daṁ/ *v.* వివరించు; detail; (డేటీంట్); బ్యాఖ్యాన కర; బయాన కర; వర్ణన కర.

వోత్తె /vōttē/ అక్కుడికి. వోత్తె తాఱు జామా. అక్కుడ వరకు పెళ్ళాము.

వోన్ /vōn/ దాన్ని. వోన్ రులన్ హీంచ. దాన్ని పట్టుకొని ఊగు.

వోర్ /vōr/ ఆమె. ఒర్ పీసా మన్ చాయేని. ఆమె డబ్బు నాకు వద్దు.



వోల్డా /vōldā/ *n.* గంప; basket; (బాస్కెట్); టోకరా.

వోన్స /vōs/ *n.* పొగ మంచు; fog; (ఫోగ్).

వాజ్కె /vaṁjakō/ *v.* జరుగు; continue; (కంటింయు).

శ

శరీక్ /sarik/ *n.* చేరిక; join; (బోళన్). తూ హామార్ బడీమా శరీక్ వఁ. నువ్వు మా బడిలో చేరు.

v. నమోదు చెయ్యి; enrol; (ఎనోల్). మఁ కూజకొ వాతేనఁ శరీక్ కర్. నేను చెప్పిన మాటను నమోదు చెయ్యి.

శిక్ష /siksha/ *n.* దండన; punishment; (పనిశ్యంత్); సజా; దణడ; శాస్తి. మనఁ ఫూల్ రేజకొ శిక్ష కాయి. నాకు వేసే దండన ఏమిటి.

శిక్షణ్ /sikṣaṇ/ *v.* శిక్షణ; training; (త్రైయుట్). మఁ రమ్మిర్ శిక్షణ లేరోవఁ. నేను ఆటల శిక్షణ తీసుకుంటున్నాను.

శిరావణ్ /śirāvan/ *n.* పగటి పూట; lunch; (లన్సు). ఆజ్ మఁ శిరావణేర్ ఖాదొకోని. నేను ఈ రోజు పగటి పూట అన్నఁ ఆరగింపు చేయలేదు.

శిల్ /śil/ *n.* చలి; breeze; (బ్రీస్). శివాఁశేమా శిల్ వాళ్ ఆవఁచు. వలికాలంలో వలి గాలి ఏస్తుంది.

శిలోకర్ /śilōkar/ *v.* • చల్లబడేటట్టు చెయ్యి; refrigerate; (రప్పిజర్స్). థాన్ తాతొ ఫాజేర్ ఫూలి సీళోకర్. అన్నఁ వేడిగా ఉంది కాబట్టి దానిని చల్లబడేటట్టు చెయ్యి.

• చల్ల బర్పు. వోనఁ సీళో పాడ్. అతనిని చల్ల బరుచు.

శివశింత /śivasinta/ *n.* శివశింత.

శియాళ్ /śimyālī/ *n.* • వలికాలం; winter; (వింటర్).

శియాళ్ ఆరోవఁ ఘూంగ్ర రుమ్లా. వలికాలం వస్తుంది గొంగడి పట్టుకొని రా.

• వలి కాలం, వలి కాలం.

ష

షార్ /śār/ *n.* పట్టణం; city; (టెటి); నగర; శహర.

షికార్ /śikār/ • *n.* వేట; hunt; (హంట్); శికార; మృగయా; ఆఖేట. జంగలేమా షికార్ కర్లోవఁ. అడవిలో వేట

చేస్తున్నారు. • *v.* వేటాడు; శికార ఖేల.

షిలోవగో /śilovegō/ *adj.* చల్లబడ్డ; sprinkled. జాతేర్ లడ్యాలు షిలోవేగి. మత చిమ్మ చల్లబడింది.

స

సక్కుర్ /sakkar/ *n.* చెక్కుర; sugar; (శుగర్). సాంటామాతి సక్కుర్ అవఁ. చెరుకు నుండి చెక్కుర వస్తుంది.

సక్కుర్ గంద్ /sakkar gand/ *n.* కందగడ్డ; yam; (యాం); సూరన; జమికంద. సక్కుర్ గంద్ నఁ భాజన్ ఖావఁ. కంద గడ్డను ఉడక బెట్టి తినాలి.

సక్రా /sakrā/ *n.* దేగ; eagle; (భగవ్య); బాజ; శ్యేన.

సగాయేరో /sagāyērō/ సాగ దీయగల.

సదక్ /saḍak/ *n.* రోడ్డు; road; (రోడ్).

సద్జో /sadjō/ *n.* కుళ్లిపోయన; rotten one; (రోటన్ వన్).

సణ్ /san/ *n.* జనుము; crowd; (కుండు); సన.

సత్త /satta/ *n.* సత్తువ; power; (పొలర్); తాకత; శక్తి; బల.

సత్తర్ /sattar/ *num.* డెబ్బెళ్లు; sevnty; (సివంటి).

సత్తేర్ /sattēr/ *adj.* సహజమైన; real; (రీయల్).

సత్యనాక్ /satyanāś/ పతనం చేయి.

సత్త్రు /satram/ *num.* పదిహేడు; seventeen; (సివంటిన్).

సదర్ /sadar/ • *n.* సరి చేయడం; correcting; (కరెక్షన్గ్).

తార్ లట్టా సదర్. సీపెంట్టుకలు సరి చేయి.

• *v.* సర్రు; arrange; (అరేమ్యు); సజా; ఇంతజామ కర;

సామాన కో ఠిక డంగ సె రఖ. డామ కరేనఁ సే ఎస్రా సదర్.

పని చేయటానికి వస్తువులు సర్రు.

సదు /sadu/ *n.* చదువు; study; (ప్రూడి); పథ. నే సదవణో.

అందరూ చదవాలి.

సన్యాసి /sanyāsi/ *n.* సన్యాసి; monk; (మంక్); సంయాసి;

వైరాగి.

సందరేమా /sandarēmā/ *v.* సముద్రంలోకి; into the sea; (ఇంటు ద సీ).

సంత్రాల్ /santrāl/ *n.* నారింజ; orange; (బర్ష్ట్); నారంగి.

సంత్రాలేర్ పొట్టు కాడన్ ఖావ్చో. నారింజను పొట్టు తీసి తినాలి.

సంజామేర్ /sañjāyēr/ *v.* రాజీ చెయ్యి;

harmonize; (పోమన్సెన్).



సంగీతమేర విస్తా /saṅgītamēr visrā/ సంగీత పరికరం; musical instrument; (ముసికల్ ఇంస్ట్రుమెంట్). గీడ్ ఆచ్చు ఆయేన సంగీతమేర విస్తా కొండచచ. పాట మంచిగా రావడానికి సంగీత పరికరాలు పనికి వస్తాయి.

సందుక్ /sanduk/ n. పెట్టి; box; (బోక్); పెటి; సందుక్.

సనార్ /sanār/ కంసాలి; సునార్.

సపకే /sapakē/ తొందరగా; fast; (పొస్ట్). మఁకేరొజకో సపకే లకలి. నేను చెప్పింది త్వరగా రాసుకో.

సపనో /sapanō/ n. కల; dream; (ఫ్రీమ్); స్వప్న; ఖ్వాబ. మన కాలేని ఆచోచ్చసా సప్పాన్ ఆయో. నిన్న నాకు మంచి కల వచ్చింది. కల్పనా; imagination; (ఇమ్జనేయ్స్). మార్ సప్పు మా మఁ రాజ్ కన్ కేట్లో. నా కల్లలో నేను రాజగా కల్పించుకున్నాను.

సప్పే /sapkē/ adv. తొందరగా; faster; (పొస్ట్ర్); జలది. ఏ కామేని సప్పే కరో. ఈ పనిని తొందరగా చేయింది.

సబేత్ /sabēt/ n. • సమానం; similar; (సిములర్); సమాన; బాబార. మోట్ వేగిజిక్ ఖాడైని సబేత్ కాట్. ఎరిగిన గడ్డిని సమానంగా కోయండి. • సమతలం; flat; (ఫ్లైట్). జాగ్ సబేత్ కరన్ రమ్మె. భూమి సమతలంగా చేసి ఆడండి. • వదును; చౌరస; సమతల. హామార్ జమ్మి సబేత్ ఛ. మా భూమి వదునుగా ఉంది.

సంఘటన /saṅghaṭan/ n. పని; incident; (ఇంసిడంట్); ఘటనా; సంయోగ; మెల.

సంఘం /saṅgham/ n. సంఘం; organization; (ఒగ్నైస్యున్); సంగ. హామార్ టాండేమా బంజారార్ సంఘ ఛ. మా ర్మామములో బంజారా సంఘం ఉంది.

సమ్మాన్ /samnāk/ n. ఎదురు; against; (అగింస్ట్); సామనా; సామనె కా భాగ. సమ్మాన్ జోమత్. ఎదురుగా వెళ్ళకు.

సమృద్ధీ /sammaṇ/ n. శక్తినం; foreboding; (పోర్సుడింగ్); శక్తున; సగున.

సమృత్ /sammat/ • v. కోరికగల; willing; (విలిట్). సమృత్ కామ కర్ణో. కోరుకుని పనిచేయాలి. • n. నచ్చినట్టు; like; (లైక్).

సంపాద /sampād/ తొందరపెట్టు; make fast; (మేయ్స్ పొస్ట్).

సమజ్ /samjām/ v. ఓదార్పు; console; (కోన్సోల్).

రోరాజేన; సమర్థు. ఏడ్చేవాడిని ఓదార్పు.

సమజ్ /samaj/ n. విను.

సమజ్ వజ్ఞ /samajvajū/ అర్థవంతంగా ఉన్న; meaningful; (మీనిజ్స్ట్). ఈ పదం సమజ్ వజ్ఞ ఛ. ఈ పదం ఆర్థవంతంగా ఉంది.

సమాగోజకో /samāgojako/ మరణించిన; died; (డైడ్).

సమాళ్ల /samāllam/ v. • ఓర్పుకోను; I cannot tolerate it; (ఐ కెన్నాట టలరెట్ ఇల్).

- మానించు; excuse; (ఇక్కున్నే). మార్ తప్పునఁ సామళ్లఁ. నా తప్పును మన్నించుకో.

సమయాఁ /samiyām/ n. కాలం; time; (టైమ్); సమయ.

సమేళి /samēli/ n. ర్రద్ద; eagle; (ఊగల్); గృథి; గిఫ్ట్.

సమోర్ కిదే /samōr kidē/ సరి చేసిన; made as right; (మేట్టు ఎన్ రైట్).

సమోర్ రకాడ్ /samōr rakād/ పదిల పరుచు.

సర్కౌర్ /sarkār/ n. సర్కౌర్; government; (గవన్యూంట్); సరకార; శాసన; అధికార. మఁ సర్కౌర్ బడిమా నోకరి కర్లో. నేను సర్కౌర్ బడిలో పనిచేస్తున్నాను.

సరేక్రో /sarkērō/ n. ప్రాకేటీడి; reptile; (రెప్పుయిల్).

వలనం; motion; (మోశన్).

సర్రా /sarrā/ n. కంకి; blade; (బ్లేడ్); భుట్టా.

సర్వ /sarva/ చిన్న బిందె; small water vessel; (స్నైల్) వేటర్ పెసల్.

సర్కా /sarkā/ v. జరుపు; make to happen; (మేయ్స్ టు హాప్). కాయి సర్కారోచి. ఏమి జరుపుతున్నావు. జరుగు; కదులు; move; (మువ్).

సర్కేర్ /sarkēr/ adj. పాకే; creepy; (కీపి). సాప్ సర్కేర్ వాళో జీవరాన్. పాము పాకే జంతువు.

సరాణో /sarāṇō/ n. తలగడ; pillow; (పెలో); తకియా. మఁ దాడి సరాణేతి సోహూమాఁ. నేను రోజు తలగడతో పడుకుంటాను.

సరాప /sarāp/ v. తిట్టు; curse; (కూర్చు); శాప దే; సరాప దే. తూ మన్ సరాప దమత్. నువ్వు నన్ను తిట్టకు.

సరికర్ /sarikar/ v. సరిదిద్దు; rectify; (రెక్టిప్రె). తప్పులేన సరికరో. తప్పులను సరిదిద్దండి. కూల్డో జేనె సరికర్. కూలినది సవరించు.

సరీక /sarik/ like; (లైక్). తార్ సరీక మనిక్యునఁ దిట్టా. నీ లాంటి మనిషిని చూశాను.

సరు /saru/ n. మొదలు; origin; (బరిజన్); ప్రాంబి; మూల; జడ; శర్లాంతా.

సలావ్ /salvā/ చలువ; cooling; (కులిజ్). ఉండాశేమా సలావ్ కాజ్జ్ ఫూలఁచచ. ఎండాకాలంలో చలువ కళ్ళజోడు కట్టుకుంటారు.

సలాక్ /salāk/ కడ్డి; rod; (రొడ్).

సవల్త /savālat/ ఏర్పాటు; arrange; (అరేయ్చు). మంజాయేనఁ సవల్త కర. నేను పోవటానికి ఏర్పాటు చెయ్యి.

సవాద్ /savād/ *n.* రుచి; taste; (ట్యూష్యు); రుచి; స్వాద; కాంతి. ఈ భ్యాడి సవాద్ రుచి. ఈ పవ్వుడి రుచిగా ఉంది.

సవార్ /savār/ *n.* రేపు; tomorrow; (టమురో); కల(ఆనే వాలాససమయ). ఆజ్ఞ కోని సవార్ ఆజ్ఞ. నేడు కాదు రేపు రా.

సవార్డాం /savārdam/ *v.* పదుకోబెట్టు; bed; (బెడ్).

సవారి /savāri/ *n.* సవారీ; ride; (రైడ్).

సవారో /savārō/ *n.* • ఉదయం.

- వేకువ; morning; (మొనిట్); ఉదయ; సవేరా; ప్రాతఃకాల.
- సవారో వేజావరజన్మా గామ్ జావ్టో. వేకువ జామున ఉంరికి పెళ్ళాలి.

సవాల్ పూంచేర్ /savāl pūñcēr/ • *v.* అడుగు; question; (డ్యూస్పూన్); సవాల కర. • *n.* అడగటం; asking; (ఐస్పూచ్).

- *n.* విచారణ; recognition; (రెకగ్నిషన్); జాచ పడతాల; ప్రుఛ తాఛ. • *n.* అనుమతి; permission; (పుమిశన్); అనుమతి; ఇజాజత. • *n.* కారణం; factor; (ఫ్యాక్టర్); కారణ; సబబ; హెతు. • *n.* ప్రశ్న; problem; (ప్రోబ్లమ్); ప్రశ్న; సవాల.



సస్యా /sasyā/ *n.* కుందేలు; rabbit; (రెబిట్); ఖరగోశ; ఖరహా. సస్యార్ కాన్ మోట్ రచ. కుందేలు వవులు పెద్దగా ఉంటాయి.

సస్రో /sasrō/ *n.* మామ; uncle; (అంకల్); ససుర; మామా; ఫూకా. గ్యాష్టీర్ బాపేన సస్రో కన్ కవ. పెండ్లం తండ్రిని మామ అని అంటాము.

స్థాపిత్ /sthāpit/ *pron.* స్థాపించినది; established; (ఇష్టెబ్లిష్ట్).

స్వతంత్రం /svatantram/ *n.* స్వాతంత్ర్యం; free from bondage; (ప్రైవేట్ బోండ్స్ ఏంట్స్).

స్వాకేర్ /svākēr/ సవతి తల్లి; step mother; (ప్లైవ్ మదర్). బాపేర్ దీమో గ్యాష్టీర్ బేటాన్ స్వాకేర్ బేటా కన్ కవ. తండ్రి రెండవ పెండ్లానికి పుట్టిన బిడ్డను సవతి తల్లి బిడ్డ అంటారు.

స్వాగన్ /svāgan/ *n.* ప్రమాణం; oath; vow; (ఒఫ్; ప్లేవ్); ప్రమాణ. చోరి కిదోకొనికన్ స్వాగన్ ఫ్లో. దొంగతనం చేయలేదని ప్రమాణం చెయ్యి.

స్వీకార్ /svīkār/ *n.* స్వీకారం; accession; (అసేచన్); స్వీకార; అంగికార; దత్తక విధాన.

సాగునా /sāgunā/ *n.* టేకు వెట్టు; teak tree; (టీక్ ట్రీ).

సాట్ /sāt̄/ *num.* అరవై; sixty; (సైక్స్).

సాడూర్ /sādūr/ సడ్డకుడు. కాల్ మార్ సాడూర్ ఘర్ గోతో. నిన్నా నా సడ్డకుని జంటికి పెల్లాను.

సాత్మమే మీనా /sātmē mīnā/ *n.* ఏడో నెల; July; (జులై).

సాతి /sāti/ *adv.* • తోటి; mate; (మేట్స్); (కె) సాథ; సంబంధిత; మెహిటర. తార్ సాత్ ఆవుచూ. నీ తోటి వస్తూను.

సాదసీద /sādasīda/ *adj.* సామాన్య.

adv. సహజంగా; simple; common; general; (సింపల్); (కొమన్); ఇసరల్; సపట; సాఫ సాఫ; సపటతయా.

సాద్రి /sādri/ *n.* చాప; mat; (మట్); చటాఇ. సాద్రిపర్ సోవచ. చాపపై పడుకుంటారు.

సాంకడ్ /sāṅkad/ *n.* గొలుసు; chain; (చేయ్ము); జంజిర; సాంకల. ఈ సాంకడ లోమేతి తమార్ వేమేలీఫ. ఈ గొలుసు ఇనుముతో తమారైంది.

సాంజ్ /sāñj/ *n.* సాయంత్రం; evening; (ఊవనిట్); సంధ్యాకాల; శాసమ; సంధ్యా. ఆజ్ సాంజ్ కేవ్ డిజామా. ఈ రోజు సాయంత్రం ఎటు పెళ్ళాము?

సాంజ్ పడగి /sāñj padagi/ *v.* అస్తుమించు; set; (సుత్సు); అస్త హో; డూబ.

సాంక్డో /sāṅkḍo/ • *adj.* ఇరుకైన.

v. అంటిపెట్టుకొని; narrow; be stuck; (నెరో); (బీ స్ట్రక్).

సాంగేర్ /sānglēr/ *n.* ఊరటం; oozing; (ఊసింగ్). హామార్ థాపేమా పాణీ సాంగ్సుఫ. మా బావిలో నీటు ఊరుతాయి. ఆప్టీన్ దేకన్ ముండేమా పాణీ సాంగ్లంఫ. చింత పండును మాసి నోరు ఊరుతుంది.

సాంటా /sāntā/ *n.* చెరుకు గడ; sugar cane; (శుగర్ కంచ్యు). సాంటాను మూండేతి భాయేర్ రాన్ వేలా. చెరుకును నోటిషో తినటం చాలా కష్టం.

సాందేర్ /sāndēr/ భుజం; shoulder; (శోల్డర్).

సాంజేర్ వేళా /sāñjēr vēlä/ సాయంకాలము. సాంజేర్ వేళా రష్మి రమ్ము. సాయంకాలం ఆట అడండి.

సాందేర్ హడక /sāndēr haḍaka/ బాహువు ఎముక; shoulder bone; (శోల్డర్ బోన్).

సాందో /sāndo/ *n.* మెడ; throat; (త్రీట్); గలా; సుర.

సాప్ /sāp/ సర్పు, పాము. సాపేర్ ధయిజాయేర్ చేని. పాము వద్దకు వెళ్ళకూడదు.

సాపకర /sāpkar/ • *n.* చదును; flat; (ప్లైట్); చౌరస; సమతల. • *v.* చదును చెయ్యి; to flatten; (టు ఫ్లెట్టచ్). నాచఁజే జాగేన సాప్ కర్నో. నాట్యమాడే వోటును చదును చేయాలి.

సావ్సోపిషియా /sāpsōpīliyā/ ఎరలు,వానపాము.

సాఫ్కరేర్ /sāphkarēr/ n. కడగడం; clean; (క్లీన్).

సామ్ /sām/ • n. పైపు; side; (లైట్); ఓర; తరఫ. మార్ సామ్ ఘర్ భాంద్మేలో. నావైపు ఇల్లు కట్టుకున్నాడు.

- adv. ఇరుగు పొరుగు; to; (టు).
- n. ప్రక్క; by the side of; (బై ద సైడ్ ఒప్పు); బగల; తరఫ.

సాండియా /sāndiyā/ n. • ఆంబోతు; bull; (బుల్); సాండ.

- రిత్త; steer; (స్టైర్); ఛోటా వైల.

సామర్ /sāmar/ మణోవైత్. సామర్ అణ్ణిమా రచి. మణోవైత్ అడవిలో ఉంటుంది.

సామళ్ /sāmaļ/ v. విను; hear; (హీయు); సున; కాన దే; మాన; పరచాహ కర. మార్ వాతే సామళ్. నా మాటలు విను.

సామళేర నన్ /sāmalēr nas/ వినే నాడి.

సాయ /sāya/ n. మచ్చు; sample; (సాంపట); నమూనా; వానగి. నొంగ్వాణీ సాయ దేక. కూర మచ్చు రుచి మాడు.

సాయాకర్ /sāyākār/ v. ధిర్ధు; correct; (కర్ఱ్చు); సుథార; ఠిక కర. తార్ తప్పున సాయాకర్లఁ. నీ తప్పున ధిర్ధుకో.

సారి /sāri/ n. • పూర్తి; full; (టుల్); పూర్తి. తూఁ సారి జాడ్ వేగో. సీవు బాగా బలినాపు. • మొత్తం; total; (టోటల్); కుల(రకమ); సారా; జమా. హమార్ ఘరేర్ ఘర్ సారి కైస్తున మతమేమా భశ్చగే. మా ఇంట్లోని వారందరూ పూర్తిగా కైస్తున మతంలోని మారిపోయాము.

- సంపూర్ణ; fullness; (టుల్నెన్); సంపూర్ణ; సమగ్ర; పూరా.

సారి తలాప్చి భరాగి. చెరువు మొత్తం సంపూర్ణగా నిండినది. • సర్వు; సర్వ; సారా; పూరా; సమూచా. హమార్ ఘరేర్ తలవ సారి సాగూనా లక్ష్మి కరాయే. మా ఇంటి తలపులు మొత్తం (సర్వు) పేకు కర్తుతో చేయించినాము.

సాల్ /sāl/ n. నాగటి సాలు; line of ploughing; (లైన్ ఒప్పు ప్లావింగ్). నాగరేతి సాల్ దూన్. నాగటి చాలు దున్న.

సాళ్ /sāl/ n. వరి; rice; (రైస్); ధాన. హమ్ సాళ్ జాపో పచామా. మేము వరి ఎక్కువగా పండిస్తాము.



సాళ్యా /sālyā/ • గుంట నక్క; cunning fox; (కనింగ్ ఫోక్సు).

- n. నక్క; fox; (పోక్సు); సియార; గీడడ. • n. మగ నక్క.

సాళ్యా గట్టామా రచి. మగ నక్క అడవిలో ఉంటుంది.

సాళి /sāli/ • మరదలు; sister in law; (స్ట్రోర్ ఇన్ లో).

మామార్ భేటి సాళి వచు. మామ కూతురు మరదలు అపుతుంది.

సావుకార్ /sāvukār/ adj. సంపన్నుడు; rich; (రిచ్); ధని.

ఊ సావుకార్. వాడు సంపన్నుడు.

సాసీస్ /sāssi/ v. నిజం; true; (తు). మాసాసీకేరోచు.

నేను నిజం చెపుతున్నాను.

సాసు /sāsu/ n. అత్త; aunt; (ఆంత్); బుआ(సాస). న్యాషీర్ యాడినఁ సాసు కన్ కఁచఁ. పెండ్లం మొక్క అమృని అత్త అని అంటాము.

సింకడ్ /siṅkad/ n. చీదు; sneezing. హేట సింకడ్. ముక్క చీదు.

సింకోన్ /siṅkōs/ n. సింహం; lion; (లైలింగ్); సింహ; శేర.

సింకోన్ జంగలేర్ రాజ్. సింహం అడవికి రాజు.

సిపాయి /sipāyi/ n. పైన్యుం; army; (అమి); సెనా; ఫౌజ.

అపణ దేశమేనఁ సిపాయి కావలి కర్తువఁ. మన దేశాన్ని పైన్యుం కావలి కాస్తున్నారు.

సిల్మా /silmā/ n. సినిమా; cinema; (సినమ). మఁ సిల్మా దెకేర్ భూట్లో. నేను వలన చిత్రం చూడటం మరిచి పోయాను.

సివార్ /sivān̄r/ n. పొలిమేర్; boundary; (హొండరి); సరహద్;

సీమా. ఈ టాండేర్ సివార్. ఇది తాండ్ పొలిమేర.

సిసి /sisi/ n. • సీసా; bottle; (బోటల్); శీశి. సిసిమా దూడ్ ఘాల్. సీసాలో పాలు పొయ్యా.

- గాజ; bangle; (బెంగల్); కాంచ (చూడి); శీశి కా(చూడి).

హమార్ ఘరేర్ సిసిర్ కిటికే ఘ. మా ఇంటికి గాజ కిటికీలు ఉన్నాయి.

సీ /sī/ n. చలి; cold; (కోల్డ్); ఠండ; సర్దీ; శీత; జాడా.

సియాశేమా సీ లాగఁచ. చలికాలమలో చలి వేస్తుంది.

సీక్ /sīk/ నిండా; upto brim. హండి సీక్ భరాగి. కుండి నిండా నిండింది.

సీఫ్ /sīkh/ నేర్చుకోఁ; learn; (లన్). దేకన్ సీఫ్. చూసి నేర్చుకోఁ.

v. శిక్షణ ఇవ్వు; instruct; (ఇంస్ట్రుక్షన్). రాన్ ఆవ్ సికావ్జీ సికారొ. చాలా మంచి శిక్షణ ఇస్తున్నారు.

సిఖవాడి /sikhvādi/ మంచి మాటలు; good words; (గుడ్ వాడ్). పంతుల్ ఘాచారేన్ సిఖవాడి దఁచఁ. గురువు పిల్లలకు మంచి మాటలు చెప్పాడు.

సిజ్గో /sijgo/ v. ఉడికింది; got cooked; (గోట కుట్ట). ఉబాల; ఖౌలా; పకా. ధాన్ సిజ్గో. అన్నం ఉడికింది.

సిడ్ /sīd/ v. కట్టు; stitch; suture; darn; సిల. భర్టె భస్తానఁ సీడ్. నిండివున్న బస్తాను కుట్టు.



సీతాఫళ /sītāphal/ n. సీతాఫలం; custard apple; (కష్టు ఎపల్); సీతాఫల; శరీఫా. సీతాఫళ ఫో. సీతాఫలం తిను.



సీంగ్ /sīng/ n. కొమ్ము; horn; (హోవ్); సింగ; తురహి; సింగి. జీవ్రాసేర్ సీంగ్ రచ. జంతువులకు కొమ్ములు ఉంటాయి.

సీంక్లి /sīnkli/ n. పుల్ల; stick; (స్టిక్); ఖటా. బాన్నిర్ సీంక్లి లా. చిప్పరు పుల్ల తీసుకురా.

సీంది /sindi/ n. కల్లు; alcohol; (ఎల్క్రోల్). సీంది పీమేర్ జివేన్ ఆచోచోని. కల్లు తాగడం ఒంటికి మంచిది కాదు.

సీంటి /sinti/ n. ఈల; whistle; (విసల్); సిటి. సీంటి మార్. ఈల కొట్టు.

సీళో /sīlō/ n. వల్లని; cold; (కోల్డ్). ఈ పాణి సీళో ఖళ్ళ. ఈ నీరు వల్లనిది.

సుతారి /sutāri/ తాపివాడు; mason; (మేయన్). సుతారి ఘర్ బాంద్రో. తాపివాడు ఇల్లు కడుతున్నాడు.

సున్న /sunna/ num. సున్న; zero; (సీయరో); శూన్య; సిఫర.

సుంతాగో /suntāgo/ v. ఇంకిపోయాయి; got absorbed; (గోత్ అబోస్ట్). పాణి జమ్మిమా సుంతాగో. సీట్చు భూమిలో ఇంకిపోయాయి.

సుంటి /sunti/ n. బొడ్డు; navel; (ఎపల్); నాబి; తుంది. జఱ జన్న సుంటి కాట. ప్రసవించగానే బొడ్డు కోస్తారు.

సురు /suru/ n. మొదలు; beginning; (బిగినిట్). సురు కర్.

మొదలు పెట్టు.

సులహా /sulahā/ n. ఒడంబడిక; treaty; (తీటి); సంధి; మెల; సులహ. దోయి దేశ సులహ కర్లి దే. రెండు దేశాలు ఒడంబడిక చేసుకున్నాయి.

సువామీ /suvāmī/ adj. మృథువైన; soft; (సోవ్).



సూక్ /sūk/ ఎండిన; dried; (డ్రైడ్).

సూక్ /sūk/ ఎండిన; dried; (డ్రైడ్). ఈ సూక్ జాగ్. ఇది ఎండిన నేల.

సూకాయేర్ /sūkāyēr/ v. ఆరబెట్టు; dry under sun; (డ్రై అండర్ సండెయ్). తడ్గె-మా సూకాయేర్. ఎండలో ఆరబెట్టు.

సూకో /sūko/ adj. ఎండిన; dried; (డ్రైడ్); సూఖా; ఖుశక. సూకో ఖడ్ హోళి రచ. ఎండిన గడ్డి తేలికగా ఉంటుంది.

సూజ్లో /sūjgō/ n. వాచింది; got swelling; (గోత్ స్వల్పింగ్). మార్ హోత్ సూజ్లో. నాచెయ్య వాచింది.

adj. వాచిన; swollen; (స్వోలన్). మార్ హోత్ సూజ్గో. నాచెయ వచ్చింది.

సూటి /sūti/ n. గురి; target; (టాగిట్); లక్ష్య; ఉద్దేశయ. సూటి మార్. గురి కొట్ట.

సూదో /sūdō/ •adv. వక్కుగా; fairly; (ఎలి); సీధే. తోన్ కాయిందోకో సూదోక. నీకు ఏమయ్యిందో వక్కుగా చెప్పు.

•adv. తిన్నగా; straight; (స్ట్రోట్); సీధే; సీధి ఢం సె; అచ్చి తారహ. సూదో తలపే థయి చలోజో. తిన్నగా తలపు దగ్గరికి వెళ్లి.

•n. వరసగా; range; (రెయ్యు); పంక్తి; క్రమ; శ్రేణి; రిశతా.

బడిమా ఘవాపర్ వరసాతి సూదో హబిరచ. బడిలో పిల్లలు వరసగా నిల పడతారు.

•adv. సూటిగా; forthright; (ప్రాత్మర్త్య). తార్ వాత్ సూదో క. నీ మాట సూటిగా చెప్పు.

•adv. నేరుగా; straight away; (స్ట్రోట్ అవేమ్); సీధే. సూదో చలోజో. నేరుగా పెళ్ళి పో.

సూన్ /sūn/ n. ఖాళీ; empty; (ఎంపి). ఈ సూన్ జాగ్. ఇది ఖాళీ సులం.

సూంగ్ /sūng/ *v.* ముక్కుతో పీల్చు; smell; (స్నైల). ఘూలేని నాకేతి సూంగ్. పువ్వను ముక్కుతో పీల్చు.

సూంత్లా. /sūntlaṁ/ *v.* పీల్చుతుంది. మాచ్చర్ లొయిని సూంత్లా. దొమ రక్తాన్ని పీల్చుతుంది.

సూనోభత్ /sūnōbhāṭ/ *adj.* ఏమీ లేనిదైన; inane; (ఇనేన్).

సూయి /sūyi/ *n.* • సూది; needle; (స్విల్); సుఇ; సుఇ. లతొక్కాని సూయితి గాంటచ. బట్టలను సూదితో కుడతారు.

- టీకా; సుఇ. హచవజన్న ఘచాపరేన సూయి మారచ. పుట్టిన పిల్లలకు టీకాలు వేయిస్తారు.

సూయి మార్ /sūyi mār/ *v.* సూది ఇవ్వు; giving injection; (గిబ్జ ఇస్కెన్వ్). డాక్టర్ సూయి మార్. డాక్టర్ సూది ఇవ్వు.

సూయో /sūyō/ దబ్బలం; large needle. సూయోతి బస్తా గాంట. దబ్బలంతో బస్తాలు కుట్టు.

సూర్ /sūr/ మగ పంది; male pig, boar; (మేయ్లు పిగ్, బోర్).

సూర్ చెనిగ్యా ఫోదన భావచ. మగ పంది పల్లి చేను తోడి తింటుంది.



సూరి /sūri/ *n.* ఆడపంది; female pig, sow; ఫీమేయ్లు పిగ్, పీ. సూరి పిలిపిలా జఱ. ఆడపంది పిల్లలు కన్నది.

సెర్తు /sertu/ *n.* పందెం; bet; (బెట్); బాజీ; హోండ.

సే /sē/ • *adv.* అంత; throughout; (తుటెత్); ఉతనా. ఘరేర్ సే ఆచ్చో బల్లా సే బాపేన్ మాలం. ఇంటి మంచి చెడులు అన్ని తండ్రికే తెలుస్తాయి. • *adv.* సంపూర్ణంగా; fully; (పులి). సే పురోకర్నాకో. సంపూర్ణంగా పూర్తి కానిచ్చాను. • *adv.* సర్వోదా; సర్వదా; హసెశా. సే ఊంధూరక్ష. సర్వదా వారివే. • *adv.* పూర్తిగా. సే కామ్ కర్. పూర్తిగా పని చెయ్యి. • *pron.* అన్ని; all; (ఒల్). సబ; ఉతనే. మనసే వాతే అవచ. నాకు అన్ని భాషలు వచ్చు. • *adv.* మొత్తంగా; altogether; (ఒల్గాదర్). కుల మిలాకర. సే ఎక్కుతాయి వేచ. మొత్తంగా ఒక్క సారి అమ్ము. • *pron.* పుతీది; హర; ప్రతి. • *n.* అందరూ; everyone; (ఎలివెన్); సభీ; సభీ లోగ. సే భజన్ గామ్ జామా. అందరమూ కలిసి ఊరికి వెళ్ళము. • *n.* అంతా; everything; (ఎలితిట్); పూరా. సే అపణ్ వాసు. అంతా మన కోసమే. సే మన దేనాక్. అంతా నాకు ఇవ్వు.

సేజ్ /sēj/ *n.* మొత్తం; total; (టోటల్). మనసేజ్ రేణ్టో. నాకు అన్ని కావాలి.

సేడ్ /sēd/ *n.* జలధార; waterfall; (వైటర్ఫోల్). పాణీర్ సేడ్ పడ్రో. జలధార పడింది.

సేతి /sēti/ అన్నింటి కంటే; than all; (దెన్ ఒల్). సేతి మొటోదేవ బాలాజి. అన్నింటి కంటే పెద్ద దేవడు బాలాజి.

సేపు /sēpu/ సేపు; apple; (ఎపల్). సేపు కాశ్మీరేమా లాగచ. సేపు కాశ్మీరలో కాస్తాయి.

సేర్ /sēr/ *adj.* అందరి; of all; (బెన్ ఒల్). సేర్ వాసు ఈ జమికు. అందరి కోసం ఈ భూమి.

సేవ్రిథిచ్ /sēvricham/ *v.* పొదుగుతుంది; hatch; (భాట్); సేచేర; జడ. కుక్కి ఇండా సేవరీ ఫిచ్. కోడి గుడ్లు పొదుగుతుంది.

సేవా /sēvā/ *n.* సేవ; nurse; (నన్); సేవా కర. జనేర్ సేవా కర్చు. ప్రజలకు సేవ చేయాలి.

సేవేన్ బెసారేర్ /sēvēn besārēr/ పొదిగేయడం; making to hatch; (మేయ్లుట్ టు పాట్). కుక్కినఁ ఇండా పర్ సేవేన్ బెసారేర్. కోడిని గుడ్లపై పొదిగేయడానికి పెట్టారు.



సైకిల్ /saikil/ *n.* సైకిల్; cycle; (ప్రోకల్). హామార్ ఘరేమా సైకిల్ ఫిచ్. మా ఇంట్లో సైకిల్ ఉంది.

సొదార్ /sodār/ • *v.* తయారు చెయ్యి; prepare; (ప్రీపర్). నానిక్యా చూచాపరేనఁ ఆచ్చో సొదారనఁ బడిన్ మేల్. పిల్లలను మంచిగా తయారు చేసి బడికి పంపు.

- *n.* అలంకరణ; decoration; (డకరేయ్లున్). వాయాపర్ నల్స్టోరీనఁ సొదారఁచ. పెళ్ళికి పడుసును అలంకరిస్తారు.

- *v.* ముస్తాబవ్వు. • *n.* అలంకరించు; array; (అరేయ్); అలంకృత కర; సజా. ఆచ్చో సొదార్. మంచిగా అలంకరించు. • *v.* సరిచెయ్యి; polish; (పోలిష్). విస్తానఁ సొదార్. వస్తువులను సరిచెయ్యి. • *v.* సర్రు; arrange; (అరేయ్లు); సజా; ఇంతజామ కర; సామాన కో ఠిక ఠంగ సే రఖ. పొండ్లార్ ఘరేన సొదార్. పండుగకు ఇంటిని సర్రు.

సొర్ /sor/ *adv.* చిత్తం; mood; (ముడ్). కజకొ కామ్ సొర్ లగాన్ కర్చు. చెప్పిన పనిని చిత్తం పెట్టి చేయాలి.

సారేర్ /sorēr/ *n.* మంచిది; good one; (గుడ్ వన్). సారేర్ భోరాకి భావతొ జీవ్ ఆచ్చు రచ. మంచి ఆహారం తీసుకుంటే ఆరోగ్యం బాగుంటుంది.

సాగ్గా /sōgā/ *n.* ముట్టించు; light; (లైట్). దియె సాగ్గా. దీపం ముట్టించు.

సాఁ /sō/ • *v.* పదుకో. తూసా జో. నువ్వు పదుకో.
• *num.* వంద; hundred; (హండ్రెడ్). మన సాఁ రపియా దచ. నాకు వంద రూపాయలు ఇవ్వు.

సాగే /sōgē/ నిద్ర పోయే; sleeping; (స్లీపింగ్).

సాఁటా /sōṭā/ *n.* రోకలి; pestle; (పెసల్); మూసల. సాఁటా తి క్వాడి వాట. రోకలి తో కారం రుబ్బుతారు.

సాఁడా /sōḍā/ *n.* సోడా; soda; (సోడా). ఉండాచేమా సీళో సోడా పీయచ. ఎండాకాలంలో చల్లని సోడా త్రాగుతారు.

సోంచెకొని /sōñcekoni/ *v.* ఊహించలేక; unable to imagine; (అనేయ్యల్ టు ఇమెజిన్). హానువచకన్ సోంచెకోని. ఇలా జరుగుతుందని ఊహించలేక పోయారు.

సోనో /sōnō/ *n.* బంగారం; gold; (గోల్డ్); సోనా; స్వర్ణ. హామార్ ఫురు సోనో ఫచ. మా ఇంట్లో బంగారం ఉంది.

సోప్తణ్ /sōptan/ *n.* స్నేహితురాలు; girlfriend; (గల్ఫ్రెండ్). మనఁ కుణీ సోప్తణ్ చేని. నాకు ఎవరు స్నేహితురాలు లేరు.

సోప్తి /sōpti/ *n.* మిత్రుడు; నేషం; fellow; (ఫెలో); యారి; దోస్తీ. మార్ సోప్తి రాన్ ఆచ్చు. నా మిత్రుడు చాలా మంచి వాడు.

సోమ్ /sōy/ *n.* స్పృహ; conscious; (కొంశన్). తోను సోమ్ చేని. నీకు స్పృహ లేదు.

సోశె /sōʃe/ *num.* పదహారు; sixteen; (సిక్సెన్).

హ

హక్ /hak/ *n.* హక్కు; right; (లైట్); హక్; అధికార. జగతీను ఆచ్చు కరేర్ అపణేర్ హక్. జగత్తును మంచిగా చేయడం మన హక్కు.

హజార్ /hajār/ *num.* వెయ్యి; thousand; (తౌసంట్). మన ఏక్ హజార్ రపియా దచ. నాకు ఒకవెయ్యి రూపాయలు ఇవ్వు.

హాట్ /hat/ పట్టుదల; with interest; (విర ఇంట్టుస్). తూఁ హాట్ కర్ మత్. నువ్వు పట్టుదల చేయకు.

హాటూ /haṭṭī/ *v.* ఎదిరించు; oppose; (అపోన్). దుశ్శునేను హాటూ. శత్రువును ఎదిరించు. *n.* ఎదురోవడం; తిరగబడిన; to face somebody; (టు ఫ్యెంగ్ సంబడి). యాడిబాపేతి హాటూమేర్ చేని. తల్లి తండ్రులతో తిరగబడరాదు. తిరస్కరించడం; refuse to do something; (రఘ్యున్ టు దు సమ్మిట్). హాటూమేరో ఆవ్ తరిక కోని. ఏపని చేయటాన్నికైనా తిరస్కరించడం మంచి రింతి కాదు.

హాడక /haḍaka/ ఎముక; bone; (బోన్).

హాడ్కూ /haḍkā/ *n.* ఎముక; bone; (బోన్); హట్టి; అస్తి. తార్ హాడ్కూ టూడ్కో. నీ ఎముక విరిగినది.

హాడ్కూర్ /haḍkār/ *v.* కసిరించుకోవడం; irritate; (ఇరిటేం). ఓన హాడ్కూర్ మత్. వాడిని కసిరించుకోకు.

హాడ్కో /haḍko/ *n.* వెరి; madness; (ముడ్చున్); పాగల; ఉన్మాద. హాడ్కో కొత్తూ కాటుతొ హాడ్కో ఊటఁ. కుక్క కరవడం వల్ల వెరిలేస్తుంది.

హాముత్ /hañut/ *n.* కొండముచ్చు; baboon; (బబూన్); లంగూ. హాముత్ వాంద్రి సరిక్ రచ. కొండముచ్చు కోతి వలె ఉంటుంది.

హత్యార్ /hatyār/ *n.* ఆయుధం; weapon; (ఎపన్); ఆయుధ; హథియార. హత్యారేతి హ్యార్ కంరచ. ఆయుధంతో యుద్ధం చేస్తారు.

హంకార్ /haṅkār/ *v.* పిలువు; invite; call; (ఇంవెట్; కోల్). ఓన వరు హంకార్. అతనిని ఇటు పిలువు.

హంకాల్ /haṅkāl/ *v.* నడుపు; drive; (డ్రైవ్). బండి హంకాల్. బండి నడుపు.



హంగోళి /hangōli/ *n.* స్నానం; bath; (బాత్); స్థాన; గుస్త. దాడి హంగోళి కర్ఱో. ప్రతి రోజు స్నానం చేయ్యాలి.

హను /hanu/ • *adv.* అట్లా; like that; (లైక్ డెట్); ఇస తరహ. హను తూ కర్నసకన్ కం. అట్లా నువ్వు చేయగలవా.

హనుకన్ /hanukan/ *adv.* • అందుచేత; because; (బింస్). హనుకన్ తూ ఈ కామ్ కిదోకఁ? అందుచేత నువ్వు ఆ పని కానిచ్చావా? • అందుకని; thus; (దన్). మఁ హనుకన్ గో. నేను అందుకని వెళ్ళాను.

హనుమాజ్ /hanūj/ *adv.* అలాగే; like that only; (లైక్ డెట్ బంలి). తమసే హనుమాజ్ కరొ. మీరందరూ అలాగే చేయండి.

హప్కాదినో /hapkādīnō/ *v.* ఇరికించాడు; making to stuck; (మేయ్యిజ్ టు స్టక్). మనఁ ఉ లడాయిమా హప్కాదినో. నన్ను ఆ పోరులో ఇరికించాడు.

హప్త /haptā/ *n.* సారి. ఏకే హప్త జావుమం. ఒక సారి వెళతా.

హప్టె /hapte/ *n.* పందెం; competition; (కొంపటిషన్). దానెన్ హప్టె బాండం. పరుగు పందెం టట్టాం.

హమ్ /ham/ *pron.* మేము; we; (టీ); హమ. హమసే భళన్ రుఫాడ్ గాధరేఛా. మేము అందరమూ కలిసి మెక్కులు నాటుతున్నాము.

హమ్లా /hamlā/ *v.* కట్టడి; immovable; (ఇమ్మూవబల్). చోరేన హమ్లా కిడె. దొంగను కట్టడి చేశారు.

హర్డె /harde/ *n.* జ్ఞాపకం; remember; (రిమెంబర్). హఁయోజకో దాడొ హర్డె రకాడ్డు. పుట్టినరోజ్ జ్ఞాపకం ఉంచుకో.

హార్డో /hardo/ *n.* గుర్తు; remind; (రిమైండ్). తూ హార్డో ల. నువ్వు గుర్తు చెయ్యి.

హర్రాన్ /harrās/ *v.* వేలం; auction; (బక్సు). ఘరేన హర్రాన్ ఘూల్రే. ఇంటిని వేలం వేస్తున్నారు.

హరే మర్చా /harē marcyā/ పచ్చి మిర్చి. హరే మర్చార్ ఖ్యార్ ఖ్యాడి వాంట. పచ్చి మిర్చి పవ్వడి నూరండి.

హరేక్ /harēk/ ప్రతి ఒక్కరు; everyone; (ఎవిన్). హరేక్ వాళ్ లచఁ. ప్రతి ఒక్కరు గాలి పీలుస్తారు.

హారో /harō/ ఆకు పవ్వి; leafy green; (లీపి గ్రీన్). మార్ఱారులా హారో భఁ. నా అంగి ఆకు పవ్వి రంగులో ఉంది.

హాలా /halā/ • *n.* ఊపు; swing; (స్వైంగ్). దెమాళి హాలాన్ ఖ్యారాన్ సొవార్. ఊయల ఊపి పిల్లలవాడిని పడుకోబెట్టు. • *v.* కుదుపు. *v.* కదిలించు; fluttering; (ప్లటరింగ్). విస్తాన్ హాలా. వస్తువును కదిలించు. • *v.* పెకిలించు; uproot; (అపురుతు). హాలాన్ రుఢాడేన హోకడ్. మొక్కను పెకిలించు. • *v.* కదిలించు; stir; (స్టర్). ఘరేమా వాసాన హాలా.

ఇంట్లోని కర్రను కదిలించు. • *n.* కదల్చుడం; making a move; (మేయ్యిజ్ ఏయ్ మువ్). ఎక్కుజ్ వడి హాలా. ఒకే వైపు కదల్చు.

హాలేనిజా /halēnijūṁ/ *n.* కదలకుండా; without movement; (విదౌట్ మువ్చుంట్). హాలేనిజా హంబర్. కదలకుండా నిలబడు.

హాళజాగి /halajāgi/ *n.* చిక్కుకున్న ధి; stuck; (స్టక్); పకడా హ్యా. ఘతంగి రూడేమా హాళజాగి. పతంగి చెట్ల నడుమన చిక్కుకున్న ధి.

హాళద్ /halad/ పసుపు; turmeric; (టర్మిరిక్). నొంగ్యానేమా హాళద్ దాలభఁ. కూరలో పసుపు వేస్తారు.

హాళీ /halō/ అలవాటు పడింది; having illegal relations; హావిట్ ఇలీగల్ రిలేయ్యుంట్). ఊ హాళీ. ఆమె అలవాటు పడింది.

హాళోలో /halōlō/ *n.* అలలు; waves; (వేమ్యు); తరంగ; లహర. సందరేమా హాళోలో ఊటోరేచఁ. సముద్రంలో అలలు లేస్తున్నాయి.

హావాయి /havāyi/ *n.* విమానం; aeroplane; (ఎర్పుయ్యు); హవ్వాఇ జహాజ. ఖ్యారా హావాయి దీటో. పిల్లలవాడు విమానం చూశాడు.

హావాల్ /havāl/ *n.* అప్పగింత; surrend. ఇనె మనఁ హావాల్ కర్దఁ. వాడిని నాకు అప్పగింత చెయ్యి.

హావాలొవేజొ /havālō vējo/ *v.* • లొంగిపో; submitting oneself; (సబ్బిటింగ్ ఎంసెల్స్). ఖరాప్ కామేన మజ్ కిదోకన్ హావాలొవేజొ. తప్పునేనే కానిచ్చానని ఒప్పుకొని లొంగిపో. దొరికిపో. తూపోలీనే వాళేన హావాలొవేజొ. నీపు పోలీసులకు దొరికిపో.

హాటొలేర్ /hāṭolēr/ *n.* ఉపసంహరణ; withdrawal; (విట్రోల్ట్). వాతెనె హాటొలేర్ ఆచో. మాటను ఉపసంహరణ చేసుకోవడం మంచిది.

హాటో /hāṭō/ • *adj.* తిరిగి; hostile; (హోస్టిల్). యూడి భాపేతి హాటో హాటో వాతే కేర్ చేని. తల్లిదంట్రులతో ఎదురు తిరిగి మాట్లాడకూడదు. • *n.* వ్యుతిరేకం; reversal; (రిపర్లె); అట్రింక; చిపరిత; ఖిలాఫ. హాటో హాటో ఎక్కిపర్ ఏక్ నయి కేనిజెని భళన్ రేణ్టో. ఒకరిపై ఒక్కరు వ్యుతిరేకం చేయకుండా కలసి ఉండాలి. • *v.* ఎదిరించు; oppose; (అపోన్); సామనా కార; సుకాబలా కార. • *n.* బదులు; response; (రిస్పోన్స్); బదలె మే; కర్జ; ఉథార.

హాతీ /hāṭī/ *n.* చెయ్యి; hand; (హాండ్); కార; హాథ. హాతేతి కామ కరుచఁ. చెతితోని పనులు చేస్తాము.



హాత్తి /hātti/ *n.* ఏనుగు; elephant; (ఎలిఫంట్); హాథి. హాత్తి అడ్చీమా రఁచఁ. ఏనుగులు అడవిలో ఉంటంది.

హోత్తి /hāt̪ti/ *n.* అరచేయి; palm; (పొమ్) ; హథెలీ. హోత్తి దిఖా. అరచేయి చూపు.

హోత్కడి /hātkadi/ *n.* సంకెళ్లు; handcuffs; (ప్రాంద్కఫ్సు). చోరీకామ్ కరుఱజేనఁ పోలిన్ హోత్ కడి ఘూలఁచు.

దొంగతనం చేసిన వారికి పోలిసులు సంకెళ్లు వేస్తారు.

హోతోడ్ /hāt̪ōd̪/ *n.* సుత్తి; hammer; (ప్రామర్). భాట పోడెనె హోతోడ్ లా. రాయ కొట్టడానికి సుత్తి తీసుకురా.

హోంగ్ /hāng/ మలవిసర్జనచేయు; go to toilet; (గో టు టోళిట్). ఛావ్రాహోంగ్ దీనో. పిల్లలవాడు మలవిసర్జనచేశాడు.

హోంక్మార్ /hāṅkmār/ *v.* • కూతపెట్టు; పిలువు; call; (కోల్). ఈనె వరె హోంక్ మార్. ఆమెను ఇటు పిలువు.

హోండి /hāṅdi/ *n.* కుండ; pot; (పొత్). ఈ పాణీర్ హోండి. ఇది నీళ్ళు కుండ.

హోంసో /hānsō/ భాగం; share; (శర్). తోన్ హోంసో వకు. నీకు భాగం ఉందా.

హోర్ /hār/ *n.* • హోరం; necklace; (నెకలేమ్సు); హార; మాలా. మార్ గశేమా సోనేర్ హోర్ ఫఁ. నా మేడల్లో బంగారు హోరం ఉంది. • మాల; string; (స్ట్రింగ్); మాలా; ఫూలోం కా హార. తార్ మూళేమా పూలేర్ హోర్ ఫఁ. నీ జిడల్ పూల మాల ఉంది. • గొలుసు; chain; (చెయ్యు); జంజిర; సౌకల. కొత్తార్ గశేమా లోమేర్ హోర్ రఁచు. కుక్కు మేడల్లో గొలుసు ఉంటుంది.

హోర్గో /hārgo/ *v.* • అలసి పోయిన; wilt; (విల్ట్). • ఓడు; lose; (ఎన్); పరాజిత హోర్గో హార; అసఫల హోర్గో.

హోర్గో /hārgō/ *n.* • అపజయం; lose; (ఎన్); అపజయ; పరాజయ; హార. వ్యారేమా హోర్గో. యుద్ధంలో అపజయం అయ్యాడు. • ఓటమి; defeat; (డిపీట్); హార; శికస్త; పరాజయ; అసఫలతా.

హోర్కర్లెను /hārdēkarlēnam/ జ్ఞాపకార్మ.

హోర్చెని /hārchēni/ అలసట లేని; not being tired; (నోట బీఇస్ ట్రైప్టిక్).

హోరి /hāri/ *n.* వరుస; line; (లైన్).

హోరితి /hāriti/ క్రమముగా. హోరితిపచబ్లో. క్రమముగా నిలబడు.

హోల్ /hāl/ *n.* చిన్నగా కదలడం; making small movement; (మేయ్యిచ్ నొర్ల మువ్వుంట్). డెమాళిమా బ్యాస్ట ఆంగఁ పొచ్చుపొ. హోలఁచు. ఊములలో కూర్చుని ముందుకు వెనుకు చిన్నగా కదులు.

హోవు /hāvam/ *v.* అవును; yes; (యెన్); హాఁ; ఠిక. హోవు ఊ లబ్బారి కిదో. అవును అతను పద్ధు ఆడినాడు.

హోయి /hāmyi/ *n.* భాధ; worry; (వరి); పఛ్చతావా.

హోన పాఢెర్ /hāmsa pāḍēr/ • *n.* పంచుకోవడం; distribution; (డిస్ట్రిబ్యూషన్). యాడి బాపేర్ జమ్ము జాగేన బేటి బేటానేవేన భజన హోనో పాళ్ళ వఁ. అమ్మ నాన్నల

భూమిని కొడుకులు అందరూ కలిసి పంచుకుంటారు.

• *v.* విడదీయు; analyse; (ఎనలైన్); విభాజిత కర; బట్టవారా కర.

హోన్ /hām̄s/ *v.* • నవ్వు; laugh; (లాప్); హెస్సి. తూహోన్. నువ్వు నవ్వు. • చిరునవ్వు; smile; (ప్రైల్); ముస్కాన; ముస్కురాహట.

హోస్లీ /hām̄slī/ సన్నని కంటె. బాయలోగ్ గళేమా హోస్లీ ఘూలఁచు. బంజారా స్ట్రీలు మెడలో చిన్న కంటె ధరిస్తారు.



హోస్లో /hām̄slō/ *n.* కంటె; traditional necklace; (తుళిశనల్ నెకలేమ్సు). బాయెలోగె ఘులేమా హోస్లో ఘూలఁచు. మహిళలు మెడలో కంటె వేసుకుంటారు.

హోను /hām̄su/ *n.* • కన్నీళ్ళు; tears; (టీయన్). కాందా కాటుజన్న హోను ఆవు. ఉల్లిగడ్డ తరిగేటప్పుడు కన్నీళ్ళు వస్తాయి. • కన్నీరు; tear; (టీయర్); ఆస్సు; అశ్రు. రోవుజన్న ఆంకిమాతి చూవజక్కొ హోను. ఎడ్డినప్పుడు కంటెనుండి కన్నీరు కారుతుంది.

హోసో /hām̄sō/ *n.* • భాగం; share; (శర్); భాగ; హిస్సా.

భాయి భీమా జేర్ హోసో జిక్కో పొడుఁచు.

అన్నదమ్ములు ఎవరి భాగం వాట్చు పంచుకుంటారు.

మార్ హోసో రకాడ్. నా భాగం ఉంచు.

• వాటా; portion; (పొశన్); హిస్సా; సాఖ్మా.

హీంజర్గో /hiñjargō/ *v.* దిగులు పడు; getting worried; (గట్టిచ్ వరిద్). ఛావ్రా హీంజర్గో. పిల్లలవాడు దిగులు పడ్డాడు.

హీందొడ్ /hindodo/ *n.* ఊముల; cradle; (క్రెడిల్); భాగ స్వామ్. హీందొడ్ హీంచ్.

హీంజోళో /hiñjōlō/ *n.* ఉమ్మాల; spring; (స్ప్రైట్); జ్యూలా. హీంజోళో హీంచ్వోవు. ఉమ్మాల ఊగుతున్నాను.

హిమ్మత్ /himmat/ *n.* ఫ్రెర్యుం; fearless; (ఫియర్లైన్); థైర్యె; పరాక్రమ; సాహస; ధీరతా; హిస్మత; దిలెరి. హిమ్మత్ తేతి ముణ్ణంగ్ చాల్చోవు. కలతచెందకుండా ఫ్రెర్యుంగ్ ముందుకు నడవాలి.

హిస్సాదార్ /hissādār/ భాగస్వామి; partner; (పొటుర్). జాగేమా హిస్సాదార్. భూమిలో భాగస్వామి.

హీక్ /hik/ *n.* రొమ్ము; chest; (చెస్ట్). తార్ హీక్ ఛాండ్. నీ రొమ్ము విశాలం.

హీంచ్ /hiñc/ ఊగు; swing; (స్వింగ్). హీందొళో హీంచ్. ఊముల ఊగు.

హస్కుత్ /hukmat/ అధికారము; bossism. ఎక్కిర్ ఊప్పి
హస్కుత్ చలాయేర్ చేని. ఒకరి మీద అధికారము
చలాయించకూడదు.

హస్కుమ్ /hukum/ n. ఆజ్ఞ; command; (కమాండ్); ఆజ్ఞా;
హుకుమ్. హస్కుమ్ దీనో. ఆజ్ఞ ఇవ్వు.

హస్యాయో /hugyāyō/ మొలిచినది; sprouting.

హస్తర్ /hutar/ v. దిగు; descend; (డిసెండ్); ఉతర.



హసంటడి /huṇṭaḍi/ n. ఒంటె; camel; (కెమెర్); ఊట. తూ
హసంటడి చడ్. నువ్వు ఒంటె ఎక్కు.

హసపీగ్ /hupki/ ఎక్కి ఎక్కి; sob; (సొబ్). హసపీగ్ భాన్
రోరో. ఎక్కి ఎక్కి ఏడుస్తున్నాడు.

హసపామ్ /hupām/ n. ఉపాయం; trick; (ట్రిక్); ఉపాయ;
తరకిబ్. మన్ కాయి హసపామ్ మాలంచేని. నాకు ఏమి
ఉపాయం చెప్పురాదు.

హసబర్ /hubar/ v. నిలబడు; stand up; (స్టోండ్ అప్); ఖడా
హో; స్థిర రహ. తూ హసబర్. నువ్వు నిలబడు.

హసబాడ్ /hubāḍ/ v. నిలబెట్టు; align; (అల్లైన్). పడ్డా జేన్
హసబాడ్. పడిపోయిన వాడిని నిలబెట్టు.

హసయికొని /huyikoni/ కాలేదు; incomplete; (ఇన్ఫుంపీట్).
కామ్ హసయికొని. పని కాలేదు.

హసయో /huyō/ adj. పుట్టిన; born; (బోన్). జన్మాజ్
హసయో జిక్ ఫ్యారా పక్కొ రోరోచు. అప్పుడే పుట్టిన
పిల్లాడు బాగా ఏడుస్తున్నాడు.

హసిబర్ /humbar/ adj. నిలబడు; stand; (స్టోండ్). తూ
హసిబర్. నువ్వు నిలబడు.

హసన్ /hum̄s/ కోరిక; will; (విల్).

హసస్యారి /hum̄syāri/ n. ఉపారు; smart; (స్మూట్). తూ
రాన్ హసస్యారి. నువ్వు చాలా ఉపారు.

హస్గో /hūgō/ v. మొలిచింది; got sprouted. మార్
ఫేతేమా రమాడ్ హస్గో. నా పొలంలో విత్తనం మొలిచింది.

హస్బ్ /hūb/ adj. నిలవు; vertical; (పటికల్); క్రాయమ కర;
ప్రతిష్ఠిత కర. ఊ హస్బ్ ఆరిన్ లీదో. వాడు నిలవు అర్ధం
తీసుకున్నాడు.

హస్యేర్ /hūyēr/ n. • పుట్టుక; derivation; (డిరేపన్);
జన్మ; పైదాశ; ఉత్పత్తి.

హస్యేర్ బేటా /hūm̄ssēr bēṭā/ ముద్దుల బిడ్డ;
affectionate child; (అపెక్షోనల్ చ్చెల్ల్). ఊ హస్యేర్ బేటా. వాడు ముద్దుల బిడ్డ.

హెటాల్ సామ్ /hetāl sām/ n. తూర్పువైపు; eastward;
(ఇస్ట్వైడ్). హెటాల్ సామ్ దాడొ నిక్కచు. తూర్పువైపు
సూర్యుడు ఉదయస్తాడు.

హెటాలేమా /hetālēmā/ n. లోతట్టు; interior; (ఇంటీయరీమార్).

హేటం /hēṭam̄/ adj. క్రింద; bottom; (బోటమ్); నీచే. హోతేమార్
పెన్ను హేటం మేల్. చేతిలోని పెన్ను క్రింద పెట్టు.

హోతార్ /hotār/ v. దించు; land; (లండ్); ఉతార; నీచే లే
ఆ; ఘటా.

హోళిఫూల్ /holiphūl/ adj. తేలిక; light in weight; (లైట్
ఇన్ వేట్టు). రూ హోళిఫూల్ రచు. దూడి తేలికగా
ఉంటుంది.

హోళియాంత్ /holiyānt/ n. సరళం; easy; (ఇసి); సరల;
సహజ; సులభ; ఆసాన.

హోట్ /hōṭ/ n. పెదవి; lip; (లిప్); ఆంఠ; అధర. హోట్
లాలోవటక్ చు. పెదవి ఎర్గా ఉన్నది.

హోట్ ఫేరో /hōṭphājēro/ n. ఫేడిపోక్కులు; hot blisters
from burns; (హోట్ భ్లీపర్ ప్రౌమ్ బంస్).

హోడ్ /hōḍ/ n. పోటీ; competition; (కొంపటిష్చ్).

హోళా /hōḍā/ n. వడగండు; ice pieces falling with rain /
hailing; (ఐన్ పీసిని పోలిట్ విద్ రెమ్ము / హాయిలింగ్).

హోళార్ పోణీపడ్. వడగండ్ వాన కురిసింది.

హోళి /hōli/ n. మంట; blaze; (బ్లైమ్); జ్వాలా; లపట.

మోట్ హోళి ఉటి. పెద్ద మంట లేచింది. అంగారేర్ హోళి
లాగీచు. నిప్పు మంట మండుతుంది.

హస్యాడ్ /ham̄ssāḍ/ v. నవ్వించు; making someone
laugh; (మేయ్యిజ్ సమ్మన్ లాఫ్); హేసా. చారూన్
హస్యాడ్. నలుగురిని నవ్వించు.